

**Wakans Stolicy Apostolskiej
w 2013 roku**

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE

Redakcja
Zespół

© Copyright by Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2013

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Autora i Wydawcy.

Ilość arkuszy 13,5

Wydawca:
Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-046 Warszawa
tel./fax (48-22) 55 22 952
www.wydawnictwo.wdinp.uw.edu.pl

ISBN: 978-83-63183-38-7

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE

[oprac. Wojciech Jakubowski, Warszawa 2013]

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
I. Obowiązujące normy specjalne dotyczące <i>Sede vacante</i> i wyboru Biskupa Rzymskiego	
1. Bł. Jan Paweł II: Konstytucja Apostolska „Universi Dominici gregis” – 1996	5
2. Benedykt XVI: Motu proprio „Normas nonnullas” – 2013	72
3. Benedykt XVI: Deklaracja o rezygnacji z posługi Biskupa Rzymskiego – 2013	77
II. Normy specjalne dotyczące <i>Sede vacante</i> i wyboru Biskupa Rzymskiego wydane w latach 1904-1975	
1. Św. Pius X: Konstytucja Apostolska „Vacante Sede Apostolica” – 1904	79
2. Pius XI: Motu proprio „Cum proxime” – 1922	102
3. Pius XII: Konstytucja Apostolska „Vacantis Apostolicæ Sedis” – 1946	104
4. Bł. Jan XXIII: Motu proprio „Summi Pontificis electio” – 1962	128
5. Paweł VI: Motu proprio „Ingravescentem ætatem” – 1970	138
6. Paweł VI: Konstytucja Apostolska „Romano Pontifici eligendo” – 1975	142

WPROWADZENIE

Ustąpienie Biskupa Rzymskiego (*renuntiatio*) jest wydarzeniem o doniosłości dziejowej. Nie bez przyczyny na konsystorzu w dniu 11 lutego 2013 roku papież mówił do zdumionych kardynałów o „decyzji mającej wielką wagę dla życia Kościoła”. Niewiele bowiem razy w historii papież składali godność pontyfikalną. Ostatnio miało to miejsce w przypadku Grzegorza XII (1415), w epoce Soboru w Konstancji, na którego forum Polska toczyła słynny spór z Zakonem Krzyżackim. W wyborze Następcy¹ po raz pierwszy wziął naówczas (1417) udział polski duchowny, o dziwo nie-kardynał, pierwszy prymas Królestwa abp Mikołaj Trąba (elektor-adiunkt)².

Po kilkuset latach na tak wyjątkowy krok, „rozważywszy po wielokroć rzecz w sumieniu przed Bogiem”, zdecydował się Benedykt XVI. „Aby kierować łodzią św. Piotra i głosić Ewangelię w dzisiejszym świecie, podlegającym szybkim przemianom i wzburzanym przez kwestie o wielkim znaczeniu dla życia wiary, niezbędna jest siła zarówno ciała, jak i ducha, która w ostatnich miesiącach osłabła we mnie na tyle, że muszę uznać moją niezdolność do dobrego wykonywania powierzonej mi posługi” – stwierdził papież. We współczesnej, skomercjalizowanej i nastawionej na karierę za wszelką cenę, rzeczywistości można to odczytać jako akt pokory doskonałej. Decydując się – wzorem św. Celestyna V, na którego grobie złożył swój palusz metropolitalny – na życie w klasztorze, Benedykt XVI zadeklarował pragnienie służenia „całym sercem, całym oddanym modlitwie życiem, świętemu Kościołowi Bożemu”.

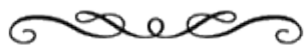
W ten – jak by nie rzec – nadzwyczajny sposób, w dniu 28 lutego 2013 roku o godz. 20.00 zakończył się wybitny pontyfikat a Stolica Apostolska zawakowała (*Sede vacante*). Nieodzwonne tedy stało się zwołanie konklawe. Zgodnie z decyzją Kolegium Kardynalskiego, które tymczasowo sprawuje władzę w Kościele, rozpocznie się ono w dniu 12 marca 2013 roku. Zostanie poprzedzone uroczystą Mszą *pro eligendo Papa*, celebrowaną w Bazylice św. Piotra. Potem pozostanie tylko oczekiwanie na wybór Następcy.

W niniejszym zbiorze zamieszczono podstawowe akty prawne normujące problematykę wakansu Stolicy Rzymskiej w 2013 roku. W części I zaprezentowano Konstytucję Apostolską Jana Pawła II *Universi Dominici gregis* oraz nowelizujące ją Motu proprio *Normas nonnullas* Benedykta XVI, jak również *Deklarację* o złożeniu godności pontyfikalnej. W części II zamieszczono akty prawne z lat 1904-1975, do których odwołuje się ustawodawca w Konstytucji *Universi Dominici gregis*. Są one jednocześnie świadectwem interesującej ewolucji myśli ustrojowej Stolicy Apostolskiej w tym zakresie.

¹ Przed 1417 rokiem polscy hierarchowie nie uczestniczyli w wyborze Biskupa Rzymskiego. Pierwszy polski kardynał został kreowany w 1439 roku.

² Sobór Powszechny XVI w Konstancji uznał ważność nominacji kardynalskich wszystkich obediencji. W listopadzie 1417 roku było 30 kardynałów, w tym 21 należących w chwili rozpoczęcia Soboru do obediencji pizańskiej, 5 z obediencji rzymskiej i 4 z obediencji awiniońskiej. W konklawe wzięło udział 23 purpuratów, w tym 19 z obediencji pizańskiej i 4 z obediencji rzymskiej. Do grona elektorów nie dopuszczono uwięzionego Baldassare Cossy, byłego antypapieża Jana XXIII (kardynał diakon S. *Eustachio*). Kardynałowie elektorzy (*cardinales electores*), stanowiący odrębną kurię wyborczą, dopuścili do udziału w konklawe prałatów (*adiuncti electores*) reprezentujących pięć „nacji” (każda nacja stanowiła odrębną kurię wyborczą) – włoską, galijską, germańską, angielską i hiszpańską. Każda nacja liczyła 6 hierarchów. Warunkiem wyboru było otrzymanie 2/3 głosów w każdej z sześciu kurii.

Cz. I
OBOWIAZUJĄCE NORMY SPECJALNE DOTYCZĄCE SEDE VACANTE
I WYBORU BISKUPA RZYMSKIEGO

1.
IOANNES PAULUS PP. II
CONSTITUTIO APOSTOLICA
De Sede Apostolica vacante deque Romani Pontificis electione

JAN PAWEŁ II PAPIEŻ
KONSTYTUCJA APOSTOLSKA
O wakansie Stolicy Apostolskiej i wyborze Biskupa Rzymskiego

Universi Dominici gregis

* * *

Źródło: AAS, LXXXVIII (1988), pp. 305-343) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych na mocy *Motu Proprio* Benedykta XVI *Normas nonnullas „De nonnullis mutationibus in normis ad electionem Romani Pontificis attinentibus”* z 22 lutego 2013 roku³. Zmiany te zaznaczono, w tekście łacińskim, drukiem pogrubionym.

Tekst jednolity⁴: red. i oprac. W. Jakubowski. Przypisy ustrojodawcy zamieszczono w nawiasie kwadratowym. Pozostałe przypisy pochodzą od redaktora.

* * *

*Ioannes Paulus PP. II Servus servorum
Dei
ad perpetuam rei memoriam*

*Jan Paweł Biskup Sługa sług Bożych
na wieczną rzeczny pamiętkę*

Universi Dominici Gregis Pastor est Romanae Ecclesiae Episcopus, in qua Beatus Petrus Apostolus, divina disponente Providentia, Christo per martyrium extremum sanguinis testimonium reddidit. Plane igitur intellegitur legitimam apostolicam in hac Sede successionem, quacum « propter potentio-rem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam » [1], usque peculiari diligentia esse observatam.

Pasterzem całej owczarni Pańskiej jest Biskup Kościoła Rzymskiego; w nim bowiem, z najzupełniej wolnego postanowienia Opatrzności Bożej, św. Piotr Apostoł złożył Chrystusowi przez męczeństwo najwyższe świadectwo krwi. Jest więc zrozumiałe, że przedmiotem szczególnej uwagi była zawsze prawowita sukcesja apostolska na tej Stolicy, z którą aż „z powodu wzniesłego pierwszeństwa powinien pozostawać w zgodzie każdy Kościół” [1].

Hanc propter causam Summi

Dlatego też w ciągu wieków papież

³ Por. dokument nr 2 w niniejszym opracowaniu.

⁴ Podstawą niniejszego opracowania był tekst polski ogłoszony w „Osservatore Romano”.

Pontifices, saeculorum decursu, suum ipsorum esse officium aequae ac praecipuum ius existimaverunt opportunis normis Successoris electionem moderari. Sic, proximis superioribus temporibus, Decessores Nostri Sanctus Pius X [2], Pius XI [3], Pius XII [4], Ioannes XXIII [5] et novissime Paulus VI [6], pro peculiaribus temporum necessitatibus, providas congruentesque curaverunt regulas de hac quaestione ferendas, ut convenienter procederent apta praeparatio atque accurata evolutio consessus electorum cui, vacante Apostolica Sede, grave omninoque difficile demandatur officium Romani Pontificis eligendi.

Si quidem nunc et Ipsi hoc aggredimur negotium, id certe facimus haud parvi aestimantes normas illas quas e contrario penitus colimus quasque magna ex parte confirmandas censemus, saltem quod ad praecipua elementa et principia primaria attinet quae eas informarunt. Ad hoc suscipiendum movemur propterea quod Nobis sumus conscii mutatas esse condiciones in quibus hodie Ecclesia versatur, atque proinde esse necesse ut canonica lex, funditus retractata, prae oculis habeatur, quae feliciter, cunctis plaudentibus Episcopis, primum Codicis Iuris Canonici deinde Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium per editionem et promulgationem ad effectum est adducta. Huic retractationi, quam Concilium Vaticanum II suasit, Nobis deinceps fuit curae ut Romana Curia Constitutione Apostolica «Pastor Bonus» [7] accommodaretur. Ceterum id quod canon 335 Codicis Iuris Canonici statuit, quodque canon 47 Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium confirmat, officium innuit ferendi atque ad praesentia accommodandi

uwawali za swój ścisły obowiązek, co więcej, za swoje szczególne prawo, aby przez odpowiednie normy regulować wybór Następcy. W bliskich nam czasach moi poprzednicy św. Pius X [2]⁵, Pius XI [3]⁶, Pius XII [4]⁷, [bł.]⁸ Jan XXIII [5]⁹ i jako ostatni Paweł VI [6], odpowiadając na potrzeby epoki, zatroszczyli się o wydanie w tym względzie mądrych i stosownych reguł w celu pokierowania godnym przygotowaniem i uporządkowanym przebiegiem uroczystego zebrania elektorów, którym - w przypadku wakatu Stolicy Apostolskiej - jest powierzony ważny i trudny obowiązek wyboru Biskupa Rzymskiego.

Jeśli dzisiaj i ja z kolei podejmuję ten problem, to nie ze względu na brak poszanowania dla tamtych norm, odnoszę się bowiem do nich z głębokim szacunkiem i w dużej części zamierzam je potwierdzić, przynajmniej co do ich istoty i fundamentalnych zasad, jakie nimi kierowały. Do ponownego zajęcia się tą sprawą skłania mnie świadomość zmienionej sytuacji, w jakiej żyje dzisiaj Kościół, a ponadto konieczność uwzględnienia generalnej rewizji prawa kanonicznego, pomyślnie doprowadzonej do końca przy aprobachie całego Episkopatu poprzez publikację i promulgację najpierw Kodeksu Prawa Kanonicznego, a następnie Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. W następstwie tej rewizji, zainspirowanej przez Sobór Watykański II, dokonałem reformy Kurii Rzymskiej poprzez Konstytucję apostolską *Pastor Bonus* [7]. Zresztą właśnie to, co jest zlecone przez kanon 335 Kodeksu Prawa Kanonicznego i ponownie postanowione w kanonie 47 Kodeksu Kanonów Kościołów

⁵ Aneks nr 1 (Constitutio Pii PP. X *Vacante Sede Apostolica*).

⁶ Aneks nr 2 (Lettera Apostolica Motu Proprio datae Pii PP. XI *Cum proxime*). Przywołana w przypisie ustrojodawcy Konstytucja Apostolska *Quae divinitus* o ustroju Penitencjarii Apostolskiej została, jako mniej istotna dla tematu, pominięta).

⁷ Aneks nr 3 (Constitutio Pii PP. XII *Vacantis Apostolicae Sedis*).

⁸ Przyp. red.

⁹ Aneks nr 4 (Motu Proprio Ioannis PP. XXIII *Summi Pontificis electio*).

peculiares leges quae canonicam Romanae Sedis provisionem, quavis ratione vacantis, moderentur.

In nova constituenda disciplina, quamquam nostrae aetatis postulata respeximus, ne in re a via declinarem sapientis et venerandae traditionis usque adhuc servatae curavimus.

Sine controversia illud videtur principium cuius vi Romanorum Pontificum est proprium modum definiendi, congruentem cum temporum mutatione, secundum quem persona designanda est, quae in Romana Sede ad Petri successionem vocatur. Id ante omnia personarum coetum respicit, cui officium conceditur Romani Pontificis eligendi: secundum millenariam consuetudinem, quam definitae canonicae leges sanxerunt quae expressa vigentis Codicis Iuris Canonici norma quoque confirmantur [8], ipse e Cardinalium Sanctae Romanae Ecclesiae Collegio constat. Si quidem doctrina est fidei Summi Pontificis potestatem ab ipso Christo oriri, cuius ipse in terris est Vicarius [9], illud etiam pro certo est habendum talem supremam in Ecclesia potestatem eidem tribui legitima electione ab ipso acceptata una cum episcopali consecratione seu ordinatione [10]. Gravissimum ideo est officium coetus huic electioni deputati. Quapropter admodum certae perspicuaeque esse debent normae quae processum temperant, ut electio ipsa quam dignissime explicetur et ea consentanea sit officio summae auctoritatis, quam electus per divinam immissionem suo assensu suscipere debet.

Confirmantes idcirco vigentem Codicis Iuris Canonici regulam [11], in qua

Wschodnich, uzasadnia obowiązek wydawania i stałego dostosowywania specjalnych praw regulujących kanoniczne powierzenie Stolicy Rzymskiej, wakującej z jakiegokolwiek powodu.

W sformułowaniu nowych norm dołożyłem starań, przy uwzględnieniu wymogów naszych czasów, by nie odstąpić w istotny sposób od linii ustalonej przez mądrą i czcigodną tradycję, obowiązującą do dzisiaj.

Rzeczywiście, jako bezdyskusyjna jawi się zasada, że do Biskupów Rzymskich należy określenie - i dostosowanie do zmieniających się czasów - sposobu, w jaki powinno dokonać się wyznaczenie osoby powołanej do przyjęcia sukcesji Piotrowej na Stolicy Rzymskiej. Na pierwszym miejscu dotyczy to organu, któremu jest powierzone zadanie wyboru Biskupa Rzymskiego: na podstawie tysiącletniej praktyki usankcjonowanej przez określone normy kanoniczne, potwierdzone także w wyraźnym zaleceniu obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego [8], organem tym jest Kolegium Kardynalskie Świętego Kościoła Rzymskiego. Choć prawdą jest, że zgodnie z nauką wiary władza papieża pochodzi bezpośrednio od Chrystusa, którego jest On Zastępcą na ziemi [9], to nie ulega również wątpliwości, że taka najwyższa władza w Kościele jest mu przyznawana «przez zgodny z prawem i zaakceptowany przez niego wybór wraz z konsekracją biskupią» [10]. Dlatego obowiązek spoczywający na organie wyznaczonym do dokonania takiego wyboru jest bardzo poważny. Także i normy regulujące jego działanie powinny być niezwykle precyzyjne i jasne, aby sam wybór dokonał się w sposób jak najbardziej godny i stosowny dla urzędu o najwyższej odpowiedzialności; jaki elekt z Boskiego nadania powinien przyjąć przez wyrażenie swojej zgody.

Potwierdzając zatem normę obowiązującego Kodeksu Prawa

plane apparet millenarius Ecclesiae agendi mos, denuo iteramu electorum Summi Pontificis Collegium solummodo constitui ex Patribus S.R.E. Cardinalibus. In iis, quodam quasi mirabili compendio, duae rationes habentur quae figuram officiumque Romani Pontificis designant: scilicet *Romani*, quia idem est ac Episcopus Ecclesiae quae est Romae, ideoque inter Ipsum et huius Urbis Clerum, cuius personam ferunt Cardinales titulum presbyteralium et diaconalium Romae nec non Cardinales Episcopos Sedium suburbicariarum, arta intercedit necessitudo; *Pontificis Ecclesiae universalis*, quoniam visibilibus ad sustinendas partes vocatur invisibilis Pastor, qui ad vitae aeternae pascua ducit integrum gregem. Ecclesiae porro universalitas ipsa Patrum Cardinalium Collegii compositione demonstratur, quod singularum continentium Purpuratos amplectitur.

In hodiernis historicis adiunctis facies universalis Ecclesiae a Collegio centum et viginti Cardinalium electorum satis iam significari videtur, quod constat ex Purpuratis undique terrarum oriundis diversissimisque culturis. Hunc igitur absolutum Cardinalium electorum numerum confirmamus, dum interea plane dicimus minoris aestimationis argumentum illud videri non debere, servatum scilicet praescriptum a Decessore Nostro Paulo VI statutum, cuius vi electioni non intersunt ii qui ipso die inceptae vacationis Sedis Apostolicae octoginta vitae annos iam expleverunt [12]. Huius namque legis ratio in illa tantum voluntate exquirenda est ne venerandae aetatis ponderi aliud addatur onus, quod secum fert responsalitas eum eligendi qui Christi gregem convenienter secundum temporum necessitates regere debeat. Id tamen non obstat quin Patres

Kanonicznego [11], w którym odzwierciedla się już tysiącletnia praktyka Kościoła, jeszcze raz stwierdzam, że kolegium wyborców papieża składa się jedynie z kardynałów Świętego Kościoła Rzymskiego. Wyrażają oni, jakby w przedziwnej syntezie, dwa aspekty, które charakteryzują postać i urząd Biskupa Rzymskiego: jest on *Biskupem Rzymskim*, ponieważ jest utożsamiony z osobą Biskupa Kościoła, który jest w Rzymie, a więc pozostaje w ścisłej relacji z duchowieństwem tego Miasta, reprezentowanym przez kardynałów z tytułami prezbiterów i diakonów Rzymu oraz przez kardynałów biskupów kościołów podmiejskich; jest *Biskupem Kościoła powszechnego*, ponieważ jest powołany do zastępowania w sposób widzialny Pasterza niewidzialnego, który prowadzi całą owczarnię na pastwiska życia wiecznego. Powszechność Kościoła jest więc dobrze przedstawiona w samym składzie Kolegium Kardynalskiego, obejmującym purpuratów ze wszystkich kontynentów.

W aktualnych uwarunkowaniach historycznych wymiar uniwersalny Kościoła wydaje się wystarczająco ukazany przez Kolegium stu dwudziestu kardynałów wyborców, pochodzących ze wszystkich części świata i bardzo zróżnicowanych kultur. Potwierdzam zatem tę liczbę kardynałów wyborców jako maksymalną, wyjaśniając równocześnie, że nie jest bynajmniej oznaką braku szacunku utrzymanie normy ustanowionej przez mojego poprzednika Pawła VI, według której w wyborze nie uczestniczą ci, którzy ukończyli w dniu rozpoczęcia wakatu Stolicy Apostolskiej osiemdziesiąty rok życia [12]. Racją takiej dyspozycji jest bowiem chęć nieobarczania tak czcigodnego wieku dodatkowym ciężarem, jakim jest odpowiedzialność za wybór tego, który będzie musiał kierować owczarnią Chrystusa w sposób odpowiadający

Cardinales, qui octoginta annos excesserunt, congressionibus Conclave praeuentibus intersint, prout infra disponitur. Ab iis proinde peculiariter requiritur ut, Sede vacante ac potissimum Summi Pontificis electione eveniente, quasi duces Dei Populi facti in Patriarchalibus Urbis Basilicis coadunati perinde ac aliis undioecesium ecclesiis ubique terrarum dispersis, plurima prece et Divino Spiritui supplicationibus electorum opus iuvent, pro eis necessarium lumen deprecantes, ut suum eligendi officium obeant Deum tantum ob oculos habentes et solummodo spectantes ad « salutem animarum, quae in Ecclesia suprema semper lex esse debet » [13].

Peculiari modo ad Conclavis antiquissimum institutum cogitationem Nostram intendimus: leges latas pariter ac de hac re usus sanxerunt et definierunt sollemnia complurium Decessorum Nostrorum quoque praecepta. Diligens autem historica inquisitio non modo opportunitatem confirmat, quae hoc institutum respicit, propter adiuncta in quibus tempore progrediente ipsum ortum est atque lege definitum, verum etiam eius constantem utilitatem ad eandem electionem ordinate, sollicitè et composite agendam, temporibus potissimum occurrentibus contentionis et perturbationis.

Hac prorsus de causa, quamvis conscii Nobis simus de theologorum et omnium aetatum canonistarum iudicio, qui communi sententia hoc institutum putant non necessarium suapte natura ad validam Romani Pontificis electionem, hac Constitutione iubemus eius essentialem structuram manere, quibusdam additis immutationibus, ut eius disciplina hodiernis postulatis accommodetur. Praecipue

wyzwaniom czasu. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by kardynałowie, którzy ukończyli osiemdziesiąty rok życia, uczestniczyli w zebraniach przygotowawczych do konklawe zgodnie z tym, co niżej postanowiono. W szczególności oczekuje się od nich, by w czasie *Sede vacante*, a przede wszystkim podczas trwania wyboru papieża, stawali się jakoby przewodnikami Ludu Bożego zgromadzonego w bazylikach patriarchalnych w Rzymie, jak również w kościołach innych diecezji rozproszonych po całym świecie, i wspomagali zadanie elektorów przez żarliwe modlitwy do Ducha Świętego, wyprasząc dla nich światło konieczne, aby mogli dokonać wyboru, mając przed oczami tylko Boga i wyłącznie «zbawienie dusz, które zawsze winno być w Kościele najwyższym prawem» [13].

Chciałbym zwrócić szczególną uwagę na starożytną instytucję konklawe - normy i praktyka w tym względzie zostały uświęcone i określone także w uroczystych postanowieniach wielu moich poprzedników. Uważna analiza historyczna potwierdza nie tylko jakąś przypadkową celowość takiej instytucji, wynikającą z okoliczności, w jakich powstała i w jakich z czasem została określona odpowiednimi przepisami, ale ponadto jej stałą użyteczność służącą uporządkowanemu, szybkiemu i prawidłowemu przebiegowi samego wyboru, szczególnie w chwilach napięć i niepokojów.

Właśnie dlatego, choć jestem świadom opinii teologów i kanonistów różnych epok, którzy zgodnie uważają tę instytucję za niekonieczną ze swej natury do ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego, niniejszą Konstytucją potwierdzam trwałość tej instytucji w jej istotnej strukturze, wprowadzając do niej jednak pewne modyfikacje, aby w ten sposób dostosować odnośne przepisy do dzisiejszych wymagań. Uznałem w

opportunum esse iudicavimus ut, toto electionis tempore, Cardinalium electorum domicilia et illorum qui ad opera praestanda vocantur quibus electio ordinate evolvatur, in convenientibus locis Civitatis Vaticanae collocentur. Quamvis parva, Civitas Vaticana par est, aptis adhibitis quae infra significabuntur rationibus, ad segregationem illam et ideo meditationem intra ipsius moenia conciliandas, quas actus tanti ponderis cuncta pro Ecclesia ab electoribus postulat.

Spectata simul sacra actus indole ideoque etiam necessitate ut idem expleatur convenienti in sede, in qua hinc liturgicae actiones scite cum iuridicialibus formulis coniungantur, atque illinc ut electoribus facilius animos disponendi ad interiores Spiritus Sancti motus suscipiendos potestas detur, decernimus ut electio in Sacello Sixtino futurum in tempus etiam explicetur, ubi omnia Dei praesentiae conscientiam alere iuvant, in cuius conspectu quisque, ut iudicetur, comparere debet.

Apostolica Nostra auctoritate confirmamus praeterea strictissimi officium secreti servandi de his omnibus quae recte oblique ad electionis actus attinent: hac de re tamen simpliciores reddere normas volumus, praecipua tenentes, ut haesitationes dubitationesque atque conscientiae forte angustiae vitentur illorum qui electioni intersunt.

Formam tandem ipsam electionis censuimus renovandam, hodierna postulata ecclesialia ac sana recentioris hominum culturae proposita ob oculos etiam habentes. Sic visum est electionem per conclamationem factam *quasi ex inspiratione* non relinqui, quia non idoneam iudicamus

szczegółności za właściwe rozporządzić, by podczas trwania wyboru mieszkania kardynałów elektorów i wszystkich osób współpracujących w regularnym przebiegu samego wyboru znajdowały się w odpowiednich pomieszczeniach Państwa [Miasta] Watykańskiego. Państwo to, chociaż niewielkie, jest w stanie zapewnić wewnątrz swoich murów - także dzięki niżej wskazanym odpowiednim przedsięwzięciom - odosobnienie i wynikające z niego skupienie, jakiego wymaga od elektorów akt tak istotny dla całego Kościoła.

Równocześnie ze względu na sakralność tego aktu jest rzeczą ważną, aby mógł on przebiegać w odpowiednim miejscu, gdzie, z jednej strony, czynności liturgiczne dobrze łączyłyby się z formalnościami prawnymi, a z drugiej strony, elektorzy mogliby lepiej przygotować się duchowo na przyjęcie wewnętrznych poruszeń Ducha Świętego: dlatego polecam, by wybory nadal odbywały się w Kaplicy Sykstyńskiej, gdzie wszystko sprzyja uświadomieniu sobie obecności Boga, przed którego obliczem pewnego dnia każdy będzie musiał stanąć na sąd.

Ponadto potwierdzam moją władzę apostolską obowiązek zachowania najściślejszej tajemnicy odnośnie do tego wszystkiego, co dotyczy bezpośrednio lub pośrednio samych czynności związanych z wyborem; także w tym względzie chciałem jednak uprościć i zredukować odpowiednie przepisy do tego, co istotne, by w ten sposób uniknąć zakłopotania i wątpliwości, a może i późniejszych problemów sumienia tych, którzy uczestniczyli w wyborze.

Uznałem na koniec, że należy ponownie przejrzeć samą formę wyboru, uwzględniając również w tym przypadku obecne wymagania kościelne i opinie panujące we współczesnym społeczeństwie. Uważałem za stosowne nie podtrzymywać praktyki wyboru przez

ad mentes significandas electivi collegii iam sic numero amplificati et ortu distincti. Necessarium pariter putamus electionem *per compromissum* aboleri non modo quia difficile agitur, quemadmodum normarum cumulus inextricabilis demonstrat quae praeteritis temporibus hac de re latae sunt, sed etiam quia talis est natura, ut quandam electorum officii conscientiam imminutam secum ferat, quippe qui, hoc si ita evenit, ad sua suffragia ferenda non ipsi vocentur.

Re igitur mature perpensa, decrevimus unam esse formam, per scrutinium scilicet secretum, in qua electores sua suffragia significare possunt ad Summum Pontificem eligendum, quod secundum normas infra descriptas explicatur. Modus namque hic quam optimas praebet perspicuitatem, rectitudinem, simplicitatem, perspicientiam atque praesertim certam et constructivam omnium singulorumque Patrum Cardinalium participationem, qui ad conventum electivum Petri Successoris vocantur.

His quidem permoti animi sensibus, hanc Constitutionem Apostolicam promulgamus, in qua normae continentur quibus, Sede Romana quavis ratione causave vacante, stricte est parendum a Cardinalibus qui ius tenent officiumque Petri Successoris eligendi, qui est universae Ecclesiae visibile Caput atque Servus servorum Dei.

PARS PRIMA DE SEDE APOSTOLICA VACANTE

CAPUT I DE POTESTATE CARDINALIUM COLLEGII SEDE APOSTOLICA VACANTE

aklamację *quasi ex inspiratione*, uznając ją za już nieadekwatną do wyrażenia opinii kolegium wyborczego, tak licznego i tak zróżnicowanego pod względem pochodzenia. Podobnie wydało mi się konieczne zaniechanie praktyki wyboru *per compromissum*, nie tylko dlatego, że jest trudna do zrealizowania, jak wykazała to wielość zawilych przepisów wydanych na ten temat w przeszłości, ale także dlatego, że powodowała ona w pewnym sensie zwolnienie z odpowiedzialności elektorów, którzy - w takim przypadku - nie byłiby powołani do osobistego oddania własnego głosu.

Po dojrzałej refleksji zadecydowałem więc, że jedyną formą, w której elektorzy mogą wyrazić swój głos w celu wybrania Biskupa Rzymskiego, jest tajne głosowanie realizowane według niżej wskazanych norm. Taka forma daje bowiem większe gwarancje jasności, jednoznaczności, prostoty, przejrzystości, a przede wszystkim skutecznego i konstruktywnego uczestniczenia wszystkich i poszczególnych Kardynałów, tworzących zgromadzenie wyborcze Następcy Piotra.

Dlatego też promulguję niniejszą Konstytucję apostolską, zawierającą normy, do których, gdy nastąpi wakant Stolicy Rzymskiej z jakiegokolwiek powodu lub okoliczności, mają ściśle stosować się Kardynałowie posiadający prawo i obowiązek wyboru Następcy Piotra, widzialnej Głowy całego Kościoła i Sługi sług Bożych.

Część I WAKANS STOLICY APOSTOLSKIEJ

Rozdział I Uprawnienia Kolegium Kardynalskiego w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej

1. Sede Apostolica vacante, Cardinalium Collegium nullam potestatem aut iurisdictionem habet in ea quae pertinebant ad Summum Pontificem dum vivebat vel muneribus officii sui fungebatur; ea omnia exclusive uni Pontifici futuro debent reservari. Quapropter invalidum et irritum esse decernimus quicquid potestatis aut iurisdictionis - ad Romanum Pontificem dum vivit pertinentes, vel ad perfunctionem officii ipsius - coetus ipse Cardinalium duxerit exercendum nisi quatenus in hac Nostra Constitutione expresse permittatur.

2. Apostolica Sedes dum vacat, regimen Ecclesiae conceditur Cardinalium Collegio dumtaxat circa negotia ordinaria et ea quae differri nequeunt (cfr. *infra*, n. 6), et circa praeparationem earum omnium rerum quae ad novi Pontificis electionem necessariae sunt, servatis modis et limitibus huius Constitutionis. Omnino excludantur ideo negotia quae - sive lege sive consuetudine - tantum ad Romani Pontificis potestatem pertinent vel normas respiciunt de novo Pontifice eligendo secundum huius Constitutionis praescriptiones.

3. Praeterea statuimus, ne Cardinalium Collegium de iuribus Sedis Apostolicae Romanaeque Ecclesiae ullo modo disponere valeat, nedum de iis sive directe sive indirecte quidquam detrahat, quamvis agatur de componendis discidiis aut de

1. W czasie wakansu Stolicy Apostolskiej Kolegium Kardynalskie nie posiada żadnej władzy lub jurysdykcji w sprawach należących do Najwyższego Pastarza¹⁰ za jego życia ani w wypełnianiu funkcji wynikających z jego urzędu; wszystkie te sprawy muszą być wyłącznie zarezerwowane dla przyszłego papieża. Oświadczam więc, że jest nieważny i niebyły jakikolwiek akt władzy lub jurysdykcji, należący do Biskupa Rzymskiego w czasie jego życia lub związany z wykonywaniem jego urzędu, jaki Kolegium Kardynalskie uznałoby, że powinien być dokonany, chyba że mieści się w granicach wyraźnie przyznanych w niniejszej Konstytucji.

2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej zarządzanie Kościołem należy do Kolegium Kardynalskiego, jednakże tylko w celu szybkiego załatwienia spraw zwyczajnych lub spraw, których załatwienia nie można odłożyć (por. niżej, n. 6), oraz w celu przygotowania wszystkiego, co jest konieczne do wyboru nowego Najwyższego Pastarza. To zadanie musi być wypełnione w sposób i w granicach przewidzianych przez niniejszą Konstytucję: winny więc być absolutnie wykluczone sprawy, które - tak na podstawie prawa, jak i praktyki - albo podlegają tylko władzy samego Biskupa Rzymskiego, albo dotyczą przepisów odnoszących się do wyboru nowego papieża według zaleceń zawartych w niniejszej Konstytucji.

3. Ustalam ponadto, że Kolegium Kardynalskie w żaden sposób nie może decydować o uprawnieniach Stolicy Apostolskiej i Kościoła Rzymskiego, a tym bardziej, bezpośrednio lub pośrednio dopuścić do umniejszenia któregoś z nich,

¹⁰ Określenie „Summus Pontifex”, „Pontifex” (*Najwyższy Pontyfik, Najwyższy Pasterz*) jest stosowane, ze względów stylistycznych, wymiennie z powszechnie przyjętą w j. polskim nazwą „papież”. Określenie „Romanus Pontifex” jest tłumaczone jako „Biskup Rzymski”.

persequendis factis adversus eadem iura perpetratis, post Pontificis obitum vel validam renuntiationem [14]. Curae autem sit omnibus Cardinalibus haec iura tueri.

nawet w celu doprowadzenia do zgody lub przeciwdziałania poczynaniom nastawionym przeciw tymże prawom po śmierci lub prawowitym znaczeniu się urzędu przez papieża [14]. Wszyscy kardynałowie winni zatroszczyć się o ochronę tych praw.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 332

§ 2. Gdyby się zdarzyło, że Biskup Rzymski zrzekłby się swego urzędu, to do ważności wymaga się, by zrzeczenie zostało dokonane w sposób wolny i było odpowiednio ujawnione; nie wymaga zaś niczyjego przyjęcia.

[CCEO, can. 44 § 2. Cf. CIC/1917, can. 221; *Cleri sanctitati*, 165.]

4. Sede Apostolica vacante, leges a Romanis Pontificibus latas non licet ullo modo corrigi vel immutari, neque quidquam detrahi iis sive addi vel dispensari circa partes earum, maxime eas, quae ad ordinandum negotium electionis Summi Pontificis pertinent. Si quid contra hoc praescriptum fieri vel attentari contigerit, id suprema Nostra auctoritate nullum et irritum declaramus.

4. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej prawa wydane przez Biskupów Rzymskich w żaden sposób nie mogą być poprawiane lub zmieniane ani nie można dodać albo ująć czegoś lub dyspensować chociażby od części z nich, przede wszystkim jeśli chodzi o przepisy dotyczące wyboru papieża. Co więcej, jeśli ewentualnie zdarzyłoby się, że uczyniono lub usiłowano by coś uczynić przeciw temu przepisowi, Moją najwyższą władzą deklaruje to za niebyłe i nieważne.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 335

Podczas wakansu stolicy rzymskiej lub przeszkody w jej działaniu, nie należy niczego zmieniać w zarządzie Kościoła powszechnego; powinny zaś być zachowane ustawy specjalne wydane na te okoliczności.

[CCEO, can. 46 „Podczas wakansu stolicy rzymskiej lub przeszkody w jej działaniu, nie należy niczego zmieniać w zarządzie Kościoła powszechnego; powinny być zachowane ustawy specjalne wydane na te okoliczności”.

Źródła: Pius XII, const. ap. *Vacantis Apostolicae Sedis*, 8 dec. 1945, 1-28; Ioannes XXIII, m.p. *Summi Pontificis electio*, 5 sep. 1962, prooem.; Paulus VI, const. ap. *Regimini Ecclesiae universae*, 15 aug. 1967, prooem. „Eadem”; const. ap. *Romano Pontifici eligendo*, 1 oct. 1975, 1-

5. Si quae autem dubia exoriantur de sensu praescriptionum, quae hac Nostra Constitutione continentur, aut circa rationem qua ad usum deduci eae debeant, edicimus ac decernimus penes Cardinalium Collegium esse potestatem de his ferendi sententiam; propterea, eidem Cardinalium Collegio facultatem tribuimus interpretandi locos dubios vel in controversiam vocatos, statuentes, ut, si de eiusmodi vel similibus quaestionibus deliberati oporteat, excepto ipso electionis actu, satis sit maiorem congregatorum Cardinalium partem in eandem sententiam convenire.

6. Pariter, cum negotium est expediendum quod ex voto maioris congregatorum Cardinalium partis in aliud tempus nequeat differri, Cardinalium Collegium secundum maioris partis sententiam agat.

CAPUT II DE CARDINALIUM CONGREGATIONIBUS AD SUMMI PONTIFICIS APPARANDAM ELECTIONEM

7. Tempore Sedis vacantis agentur Cardinalium Congregationes duplicis generis: altera *generalis*, seu totius Collegii usque ad ineundam electionem, altera *particularis*. Congregationibus generalibus omnes Cardinales legitime non impediti interesse debent, simul atque de vacatione Apostolicae Sedis certiores facti sunt. Cardinalibus qui secundum n. 33 huius Constitutionis eligendi Pontificem munere non fruuntur, facultas datur non participandi Congregationes generales.

Congregatio particulares constat Cardinale Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario et tribus Cardinalium, uno ex

5. Jeśli pojawiłyby się wątpliwości co do przepisów zawartych w niniejszej Konstytucji lub co do sposobu ich realizacji, polecam w sposób formalny, by wszelka władza wydania decyzji w tym względzie spoczywała na Kolegium Kardynalskim, któremu zatem udzielam władzy interpretowania punktów wątpliwych lub kontrowersyjnych, ustalając, że gdy należy podjąć decyzję co do tych lub innych podobnych kwestii, z wyjątkiem aktu wyboru, jest wystarczające, aby większość zgromadzonych kardynałów opowiedziała się za taką samą opinią.

6. Podobnie, gdy zaistnieje jakiś problem, który według większości zebranych kardynałów - nie może być odłożony na inny czas, niech Kolegium Kardynalskie zdecyduje według zdania większości.

Rozdział II Kongregacje kardynałów w okresie przygotowania wyboru papieża

7. W czasie *Sede vacante* będą miały miejsce dwojakiego rodzaju kongregacje kardynałów: *ogólne*, to znaczy całego Kolegium aż do rozpoczęcia wyboru oraz *partykularne*. W kongregacjach ogólnych winni uczestniczyć wszyscy kardynałowie, którzy nie mają prawowitej przeszkody, gdy tylko zostaną poinformowani o wakansie Stolicy Apostolskiej. Kardynałom, którzy według normy n. 33 niniejszej Konstytucji nie posiadają prawa wyboru papieża, przysługuje jednak prawo powstrzymania się, jeśli tak zdecydują, od uczestnictwa w kongregacjach ogólnych.

W skład kongregacji partykularnej wchodzi: Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego i trzech kardynałów, po jednym z każdego stopnia¹¹,

¹¹ To znaczy ze stopnia kardynałów-biskupów, kardynałów-prezbiterów i kardynałów-diakonów.

quoque ordine, sorte ductis inter Cardinales electores qui Romae tunc adsunt. Horum trium Cardinalium, qui Assistentes appellantur, officium tertio iam die transacto omnino cessat, in eorumque locum, etiam sortitione, alii succedunt post initam quoque electionem, eodem temporis praestituto fine.

Tempore electionis res gravioris momenti, si casus fert, a conventu Cardinalium electorum decernuntur, negotia vero ordinaria a Congregatione particulari Cardinalium pergunt expediri. Cardinales in Congregationibus generalibus et particularibus, Sede vacante, suetam vestem talarem nigram cum torulo et zona rubri coloris deferant, addito galericulo, cruce pectorali atque anulo.

8. In Congregationibus particularibus levioris tantum momenti negotia, in dies seu passim occurrentia, tractentur. Si quid vero gravioris ponderis et altioris indaginis fuerit, id ad Congregationem generalem deferri debet. Praeterea, quae in una Congregatione particulari decreta, persoluta aut denegata fuerint, nequeunt in alia abrogari, mutari aut concedi; id faciendi ius est tantum penes Congregationem generalem, ac quidem per maiorem partem suffragiorum.

9. Cardinalium Congregationes generales in Aedibus Apostolicis Vaticanis habeantur aut, si rerum adiuncta id postulent, in alio opportuniore loco, iudicio ipsorum Cardinalium. His praeest Decanus Sacri Collegii aut, eo absente vel legitime impedito, Subdecanus. Quodsi alteruter vel uterque amplius non fruatur ad normam n. 33 huius Constitutionis iure eligendi Pontificem, Congregationibus Cardinalium electorum in Conclavi habendis praesidebit Cardinalis elector maximus natu secundum generalem ordinem praecedendi.

wylosowanych spośród kardynałów elektorów przybyłych już do Rzymu. Urząd tych trzech kardynałów, nazywanych „asystentami”, ustaje po trzech dniach, a ich miejsce zajmują, zawsze przez losowanie, inni kardynałowie na ten sam okres, także po rozpoczęciu wyboru.

W okresie wyboru najważniejsze kwestie, jeśli zajdzie konieczność, podejmowane są przez zebranie kardynałów elektorów, podczas gdy sprawy zwyczajne są załatwiane przez kongregację partykularną kardynałów. W czasie kongregacji ogólnych i partykularnych, w okresie *Sede vacante*, kardynałowie winni nosić zwyczajną, oblamowaną czarną sutannę i czerwony pas, piuskę, krzyż i pierścień.

8. Podczas kongregacji partykularnych winny być podejmowane jedynie sprawy o mniejszym znaczeniu, jakie pojawiają się z dnia na dzień lub w danej chwili. Jeśli jednak zaistniałyby sprawy ważniejsze lub zasługujące na głębsze przeanalizowanie, powinny zostać przedłożone kongregacji ogólnej. Ponadto, to co zostało zdecydowane, rozwiązane lub odrzucone na jednej kongregacji partykularnej, nie może być odwołane, zmienione lub dopuszczone na drugiej; prawo do tego należy tylko do kongregacji ogólnej i przy większości głosów.

9. Kongregacje ogólne kardynałów będą miały miejsce w Watykańskim Pałacu Apostolskim lub, jeśli będą tego wymagały okoliczności, w innym odpowiedniejszym miejscu według oceny samych kardynałów. Przewodniczy im Dziekan Kolegium, a w razie jego nieobecności lub w przypadku prawnie uzasadnionej przeszkody, Subdziekan. Jeśli jeden z nich lub obydwaj nie posiadali już, zgodnie z normą n. 33 niniejszej Konstytucji, prawa wyboru papieża, zebraniu kardynałów wyborców będzie przewodniczył najstarszy kardynał

10. Suffragia in Cardinalium Congregationibus, cum de rebus maioris momenti agitur, non ore sed secreto ferantur.

11. Congregationes generales quae electionis initium praecedunt, ideoque «praeparatoriae» appellantur, cotidie celebrari debent, ac quidem a die quem Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarius atque primus Cardinalis elector cuiusque ordinis statuerint, etiam diebus, quibus exsequiae Pontificis defuncti celebrantur. Quod eo consilio fit, ut Cardinalis Camerarius sententiam Sacri Collegii possit exquirere atque cum eo communicare illa quae necessaria vel opportuna iudicaverit, utque singulis Cardinalibus facultas praebeatur mentem suam circa negotia occurrentia aperiendi, de rebus dubiis explicationes petendi, resque proponendi.

12. Caveatur ut in primis Congregationibus generalibus huius Constitutionis exemplar quisque Cardinalis teneat, cuique pariter facultas praebeatur proponendi, si casus venerit, quaestiones de significatione deque executione normarum, quae in ipsa continentur. Praeterea decet huius Constitutionis legatur pars quae ad Sedis Apostolicae vacationem pertinet. Interea omnes Cardinales, qui adsunt, ius iurandum dare debent de observandis praescriptionibus quae in illa continentur et de secreto servando. Hoc ius iurandum, quod praestandum est etiam a Cardinalibus qui, serius advenientes, eiusmodi Congregationibus postmodum intersunt, legatur ad hanc formulam a Cardinale Decano vel ab alio Collegii praeside, secundum normam statutam ad n. 9 huius Constitutionis, ceteris Cardinalibus

elektor, według zwyczajnego porządku pierwszeństwa [*precedencji*].

10. Głos w kongregacjach kardynałów, jeśli chodzi o sprawy o większym znaczeniu, nie powinien być dany ustnie, ale przekazany w formie tajnej.

11. Kongregacje ogólne, które poprzedzają początek wyboru, nazywane dlatego «przygotowawczymi», powinny odbywać się codziennie, począwszy od dnia, który będzie ustalony przez [Kardynała] Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego i przez pierwszego kardynała z każdego stopnia wśród elektorów, także w dniach, kiedy odbywają się ceremonie pogrzebu zmarłego papieża. Kongregacje te winny się odbywać, aby umożliwić Kardynałowi Kamerlingowi wysłuchanie opinii Świętego Kolegium i przekazanie mu wiadomości uznanych za konieczne lub właściwe; a ponadto, by pozwolić poszczególnym kardynałom wyrazić zdanie na temat nasuwających się problemów, prosić o wyjaśnienia w przypadkach wątpliwości oraz podać propozycje.

12. Na pierwszych kongregacjach ogólnych należy postarać się, by kardynałowie mieli do dyspozycji egzemplarz niniejszej Konstytucji, a równocześnie by mogli ewentualnie stawiać pytania dotyczące znaczenia i wykonania ustalonych tam norm. Wypada ponadto, by odczytano część niniejszej Konstytucji dotyczącą wakansu Stolicy Apostolskiej. W tym samym czasie wszyscy obecni kardynałowie mają złożyć przysięgę na zachowanie zawartych w Konstytucji przepisów oraz na dotrzymanie tajemnicy. Taka przysięga - a mają ją złożyć także kardynałowie, którzy uczestniczą w tych kongregacjach, przybywszy z opóźnieniem powinna być odczytana przez Kardynała Dziekana lub ewentualnie przez innego przewodniczącego Kolegium, zgodnie z

astantibus:

Nos Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales ordinis Episcoporum, Presbyterorum et Diaconorum, promittimus, vovemus et iuramus nos universos et singulos ad amussim fideliterque observaturos esse cuncta, quae in Constitutione Apostolica « Universi Dominici Gregis » Summi Pontificis Ioannis Pauli II continentur atque secreto contacturos esse religiose omnia quae ad electionem Romani Pontificis quomodolibet pertinent, vel ex eorum natura, Sede Apostolica vacante, idem secretum postulent.

Deinde singuli Cardinales dicent: *Et ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo ac iuro. Et imponentes manum super Evangelium adiungent: Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.*

13. In una e proxime subsequentibus Congregationibus Cardinales, secundum ordinem rerum agendarum praestitutum, de iis discernere debent, quae ad Conclave inchoandum urgentiora sunt, id est:

a) constituent diem, horam et modum, quo corpus defuncti Pontificis in Basilicam Vaticanam feratur, ibi obsequio fidelium exponendum;

b) omnia paranda curent, quae necessaria sunt ad exsequias Pontificis defuncti, quae per novem dies continuos celebrentur; earumque initium praefiniant ita ut sepultura fiat, nisi ex peculiaribus rerum adiunctis aliter visum fuerit, inter quartum sextumque post mortem diem;

c) admoneant Commissionem quae constat ex Cardinale Camerario necnon iis Cardinalibus qui Officium Secretarii Status atque Praesidis Pontificiae Commissionis pro Statu Urbis Vaticanae explebant, ut tempestive tum loca disponant in aedibus *Domus Sanctae Marthae* quo convenienter Cardinales electores recipiantur tum etiam

normą ustaloną w n. 9 niniejszej Konstytucji, w obecności innych kardynałów według następującej formuły:

My, Kardynałowie Świętego Kościoła Rzymskiego, stopnia biskupiego, prezbiterkiego i diakonńskiego, przyrzekamy, zobowiązujemy się i przysiegamy, wszyscy i każdy z osobna, ściśle i wiernie zachować wszystkie normy, Zawarte w Konstytucji apostolskiej «Universi Dominici gregis» Papieża Jana Pawła II, i skrupulatnie dochować tajemnicy o tym wszystkim, co w jakiegokolwiek sposób miałoby związek z wyborem Biskupa Rzymskiego lub co ze swej natury, w czasie wakatu Stolicy Apostolskiej, nymagałoby takiej tajemnicy.

Potem każdy kardynał powie: *I ja, N. Kardynał N., przyrzekam, zobowiązuję się i przysiegam. A kładąc rękę na Ewangelii doda: Tak mi dopomóż, Panie Boże i te Święte Ewangelie, których ręką moją dotykam.*

13. Na jednej z najbliższych kongregacji kardynałowie powinni na podstawie wcześniej ustalonego porządku dnia podjąć najpilniejsze decyzje, aby zapoczątkować przeprowadzenie wyboru, to znaczy:

a) ustalić dzień, godzinę i sposób przeniesienia zwłok zmarłego papieża do Bazyliki Watykańskiej dla oddania czci przez wiernych;

b) zdecydować o tym wszystkim, co konieczne dla ceremonii pogrzebowych zmarłego papieża, które powinny być celebrowane przez dziewięć kolejnych dni, oraz ustalić ich początek w taki sposób, by złożenie do grobu odbyło się między czwartym a szóstym dniem po śmierci, chyba żeby zaistniały inne szczególne racje;

c) zadbać, aby Komisja, którą tworzą Kardynał Kamerling i kardynałowie pełniący dotąd funkcje Sekretarza Stanu i Przewodniczącego Papieskiej Komisji ds. Państwa Miasta Watykańskiego, przygotowała na czas zarówno pomieszczenia w Domu św. Marty dla dogodnego zamieszkania kardynałów elektorów, jak i mieszkania dla osób

cubilia iis omnibus idonea qui huius Constitutionis n. 46 commemorantur, utque ea omnia simul parentur necessaria in Sacello Sixtino, unde singulae partes electionem attingentes expleri possint modo quidem facili, composito et maxima cum secreti custodia prout haec ipsa Constitutio decernit et edicit;

d) duobus solidae doctrinae, eximiae prudentiae moralisque auctoritatis ecclesiasticis viris munus concedant proferendi ante Cardinales ipsos perpensas meditationes duas de Ecclesiae ea ipsa aetate condicionibus deque novi Pontificis colluminata electione; caveant pariter - ratione habita de iis quae n. 52 huius Constitutionis disponuntur - ut dies et hora significantur qua prior meditatio tradatur;

e) comprobent - Sedis Apostolicae Administratione proponente vel, pro sua quidem dicione, Civitatis Vaticanae Praefectura - expensas incurrentes inde a Pontificis obitu ad successoris electionem;

f) perlegant, si quae sint, documenta a defuncto Pontifice Cardinalium Collegio relictas;

g) Anulum Piscatoris et Sigillum plumbeum, sub quibus Litterae Apostolicae expediuntur, curent delenda;

h) constituent ut datis sortibus cubacula electoribus Cardinalibus adsignentur;

i) constituent diem et horam cum incipient suffragii actus.

wymienionych w n. 46 tej Konstytucji, i aby równocześnie zatroszczyła się o wszystko, co jest niezbędne do przysposobienia Kaplicy Sykstyńskiej, by czynności związane z wyborem mogły przebiegać sprawnie, w sposób uporządkowany i z największą dyskrecją, zgodnie z tym, co jest przewidziane i ustalone w niniejszej Konstytucji;

d) powierzyć dwom duchownym odznaczającym się wiedzą, mądrością i autorytetem moralnym zadanie przeprowadzenia dla kardynałów dwóch rozważań dotyczących problemów Kościoła w tej wyjątkowej chwili i trafnego wyboru nowego papieża; w tym samym czasie, zachowując to, co postanowione w n. 52 niniejszej Konstytucji, winni zatroszczyć się o ustalenie dnia i godziny przeprowadzenia pierwszego ze wspomnianych rozważań;

e) zaaprobować - na wniosek Administracji Stolicy Apostolskiej lub, według kompetencji, Gubernatoratu Państwa [Miasta] Watykańskiego - wydatki wynikłe w okresie od śmierci papieża aż do wyboru Następcy;

f) przeczytać dokumenty, jeżeli by takie były, zostawione przez zmarłego papieża dla Kolegium Kardynalskiego;

g) zatroszczyć się o anulowanie Pierścienia Rybaka i ołowianej pieczęci, z jakimi są wysyłane listy apostolskie;

h) przydzielić przez losowanie pokoje kardynałom elektorom;

i) ustalić dzień i godzinę rozpoczęcia głosowania.

CAPUT III DE NONNULLIS OFFICIIS, SEDE APOSTOLICA VACANTE

Rozdział III O niektórych urządach w okresie wakansu Stolicy Apostolskiej

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 360

Kuria Rzymska, przy pomocy której Papież załatwia sprawy Kościoła powszechnego i która w jego imieniu oraz jego

autorytetem wykonuje zadania dla dobra i służby Kościołom, obejmuje *Papieski Sekretariat Stanu*¹², *Radę Publicznych Spraw Kościoła*¹³, Kongregacje, Trybunały oraz inne instytucje. Ich strukturę i kompetencje określają specjalne przepisy.

Kan. 361

Przez Stolicę Apostolską lub Stolicę Świętą rozumie się w niniejszym Kodeksie nie tylko Biskupa Rzymskiego, lecz także – o ile nie wynika co innego z natury rzeczy lub z kontekstu – Sekretariat Stanu, *Radę Publicznych Spraw Kościoła*, jak również inne instytucje Kurii Rzymskiej.

* * *

[Normy specjalne dotyczące Kurii Rzymskiej: Jan Paweł II, Konstytucja Apostolska *Pastor Bonus* z dnia 28 czerwca 1988 r., AAS 80 (1988) s. 841-912; *Regolamento generale della Curia Romana* z dnia 4 lutego 1992 r., AAS 84 (1992) s. 202-267; Jan Paweł II, Motu proprio *Europae Orientalis* z dnia 15 stycznia 1993 r., AAS 85 (1993) s. 309-310; tekst polski: OsRomPol 14 (1993) n. 4, s. 5; Jan Paweł II, Motu proprio *Inde a Pontificatus* z dnia 25 marca 1993 r., AAS 85 (1993) s. 549-552; tekst polski: OsRomPol 14 (1993) n. 8-9, s. 4-5; Jan Paweł II, Motu proprio *Socialium Scientiarum* z dnia 10 marca 1994 r., AAS 86 (1994) s. 209-212; tekst polski OsRomPol 15 (1994) n. 3, s. 39-40; Jan Paweł II, Motu proprio *Vitae mysterium* z dnia 9 maja 1994 r., AAS 86 (1994) s. 385-393; tekst polski: OsRomPol 15 (1994) n. 4, s. 9-10].

14. Ad mentem n. 6 Constitutionis Apostolicae cuius initium est «Pastor Bonus» [15], omnes Dicasteriis Romanae Curiae Praepositi, sive Cardinalis Secretarius Status sive Cardinales Praefecti sive Archiepiscopi Praesides sicut etiam eorundem Dicasteriorum Membra occurrente morte Pontificis, a munere suo cessant, exceptis Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario et Paenitentiaro Maiore, qui ordinaria negotia pergunt expedire, ea Cardinalium Collegio proponentes quae ad Summum Pontificem essent referenda.

Eodem modo, convenienter cum Constitutione Apostolica «Vicariae Potestatis» [16], Cardinalis Vicarius Generalis dioecesis Romanae a munere suo

14. Zgodnie z art. 6 Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus* [15], z chwilą śmierci papieża wszyscy przełożeni dykasteriów Kurii Rzymskiej, tak Kardynał Sekretarz Stanu, jak i kardynałowie prefekci, arcybiskupi przewodniczący, jak również członkowie tych dykasteriów, przestają wypełniać swe urzędy. Wyjątek stanowi Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego i Wielki Penitencjariusz, którzy nadal załatwiają sprawy zwyczajne, przedkładając Kolegium Kardynalskiemu to, co powinno być przedłożone papieżowi.

W ten sam sposób, zgodnie z Konstytucją apostolską *Vicariae potestatis* (n. 2, § 1) [16], Kardynał Wikariusz Generalny dla Diecezji Rzymskiej nie przestaje

¹² Obecnie: *Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej*.

¹³ Dykasterium zniesione. Jego kompetencje przejęła Sekcja II Sekretariatu Stanu. *Pastor Bonus*, art. 40.

non cessat Sede Apostolica vacante pariterque pro sua quidem ditione non cessat Basilicae Vaticanae Cardinalis Archipresbyter atque Generalis Vicarius pro Civitate Vaticana.

15. Quodsi munus Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarii vel Paenitentarii Maioris, quo tempore Pontifex diem obiit supremum vel ante Successoris electionem, vacare contingat, Cardinalium Collegium quam primum eligere debet Cardinalem vel, si casus ferat, Cardinales, qui usque ad electionem novi Pontificis eiusmodi officia gerant. In singulis casibus memoratis, electio fit per secreta suffragia omnium Cardinalium electorum qui praesentes adsunt; suffragia feruntur ope schedularum, quas viri ecclesiastici a caeremoniis distribuunt et colligant, nec non aperiant coram Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario ac tribus Cardinalibus Assistentibus, si eligendus est Paenitentarius Maior; vel coram praedictis tribus Cardinalibus ac Collegii Cardinalium Secretario, si eligendus est Camerarius. Is autem electus habendus est, et *ipso facto* omnibus facultatibus ad munus pertinentibus praeditus, in quem maior pars votorum seu suffragiorum convenerit. Quodsi forsitan suffragia paria fuerint, ille deputatus habeatur qui fuerit ordine prior, aut, si eiusdem ordinis, qui prius in Sacrum Collegium adlectus. Donec Camerarius eligatur, eius partes gerit Collegii Decanus vel, eo absente aut legitime impedito, Subdecanus vel Cardinalis senior secundum priorum partium usitatum ordinem congruenter cum n. 9 huius Constitutionis, qui sine mora decernere potest prout rerum adiuncta suadeant.

16. Quodsi Vicarium Generalem dioecesis Romanae, Sede vacante, e vivis decedere

wykonywać swego urzędu w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej oraz nie przestaje sprawować swej jurysdykcji Kardynał Archidiakon Bazyliki Watykańskiej i Wikariusz Generalny Państwa [Miasta] Watykańskiego.

15. Jeśli w chwili śmierci papieża lub przed wyborem Następcy wakowałby urząd Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego lub Penitencjariusza Większego, Kolegium Kardynalskie winno wybrać jak najszybciej kardynała lub, jeśli zachodzi potrzeba, kardynałów, którzy podejmą ich zadanie aż do wyboru nowego papieża. W każdym z tych poszczególnych przypadków wybór następuje za pośrednictwem tajnego głosowania wszystkich obecnych kardynałów elektorów, poprzez kartki rozdzielone i zebrane przez ceremoniarzy, a potem otwarte w obecności Kamerlinga i trzech kardynałów asystentów, gdy chodzi o wybór Wielkiego Penitencjariusza, lub w obecności wspomnianych wyżej trzech kardynałów i sekretarza Kolegium Kardynalskiego, jeśli musiałby być wybrany Kamerling. Będzie uważany za wybranego i będzie posiadał *ipso facto* wszystkie władze związane z przysługującą mu funkcją ten, kto otrzyma większość głosów. W przypadku równości głosów zostanie wyznaczony kardynał, który należy do wyższego stopnia, a w razie równego stopnia - kto został wcześniej kreowany kardynałem. Dopóki nie zostanie wybrany Kamerling, jego funkcje wypełnia Dziekan Kolegium, a w przypadku jego nieobecności lub prawomocnej przeszkody, Subdziekan albo najstarszy kardynał według zwyczajnego porządku pierwszeństwa, zgodnie z n. 9 niniejszej Konstytucji, który może bezzwłocznie podjąć decyzje, jakich wymagają okoliczności.

16. Jeśli natomiast w okresie *Sede vacante* zabrakłoby Wikariusza Generalnego dla

contigerit, Vices Gerens tunc hoc in officio constitutus, etiam munus Vicarii Generalis exercebit praeter ordinariam iurisdictionem vicariam quae ad eum pertinet [17]. Si vero etiam Vices Gerens deest, Episcopus Auxiliaris electione primus eiusmodi officia exsequetur.

17. Ad Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarium spectat, statim ac nuntium obitus Summi Pontificis acceperit, iure recognoscere Pontificis mortem, astantibus Magistro Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum, Praelatis Clericis, Secretario et Cancellario Camerae Apostolicae, qui authenticum mortis actum conficiat. Cardinalis Camerarii pariter erit privatis eiusdem Pontificis aedibus sigilla apponere atque statuere ut ministrantibus ex more commorantibusque in privata habitatione liceat permanere usque ad peractam Papae sepulturam, cum scilicet integrae pontificiae habitationi sigilla imponentur; ipsius obitum Cardinali in Urbe Vicario nuntiare, qui de re populum Romanum singulari edicto edocebit; pariter de eadem certiore facere Cardinalem Basilicae Vaticanae Archipresbyterum; ad Apostolicum Palatium Vaticanum accedere ut huius possessionem capiat, nec non possessionem, sive per se sive per delegatum, utriusque Palatii ad Lateranum et ad Arcem Gandulfi, eorumque custodiam et regimen exercere; statuere, auditis Cardinalibus qui tribus ordinibus praesunt, ea omnia quae pertinent ad sepulturam Pontificis, nisi forte is, dum vivebat, suam hac de re voluntatem manifestavit; ea omnia, nomine et consensu Collegii, curare quae ad iura Apostolicae Sedis tuenda et ad huius administrationem recte gerendam rerum temporumque adiuncta suadebunt. Etenim Cardinali

Diecezji Rzymskiej, pełniący wówczas obowiązki jego zastępcy (*Vices Gerens*) będzie sprawował także właściwy urząd Kardynała Wikariusza, poza jurysdykcją zwyczajną zastępczą, która jemu przysługuje [17]. Gdyby zabrakło również zastępcy Wikariusza Generalnego, jego funkcję będzie pełnił biskup pomocniczy pierwszy [najstarszy] nominacją [promocją].

17. Bezpośrednio po otrzymaniu wiadomości o śmierci papieża Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego winien stwierdzić oficjalnie fakt śmierci papieża w obecności Mistrza Papieskich Ceremonii Liturgicznych, prałatów oraz sekretarza i kanclerza Kamery Apostolskiej i sporządzić dokument lub autentyczny akt zgonu; Kardynał Kamerling powinien ponadto położyć pieczęć na pracownię i pokój papieża, polecając, aby personel mieszkający w apartamencie prywatnym mógł tam pozostać aż do zakończenia ceremonii pogrzebowych papieża, po czym cały apartament papieski będzie opieczetowany; o zgonie papieża ma on również powiadomić Kardynała Wikariusza Rzymu, który specjalnym komunikatem [edyktem] przekaze tę wiadomość Ludowi rzymskiemu, a także Kardynała Archiprezbitera Bazyliki Watykańskiej; Kardynał Kamerling ma objąć w posiadanie Watykański Pałac Apostolski i, osobiście lub za pośrednictwem swojego delegata, Pałac na Lateranie i w Castel Gandolfo, oraz pełnić nad nimi nadzór i zarząd; ustalić, po wysłuchaniu opinii kardynałów stojących na czele trzech stopni, wszystkie sprawy związane z pogrzebem papieża, o ile za życia nie wyraził on swojej woli w tym względzie; zadbać w imieniu i za zgodą Kolegium Kardynalskiego o to wszystko, na co będą wskazywały okoliczności, w celu obrony praw Stolicy Apostolskiej i dla jej właściwej administracji. Jest bowiem zadaniem Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego

Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario, Sede Apostolica vacante, contingit cura et administratio bonorum et iurium temporalium ipsius Sanctae Sedis, auxiliantibus tribus Cardinalibus qui Assistentes appellantur, praehabita, semel circa leviora ac singulis in casibus circa graviora negotia suffragatione Cardinalium Collegii.

18. Cardinalis Paenitentiarius Maior, eiusque officiales, Sede vacante, ea agere et expedire valent, quae a Pio XI Decessore Nostro definita sunt per Constitutionem Apostolicam «Quae Divinitus» die 25 mensis Martii anno 1935 editam [18], atque a Nobismet Ipsis per Constitutionem Apostolicam «Pastor Bonus» [19].

19. Decani autem Cardinalium Collegii erit, ubi primum a Cardinale Camerario vel a Praefecto Domus Pontificiae de Pontificis morte fuerit edoctus, omnibus Cardinalibus hanc nuntiare, eosque convocare ad Congregationes Collegii agendas. Item Pontificis mortem is significabit Nationum Legatis seu Oratoribus ad Apostolicam Sedem publice missis, et iis qui in iisdem Nationibus supremam obtinent auctoritatem.

20. Sede Apostolica vacante Substitutus Secretariae Status sicut et Secretarius de rationibus cum Civitatibus et Secretarii Dicasteriorum Romanae Curiae pergunt in moderando proprio cuiusque Officio, de quo Cardinalium Collegio respondent.

21. Item non cessant Pontificiorum Legatorum munus et potestas.

w okresie *Sede vacante* zatroszczyć się o dobra i prawa doczesne Stolicy Świętej i o ich administrację, przy pomocy trzech kardynałów asystentów, uwzględniając - dla kwestii mniej ważnych jednorazowe, a dla kwestii poważniejszych każdorazowe - głosowanie Kolegium Kardynalskiego.

18. Kardynał Wielki Penitencjariusz i jego urzędnicy podczas *Sede vacante* będą mogli wypełniać to, co zostało ustalone przez mojego poprzednika papieża Piusa XI w Konstytucji apostolskiej *Quae divinitus* z 25 marca 1935 r. [18], i przeze mnie w Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus* [19].

19. Dziekan Kolegium Kardynalskiego natomiast, gdy tylko Kardynał Kamerling lub Prefekt Domu Papieskiego poinformuje go o śmierci papieża, ma obowiązek powiadomić o tym wszystkich kardynałów, zwołując ich na kongregację Kolegium. Poinformuje równocześnie o śmierci papieża korpus dyplomatyczny akredytowany przy Stolicy Apostolskiej i najwyższe władze odpowiednich państw.

20. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej substytut Sekretariatu Stanu, jak również sekretarz ds. relacji z państwami oraz sekretarze dykasterii Kurii Rzymskiej nadal kierują swymi urzędami i odpowiadają za nie przed Kolegium Kardynalskim.

21. W ten sam sposób nie ustaje urząd i władza legatów papieskich.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 362

Biskupowi Rzymskiemu przysługuje naturalne i niezależne prawo mianowania i wysyłania swoich legatów, czy to do Kościołów partykularnych w różnych krajach lub regionach, czy też

równocześnie do państw i rządów, jak również przenoszenia ich i odwoływania, z zachowaniem przepisów prawa międzynarodowego, gdy idzie o wysyłanie i odwoływanie legatów ustanowionych w państwach.

Kan. 363

§ 1. Legatom Biskupa Rzymskiego zleca się funkcję reprezentowania go na sposób stały w Kościołach partykularnych lub także wobec państw i władz publicznych, do których są posyłani.

§ 2. Stolicę Apostolską reprezentują również ci, którzy w charakterze papieskiej misji są wyznaczani jako delegaci lub obserwatorzy do organizacji międzynarodowych albo na konferencje czy zjazdy.

Kan. 364

Głównym zadaniem legata papieskiego jest zacieśnianie i umacnianie coraz bardziej więzów łączących Stolicę Apostolską z Kościołami partykularnymi. Tak więc w odniesieniu do powierzonego mu okręgu, do papieskiego legata należy:

1° przesyłanie do Stolicy Apostolskiej wiadomości na temat warunków, w których znajdują się Kościoły partykularne, i o tym wszystkim, co dotyczy życia samego Kościoła i dobra dusz;

2° wspieranie biskupów czynem i radą, nie naruszając jednak wykonywania przyznanej im prawem władzy;

3° ożywanie częstych kontaktów z Konferencją Episkopatu przez udzielanie jej wszechstronnej pomocy;

4° gdy idzie o nominację biskupów: przesyłanie lub proponowanie Stolicy Apostolskiej nazwisk kandydatów, jak również przeprowadzanie procesu informacyjnego odnośnie do kandydatów, z zachowaniem norm wydanych przez Stolicę Apostolską;

5° usilne popieranie tego, co służy utrwaleniu pokoju, rozwojowi postępu i zgodnej współpracy między narodami;

6° podejmowanie wraz z biskupami odpowiednich kontaktów między Kościołem katolickim oraz innymi Kościołami lub wspólnotami kościelnymi, a nawet i religiami niechrześcijańskimi;

7° podejmowanie, działając wspólnie z biskupami, u kierujących państwem obrony tego, co jest związane z misją Kościoła i Stolicy Apostolskiej;

8° wykonywanie ponadto pełnomocnictw oraz wypełnianie innych poleceń, przekazanych mu przez Stolicę Apostolską.

Kan. 365

§ 1. Do papieskiego legata, który zgodnie z przepisami prawa

międzynarodowego wypełnia równocześnie misję w państwie, należy także szczególne zadanie:

1° podtrzymywać i ożywiać więzy między Stolicą Apostolską i Rządem;

2° prowadzić rokowania w zakresie spraw dotyczących stosunków Kościoła i Państwa oraz w sposób szczególny pertraktować o zawarcie konkordatu czy innych tego rodzaju układów, jak również wprowadzanie ich w życie.

§ 2. W załatwianiu spraw, o których w § 1, zgodnie z tym, co zalecają okoliczności, legat papieski niech nie zaniedba zasięgać opinii i rady biskupów okręgu kościelnego oraz informować ich o przebiegu sprawy.

Kan. 366

Ze względu na szczególny charakter posługi legata:

1° siedziba papieskiego poselstwa jest wyjęta spod władzy rządzenia miejscowego ordynariusza, chyba że chodzi o zawieranie małżeństw;

2° wolno legatowi papieskiemu — po powiadomieniu wedle możliwości miejscowych ordynariuszy — we wszystkich kościołach jego poselstwa sprawować funkcje liturgiczne, nawet w pontyfikaliach.

Kan. 367

Zadanie papieskiego legata nie wygasa z chwilą wakansu Stolicy Apostolskiej, chyba że co innego zastrzeżono w papieskim piśmie. Wygasa natomiast po wypełnieniu zlecenia, przez odwołanie podane do wiadomości zainteresowanego oraz zrzeczenie przyjęte przez Biskupa Rzymskiego.

* * *

[Normy specjalne dotyczące legatów papieskich: Paweł VI, *Motu proprio Sollicitudo omnium Ecclesiarum* z dnia 24 czerwca 1969 r., AAS 61 (1969) s. 473-484; tekst polski: PPK II/1, n. 2283-2341; Kongregacja Biskupów, *Index Facultatum Legatis Pontificiis tributarum*, 1986; Kongregacja Rozkrzewiania Wiary, *Index Facultatum Legatis Pontificiis in territoriis missionum tributarum*, 1999].

22. Eleemosynarius quoque Sanctitatis Suae opera caritatis exercere pergit, et quidem eadem ratione qua, vivente Pontifice, solebat; est autem Cardinalium Collegio subiectus usque ad novi Pontificis

22. Także Jalmużnik Jego Świątobliwości kontynuuje pełnienie dzieł dobroczynnych według takich samych kryteriów, jakie były stosowane za życia papieża, oraz pozostaje do dyspozycji Kolegium Kardynalskiego aż

electionem.

do wyboru nowego [Najwyższego] Pasterza.

23. Sede Apostolica vacante, universa civilis potestas Summi Pontificis circa regimen Civitatis Vaticanae ad Cardinalium Collegium spectat; quod tamen decreta ferre non poterit, nisi urgente necessitate et pro tempore tantum vacationis Sanctae Sedis, in posterum autem valitura solummodo, si a novo Pontifice erunt confirmata.

23. Podczas *Sede vacante* wszelka władza cywilna papieża dotycząca zarządu Państwem [Miasta] Watykańskiego spoczywa na Kolegium Kardynalskim, które nie będzie mogło jednak wydawać dekretów, chyba że w przypadku naglącej potrzeby i tylko na czas wakatu Stolicy Świętej. Takie dekryty będą ważne w przyszłości, tylko jeśli zostaną potwierdzone przez nowego papieża.

Ustawa Zasadnicza Państwa Miasta Watykańskiego

Art. 1

2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej [*Sede vacante*] władza ta spoczywa na Kolegium Kardynalskim, które będzie mogło wydawać akty rangi ustawowej tylko w przypadkach wyższej konieczności i obowiązujące wyłącznie w czasie sediswakancji, z wyjątkiem tych, które zostaną następnie potwierdzone przez Najwyższego Pasterza wybranego zgodnie z normami prawa kanonicznego.

CAPUT IV

DE DICASTERIORUM CURIAE ROMANAE FACULTATIBUS SEDE APOSTOLICA VACANTE

24. Curiae Romanae Dicasteria, praeter illa de quibus dicitur n. 26 huius Constitutionis, Sede Apostolica vacante nullam potestatem habent in iis, quae *Sede plena* facere et expedire non possunt, nisi *facto verbo cum SS. mo* vel *ex Audientia SS.mi*, vel *vigore specialium et extraordinarium facultatum*, quae a Romano Pontifice eorundem Dicasteriorum Praefectis, Praesidibus vel Secretariis solent concedi.

25. Facultates vero propriae cuiusque

Rozdział IV

Uprawnienia dykasteriów Kurii Rzymskiej podczas wakansu Stolicy Apostolskiej

24. W okresie *Sede vacante* dykasteria Kurii Rzymskiej, z wyjątkiem tych, o których mowa w n. 26 niniejszej Konstytucji, nie mają żadnej władzy w tych sprawach, których - *Sede plena* - nie mogą podejmować lub wypełniać inaczej, jak tylko *facto verbo cum SS.mo*, czyli *ex Audientia SS.mi*, lub *vigore specialium et extraordinarium facultatum*, jakich papież zwykł udzielać prefektom, przewodniczącym i sekretarzom tychże dykasteriów.

25. Nie ustają natomiast wraz ze śmiercią

Dicasterii, occurrente morte Pontificis, non cessant; verumtamen statuimus, ut Dicasteria iis facultatibus solum ad gratias concedendas, quae minoris momenti sunt, utantur, negotia vero graviora vel in controversiam vocata, quae in aliud tempus possint differri, futuro Pontifici omnino reserventur; quae si nullam moram admittant (sicut ceterum, cum agitur de dispensationibus *in articulo mortis*, quas Summus Pontifex concedere solet), a Cardinalium Collegio committi poterunt Cardinali qui usque ad obitum Pontificis fuit Praefectus, vel Archiepiscopo ad id temporis Praesidi ceterisque Cardinalibus eiusdem Dicasterii, cui ea Summus Pontifex defunctus probabiliter examinanda mandavisset. Poterunt illi *per modum provisionis*, in eiusmodi rerum adiunctis, donec Pontifex eligatur, decernere ea, quae iuribus et traditionibus ecclesiasticis custodiendis ac tuendis aptiora magisque consentanea censuerint.

26. Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae et Tribunal Rotae Romanae, Sancta Sede vacante, negotia sua exsequi pergunt secundum leges sibi proprias, servatis tamen iis, quae art. 18, comm. 1 et 3 Constitutionis Apostolicae «Pastor Bonus» praescribuntur [20].

CAPUT V DE EXSEQUIIS ROMANI PONTIFICIS

27. Romano Pontifice demortuo, Cardinales exsequias pro eius anima per novem dies continuos celebrabunt, secundum *Ordinem exsequiarum Romani Pontificis*, cuius regulis prout etiam normis

papieży władze zwyczajne właściwe każdego dykasterium; ustalam jednak, aby dykasteria korzystały z nich tylko *w rozwiązywaniu spraw o mniejszym znaczeniu*, podczas gdy kwestie poważniejsze lub kontrowersyjne, jeśli mogą być odłożone, powinny być w sposób wyłączny zarezerwowane dla przyszłego papieża; jeśli nie dopuszczają odroczenia (jak, między innymi, przypadki *in articulo mortis* dla dyspens, których zazwyczaj udziela papież), będą mogły być powierzone przez Kolegium Kardynalskie temu kardynałowi, który był prefektem aż do śmierci papieża, lub arcybiskupowi pełniącemu do tego czasu obowiązki przewodniczącego oraz innym kardynałom tego dykasterium, któremu ich zbadanie prawdopodobnie powierzyłby zmarły papież. W takich okolicznościach będą oni mogli podejmować decyzję *per modum provisionis* o tym, co będą uważali za bardziej właściwe i korzystne dla strzeżenia i obrony praw i tradycji kościelnych, aż do czasu, gdy zostanie wybrany papież.

26. Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej i Trybunał Roty Rzymskiej podczas wakansu Stolicy Świętej kontynuują prowadzenie spraw według swych własnych norm, zachowując przepisy, o których mowa w art. 18 (akapit 1 i 3) Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus* [20].

Rozdział V Pogrzeb Biskupa Rzymskiego

27. Po śmierci Biskupa Rzymskiego kardynałowie odprawiają nabożeństwa żałobne za spokój jego duszy przez dziewięć kolejnych dni, trzymając się wiernie norm *Ordo exsequiarum Romani Pontificis*¹⁴, jak również *Ordo rituum conclavis*¹⁵.

¹⁴ *Ordo exsequiarum Romani Pontificis*, SCV 2005.

¹⁵ *Ordo rituum conclavis*, SCV 2005.

Ordinis rituum Conclavis, fideliter obsequentur.

28. Si tumulationem in Basilica Vaticana fieri contingit, authenticum eius instrumentum a Notario Capituli eiusdem Basilicae vel a Canonico tabularii praefecto conficitur. Postea vero delegatus a Cardinale Camerario atque delegatus a Praefecto Domus Pontificiae separatim documenta perscribant, quae peractae tumulationis fidem faciant; prior coram Camerae Apostolicae membris, alter coram Domus Pontificiae Praefecto.

29. Si Romanus Pontifex extra Urbem supremum obiit diem, Cardinalium Collegii est omnia disponere, quae necessaria sunt ad dignam ac decoram translationem exanimi corporis ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri.

30. Non cuiquam capere ullo instrumento licet Summi Pontificis imaginem sive lecto decumbentis sive iam mortui, neque eius voces quovis apparatu percipere unde postea repetantur. Si quis, Pontifice defuncto, eiusmodi imagines probationis vel testimonii causa, photographice efficere cupit, id a Cardinale Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario petere debet, qui tamen Summi Pontificis imaginem luce exprimi non sinet, nisi pontificiis vestibus induti.

31. Post Summi Pontificis sepulturam atque dum novi Pontificis electio habeatur, diaetae privatae Summi Pontificis nulla pars habitetur.

32. Si defunctus Summus Pontifex de rebus suis testamentum fecit litterasque ac tabulas privatas reliquit, atque sui testamenti curatorem designavit, huius est, pro potestate sibi a testatore facta, ea

28. Jeśli złożenie do grobu ma miejsce w Bazylice Watykańskiej, zostanie sporządzony przez notariusza Kapituły tejże Bazyliki lub kanonika archiwistę odpowiedni dokument, stwierdzający autentyczność tego aktu. Następnie delegat Kardynała Kamerlinga i delegat Prefekta Domu Papieskiego sporządzają oddzielnie dokumenty potwierdzające wiarygodność dokonanego złożenia do grobu; pierwszy w obecności członków Kamery Apostolskiej, drugi w obecności Prefekta Domu Papieskiego.

29. Jeśli śmierć papieża nastąpiłaby poza Rzymem, do Kolegium Kardynalskiego należy podjęcie decyzji odnośnie wszystkiego, co konieczne dla godnego i uroczystego przeniesienia zwłok do Bazyliki św. Piotra w Watykanie.

30. Nikomu nie wolno fotografować czy filmować papieża zarówno chorego w łóżku, jak zmarłego, ani nagrywać przy pomocy jakiegokolwiek urządzenia jego słów, aby je potem odtworzyć. Jeśli ktoś, po śmierci papieża, chciałby fotografować go w celach dokumentacyjnych, musi poprosić o zgodę Kardynała Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego, który może pozwolić jedynie na wykonanie fotografii papieża ubranego już w szaty pontyfikalne.

31. Po pogrzebie papieża i w czasie wyboru Następcy żadne z pomieszczeń prywatnego apartamentu papieża nie może być zamieszkane.

32. Jeśli zmarły papież rozporządził w testamencie swoimi rzeczami, zostawiając listy i dokumenty prywatne, oraz wyznaczył wykonawcę swego testamentu, to na nim spoczywa ustalenie i wypełnienie, według zlecenia otrzymanego od testatora, tego, co dotyczy dóbr prywatnych i pism zmarłego

statuere et exsequi quae ad privata defuncti Pontificis bona et scripta pertinent. Qui curator de munere a se gesto uni novo Summo Pontifici rationem reddet.

PARS ALTERA DE ELECTIONE ROMANI PONTIFICIS

CAPUT I DE ELECTORIBUS ROMANI PONTIFICIS

33. Ius eligendi Romanum Pontificem ad Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales exclusive pertinet, iis exceptis qui ante diem mortis Summi Pontificis vel ante diem quo Sedes Apostolica vacavit octogesimum aetatis annum iam confecerunt. Maximus autem Cardinalium electorum numerus centum viginti ne excedat. Prorsus ergo excluditur quodlibet electionis activae ius cuiuspiam alterius ecclesiasticae dignitatis aut laicae potestatis cuiusvis gradus et ordinis interventus.

papieża. Taki wykonawca zda sprawę z tego, co uczynił, jedynie nowemu papieżowi.

Część II WYBÓR BISKUPA RZYMSKIEGO

Rozdział I Elektorzy Biskupa Rzymskiego

33. Prawo wyboru Biskupa Rzymskiego przysługuje jedynie Kardynałom Świętego Kościoła Rzymskiego, z wyjątkiem tych, którzy przed dniem śmierci papieża lub dniem, w którym nastąpił wakans Stolicy Apostolskiej, ukończyli już osiemdziesiąty rok życia. Maksymalna liczba kardynałów wyborców nie powinna przekroczyć stu dwudziestu. Jest absolutnie wykluczone prawo wyboru czynnego z tytułu posiadania jakiegokolwiek innej godności kościelnej, podobnie jak wykluczona jest interwencja władzy świeckiej jakiegokolwiek stopnia lub porządku.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 349

Kardynałowie Świętego Rzymskiego Kościoła tworzą szczególne Kolegium, któremu przysługuje prawo wyboru Biskupa Rzymskiego, zgodnie z postanowieniami specjalnego prawa. Ponadto kardynałowie są do dyspozycji Papieża, czy to działając kolegialnie, gdy są zwoływani razem dla rozważenia ważniejszych spraw, czy też pojedynczo, mianowicie przez wykonywanie różnych urzędów, świadcząc pomoc Biskupowi Rzymskiemu, zwłaszcza w codziennej trosce o Kościół powszechny.

Kan. 350

§ 1. Kolegium Kardynałów dzieli się na trzy stopnie: biskupów, do którego należą kardynałowie otrzymujący od Biskupa Rzymskiego jako tytuł kościoły podmiejskie oraz patriarchowie wschodni włączeni do Kolegium Kardynałów; prezbiterów i diakonów.

§ 2. Każdemu z kardynałów stopnia prezbiterów i diakonów wyznacza Papież w Rzymie tytuł lub diakonię.

§ 3. Patriarchowie wschodni włączeni do Kolegium Kardynałów mają jako tytuł własny kościół patriarchalny.

§ 4. Kardynał Dziekan otrzymuje jako tytuł diecezję Ostii, wraz z kościołem, który stanowił jego dotychczasowy tytuł.

§ 5. Przez opcję dokonaną na konsystorzu i zatwierdzoną przez Papieża, kardynałowie, zachowując pierwszeństwo święceń i promocji, mogą ze stopnia prezbiterów przechodzić na inny tytuł, a ze stopnia diakonów z jednej diakonii na drugą, oraz — gdy przez pełnych dziesięć lat pozostawali w stopniu diakonów — także do stopnia prezbiterów.

§ 6. Kardynał ze stopnia diakona, przechodząc na skutek opcji do stopnia kardynałów prezbiterów, zajmuje miejsce przed wszystkimi kardynałami prezbiterami, którzy po nim zostali wyniesieni do godności kardynalskiej.

Kan. 351

§ 1. Kardynałów ustanawia w sposób nieskrępowany Biskup Rzymski, wybierając ich spośród mężczyzn, którzy mają przynajmniej święcenia prezbiteratu, odznaczają się szczególną nauką, obyczajami, pobożnością i roztropnością w załatwianiu spraw. Ci, którzy nie są jeszcze biskupami, powinni przyjąć sakrę biskupią.

§ 2. Kardynałowie są promowani dekretem Biskupa Rzymskiego, publikowanym wobec Kolegium Kardynałów. Od momentu ogłoszenia są związani obowiązkami i cieszą się przywilejami, określonymi przez prawo.

§ 3. Kto jednak został promowany do godności kardynalskiej i Biskup Rzymski wybór zapowiedział, jednak zarezerwował sobie in pectore ogłoszenie jego nazwiska, na razie nie ma żadnych obowiązków, ani też nie przysługują mu żadne uprawnienia kardynałów. Z chwilą wszakże ogłoszenia później jego nazwiska przez Biskupa Rzymskiego, zostaje związany obowiązkami i otrzymuje uprawnienia, przy czym pierwszeństwo liczy się od momentu zarezerwowania in pectore jego nazwiska.

Kan. 352

§ 1. Kolegium Kardynałów przewodniczy Dziekan, którego w razie przeszkody zastępuje Prodziekan. Dziekan lub Prodziekan nie posiadają żadnej władzy rządzenia w odniesieniu do pozostałych kardynałów, lecz są jako pierwsi wśród równych.

§ 2. Z chwilą wakansu urzędu Dziekana, kardynałowie posiadający tytuły kościołów miejskich i tylko oni, zebrani pod przewodnictwem Prodziekana, albo — gdy go nie ma — najstarszego z nich, powinni wybrać ze swego grona Dziekana Kolegium. Jego nazwisko przedstawiają Papieżowi, któremu przysługuje prawo zatwierdzenia wybranego.

§ 3. W sposób przewidziany w § 2 dokonuje się, pod

przewodnictwem Dziekana, wyboru Prodziekana. Również do Papieża należy zatwierdzenie wyboru Prodziekana.

§ 4. Gdyby Dziekan i Prodziekan nie mieli stałego zamieszkania w Rzymie, winni je tam uzyskać.

Kan. 353

§ 1. Kardynałowie działaniem kolegialnym służą najwyższemu Pasterzowi Kościoła pomocą, głównie na konsystorzach, na które zbierają się z polecenia Biskupa Rzymskiego i pod jego przewodnictwem. Konsystorze bywają zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 2. Na konsystorzu zwyczajny są zwoływani wszyscy kardynałowie, przynajmniej przebywający w Rzymie, dla przekonsultowania niektórych ważniejszych spraw, częściej jednak się zdarzających, albo dokonania najbardziej uroczystych aktów.

§ 3. Na konsystorz nadzwyczajny, który odbywa się wtedy, gdy to doradzają szczególne potrzeby Kościoła lub konieczność rozważenia poważniejszych spraw, zwołuje się wszystkich kardynałów.

§ 4. Tylko konsystorz zwyczajny, na którym są dokonywane pewne uroczyste akty, może być publiczny, a więc taki, na który, oprócz kardynałów dopuszcza się prałatów, przedstawicieli cywilnych społeczności oraz innych zaproszonych.

Kan. 354

Kardynałowie przełożeni dykasterii czy też innych stałych instytucji Kurii Rzymskiej i Państwa Watykańskiego, którzy ukończyli siedemdziesiąty piąty rok życia, są proszeni o złożenie rezygnacji z zajmowanego urzędu na ręce Biskupa Rzymskiego, który podejmie decyzję w tej sprawie, po rozważeniu wszystkich okoliczności.

Kan. 355

§ 1. Kardynałowi Dziekanowi przysługuje prawo udzielania wybranemu na Biskupa Rzymskiego, gdyby elekt tego potrzebował, sakry biskupiej. Jeśli Dziekan nie może tego uczynić, prawo to przechodzi na Prodziekana, a w wypadku gdy i on ma przeszkodę, na najstarszego kardynała biskupa.

§ 2. Pierwszy z kardynałów diakonów ogłasza ludowi imię nowo wybranego Papieża. On też, w zastępstwie Biskupa Rzymskiego, nakłada paliusze metropolitom lub przekazuje je ich pełnomocnikom.

Kan. 356

Kardynałowie mają obowiązek gorliwie współpracować z Biskupem Rzymskim. Z tej racji kardynałowie, którzy wypełniają jakikolwiek urząd w Kurii, a nie są biskupami diecezjalnymi, mają

obowiązek rezydować w Rzymie; kardynałowie zaś kierujący jakąś diecezją w charakterze biskupów diecezjalnych, powinni przybyć do Rzymu, ilekroć są wzywani przez Biskupa Rzymskiego.

Kan. 357

§ 1. Kardynałowie, którzy otrzymali jako tytuł kościół podmiejski albo kościół w Rzymie, od chwili objęcia ich w posiadanie, mają się troszczyć o diecezję lub kościół przez udzielanie rad i otaczanie ich opieką. Nie otrzymują jednak w stosunku do nich żadnej władzy rządzenia ani też w żaden sposób nie mogą ingerować w zakresie spraw dotyczących czy to zarządzania dobrami, dyscypliny, czy też wykonywania posługi kościelnej.

§ 2. Kardynałowie przebywający poza Rzymem i poza własną diecezją, w sprawach dotyczących ich osoby są wyjęci spod władzy rządzenia biskupa diecezji, w której przebywają.

Kan. 358

Kardynałowi, któremu Biskup Rzymski zleca reprezentowanie go na jakimś uroczystym obchodzie lub zgromadzeniu osób, w charakterze legata „a latere”, a więc występującego jako jego alter ego, jak również kardynałowi, który jako jego specjalny wysłannik ma wypełnić określoną posługę pasterską, przysługuje tylko to, co mu zostało zlecone przez Biskupa Rzymskiego.

Kan. 359

Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej Kolegium Kardynałów przysługuje jedynie ta władza, którą przyznaje mu specjalne prawo.

* * *

[**Normy specjalne dotyczące kardynałów:** Jan XXIII, Motu proprio *Ad suburbicarias Dioecesis* z dnia 10 marca 1961 r., AAS 53 (1961) s. 198; tekst polski: PPK X/1, n. 18055-18058; Jan XXIII, Motu proprio *Suburbicariis Sedibus* z dnia 11 kwietnia 1962, AAS 54 (1962), s. 253-256; tekst polski: PPK X/1, n. 18059-18071; Jan XXIII, Motu proprio *Cum gravissima* z dnia 15 kwietnia 1962 r., AAS 54 (1962) s. 256-258; tekst polski: PPK X/1, n. 18072-18078; Paweł VI, Motu proprio *Sacro Cardinalium Consilio* z dnia 26 lutego 1965 r., AAS 57 (1965) s. 296-297; tekst polski: PPK I/1, n. 440-447; Paweł VI, Motu proprio *Ad Purpuratorum Patrum* z dnia 11 lutego 1965 r., AAS 57 (1965) s. 295-297; tekst polski: PPK I/1, n. 433-439; Paweł VI, Motu proprio *Ad hoc usque tempus* z dnia 15 kwietnia 1969 r., AAS 61 (1969) s. 226-227; tekst polski: PPK II/1, n. 2255-2260; Paweł VI, Motu proprio *Ingravescentem aetatem* z dnia 21 listopada 1970 r., AAS 62 (1970) s. 810-813; tekst polski: PPK III/1, n. 4516-4533; Sekretariat Stanu, *Elenchus privilegiorum et facultatum S.R.E. Cardinalium in re liturgica et canonica* z dnia 18 marca 1999 r., Notitiae

34. Si quando contingit ut Sedes Apostolica vacet dum aliquod Concilium Oecumenicum aut Episcoporum Synodus sive Romae sive in alio quovis orbis terrarum loco celebrantur, electio novi Pontificis a Cardinalibus electoribus, qui supra sunt dicti, solum et exclusive fieri debet, minime vero ab ipsis Concilio aut Synodo Episcoporum. Quapropter acta, quae quomodocumque rationem electionis faciendae vel collegium electorum temerario consilio immutare audeant, invalida et irrita declaramus. Quin immo perstantibus confirmatis hac in re cann. 340 et 347 § 2 Codicis Iuris Canonici atque can. 53 Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium, ipsum Concilium aut Synodus Episcoporum, in quovis statu existunt, statim *ipso iure* suspensa ab accepto certo nuntio Sanctae Sedis vacantis intellegi debent. Itaque, nulla prorsus interiecta mora, cessare statim debent a quibuslibet conventibus, congregationibus, sessionibus et a quibusvis decretis seu canonibus vel conficiendis vel apparandis vel etiam promulgandis etsi confirmatis, sub poena nullitatis eorum; neque ulterius Concilio vel Synodo progredi licet quamlibet ob causam, etsi gravissimam et speciali mentione dignam, donec novus Pontifex canonice electus illa iterum assumi et continuari iusserit.

34. W przypadku gdyby wakans Stolicy Apostolskiej nastąpił w czasie trwania soboru powszechnego lub Synodu Biskupów, które odbywałyby się czy to w Rzymie, czy w jakimkolwiek innym miejscu na świecie, wybór nowego papieża powinien być dokonany jedynie i wyłącznie przez kardynałów elektorów, wskazanych w numerze poprzednim, a nie przez tenże sobór lub Synod Biskupów. Dlatego oświadczam, że są niebyłe i nieważne działania, które w jakimkolwiek sposób zmierzałyby nierozważnie do modyfikacji norm dotyczących wyboru lub kolegium elektorów. Co więcej, potwierdzając w tym względzie kan. 340 oraz kan. 347, § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego i kan. 53 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, sam sobór lub Synod Biskupów, na jakimkolwiek etapie by się znajdowały, powinny uznać się natychmiast za zawieszone *ipso iure*, skoro tylko otrzymają wiadomość o wakansie Stolicy Apostolskiej. Muszą przeto niezwłocznie przerwać jakiekolwiek zebranie, zgromadzenie lub sesję, oraz zaprzestać opracowywania lub przygotowania jakiegokolwiek dekretu lub kanonu, czy też ogłoszenia tych, które już zostały zatwierdzone, pod sankcją ich nieważności; ani sobór, ani synod nie będą mogły być kontynuowane z żadnego powodu, chociażby bardzo poważnego i godnego szczególnej uwagi, aż do chwili, gdy nowy papież kanonicznie wybrany nie zarządzi, aby zostały one podjęte lub kontynuowane.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 340

Gdyby się zdarzyło, że w czasie soboru zawakowałaby Stolica Apostolska, na mocy samego prawa sobór zostaje przerwany, dopóki nowy Papież nie nakaże go kontynuować lub rozwiązać.

Kan. 347

§ 2. W przypadku wakansu Stolicy Apostolskiej po zwołaniu

Synodu albo w czasie jego trwania, na mocy samego prawa następuje zawieszenie zebrania Synodu, jak również powierzonych jego członkom zadań, dopóki nowy Papież nie zadecyduje o rozwiązaniu lub kontynuowaniu zebrania.

35.

[Cardinalis elector nulla ratione vel causa a Summi Pontificis electione activa et passiva excludi potest, vigentibus tamen iis omnibus quae sub n. 40 huius Constitutionis statuuntur].

35. Cardinalis elector nulla ratione vel causa a Summi Pontificis electione activa et passiva excludi potest, vigentibus tamen iis omnibus quae sub n. 40 **et 75** huius Constitutionis statuuntur.

36. Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis, dummodo creatus renuntiatusque in Consistorio sit, hac ipsa de causa ius eligendi Pontificis possidet secundum huius Constitutionis praescriptum in n. 33, etiamsi nondum ipsi pileus est impositus neque anulus creditus neque ius iurandum is pronuntiavit. Non tamen hoc iure fruuntur Cardinales canonice depositi aut qui, consentiente Romano Pontifice, dignitati cardinalitiae renuntiaverunt. Praeterea non licet Cardinalium Collegio, Sede vacante, eos restituere.

37.

[Praecipimus praeterea ut, ex quo Apostolica Sedes legitime vacat, Cardinales electores praesentes expectent absentes quindecim solidos dies, facta tamen Cardinalium Collegio potestate electionis initium adhuc proferendi per aliquot dies, si graves obstant causae; tamen viginti diebus ad summum elapsis ab initio Sedis vacantis,

35. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Żaden Kardynał elektor nie może być z jakiegokolwiek powodu ani pod żadnym pretekstem wykluczony z wyboru tak czynnego, jak biernego, z zachowaniem tego, co postanowiono w n. 40 niniejszej Konstytucji].

TEKST AKTUALNY:

35. Żaden Kardynał elektor nie może być z jakiegokolwiek powodu ani pod żadnym pretekstem wykluczony z wyboru tak czynnego, jak biernego, z zachowaniem tego, co postanowiono w n. 40 i 75 niniejszej Konstytucji.

36. Kardynał Świętego Kościoła Rzymskiego, który został kreowany i ogłoszony na konsystorzu, ma tym samym prawo wyboru Biskupa Rzymskiego, zgodnie z tym, co postanowione w n. 33 niniejszej Konstytucji, nawet jeżeli jeszcze nie został mu nałożony biret ani przekazany pierścień, ani też nie złożył on przysięgi. Nie mają natomiast tego prawa kardynałowie kanonicznie usunięci lub którzy zrezygnowali za zgodą Biskupa Rzymskiego z godności kardynalskiej. Co więcej, w okresie *Sede vacante* Kolegium Kardynalskie nie może ich na nowo przyjąć lub przywrócić do tej godności.

37. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Ustalam ponadto, że - od chwili, gdy Stolica Apostolska jest zgodnie z prawem wakująca - obecni kardynałowie elektorzy powinni poczekać piętnaście pełnych dni na nieobecnych kardynałów; pozostawiam jednak Kolegium Kardynalskiemu prawo odłożenia, jeśli są poważne motywy, początku wyboru na kilka dalszych dni. Ale

cuncti Cardinales electores praesentes ad electionis negotium procedant].

37. Praecipimus praeterea ut, ex quo Apostolica Sedes legitime vacat, **antequam Conclave inchoetur, mora sit interponenda** quindecim solidorum dierum, facta tamen Cardinalium Collegio potestate **Conclavis initium anticipandi, si constat omnes Cardinales electores adesse, vel etiam** proferendi per aliquot dies, si graves obstant causae; tamen viginti diebus ad summum elapsis ab initio Sedis vacantis, cuncti Cardinales electores praesentes ad electionis negotium procedant.

38. Omnes Cardinales electores, a Decano aut ab alio Cardinale illius nomine agente, ad novi Pontificis electionem advocati, obligatione tenentur, ex virtute sanctae oboedientiae, convocationis nuntio obtemperandi et ad locum sibi designatum pro electione se conferendi, nisi infirmitate vel alio gravi impedimento, a Cardinalium Collegio agnoscendo, detinentur.

39. Attamen Cardinales electores, si *re integra* supervenerint, id est antequam de Ecclesiae Pastore eligendo sit provisum, in electionis negotium eodem statu, quo ipsum invenerint, admittantur.

40. Si quis vero Cardinalis, ius suffragii habens, in Civitatem Vaticanam ingredi noluerit ut electionis negotia participet aut deinde postquam ea initium habuerunt, recusaverit permanere ut munere suo fungatur sine manifesta infirmitatis causa, iure iurando medicorum necnon a maiore

po upływie maksymalnie dwudziestu dni od rozpoczęcia wakatu Stolicy Apostolskiej wszyscy obecni kardynałowie elektorzy są zobowiązani przystąpić do wyboru].

TEKST AKTUALNY:

37. Ustalam ponadto, że - od chwili, gdy Stolica Apostolska jest zgodnie z prawem wakująca - obecni kardynałowie elektorzy powinni poczekać piętnaście pełnych dni na nieobecnych kardynałów; pozostawiam jednak Kolegium Kardynalskiemu prawo przyspieszenia konklawe, jeśli stwierdzi obecność wszystkich kardynałów-elektorów, a także prawo odłożenia, jeśli są poważne motywy, początku wyboru na kilka dalszych dni. Ale po upływie maksymalnie dwudziestu dni od rozpoczęcia wakatu Stolicy Apostolskiej wszyscy obecni kardynałowie elektorzy są zobowiązani przystąpić do wyboru.

38. Wszyscy kardynałowie elektorzy, zwolani przez Dziekana lub przez innego kardynała w jego imieniu w celu wyboru nowego papieża, są zobowiązani na mocy świętego posłuszeństwa do podporządkowania się ogłoszeniu o zwołaniu i do udania się na miejsce w tym celu wyznaczone, o ile nie wstrzyma ich choroba lub inna poważna przeszkoda uznana za słuszną przez Kolegium Kardynalskie.

39. Jeśliby jednak jacyś kardynałowie elektorzy przybyli *re integra*, to znaczy przed dokonaniem wyboru Pasterza Kościoła, będą oni dopuszczeni do prac związanych z wyborem w takim punkcie, w jakim one się znajdują.

40. W przypadku gdyby jakiś kardynał mający prawo głosu odmówił przybycia do Państwa [Miasta] Watykańskiego, by uczestniczyć w pracach związanych z wyborem, lub później po ich rozpoczęciu odmówiłby pozostania, by wypełnić swój

parte electorum approbata, ipso minime expectato neque in eiusdem electionis negotium iterum admissio, per ceteros ad eligendum Summum Pontificem libere procedatur. Quodsi, infirmitate superveniente, aliquis Cardinalis elector e Conclavi exire cogetur, poterit, eius suffragio non requisito, ad electionem procedi; sed si is ad Conclave, post sanitatem sibi restitutam aut etiam ante, redire voluerit, rursus admittatur.

Praeterea si quis Cardinalis quamlibet aliam ob gravem causam, a maiore parte electorum comprobata, e Civitate Vaticana egressus fuerit, poterit reverti, ut electionem participet.

CAPUT II DE ELECTIONIS SEDE, OFFICIALIBUS ATQUE MINISTRIS ADMISSIS RATIONE HABITAE EORUM MUNERIS

41. Conclave ad Summum Pontificem eligendum fiet in Civitate Vaticana, in partibus et aedibus descriptis, extraneis interdictis, ita ut accommodata collocatio atque permansio praebeantur Cardinalibus electoribus iisque quotquot legitimo iure advocantur ut operam dent ipsi electioni recte atque ordine explicandae.

42. Tempore ineundis negotiis electionis

obowiązek, bez oczywistej przyczyny, jaką jest choroba uznana pod przysięgą przez lekarzy i potwierdzona przez większość elektorów, inni przystępują w sposób wolny do czynności wyboru, nie oczekując na niego ani nie dopuszczając go na nowo do tegoż głosowania. Jeśli natomiast jakiś Kardynał elektor byłby zmuszony do opuszczenia Państwa [Miasta] Watykańskiego z powodu nagłej choroby, można kontynuować wybory także nie prosząc o jego głos; gdy jednak po wyzdrowieniu lub wcześniej zechce on przybyć ponownie do wspomnianego miejsca wyboru, powinien być tam na nowo dopuszczony.

Jeśli ponadto jakiś kardynał elektor opuszcza Państwo [Miasta] Watykańskiego z jakiegoś poważnego powodu, uznanego przez większość elektorów, może tam powrócić, by wziąć na nowo udział w wyborze.

Rozdział II Miejsce wyboru i osoby tam dopuszczone z racji swojego urzędu

41. Konklawe wybierające Biskupa Rzymskiego winno odbywać się w granicach terytorium Państwa [Miasta] Watykańskiego, w określonych sektorach i budynkach zamkniętych dla osób postronnych i w takich warunkach, aby zagwarantować odpowiednie mieszkanie i pobyt dla kardynałów elektorów oraz dla tych, którzy z uprawnionego tytułu są powołani do współpracy w prawidłowym przebiegu samego wyboru.

42. W chwili ustalonej na rozpoczęcie

Summi Pontificis statuto oportet acceperint et adiverint omnes Cardinales electores opportunam collocationem in vulgo dictis aedibus *Domus Sanctae Marthae* recens exstructis in Civitate Vaticana.

Si infirmæ valetudinis rationes, ante a statuta Cardinalium Congregatione comprobatae, suadeant ut aliquis Cardinalis elector adducat etiam electionis tempore aegrorum ministrum, caveatur ut ipsi quoque apta detur habitatio.

43.

[Ex quo initium negotiorum electionis statutum est ad peractae usque Summi Pontificis electionis publicum nuntium vel, utcumque, hoc iusserit novus Pontifex, aedes *Domus Sanctae Marthae*, pariterque Sacellum Sixtinum atque loci designati liturgicis celebrationibus obserari debebunt, sub auctoritate Cardinalis Camerarii externaque cooperatione Substituti Secretariae Status, omnibus licentia carentibus, prout statuitur in sequentibus numeris.

Integra regio Civitatis Vaticanae, atque etiam ordinaria industria Ministeriorum quorum sedes stat intra eius fines, ita moderandae erunt, hoc tempore, ut circumspectio in tuto collocetur nec non expedita explicatio actionum ad Summi Pontificis electionem pertinentium. Provideatur peculiariter ut Cardinales electores a nullo convenientur, dum ab aedibus *Domus Sanctae Marthae* ad Palatium Apostolicum Vaticanum transvehuntur].

43. Ex quo initium negotiorum electionis statutum est ad peractae usque Summi Pontificis electionis publicum nuntium vel,

czynności wyboru papieża wszyscy kardynałowie elektorzy winni otrzymać i zająć odpowiednie mieszkanie w tak zwanym Domu św. Marty [*Domus Sanctae Marthae*] zbudowanym ostatnio w Watykanie.

Jeśli racje zdrowotne, potwierdzone uprzednio przez odpowiednią kongregację kardynałów, wymagają, by jakiś kardynał elektor miał ze sobą pielęgniarza także w okresie wyboru, trzeba będzie zatroszczyć się, aby również on miał zapewnione odpowiednie mieszkanie.

43. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Od chwili ustalenia początku czynności wyborczych aż do publicznego ogłoszenia dokonanego wyboru papieża lub do chwili, o której zdecyduje nowy papież, pomieszczenia *Domus Sanctae Marthae*, jak również - i to w sposób szczególny - Kaplica Sykstyńska oraz miejsca przeznaczone na celebracje liturgiczne, winny być zamknięte dla osób nie upoważnionych i pozostawać pod władzą Kardynała Kamerling przy zewnętrznej współpracy Substytutu Sekretariatu Stanu, zgodnie z tym, co jest ustalone w następnych numerach.

Cale terytorium Państwa Watykańskiego, a także zwyczajna działalność urzędów mających siedzibę w jego granicach winny być zarządzane - w okresie, o którym mowa - w taki sposób, by zapewnić tajność i swobodny przebieg wszystkich czynności związanych z wyborem papieża. Należy w szczególności dopilnować, aby nikt nie zbliżał się do kardynałów elektorów, podczas gdy będą przewożeni z *Domus Sanctae Marthae* do Watykańskiego Pałacu Apostolskiego].

TEKST AKTUALNY:

43. Od chwili ustalenia początku czynności wyborczych aż do publicznego ogłoszenia dokonanego wyboru Papieża

utcumque, hoc iusserit novus Pontifex, aedes Domus Sanctae Marthae, pariterque Sacellum Sixtinum atque loci designati liturgicis celebrationibus obserari debebunt, sub auctoritate Cardinalis Camerarii externaque cooperatione **Vicecamerarii et Substituti Secretariae Status**, omnibus licentia carentibus, prout statuitur in sequentibus numeris.

Integra regio Civitatis Vaticanae, atque etiam ordinaria industria Ministeriorum quorum sedes stat intra eius fines, ita moderandae erunt, hoc tempore, ut circumspectio in tuto collocetur nec non expedita explicatio actionum ad Summi Pontificis electionem pertinentium. Provideatur peculiariter, **Praelatis Clericis de Camera etiam opem ferentibus**, ut Cardinales electores a nullo conveniantur **iter facientes** ab aedibus Domus Sanctae Marthae ad Palatium Apostolicum Vaticanum.

44. Cardinales electores, ab initis electionis negotiis ad peractam publiceque nuntiatam electionem, se abstineant ab epistularum commercio, telephonii usu vel ab aliis instrumentis communicationis, cum iis qui extranei sunt explicationi eiusdem electionis, nisi hoc requirit confirmata atque urgens necessitas quam Coetus particularis, de quo diximus n. 7, rite agnoverit. Eidem Coetui tribuitur potestas probandi necessitatem et properantiam quas habent communicandi cum suo officio Cardinalis Paenitentiarius Maior, Cardinalis Vicarius pro dioecesi Romana, vel Cardinalis Archipresbyter Basilicae Vaticanae.

45. Ii omnes, qui subsequenti numero

lub do chwili, o której zdecyduje nowy Papież, pomieszczenia Domu św. Marty [*Domus Sanctae Marthae*], jak również - i to w sposób szczególny - Kaplica Sykstyńska oraz miejsca przeznaczone na celebracje liturgiczne, winny być zamknięte dla osób nie upoważnionych i pozostawać pod władzą Kardynała Kamerling przy zewnętrznej współpracy Wicekamerlinga i Substytuta Sekretariatu Stanu, zgodnie z tym, co jest ustalone w następnych numerach.

Cale terytorium Państwa [Miasta] Watykańskiego, a także zwyczajna działalność urzędów mających siedzibę w jego granicach winny być zarządzane - w okresie, o którym mowa - w taki sposób, by zapewnić tajność i swobodny przebieg wszystkich czynności związanych z wyborem papieża. Należy w szczególności dopilnować, także z pomocą prałatów Kamery, aby nikt nie zbliżał się do kardynałów elektorów, po drodze [*udających się*] z Domu św. Marty [*Domus Sanctae Marthae*] do Pałacu Apostolskiego”.

44. Kardynałowie elektorzy od początku czynności wyborczych aż do chwili, kiedy nastąpi wybór i zostanie publicznie ogłoszony, winni powstrzymać się od prowadzenia korespondencji listownej, telefonicznej lub komunikowania się przy pomocy innych środków z osobami nie związanymi ze środowiskiem, w którym dokonuje się wybór, z wyjątkiem przypadku uzasadnionej i pilnej konieczności, odpowiednio uznanej przez kongregację partykularną, o której mowa w n. 7. Do tej samej kongregacji należy uznanie konieczności i niezbędności utrzymywania kontaktu z odpowiednimi urzędami przez Kardynała Wielkiego Penitencjariusza, Wikariusza Generalnego dla Diecezji Rzymskiej i Archiprezbitera Bazyliki Watykańskiej.

45. Wszystkim tym, którzy nie zostali

indicantur quique, quamvis in Civitate Vaticana iure sint, quemadmodum huius Constitutionis n. 43 sancit, forte electorem quempiam Cardinalem electionis tempore offenderint, qualibet forma, quovis instrumento atque quovis ratione, cum iisdem Cardinalibus sermocinari vetantur.

46.

[Ut personarum necessitatibus et officii, quae cum electionis cursu nectuntur, occurratur, praesto esse debent ideoque convenientibus locis recepti intra fines quorum in huius Constitutionis n. 43 fit mentio, Secretarius Cardinalium Collegii, qui conventus electivi Secretarii fungitur munere, Magister Celebrationum Liturgicarum Pontificiarum cum duobus Caeremoniaris et duobus Religiosis qui Sacrum Pontificium curant, atque ecclesiasticus vir a Cardinale Decano electus vel a Cardinale vicem gerente, ut in munere explendo eum iuvet.

Nonnulli deinceps Religiosi in promptu sint variarum linguarum ad confessiones excipiendas necnon duo medici ad res inopinas expediendas.

Tempestive caveatur ut personarum paratarum congruus numerus adsit ad mensas instruendas et munditias faciendas.

Omnes personae, quae hic recensentur, a Cardinale Camerario tribusque Assistantibus in antecessu comprobentur oportet].

46. Ut personarum necessitatibus et officii, quae cum electionis cursu nectuntur, occurratur, praesto esse debent ideoque

wymienieni w następnym numerze, chociaż są ze słusznego powodu obecni w Państwie [Miasta] Watykańskiego, jak przewidziano w n. 43 niniejszej Konstytucji, i którzy spotkaliby się przypadkowo z którymś z kardynałów elektorów w czasie wyboru, absolutnie zabrania się podejmowania z nimi rozmowy w jakiegokolwiek formie, przy pomocy jakiegokolwiek środka i z jakiegokolwiek powodu.

46. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Aby odpowiedzieć na osobiste i urzędowe potrzeby związane z przebiegiem wyboru, winni być do dyspozycji, a więc i odpowiednio zakwaterowani w przystosowanych mieszkaniach, w granicach, o których mowa w n. 43 niniejszej Konstytucji: Sekretarz Kolegium Kardynalskiego, który pełni obowiązki sekretarza zebrania wyborczego; Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych z dwoma ceremoniarzami i dwoma zakonnikami, pracownikami Zakrystii Papieskiej; duchowny wybrany przez Kardynała Dziekana lub przez kardynała, który pełni jego funkcję, aby pomagał mu w wykonywaniu urzędu.

Winno ponadto być do dyspozycji kilku zakonników-sповідników, władających różnymi językami, jak również dwaj lekarze w przypadku ewentualnej nagłej potrzeby.

W stosownym czasie trzeba będzie zadbać, aby była do dyspozycji także odpowiednia liczba osób, zajmujących się przygotowaniem posiłków i robieniem porządków.

Wszystkie osoby tu wskazane winny otrzymać uprzednie zatwierdzenie Kardynała Kamerling i trzech asystentów].

TEKST AKTUALNY:

46. Aby odpowiedzieć na osobiste i urzędowe potrzeby związane z przebiegiem wyboru, winni być do dyspozycji, a więc i

convenientibus locis recepti intra fines quorum in huius Constitutionis n. 43 fit mentio, Secretarius Cardinalium Collegii, qui conventus electivi Secretarii fungitur munere, Magister **Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum** cum octo Caeremoniariis et duobus Religiosis qui Sacrarium Pontificium curant; atque ecclesiasticus vir a Cardinale Decano electus vel a Cardinale vicem gerente, ut in munere explendo eum iuvet.

Nonnulli deinceps Religiosi in promptu sint variarum linguarum ad confessiones excipiendas necnon duo medici ad res inopinatas expediendas.

Tempestive caveatur ut personarum paratarum congruus numerus adsit ad mensas instruendas et munditias faciendas.

Omnes personae, quae hic recensentur, a Cardinale Camerario tribusque Assistantibus in antecessu comprobentur oportet

47.

[Omnes personae quae n. 46 significantur huius Constitutionis, quae quavis ratione ac quovis tempore a quocumque resciscunt ea quae ad recte oblique proprios electionis actus attinent, potissimum quae peracta ipsius electionis scrutinia contingunt, arto secreto tenentur cum qualibet persona ad Collegium Cardinalium electorum non pertinente; hac de causa, antequam incipiat electio, ius iurandum nuncupare debent, secundum modum et formulam, ut subsequens numerus indicabit].

47. Omnes personae quae n. 46 et n. 55, §

odpowiednio zakwaterowani w przystosowanych mieszkaniach, w granicach, o których mowa w n. 43 niniejszej Konstytucji: Sekretarz Kolegium Kardynalskiego, który pełni obowiązki sekretarza zebrania wyborczego; Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych z ośmioma ceremoniarzami i dwoma zakonnikami, pracownikami Zakrystii Papieskiej; duchowny wybrany przez Kardynała Dziekana lub przez kardynała, który pełni jego funkcję, aby pomagał mu w wykonywaniu urzędu.

Winno ponadto być do dyspozycji kilku zakonników-sповідników, władających różnymi językami, jak również dwaj lekarze w przypadku ewentualnej nagłej potrzeby.

W stosownym czasie trzeba będzie zadbać, aby była do dyspozycji także odpowiednia liczba osób, zajmujących się przygotowaniem posiłków i robieniem porządków.

Wszystkie osoby tu wskazane winny otrzymać uprzednie zatwierdzenie Kardynała Kamerling i trzech asystentów.

47. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Wszystkie osoby wymienione w n. 46 niniejszej Konstytucji, które z jakiegokolwiek powodu i w jakimkolwiek czasie dowiedziałyby się od kogokolwiek o tym, co bezpośrednio lub pośrednio dotyczy właściwych aktów wyboru, a w sposób szczególny o tym, co odnosi się do obliczania głosów w samym wyborze, są zobowiązane do ścisłej tajemnicy wobec jakiejkolwiek osoby spoza Kolegium kardynałów elektorów: w związku z tym przed przystąpieniem do czynności wyboru będą musiały złożyć przysięgę w sposób i według formuły wskazanej w następnym numerze].

TEKST AKTUALNY:

47. Wszystkie osoby wymienione w n. 46 i

2° significantur huius Constitutionis Apostolicae, quae quavis ratione ac quovis tempore a quocumque resciscunt ea quae ad recte obliquove proprios electionis actus attinent, potissimum quae peracta ipsius electionis scrutinia contingunt, arto secreto tenentur cum qualibet persona ad Collegium Cardinalium electorum non pertinente; hac de causa, antequam incipiat electio, ius iurandum nuncupare debent, secundum modum et formulam, ut subsequens numerus indicabit.

48.

[Illi omnes, de quibus dicitur n. 46 huius Constitutionis, rite certiores facti circa significationem amplitudinemque iuris iurandi faciendi ante negotiorum electionis initium coram Cardinale Camerario vel alio Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinale ab eo delegato et coram duobus Caeremoniariis, tempore opportuno pronuntiabunt et subscribent ius iurandum secundum hanc formulam:

Ego N.N. promitto et iuro me inviolate servaturum esse secretum absolutum cum omnibus quotquot participes non sunt Collegii Cardinalium electorum, hoc quidem in perpetuum, nisi mihi datur expresse peculiaris facultas a novo Pontifice electo eiusve Successoribus, in omnibus quae directe vel indirecte respiciunt suffragia et scrutinia ad novum Pontificem eligendum.

Itemque promitto et iuro me nullo modo in Conclavi usurum esse instrumentis quibuslibet ad vocem transmittendam vel recipiendam aut ad imagines exprimendas quovis modo aptis de iis quae tempore electionis fiunt intra fines Civitatis Vaticanae, atque praecipue de iis quae quolibet modo directe vel indirecte attinent ad negotia coniuncta cum ipsa electione. Declaro me editurum esse ius iurandum utpote qui plane noverim quamlibet eius violationem adducturam esse me in spiritales illas canonicasque sanctiones quas futurus Summus Pontifex⁽²¹⁾ opportunum

n. 55 [akapit 2] niniejszej Konstytucji, które z jakiegokolwiek powodu i w jakimkolwiek czasie dowiedziałyby się od kogokolwiek o tym, co bezpośrednio lub pośrednio dotyczy właściwych aktów wyboru, a w sposób szczególny o tym, co odnosi się do obliczania głosów w samym wyborze, są zobowiązane do ścisłej tajemnicy wobec jakiejkolwiek osoby spoza Kolegium kardynałów elektorów: w związku z tym przed przystąpieniem do czynności wyboru będą musiały złożyć przysięgę w sposób i według formuły wskazanej w następnym numerze.

48. Zmieniony

TEKST PIERWOTNY:

[Osoby wymienione w n. 46 niniejszej Konstytucji, odpowiednio pouczone o znaczeniu i zasięgu przysięgi, jaką należy złożyć przed rozpoczęciem czynności wyboru wobec Kardynała Kamerling lub innego kardynała przez niego delegowanego i w obecności dwóch ceremoniarzy, winny w odpowiednim czasie wypowiedzieć i podpisać przysięgę według następującej formuły:

Ja, N.N., przyrzekam i przysięgam dobować całkowitej tajemnicy wobec kogokolwiek, kto nie należy do Kolegium Kardynałów elektorów, i to na zawsze, o ile nie otrzymam specjalnego upoważnienia danego wyraźnie przez nowo wybranego Papieża albo jego Następców, odnośnie tego wszystkiego, co dotyczy bezpośrednio lub pośrednio głosowań i obliczeń głosów przy wyborze Papieża.

Równocześnie przyrzekam i przysięgam powstrzymać się od wykorzystania jakiegokolwiek aparatu nagrywającego, słuchowego lub wizyjnego odnośnie do tego, co w okresie wyboru dokonuje się w granicach Państwa Watykańskiego, a szczególnie tego co bezpośrednio lub pośrednio w jakikolwiek sposób łączy się z czynnościami związanymi z tymże wyborem. Oświadczam, że tę przysięgę składam świadomy, że jej złamanie spowoduje w stosunku do mnie te sankcje duchowe i kanoniczne, jakie przyszedł Papież zdecydować

duxerit ferre.

Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango].

zastosować.

Tak mi dopomóż, Panie Boże i te Święte Ewangelie, których ręką moją dotykam].

TEKST AKTUALNY:

48. Illi omnes, de quibus dicitur n. 46 et n. 55, § 2° huius Constitutionis, rite certiores facti circa significationem amplitudinemque iuris iurandi faciendi ante negotiorum electionis initium coram Cardinale Camerario vel alio Cardinale ab eo delegato et coram duobus **Protonotariis Apostolicis de Numero Participantium**, tempore opportuno pronuntiabunt et subscribent ius iurandum secundum hanc formulam:

Ego N. N. promitto et iuro me inviolate servaturum esse secretum absolutum cum omnibus quotquot participes non sunt Collegii Cardinalium electorum, hoc quidem in perpetuum, nisi mihi datur expresse peculiaris facultas a novo Pontifice electo eiusve Successoribus, in omnibus quae directe vel indirecte respiciunt suffragia et scrutinia ad novum Pontificem eligendum.

*Itemque promitto et iuro me nullo modo in Conclavi usurum esse instrumentis quibuscumque ad vocem transmittendam vel recipiendam aut ad imagines exprimendas quovis modo aptis de iis quae tempore electionis fiunt intra fines Civitatis Vaticanae, atque praecipue de iis quae quolibet modo directe vel indirecte attinent ad negotia coniuncta cum ipsa electione. Declaro me editurum esse ius iurandum utpote qui plane noverim quamlibet eius violationem adducturam esse **excommunicationis mihi poenam latae sententiae Sedi Apostolicae reservatae.***

Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.

48. Osoby wymienione w n. 46 i n. 55 [akapit 2] niniejszej Konstytucji, odpowiednio pouczone o znaczeniu i zasięgu przysięgi, jaką należy złożyć przed rozpoczęciem czynności wyboru wobec Kardynała Kamerling lub innego kardynała przez niego delegowanego i w obecności dwóch protonotariuszy apostolskich rzeczywistych [de Numero Participantium], winny w odpowiednim czasie wypowiedzieć i podpisać przysięgę według następującej formuły:

Ja, N.N., przyrzekam i przysięgam dobować całkowitej tajemnicy wobec kogokolwiek, kto nie należy do Kolegium Kardynałów elektorów, i to na zawsze, o ile nie otrzymam specjalnego upoważnienia danego wyraźnie przez nowo wybranego Papieża albo jego Następców, odnośnie tego wszystkiego, co dotyczy bezpośrednio lub pośrednio głosowań i obliczeń głosów przy wyborze Papieża.

Równocześnie przyrzekam i przysięgam powstrzymać się od wykorzystania jakiegokolwiek aparatu nagrywającego, słuchowego lub wizyjnego odnośnie do tego, co w okresie wyboru dokonuje się w granicach Państwa Watykańskiego, a szczególnie tego co bezpośrednio lub pośrednio w jakikolwiek sposób łączy się z czynnościami związanymi z tymże wyborem. Oświadczam, że tę przysięgę składam świadomy, że jej złamanie spowoduje w stosunku do mnie zaciągnięcie kary ekskomuniki wiążącej z mocy samego prawa [latae sententiae] zarezerwowanej Stolicy Apostolskiej.

CAPUT III DE ELECTIONIS INAUGURANDAE ACTIBUS

49.

[Exsequiis defuncti Pontificis rite persolutis

Rozdział III Początek czynności związanych z wyborem

49. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Po zakończeniu przepisanych rytuałem

et apparatis iis quae requiruntur ad legitimam electionem exsequendam, die constituto - decimo quinto id est a Pontificis morte aut non ultra vicesimum diem, prout n. 37 huius Constitutionis decernitur - Cardinales electores convenient in Basilicam Vaticanam Sancti Petri, vel alium in locum pro temporis et loci opportunitate, ad participandam sollemnem Eucharisticam celebrationem cum Missa votiva pro eligendo Papa [22]. Hoc congruenti tempore matutino persolvendum est, ita ut horis postmeridianis impleri possit quod praescribitur sequentibus numeris huius Constitutionis].

49. Exsequiis defuncti Pontificis rite persolutis et apparatis iis quae requiruntur ad legitimam electionem exsequendam, die constituto - decimo quinto id est a Pontificis morte aut non ultra vicesimum diem, prout n. 37 huius Constitutionis decernitur - Cardinales **omnes** convenient in Basilicam Vaticanam Sancti Petri, vel alium in locum pro temporis et loci opportunitate, ad participandam sollemnem Eucharisticam celebrationem cum Missa votiva pro eligendo Papa [22]. Hoc congruenti tempore matutino persolvendum est, ita ut horis postmeridianis impleri possit quod praescribitur sequentibus numeris huius Constitutionis.

50.

[A Sacello Paulino Palatii Apostolici, ubi congruo pomeridiano tempore Cardinales electores adstiterint, choralis vestimento induti sollemni processione, cantu invocantes Veni, creator Spiritus Sancti

obrzędów pogrzebu papieża oraz po przygotowaniu tego, co jest konieczne do prawidłowego przebiegu wyboru, w ustalonym dniu - a więc piętnastego dnia od śmierci papieża lub według tego, co zostało przewidziane w n. 37 niniejszej Konstytucji, nie później niż dwudziestego dnia - kardynałowie elektorzy zbiórą się w Bazylice św. Piotra w Watykanie lub gdzie indziej według potrzeby i konieczności czasu i miejsca, by uczestniczyć w uroczystej celebracji Mszy świętej wotywniej *pro eligendo Papa* [22]. Powinna ona być sprawowana w miarę możliwości w godzinach porannych, tak by po południu mogły odbyć się wszystkie czynności wskazane w następnych numerach niniejszej Konstytucji].

TEKST AKTUALNY:

49. Po zakończeniu przepisanych rytuałem obrzędów pogrzebu papieża oraz po przygotowaniu tego, co jest konieczne do prawidłowego przebiegu wyboru, w ustalonym dniu - a więc piętnastego dnia od śmierci papieża lub według tego, co zostało przewidziane w n. 37 niniejszej Konstytucji, nie później niż dwudziestego dnia - wszyscy kardynałowie zbiórą się w Bazylice św. Piotra w Watykanie lub gdzie indziej według potrzeby i konieczności czasu i miejsca, by uczestniczyć w uroczystej celebracji Mszy świętej wotywniej *pro eligendo Papa* [22]. Powinna ona być sprawowana w miarę możliwości w godzinach porannych, tak by po południu mogły odbyć się wszystkie czynności wskazane w następnych numerach niniejszej Konstytucji.

50. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Z Kaplicy Paulińskiej Palacu Apostolskiego, gdzie zbiórą się po południu o odpowiedniej godzinie, kardynałowie elektorzy w stroju chórowym przejdą w uroczystej procesji, wzywając

assistentiam, se conferent in Cappellam Sixtinam Palatii Apostolici, locum et sedem electionis peragenda[.]

50. A Sacello Paulino Palatii Apostolici, ubi congruo pomeridiano tempore Cardinales electores adstiterint, choralis vestimento induti sollemni processione, cantu invocantes *Veni, creator Spiritus Sancti* assistentiam, se conferent in Cappellam Sixtinam Palatii Apostolici, locum et sedem electionis peragenda. **Processionem participabunt Vicecamerarius, Auditor Generalis Camerae Apostolicae et duo membra cuiusque Collegii Protonotariorum Apostolicorum de Numero Participantium, Praelatorum Auditorum Rotae Romanae et Praelatorum Clericorum de Camera.**

51.

[Elementa essentialia Conclavis servantes, mutantes tamen quasdam minoris momenti rationes, quae rerum mutatione nullius ponderis sunt ad illam rem cui antea proderant, per hanc Constitutionem statuimus et iubemus ut omnes electionis Summi Pontificis actus, secundum praescripta sequentium numerorum, persolvantur tantummodo in Palatii Apostolici Vaticani Cappella Sixtina, quae ideo locus manet omnino reservatus usque ad expletam electionem, ut absolutum servetur secretum de omnibus quae ibi explebuntur aut dicentur quacumque sub ratione directe aut indirecte circa electionem Summi Pontificis.

Quapropter Collegium Cardinalium, agens de auctoritate et officio Camerarii, quem adiuvabit Congregatio particularis de qua in numero 7 huius Constitutionis, curabit ut, intra praefatum Sacellum et in locis contiguis, omnia prius disponantur

spiewem *Veni Creator* pomocy Ducha Świętego, do Kaplicy Sykstyńskiej Pałacu Apostolskiego, miejsca i siedziby wyboru].

TEKST AKTUALNY:

50. Z Kaplicy Paulińskiej Pałacu Apostolskiego, gdzie zbiorą się po południu o odpowiedniej godzinie, kardynałowie elektorzy w stroju chórowym przejdą w uroczystej procesji, wzywając spiewem *Veni Creator* pomocy Ducha Świętego, do Kaplicy Sykstyńskiej Pałacu Apostolskiego, miejsca i siedziby wyboru. W procesji uczestniczą Wicekamerling, Audytor Generalny Kamery Apostolskiej i po dwóch członków Kolegium Protonotariuszy Apostolskich rzeczywistych [*de Numero Participantium*], prałatów audytorów Roty Rzymskiej i prałatów Kamery.

51. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Zachowując istotne elementy konklawe, ale modyfikując niektóre elementy drugorzędne, które na skutek zmian okoliczności straciły już znaczenie, niniejszą Konstytucją ustalam i polecam, by wszystkie czynności związane z wyborem papieża - według tego, co jest zalecane w następnych numerach - odbywały się wyłącznie w Kaplicy zwanej Sykstyńską Watykańskiego Pałacu Apostolskiego, która zatem pozostaje miejscem absolutnie zamkniętym aż do dokonania wyboru, w taki sposób, aby była zapewniona całkowita tajemnica obejmująca to wszystko, co będzie tam uczynione albo powiedziane bezpośrednio lub pośrednio odnośnie do wyboru papieża.

Kolegium Kardynalskie, działające pod władzą i odpowiedzialnością Kamerling wspomaganego przez kongregację partykularną, o której mowa w n. 7 niniejszej Konstytucji, zatroszczy się, by wewnątrz wspomnianej Kaplicy i w przylegających do niej pomieszczeniach

adiuvante quoque foris Substituto Secretariae Status, ita ut regularis electio eiusdemque secreta indoles in tuto ponantur.

Peculiarem in modum accuratae et rigidae recognitiones peragantur, opem quoque adhibentibus personis rectae fidei et probatae peritiae technicae, ne in praedictis locis subdole instrumenta audiovisiva collocentur ad negotia exscribenda et foras transmittenda].

51. Elementa essentialia Conclavis servantes, mutantes tamen quasdam minoris momenti rationes, quae rerum mutatione nullius ponderis sunt ad illam rem cui antea proderant, per hanc Constitutionem statuimus et iubemus ut omnes electionis Summi Pontificis actus, secundum praescripta sequentium numerorum, persolvantur tantummodo in Palatii Apostolici Vaticani Cappella Sixtina, quae ideo locus manet omnino reservatus usque ad expletam electionem, ut absolutum servetur secretum de omnibus quae ibi explebuntur aut dicentur quacumque sub ratione directe aut indirecte circa electionem Summi Pontificis.

Quapropter Collegium Cardinalium, agens de auctoritate et officio Camerarii, quem adiuvabit Congregatio particularis de qua in numero 7 huius Constitutionis, curabit ut, intra praefatum Sacellum et in locis contiguis, omnia prius disponantur **adiuvantibus** quoque foris **Vicemamerario** et Substituto Secretariae Status, ita ut regularis electio eiusdemque secreta indoles in tuto ponantur.

Peculiarem in modum accuratae et rigidae recognitiones peragantur, opem

wszystko zostało wcześniej przygotowane, także z pomocą zewnętrzną Substytutu Sekretariatu Stanu, tak aby został zapewniony prawidłowy wybór i jego tajność.

W szczególny sposób trzeba będzie dokonać dokładnej i surowej kontroli, także z pomocą osób wiarygodnych i o sprawdzonej biegłości technicznej, by we wspomnianych pomieszczeniach nie zostały skrycie zainstalowane urządzenia audiowizualne w celu odtwarzania i przekazywania wiadomości na zewnątrz].

TEKST AKTUALNY:

51. Zachowując istotne elementy konklawe, ale modyfikując niektóre elementy drugorzędne, które na skutek zmian okoliczności straciły już znaczenie, niniejszą Konstytucją ustaliam i polecam, by wszystkie czynności związane z wyborem papieża - według tego, co jest zalecane w następnych numerach - odbywały się wyłącznie w Kaplicy zwanej Sykstyńską Watykańskiego Pałacu Apostolskiego, która zatem pozostaje miejscem absolutnie zamkniętym aż do dokonania wyboru, w taki sposób, aby była zapewniona całkowita tajemnica obejmująca to wszystko, co będzie tam uczynione albo powiedziane bezpośrednio lub pośrednio odnośnie do wyboru papieża.

Kolegium Kardynalskie, działające pod władzą i odpowiedzialnością Kamerling wspomaganego przez kongregację partykularną, o której mowa w n. 7 niniejszej Konstytucji, zatroszczy się, by wewnątrz wspomnianej Kaplicy i w przylegających do niej pomieszczeniach wszystko zostało wcześniej przygotowane, także z pomocą zewnętrzną Wicekamerlinga i Substytutu Sekretariatu Stanu, tak aby został zapewniony prawidłowy wybór i jego tajność.

W szczególny sposób trzeba będzie dokonać dokładnej i surowej kontroli, także z pomocą osób wiarygodnych i o

quoque adhibentibus personis rectae fidei et probatae peritiae technicae, ne in praedictis locis subdole instrumenta audiovisiva collocentur ad negotia exscribenda et foras transmittenda.

52. Cum Cardinales electores ad Sacellum Sixtinum advenerint, secundum praescriptum n. 50, adhuc coram omnibus qui partes habuerunt sollemnis processio, ius iurandum dabunt secundum formulam quae sequenti numero describitur.

Cardinalis Decanus aut Cardinalis primus ordine et aetate, servato quidem praescripto n. 9 huius Constitutionis statuto, elata voce formulam leget; post conclusionem vero quisque Cardinalium electorum, Sanctum Evangelium tangendo, leget et enuntiabit formulam, prout in sequenti numero praescribitur.

Iure iurando dato ab ultimo Cardinale electore, Magister Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum nuntiabit illud *extra omnes* atque ad Conclave non pertinentes Sacellum Sixtinum relinquere debebunt.

In ea manebunt tantum idem Magister Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum et ecclesiasticus vir, antea electus ad secundam meditationem habendam coram Cardinalium electoribus, de qua in numero 13/d, circa gravissimum onus illis impendens et ideo circa necessitatem ut recta intentione procedatur ad bonum Ecclesiae universae *solum Deum prae oculis habendo*.

53. Ratione habita eorum quae praescribuntur in superiore numero, Cardinalis Decanus aut Cardinalis ordine et aetate primus, sequentem iuris iurandi formulam recitabit:

Nos omnes et singuli in hac electione Summi Pontificis versantes Cardinales electores promittimus, vovemus et iuramus inviolate et ad unguem Nos esse fideliter et diligenter observaturos

sprawdzonej biegłości technicznej, by we wspomnianych pomieszczeniach nie zostały skrycie zainstalowane urządzenia audiowizualne w celu odtwarzania i przekazywania wiadomości na zewnątrz.

52. Kardynałowie elektorzy po przybyciu do Kaplicy Sykstyńskiej, zgodnie z tym, co zostało postanowione w n. 50, jeszcze w obecności tych, którzy uczestniczyli w uroczystym orszaku, złożą przysięgę, wypowiadając formułę wskazaną w następnym numerze.

Formułę przeczyta na głos Kardynał Dziekan lub kardynał pierwszy w porządku starszeństwa, zgodnie z tym, co zostało ustalone w n. 9 niniejszej Konstytucji, potem każdy z kardynałów elektorów, dotykając Świętej Ewangelii, przeczyta i wypowie formułę, jak to jest wskazane w następnym numerze.

Gdy złożą przysięgę ostatni z kardynałów elektorów, Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych wyda polecenie *extra omnes* i wszyscy nie biorący udziału w konklawe będą musieli opuścić Kaplicę Sykstyńską.

W Kaplicy pozostanie tylko Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych i wcześniej wybrany duchowny, by przeprowadzić drugie rozważanie dla kardynałów elektorów - o czym mowa w n. 13/d - na temat spoczywającego na nich bardzo poważnego zadania, czyli o konieczności działania w prawej intencji dla dobra Kościoła powszechnego, *solum Deum prae oculis habentes*.

53. Zgodnie z tym, co zostało postanowione w poprzednim numerze, Kardynał Dziekan lub kardynał pierwszy w porządku starszeństwa, wypowie następującą formułę przysięgi:

My, wszyscy i poszczególni Kardynałowie elektorzy, obecni przy tym wyborze Papieża przyrzekamy, zobowiązujemy się i przysiegamy zachować wiernie i skrupulatnie wszystkie przepisy

omnia quae continentur in Constitutione Apostolica Summi Pontificis Ioannis Pauli II, quae a verbis « Universi Dominici Gregis » incipit, data die xxii mensis Februarii anno MCMXCVI. Item promittimus, vovemus et iuramus, quicumque nostrum, Deo sic disponente, Romanus Pontifex erit electus, eum munus Petrinum Pastoris Ecclesiae universae fideliter exsecuturum esse atque spiritualia et temporalia iura libertatemque Sanctae Sedis integre ac strenue asserere atque tueri numquam esse destitutum. Praecipue autem promittimus et iuramus Nos religiosissime et quoad cunctos, sive clericos sive laicos, secretum esse servaturos de iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis quomodolibet pertinent, et de iis, quae in loco electionis aguntur, scrutinium directe vel indirecte respicientibus; neque idem secretum quoquo modo violaturos sive perdurante novi Pontificis electione, sive etiam post, nisi expressa facultas ab eodem Pontifice tributa sit, itemque nulli consensionem, dissensionem, aliique cuiuslibet intercessionem, quibus auctoritates saeculares cuiuslibet ordinis et gradus, vel quivis hominum coetus vel personae singulae voluerint sese Pontificis electioni immiscere, auxilium vel favorem praestaturos.

Deinde singuli Cardinales electores, praecedentiae ordine servato, ius iurandum interponent sequenti formula:

Et ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo ac iuro, et imponendo manum super Evangelium, adiungant: Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.

54. Peracta autem meditatione, qui eam protulit de Sacello Sixtino cum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum Magistro egreditur. Cardinales autem electores, recitatis precibus secundum *Ordinem* peculiarem, Cardinalem Decanum audiant (aut illum qui eius vice fungitur) qui Collegio electorum subiciet in primis quaestionem utrum iam nunc procedere

zawarte w konstytucji apostolskiej Papieża Jana Pawła II, «*Universi Dominici gregis*», ogłoszonej 22 lutego 1996 r. Równocześnie przyrzekamy, zobowiązujemy się i przysiegamy, że jeśli ktokolwiek z nas, z Boskiego postanowienia, zostanie wybrany Biskupem Rzymskim, dołoży starań, by wiernie wypełniać «*munus Petrinum*» Pasterza Kościoła powszechnego i nie ustanie w wysiłku zapewniania i bronięcia wytrwale praw duchownych i doczesnych oraz wolności Stolicy Świętej. Przede wszystkim przyrzekamy i przysiegamy zachować z największą wiernością i wobec wszystkich, tak duchownych, jak świeckich, tajemnicę związaną z tym wszystkim, co w jakikolwiek sposób odnosi się do wyboru Biskupa Rzymskiego i z tym, co odbywa się w miejscu wyboru i dotyczy bezpośrednio lub pośrednio liczenia głosów; nie naruszać w żaden sposób tej tajemnicy tak w czasie wyboru, jak i po wyborze nowego Papieża, chyba że zostanie do tego udzielone wyraźne upoważnienie przez samego przyszłego Papieża; nie dawać żadnego poparcia ani nie sprzyjać jakiegokolwiek oddziaływaniu, sprzeciwianiu lub jakiegokolwiek innej formie interwencji, przez które władze świeckie jakiegokolwiek porządku i stopnia lub jakakolwiek grupa osób czy jednostki chciałyby ingerować w wybór Biskupa Rzymskiego.

Z kolei poszczególni kardynałowie elektorzy według porządku pierwszeństwa złożą przysięgę według następującej formuły:

Ja, N. Kardynał N., przyrzekam, zobowiązuję się i przysiegam, a kładąc rękę na Ewangeliu, dodadzą: Tak mi dopomóż, Panie Boże i te Święte Ewangelie, których moją ręką dotykam.

54. Po rozważaniu, duchowny, który je przeprowadził, opuszcza Kaplicę Sykstyńską razem z Mistrzem Papieskich Ceremonii Liturgicznych, natomiast kardynałowie elektorzy, po odmówieniu modlitw według odpowiedniego *Ordo*, wysłuchają słów Kardynała Dziekana (lub tego, kto pełni jego funkcję), który zapyta przede wszystkim kardynałów, czy można

liceat ad incohandos actus electionis an adhuc necesse sit dubitationes dissolvere de normis et rationibus in hac Constitutione statutis, quin tamen liceat, non obstante electorum unanimitate, et hoc quidem sub poena nullitatis ipsius deliberationis, ut quaedam ex iis, quae respiciunt naturam actus ipsius electionis, mutari aut substitui possint.

Quodsi, de sententia maioris partis electorum, nihil obstat quominus incohentur actus electionis, statim ad ipsos procedendum est, servatis tamen normis in hac eadem Constitutione prolatis.

CAPUT IV DE SECRETO SERVANDO IN OMNIBUS AD ELECTIONEM PERTINENTIBUS

55.

[Cardinalis Camerarius atque tres Cardinales pro tempore Assistentes obligatione tenentur ut vigilant diligenter, ne de omnibus in Sacello Sixtino peractis silentium ullo pacto violetur, ubi suffragia feruntur, nec non proximorum locorum, ante, inter et post electionis actus.

Peculiariter duorum technicorum fidei dignorum auxilio tale secretum tuebuntur, dum cavebunt ne ullum instrumentum exceptorium vel emissionis televisificae a quolibet in ante dicta loca, potissimum in Sacellum Sixtinum ubi electionis actus explicantur, inferatur.

Si quid tale contra hanc normam admissum fuerit, sciant auctores se

już przystąpić do rozpoczęcia czynności związanych z wyborem lub czy należy jeszcze wyjaśnić wątpliwości odnośnie do norm i sposobów ustalonych w niniejszej Konstytucji, przy czym jednak nie wolno - nawet gdyby była w tym jednomyślność elektorów, i to pod sankcją nieważności tegoż postanowienia - modyfikować lub zastępować któreś z tych norm, należących w sposób istotny do czynności samego wyboru.

Jeśli potem, zgodnie z oceną większości elektorów; nic nie stanie na przeszkodzie, aby rozpocząć czynności wyboru, przejdzie się do nich bezpośrednio, według norm ustalonych w niniejszej Konstytucji.

Rozdział IV Zachowanie tajemnicy o tym wszystkim, co dotyczy wyboru

55. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Kardynał Kamerling i trzech kardynałowie asystenci *pro tempore* są zobowiązani do pilnego czuwania, aby w żaden sposób nie był naruszony sekret obejmujący to wszystko, co się dokonuje w Kaplicy Sykstyńskiej, gdzie przebiegają czynności związane z wyborem, oraz w pomieszczeniach przyległych - tak przed rozpoczęciem, jak podczas trwania oraz po zakończeniu tych czynności.

W szczególny sposób, przy pomocy dwóch biegłych zaufanych techników, zabezpieczą tajność, jaka się należy temu miejscu, upewniając się, że żadne urządzenie nagrywające albo przekazujące transmisje audiowizualne nie zostało przez kogoś zainstalowane we wskazanych pomieszczeniach, szczególnie we wspomnianej Kaplicy, gdzie dokonują się czynności wyboru.

Jeśli zostałoby dokonane i odkryte jakieś naruszenie tego przepisu, niech jego

gravibus poenis fore puniendos futuri Pontificis arbitrio].

55. Cardinalis Camerarius atque tres Cardinales pro tempore Assistentes obligatione tenentur ut vigilent diligenter, ne de omnibus in Sacello Sixtino peractis silentium ullo pacto violetur, ubi suffragia feruntur, nec non proximorum locorum, ante, inter et post electionis actus.

Peculiariter duorum technicorum fidei dignorum auxilio tale secretum tuebuntur, dum cavebunt ne ullum instrumentum exceptorium vel emissionis televisificae a quolibet in ante dicta loca, potissimum in Sacellum Sixtinum ubi electionis actus explicantur, inferatur.

Si quid tale contra hanc normam admissum fuerit, sciant auctores se **innodari excommunicationis poena latae sententiae Sedi Apostolicae reservatae**.

56. Cum electionis actus peraguntur, Cardinales electores ab epistolarum commercio atque a colloquiis etiam per telephonium vel radiophonium se abstineant cum personis quae legitime officiis sibi servatis non destinantur.

Gravissimae dumtaxat et impellentes rationes, quas Cardinalium peculiaris Congregatio iudicabit, sicut in n. 7 decernitur, haec colloquia sinere possunt.

Quapropter videant Cardinales electores, antequam electionis actus

sprawcy wiedzą, że będą podlegali poważnym karom według osądu przyszłego papieża].

TEKST AKTUALNY:

55. Kardynał Kamerling i trzech kardynałowie asystenci *pro tempore* są zobowiązani do pilnego czuwania, aby w żaden sposób nie był naruszony sekret obejmujący to wszystko, co się dokonuje w Kaplicy Sykstyńskiej, gdzie przebiegają czynności związane z wyborem, oraz w pomieszczeniach przyległych - tak przed rozpoczęciem, jak podczas trwania oraz po zakończeniu tych czynności.

W szczególny sposób, przy pomocy dwóch biegłych zaufanych techników, zabezpieczą tajność, jaka się należy temu miejscu, upewniając się, że żadne urządzenie nagrywające albo przekazujące transmisje audiowizualne nie zostało przez kogoś zainstalowane we wskazanych pomieszczeniach, szczególnie we wspomnianej Kaplicy, gdzie dokonują się czynności wyboru.

Jeśli zostałoby dokonane i odkryte jakieś naruszenie tego przepisu, niech jego sprawcy wiedzą, że będą podlegali karze ekskomuniki wiążącej z mocy samego prawa [*latae sententiae*] zarezerwowanej Stolicy Apostolskiej.

56. Przez cały czas trwania czynności związanych z wyborem kardynałowie elektorzy są zobowiązani do powstrzymania się od korespondencji listownej, a także rozmów telefonicznych lub radiowych z osobami nie upoważnionymi do przebywania w budynkach zarezerwowanych dla wyborców.

Tylko bardzo poważne i pilne racje, potwierdzone przez kongregację partykularną kardynałów, o czym była mowa w n. 7, mogą usprawiedliwić podobne rozmowy.

Kardynałowie elektorzy powinni

incipiant, ut omnia suppeditent quae ipsius officii vel personarum necessitates requirunt, quae quidem differri sic non possunt, ut necesse non sit haec colloquia permittere.

57. Similiter se abstineant Cardinales a quibuslibet nuntiis accipiendis et mittendis extra Civitatem Vaticanam, dum, ut patet, prohibetur ne iidem nuntii per ullam personam ibidem legitime admissam transvehantur. Cardinales electores praesertim tempore ex quo electionis actus peraguntur, acta diurna vel ephemerides cuiuslibet naturae recipere aequè radiophonicas emissiones auscultare vel emissiones televisificas spectare vetantur.

58. Qui electioni quoquo modo, ad normam n. 46 huius Constitutionis, deservunt, quique directe vel indirecte secretum violare quomodolibet poterunt - sive per verba, sive per scripta, per signa, aliasve per quasvis rationes - omnino violationem huiusmodi vitare debent, sub poena excommunicationis *latae sententiae*, Sedi Apostolicae reservatae.

59. Specialiter autem Cardinalibus electoribus interdicitur, ne ministris, quos forte secum adduxerint, aut aliis quibusvis ea pandant, quae scrutinium directe vel indirecte respiciunt, itemque ea, quae de Pontificis electione acta vel decreta sunt in Cardinalium congressionibus sive ante electionem sive inter ipsam habitis. Obligatio haec Cardinales non electores quoque respicit, qui generalibus Congressionibus intersunt, ad huius Constitutionis normam n. 7.

więc zatroszczyć się, zanim zostanie zapoczątkowany wybór, o wydanie poleceń dotyczących spraw urzędowych lub osobistych, których nie można odłożyć, tak aby nie zaistniała konieczność podobnych rozmów.

57. Kardynałowie elektorzy winni również powstrzymać się od przyjmowania lub przysyłania wszelkiego rodzaju wiadomości poza Państwo [Miasta] Watykańskiego, przy czym jest oczywiście zabronione korzystanie w ich przekazywaniu z pośrednictwa jakiejś osoby, która zgodnie z prawem jest tam obecna. W szczególny sposób zabrania się kardynałom elektorom przez cały czas trwania czynności wyboru otrzymywania gazet codziennych i czasopism jakiegokolwiek rodzaju, podobnie jak słuchania transmisji radiowych lub oglądania transmisji telewizyjnych.

58. Ci wszyscy, którzy w jakikolwiek sposób, według tego co jest przewidziane w n. 46 niniejszej Konstytucji, pełnią służbę w pracach związanych z wyborem i którzy bezpośrednio lub pośrednio mogliby jakoś naruszyć tajemnicę - słownie lub pisemnie, lub za pomocą znaków, lub jakiegokolwiek innej rzeczy winni się absolutnie tego wystrzegać, ponieważ w przeciwnym przypadku ściągłoby na siebie karę ekskomuniki *latae sententiae* zarezerwowaną Stolicy Apostolskiej.

59. W sposób szczególny jest zabronione kardynałom elektorom ujawnianie jakiegokolwiek innej osobie wiadomości, które bezpośrednio lub pośrednio dotyczą głosowań, jak również tego, co było omawiane lub ustalone odnośnie do wyboru papieża na spotkaniach kardynałów, tak przed wyborem, jak w czasie wyboru. Takie zobowiązanie do tajemnicy dotyczy także kardynałów nieelektorów uczestniczących w

60. Insuper praecipimus Cardinalibus electoribus, graviter onerata ipsorum conscientia, ut secretum huiusmodi servant etiam post peractam novi Pontificis electionem, memores id nullo modo violari licere, nisi ab eodem Pontifice peculiaris et expressa ad hoc facultas concessa fuerit.

61. Denique, ut Cardinales electores cavere possint ab aliorum imprudenta nec non ab insidiis, quas facultati suo ipsorum utendi iudicio et libertati decernendi fortasse parari contingat, omnino interdicimus, ne in illis locis in quibus electio peragitur introducantur, sub quolibet praetextu, nec, si ibi forte iam exstent, adhibeantur quaelibet genera instrumentorum vocibus vel imaginibus vel scriptionibus mechanice imprimendis, reddendis, transmittendis.

CAPUT V DE ELECTIONIS EXPLICATIONE

62.

[Modis abrogatis electionis qui per acclamationem seu inspirationem et per compromissum dicuntur, electionis forma Romani Pontificis futuro de tempore erit tantum per scrutinium.

Decernimus igitur ut Summi Pontificis ad validam electionem duae ex tribus partes suffragiorum requirantur omnium electorum praesentium.

Si ideo Cardinalium numerus praesentium in tres aequales partes dividi

kongregacjach ogólnych według n. 7 niniejszej Konstytucji.

60. Nakazuję ponadto kardynałom elektorom, *graviter onerata ipsorum conscientia* zachowanie tajemnicy o tych sprawach także po dokonaniu wyboru nowego papieża, przypominając, że w żaden sposób nie jest dozwolone naruszenie tajemnicy, jeśli nie zostało udzielone w tym względzie specjalne i wyraźne upoważnienie samego papieża.

61. Wreszcie, aby kardynałowie elektorzy mogli uchronić się przed niedyskrecją innych osób oraz przed ewentualnymi podstępными próbami naruszenia niezależności ich sądu lub wolności decyzji, absolutnie zabraniam, aby pod jakimkolwiek pretekstem by, wnoszone do miejsc, gdzie przebiegają czynności wyboru, lub by były używane - jeśli już się tam znajdują - jakiekolwiek urządzenia techniczne służące do nagrywania, odtwarzania oraz przekazywania głosu, obrazu albo tekstu.

Rozdział V Przebieg wyboru

62. Zmieniony

TEKST PIERWOTNY:

[Po zniesieniu sposobów wyborów nazywanych *per acclamationem seu inspirationem*¹⁶ i *per compromissum*¹⁷, formą wyboru Biskupa Rzymskiego będzie od tej chwili i w przyszłości jedynie *głosowanie (per scrutinium)*.

Ustalam więc, że dla ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego wymaga się dwóch trzecich głosów, obliczanych w stosunku do ogólnej liczby obecnych elektorów.

W przypadku, gdyby liczba obecnych kardynałów nie mogła być

¹⁶ Wybór przez akłamację, czyli inspirację.

¹⁷ Wybór przez kompromis.

non potest, ut valida sit electio Summi Pontificis uno plus requiritur suffragium].

62. Modis abrogatis electionis qui per acclamationem seu inspirationem et per compromissum dicuntur, electionis forma Romani Pontificis futuro de tempore erit tantum per scrutinium.

Decernimus igitur ut Summi Pontificis ad validam electionem **saltem** duae ex tribus partes suffragiorum requirantur omnium electorum praesentium **et suffragia ferentium**.

63. Electio peragatur continuo post eas expletas res, quas n. 54 huius Constitutionis fieri iubet.

Si id iam accidit vespere primi diei, unum scrutinium erit; subsequentibus autem diebus, si electio primo die facta non erit, duo suffragia erunt ferenda, tum mane tum vespere, atque suffragia dantur illa hora, sive in praeviis Congressionibus ante statuta, sive dum ipsa agitur electio, secundum rationes tamen, quae in nn. 64 et subsequentibus significantur.

64.

[Tribus gradibus explicatur scrutinium, quorum primus, qui antescrutinium vocari potest, complectitur: 1) schedularum praeparationem et partitionem per Caeremoniaris, qui earundem saltem duas vel tres cuique Cardinali electori dabunt; 2) ex omnibus Cardinalibus electoribus sortitionem trium Scrutatorum, trium ad infirmorum excipienda suffragia qui destinantur, qui brevitatis gratia Infirmary appellatur, et trium Recognitorum; sortes

podzielona na trzy równe części, do ważności wyboru papieża jest wymagany jeden głos więcej].

TEKST AKTUALNY:

62. Po zniesieniu sposobów wyborów nazywanych *per acclamationem seu inspirationem* i *per compromissum*, formą wyboru Biskupa Rzymskiego będzie od tej chwili i w przyszłości jedynie *głosowanie (per scrutinium)*.

Ustalam więc, że dla ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego wymaga się przynajmniej [*co najmniej*] dwóch trzecich głosów, obliczanych w stosunku do ogólnej liczby obecnych elektorów i mających czynne prawo wyborcze [*głosujących*].

63. Do wyboru przystąpi się bezpośrednio po ukończeniu czynności, o których mowa w n. 54 niniejszej Konstytucji.

Jeśli nastąpiłoby to już po południu pierwszego dnia, odbędzie się tylko jedno głosowanie; później, jeśli wybór nie nastąpi w pierwszym głosowaniu, w następnych dniach należy przeprowadzić dwa głosowania - zarówno rano, jak i po południu, zaczynając zawsze czynności głosowania o godzinie już wcześniej ustalonej albo na kongregacjach przygotowawczych, albo w czasie wyboru, jednak według sposobów ustalonych w n. 64 i następnych niniejszej Konstytucji.

64. Zmieniony

TEKST PIERWOTNY:

[Procedura głosowania przebiega w trzech fazach, z których pierwsza, można by ją nazwać *prae-scrutinium*, obejmuje: 1) przygotowanie i rozdzielenie kart do głosowania przez ceremoniarzy, którzy przekazują przynajmniej po dwie lub trzy każdemu kardynałowi elektorowi; 2) wylosowanie wśród wszystkich kardynałów trzech skrutatorów, trzech wyznaczonych do zebrania głosów od chorych, zwanych w skrócie *Infirmary*, oraz trzech rewizorów;

has publice iacit novissimus Cardinalis Diaconus, qui subinde novem nomina depromit illorum qui munia haec sustinere debent; 3) si in extractione Scrutatorum, Infirmariorum et Recognitorum ducta nomina exierint Cardinalium electorum qui, ob infirmitatem vel aliam ob causam impediuntur quominus officia haec gerant, eorum loco alia nomina non impeditorum depromantur. Primi tres sorte educti erunt Scrutatores, alteri tres Infirmarii, ceteri vero Recognitores].

64. Tribus gradibus explicatur scrutinium, quorum primus, qui antescrutinium vocari potest, complectitur: 1) schedularum praeparationem et partitionem per Caeremoniariorum - **qui interea in aulam revocantur una cum Secretario Collegii Cardinalium simulque cum Magistro Pontificalium celebrationum Liturgicarum** – quique earum saltem duas vel tres cuique Cardinali electori dabunt; 2) ex omnibus Cardinalibus electoribus sortitionem trium Scrutatorum, trium ad infirmorum excipienda suffragia qui destinantur, qui brevitatis gratia Infirmarii appellantur, et trium Recognitorum; sortes has publice iacit novissimus Cardinalis Diaconus, qui subinde novem nomina depromit illorum qui munia haec sustinere debent; 3) si in extractione Scrutatorum, Infirmariorum et Recognitorum ducta nomina exierint Cardinalium electorum qui, ob infirmitatem vel aliam ob causam impediuntur quominus officia haec gerant, eorum loco alia nomina non impeditorum depromantur. Primi tres sorte educti erunt Scrutatores, alteri tres Infirmarii, ceteri vero tres Recognitores.

takiego losowania dokonuje publicznie ostatni kardynał diakon, wyciągając kolejno dziewięć imion tych, którzy mają wypełniać te obowiązki; 3) jeśli w losowaniu skrutatorów, *Infirmarii* i rewizorów wylaniają się imiona kardynałów elektorów, którzy z powodu choroby lub innej przyczyny mają przeszkody w pełnieniu takich obowiązków, w ich miejsce winny być wylosowane imiona innych, nie mających przeszkód. Trzej pierwsi wylosowani będą pełnili obowiązki skrutatorów, następni trzej obowiązki *Infirmarii*, a ostatni trzej obowiązki rewizorów].

TEKST AKTUALNY:

64. „Procedura głosowania przebiega w trzech fazach, z których pierwsza, można by ją nazwać *prae-scrutinium*, obejmuje: 1) przygotowanie i rozdzielenie kart do głosowania przez ceremoniarzy, którzy – zawezwani tymczasem do auli [*Kaplicy Sykstyńskiej*] razem z Sekretarzem Kolegium Kardynalskiego i Mistrzem Papieskich Ceremonii Liturgicznych – przekazują przynajmniej po dwie lub trzy każdemu kardynałowi elektorowi; 2) wylosowanie wśród wszystkich kardynałów trzech skrutatorów, trzech wyznaczonych do zebrania głosów od chorych, zwanych w skrócie „pielęgniarkami” [*Infirmarii*], oraz trzech rewizorów; takiego losowania dokonuje publicznie ostatni [w precedencji] kardynał diakon, wyciągając kolejno dziewięć imion tych, którzy mają wypełniać te obowiązki; 3) jeśli w losowaniu skrutatorów, „pielęgniarzy” [*Infirmarii*] i rewizorów wylaniają się imiona kardynałów elektorów, którzy z powodu choroby lub innej przyczyny mają przeszkody w pełnieniu takich obowiązków, w ich miejsce winny być wylosowane imiona innych, nie mających przeszkód. Trzej pierwsi wylosowani będą pełnili obowiązki skrutatorów, następni trzej obowiązki „pielęgniarzy” [*Infirmarii*], a ostatni trzej

65. In hac scrutinii actione hae normae prae oculis habeantur: 1) forma schedulae debet esse rectiangularis, in medio autem anterioris eius partis haec verba, si fieri potest typis impressa, contineat: *Eligo in Summum Pontificem*, in parte vero inferiore a medio liberum sit spatium, ubi electi nomen inscribatur; schedula ergo sic disposita est, ut ambae partes complicantur; 2) schedularum inscriptio secreto ab unoquoque Cardinale facienda est, qui perspicue, scribendi ratione utatur, quantum fieri potest, quae non revelet manum exarantem: cavebit pariter ne plura nomina scribat quoniam tum suffragium nullum est: demum plicabit et iterum complicabit schedulam; 3) dum suffragia feruntur, Cardinales electores soli in Sacello Sixtino esse debent; quocirca, statim postquam schedulae distributae sunt et antequam electores in iis scribere incipiant, Secretarius Collegii Cardinalium, Magister Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum et viri a caeremoniis ex aula exire debent. Quibus egressis, ultimus Cardinalis Diaconus ianuam claudat, quam aperiat iterumque claudat quoties necessarium est, veluti cum *Infirmarii* ad suffragia infirmorum colligenda exeunt ac deinde in sacellum revertuntur.

66. Secundus gradus, qui vere proprieque dicitur *scrutinium*, complectitur: 1) positionem schedularum in urnam; 2) schedularum mixtionem ac numerationem; 3) suffragiorum diribitionem. Unusquisque Cardinalis elector, praecedendi ordine servato, schedulam, postquam eam scripsit et complicavit, elevata manu, ita ut videri possit, ad altare deferat, apud quod sunt Scrutatores et in quo est urna disco cooperta ad schedulas recipiendas.

65. W tej fazie głosowania należy uwzględnić następujące dyspozycje: 1) karta do głosowania powinna mieć formę prostokąta i zawierać napisane w górnej połowie, możliwie drukiem, słowa: *Eligo in Summum Pontificem*, podczas gdy w dolnej połowie powinno się zostawić miejsce na wpisanie imienia elekta; dlatego karta do głosowania jest wykonana w taki sposób, by mogła być zgięta na pół; 2) wypełnienie karty do głosowania powinno zostać dokonane w sposób tajny przez każdego kardynała elektora, który napisze wyraźnie, charakterem pisma możliwie nierozpoznawalnym, imię tego, kogo wybiera, unikając wpisania dodatkowych imion, gdyż w takim przypadku głos byłby nieważny, a później złoży kartę do głosowania we czworo; 3) w czasie głosowań kardynałowie elektorzy będą musieli pozostać w Kaplicy Sykstyńskiej sami i dlatego; zaraz po rozdzieleniu kart do głosowania i zanim elektorzy zaczną pisać, Sekretarz Kolegium Kardynałów, Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych i ceremoniarze muszą wyjść z auli; po ich wyjściu ostatni [w procedencji] kardynał diakon zamyka drzwi; otwiera je i zamyka za każdym razem, gdy to będzie konieczne, jak na przykład gdy „pielęgniarze” [*Infirmarii*] wychodzą, by zebrać głosy od chorych i gdy powracają do Kaplicy.

66. Druga faza, nazywana prawdziwym i właściwym *scrutinium*, obejmuje: 1) złożenie kart do głosowania do przygotowanej w tym celu urny; 2) pomieszanie i liczenie kart; 3) obliczenie głosów. Każdy kardynał elektor, w porządku pierwszeństwa, po zapisaniu i zgięciu karty, trzymając ją podniesioną, tak aby była widoczna, przynosi ją do ołtarza, przy którym stoją skrutatorzy i na którym jest postawiona urna przykryta talerzem do zebrania kart. Po dojściu tam Kardynał elektor

Postquam ibi pervenerit, Cardinalis elector elata voce iuret in hanc formam: *Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me eum eligere, quem secundum Deum iudico eligi debere.* Post haec schedulam in disco ponat et per hunc in urnam ingerat, quo facto ad altare inclinet et ad suum locum revertatur.

Si vero quis Cardinalis elector ex iis, qui in sacello praesentes adsunt, ad altare ob infirmam valetudinem pergere nequit, ultimus scrutator ad eum accedit; et elector ille, praedicto iure iurando dato, schedulam complicatam eidem scrutatori tradit, qui eam palam ad altare defert neque ullo iuramento pronuntiato in disco deponit, et per eum in urnam mittit.

67. Si autem aliqui Cardinales electores infirmi sunt in cellis suis, quorum in n. 41 et subsequentibus huius Constitutionis fit mentio, tres *Infirarii* ad eos accedunt cum capsula, in cuius parte superiore sit foramen, per quod schedula complicata possit in eam immitti; quam capsulam antequam scrutatores *Infirariis* tradant, palam aperiant, ut ceteri electores possint eam vacuam conspicerere, deinde claudant et clavem super altare ponant. Hinc *Infirarii* cum capsula clausa et congruenti numero schedularum in parvo disco collocatarum, ministris recto modo comitantibus, ad aedes *Domus Sanctae Marthae* apud unumquemque infirmum se recipiunt; qui acceptam schedulam secreto scribat, complicit et, dato antea iure iurando praedicto, in capsulam per foramen mittat. Quodsi quis infirmus scribere non valet, unus e tribus *Infirariis* aut alius Cardinalis elector, ab infirmo deputatus, praestito de secreto servando in manibus ipsorum *Infirriorum* iure iurando, praedicta faciat. Quibus peractis, *Infirarii* capsulam in Sacellum reportant, quae a Scrutatoribus aperietur cum Cardinales adstantes suffragium suum deposuerint et schedulas,

wypowiada głośno następującą formułę przysięgi: *Powołuję na świadka Chrystusa Pana, który mnie osądzi, że mój głos jest dany na tego, który - według woli Bożej - powinien być, moim zdaniem, wybrany.* Po czym kładzie kartę na talerzu i nim wprowadzają do urny. Po wypełnieniu tych czynności kłania się przed ołtarzem i wraca na swoje miejsce.

Jeśli któryś z kardynałów elektorów obecnych w Kaplicy nie może podejść do ołtarza, ponieważ jest chory, ostatni ze skrutatorów podchodzi do niego, a on, po wypowiedzeniu powyższej przysięgi powierza zgiętą kartę skrutatorowi, który zanosi ją na oczach wszystkich do ołtarza i bez wypowiadania słów przysięgi kładzie ją na talerzu i nim wprowadzają do urny.

67. Jeśli chorzy kardynałowie elektorzy - o których mowa w n. 41 i następnych niniejszej Konstytucji - znajdują się w swoich pokojach, trzech „pielęgniarzy” [*Infirarii*] udają się do nich z kasetą, która w górnej części posiada otwór przeznaczony do złożenia zgiętej karty. Skrutatorzy przed podaniem kasety do rąk „pielęgniarzy” [*Infirarii*] otwierają ją publicznie w taki sposób, by elektorzy mogli stwierdzić, że jest pusta, potem zamykają ją i kładą klucz na ołtarzu. Następnie „pielęgniarzy” [*Infirarii*] z zamkniętą kasetą i odpowiednią liczbą kart na małej tacy udają się wraz z osobami towarzyszącymi do *Domus Sanctae Marthae* do każdego z chorych, który, wziawszy kartę, głosuje w sposób tajny, zgina kartę i, wypowiedziawszy powyższą przysięgę, wkłada ją do kasety przez otwór. Jeśli jakiś chory nie jest w stanie pisać, jeden z trzech „pielęgniarzy” [*Infirarii*] lub inny kardynał elektor, wybrany przez chorego, po złożeniu przysięgi na ręce samych „pielęgniarzy” [*Infirarii*] co do zachowania tajemnicy, dokonuje wspomnianych czynności. Następnie „pielęgniarzy” [*Infirarii*] przynoszą z powrotem do Kaplicy kasetę, którą skrutatorzy otworzą

quae in ea continentur, numeraverint; et tot repertas, quot sunt infirmi, singillatim in disco ponant, et per hunc simul omnes in urnam immittant. Ne autem scrutinii actio nimis protrahatur, *Infirmarii* poterunt proprias schedulas statim post Cardinalium primum conficere et in urna ponere, deinde, dum ceteri electores suam schedulam ponunt, ad infirmos pergere ad accipienda eorum vota eo modo, qui supra est dictus.

68. Postquam omnes Cardinales electores schedulas suas in urnam immiserunt, primus Scrutator hanc semel iterumque agitet ut schedulae permisceantur; quo facto, ultimus Scrutator statim eas numeret, unamquamque schedulam singillatim ex urna palam sumens et in vase vacuo, ad hoc apparato, deponens. Quodsi schedularum numerus non respondet numero electorum, omnes comburendae sunt, et iterum, id est altera vice, ad suffragia ferenda procedatur; si vero schedularum numerus numero electorum respondet, subsequitur publicatio scrutinii, quae hoc modo fit.

69. Scrutatores ad mensam ante altare positam sedent: quorum primus unam schedulam accipit, explicat et, viso in ea electi nomine, eam secundo Scrutatori tradit, qui, pariter electi nomine perspecto, eandem schedulam tradit tertio, qui illam elata et intellegibili voce legit, ut omnes electores praesentes suffragium annotare possint in folio ad hoc apparato. Notat autem et ipse nomen e schedula recitatum. Quodsi in suffragiorum diribitione Scrutatores inveniant duas schedulas ita complicatas, ut ab uno tantum datas esse appareat, siquidem unus et idem in utraque electus fuerit, schedulae praedictae pro uno

po złożeniu głosów przez obecnych kardynałów, licząc karty, jakie się w niej znajdują, a stwierdziwszy, że ich liczba odpowiada liczbie chorych, kładą je jedna na drugiej na talerzu i nim wprowadzają wszystkie razem do urny. Aby za bardzo nie przedłużać czynności głosowania, „pielęgniarze” [*Infirmarii*] będą mogli wypełnić i złożyć własne karty do urny bezpośrednio po pierwszym z kardynałów, a w czasie składania kart przez innych elektorów zebrać głosy od chorych w wyżej wskazany sposób.

68. Gdy wszyscy kardynałowie elektorzy złożą swoje karty do urny, pierwszy skrutator potrząsa nią kilka razy, by wymieszać karty i zaraz po tym ostatni ze skrutatorów przystępuje do ich liczenia, wyjmując w sposób widoczny każdą z osobna z urny i kładąc ją do innego pustego naczynia, przygotowanego wcześniej w tym celu. Jeśli liczba kart nie odpowiada liczbie elektorów, należy spalić je wszystkie i bezpośrednio po tym przystąpić do drugiego głosowania; jeśli natomiast odpowiada liczbie elektorów, następuje obliczanie kart tak, jak wskazano poniżej.

69. Skrutatorzy siadają za stołem ustawionym przed ołtarzem; pierwszy z nich bierze kartę, otwiera ją, spogląda na wypisane imię elekta i przekazuje drugiemu liczącemu; ten, sprawdzwszy ponownie imię elekta, przekazuje kartę trzeciemu, który czyta je głośno i zrozumiale, w ten sposób, aby wszyscy obecni elektorzy mogli zaznaczyć głos na specjalnie przygotowanym arkuszu papieru. On sam odnotowuje imię odczytane z karty. Jeśli przy otwieraniu głosów skrutatorzy znaleźliby dwie karty do głosowania zgięte w taki sposób, że wydawałyby się wypełnione przez tego samego elektora i gdyby zawierały to samo imię, powinny być policzone tylko jako jeden głos, jeśli

suffragio habeantur; si vero diversa ibi inscripta sint nomina, neutrum suffragium est validum; scrutinium tamen ipsum neutro in casu vitiatur.

Peracta schedularum diribitione, suffragia a Scrutatoribus secundum nomina illorum, qui ea obtinuerunt, in unam summam redigantur et in folio separato notentur. Ultimus vero Scrutator singulas schedulas, postquam eas perlegit, eo loco, ubi est verbum *Eligo*, acu cum filo perforat et in filo includit, quo cautius conserventur. Finita nominum lectione, filii capita nodo iunguntur et schedulae omnes, ita colligatae, in urna vacua vel in mensae parte ponuntur.

70.

[Sequitur tertia et postrema actio, quae *post-scrutinium* appellatur quaeque complectitur: 1) numerationem suffragiorum; 2) eorum recognitionem; 3) schedularum combustionem.

Scrutatores in unam summam redigunt suffragia, quae quilibet obtinuit, et si nemo ad duas partes suffragiorum pervenit, non est electus Papa in illo scrutinio; si quis vero duas partes ex tribus accepit, habetur electio Romani Pontificis et quidem canonice valida.

Recognitores, in utroque casu, scilicet sive electio secuta est, sive non, inspicere debent tam schedulas, quam suffragiorum annotationes factas per Scrutatores, ut constet an iidem accurate et fideliter muneri suo satisfecerint.

Statim post recognitionem antequam Cardinales electores e sacello discedant, omnes schedulae comburantur a Scrutatoribus dum adiuvant Secretarius Collegii et Viri a caeremoniis, interim arcessiti ab ultimo Cardinale Diacono. Si

natomiast zawierają dwa różne imiona, żaden z dwóch głosów nie będzie ważny; jednak w żadnym z tych dwóch przypadków nie unieważnia się głosowania.

Po zakończeniu obliczania kart skrutatorzy sumują liczbę głosów oddanych na różne imiona i odnotowują je na osobnym arkuszu. Ostatni ze skrutatorów, w miarę jak odczytuje kolejne karty, przebija je igłą w punkcie, w którym znajduje się słowo *Eligo*, i nawleka je na nitkę, by mogły być w pewniejszy sposób zachowane. Po odczytaniu wszystkich imion końce nitki zawiązuje się na węzeł i w ten sposób karty zostają złożone w naczyniu lub na skraju stołu.

70. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Następuje potem trzecia i ostatnia faza nazywana *post-scrutinium*, która obejmuje: 1) liczenie głosów; 2) ich kontrolę; 3) spalenie kart.

Skrutatorzy sumują wszystkie głosy złożone na poszczególne osoby i jeśli nikt nie osiągnął dwóch trzecich głosów w tym głosowaniu, to papież nie został wybrany; jeśli natomiast okaże się, że ktoś otrzymał dwie trzecie, dokonano kanonicznie ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego.

W obydwu przypadkach, to znaczy czy wybór miał miejsce, czy nie, rewizorzy muszą przystąpić do kontroli zarówno kart do głosowania, jak i obliczeń dokonanych przez Skrutatorów, by upewnić się, że wypełnili oni poprawnie i wiernie swoje zadanie.

Natychmiast po kontroli, zanim kardynałowie elektorzy opuszczą Kaplicę Sykstyńską, wszystkie karty muszą być spalone przez skrutatorów z pomocą Sekretarza Kolegium i ceremoniarzy, przywołanych uprzednio przez ostatniego

tamen secundum scrutinium statim est agendum, schedulae primi scrutini solum in fine, una cum schedulis secundi scrutini, comburantur].

70. Sequitur tertia et postrema actio, quae *post-scrutinium* appellatur quaeque complectitur: 1) numerationem suffragiorum; 2) eorum recognitionem; 3) schedularum combustionem.

Scrutatores in unam summam redigunt suffragia, quae quilibet obtinuit, et si nemo **saltem** ad duas partes **ex tribus** suffragiorum pervenit, non est electus Papa in illo scrutinio; si quis vero duas partes ex tribus **saltem** accepit, habetur electio Romani Pontificis et quidem canonice valida.

Recognitores, in utroque casu, scilicet sive electio secuta est, sive non, inspicere debent tam schedulas, quam suffragiorum annotationes factas per Scrutatores, ut constet an iidem accurate et fideliter muneri suo satisfecerint.

Statim post recognitionem antequam Cardinales electores e sacello discedant, omnes schedulae comburantur a Scrutatoribus dum adiuvant Secretarius Collegii et Viri a caeremoniis, interim arcessiti ab ultimo Cardinale Diacono. Si tamen secundum scrutinium statim est agendum, schedulae primi scrutini solum in fine, una cum schedulis secundi scrutini, comburantur.

71. Omnibus et singulis Cardinalibus electoribus praecipimus, ut, ad secretum tutius servandum, omnis generis scripturas, quas de exitu uniuscuiusque scrutini apud se habent, Cardinali Camerario vel uni e tribus Cardinalibus Assistentibus una cum schedulis comburendas tradant.

kardynała diakona. Gdyby jednak musiano przystąpić bezpośrednio do drugiego głosowania, karty z pierwszego głosowania będą spalone dopiero na końcu, razem z kartami z drugiego głosowania].

TEKST AKTUALNY:

70. Następuje potem trzecia i ostatnia faza nazywana *post-scrutinium*, która obejmuje: 1) liczenie głosów; 2) ich kontrolę; 3) spalenie kart.

Skrutatorzy sumują wszystkie głosy złożone na poszczególne osoby i jeśli nikt nie osiągnął przynajmniej [*co najmniej*] dwóch trzecich głosów w tym głosowaniu, to papież nie został wybrany; jeśli okaże się, że ktoś istotnie [*vero*] otrzymał przynajmniej [*co najmniej*] dwie trzecie, dokonano kanonicznie ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego.

W obydwu przypadkach, to znaczy czy wybór miał miejsce, czy nie, rewizorzy muszą przystąpić do kontroli zarówno kart do głosowania, jak i obliczeń dokonanych przez skrutatorów, by upewnić się, że wypełnili oni poprawnie i wiernie swoje zadanie.

Natychmiast po kontroli, zanim kardynałowie elektorzy opuszczą Kaplicę Sykstyńską, wszystkie karty muszą być spalone przez skrutatorów z pomocą Sekretarza Kolegium i ceremoniarzy, przywołanych uprzednio przez ostatniego [w procedencji] kardynała diakona. Gdyby jednak musiano przystąpić bezpośrednio do drugiego głosowania, karty z pierwszego głosowania będą spalone dopiero na końcu, razem z kartami z drugiego głosowania.

71. Polecam wszystkim kardynałom elektorom i każdemu z osobna, aby w celu zachowania większej pewności co do tajemnicy przekazali Kardynałowi Kamerlingowi lub jednemu z trzech kardynałów asystentów pisma jakiegokolwiek rodzaju, które mieliby przy

Decernimus insuper ut, completa electione, Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarius relationem exaret, etiam a tribus Cardinalibus Assistentibus approbandam, quae suffragiorum exitum declaret in singulis sessionibus latorum. Quae relatio Pontifici tradetur, in tabulario asservanda et clausa in involucro obsignato, quod a nullo resignari poterit, nisi Summus Pontifex id nominatim permiserit.

72. Confirmantes ea, quae Decessores Nostri S. Pius X [23], Pius XII [24] et Paulus VI [25] statuerunt, praescribimus ut - excepto ipso tempore postmeridiano ingressione in Conclave - sive mane sive vespere, post completum scrutinium, si quidem in eo secuta non sit electio, Cardinales electores statim ad novum scrutinium peragendum procedant, in quo denuo suffragia ferant. Hoc in secundo scrutinio omnes ritus servantur sicut in primo, ita tamen ut electores non teneantur obligatione novum dandi ius iurandum neque novos eligendi Scrutatores, *Infirmarios* et Recognitores, cum quae in primo scrutinio hac de re praestita sunt sine renovatione valeant etiam pro secundo.

73. Haec omnia, quae de scrutiniis ritibus sunt exposita, servanda erunt diligenter a Cardinalibus electoribus in omnibus scrutiniis, quae singulis diebus peragi debent mane et post meridiem, peractis sacris ritibus seu precationibus, quae memoratus *Ordo rituum Conclavis* statuit.

74. Quodsi contingit, ut Cardinales electores cum difficultate de persona eligendi concordia ineant consilia, tunc per

sobie, dotyczące wyniku każdego głosowania, w celu spalania ich wraz z kartami do głosowania.

Ustalam ponadto, aby po zakończeniu wyboru Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego zredagował sprawozdanie, zaaprobowane także przez trzech kardynałów asystentów, w którym zapisze wynik głosowania każdej sesji. To sprawozdanie zostanie wręczone papieżowi i następnie zachowane w stosownym archiwum, zamknięte w opieczetowanej kopercie, która nie będzie mogła być otwarta przez nikogo, jeśli papież nie udzieli wyraźnego pozwolenia.

72. Potwierdzając dyspozycje moich Poprzedników, św. Piusa X [23], Piusa XII [24] i Pawła VI [25], polecam, aby zarówno rano, jak po południu - z wyjątkiem popołudnia, w którym rozpoczęło się konklawe - natychmiast po głosowaniu, w którym nie dokonano wyboru, kardynałowie elektorzy przystąpili bezpośrednio do drugiego głosowania, w którym ponownie oddadzą swój głos. W tym drugim głosowaniu winna być zachowana cała procedura pierwszego, z tą różnicą, że elektorzy nie są zobowiązani do składania nowej przysięgi ani do wybierania nowych skrutatorów, „pielęgniarzy” [*Infirmarii*] i rewizorów, ponieważ wszystkie czynności w tym względzie, wykonane przed pierwszym głosowaniem, pozostają ważne także dla drugiego, nie trzeba ich zatem powtarzać.

73. Wszystko to, co zostało wyżej ustalone odnośnie do przebiegu głosowań, powinno być pilnie zachowane przez kardynałów elektorów we wszystkich głosowaniach, jakie należy przeprowadzić każdego dnia, rano i po południu, po odprawieniu nabożeństw lub modlitw ustalonych we wspomnianym *Ordo rituum conclavis*.

74. W przypadku, gdyby kardynałowie

tres dies scrutiniis secundum formam supra descriptam, nn. 62 et sequentibus, frustra peractis, scrutinia ipsa tempore summum unius diei intermittuntur, ut preces Deo admoveantur, electores inter se libere colloquantur fiatque per Cardinalem primum ex ordine Diaconorum brevis adhortatio spiritalis. Post quae, scrutinia secundum eandem formam exsequenda resumuntur; quae, si antequam electio interveniat sint septem, rursus intervallum interponitur, ut precationi, colloquio et adhortationi per Cardinalem primum ex ordine Presbyterorum faciendae sit locus. Demum septem, si casus fert, scrutinia secundum praedictam formam peraguntur; quae si ad irritum ceciderint, denuo orationes ad Deum fundantur, colloquia serantur, adhortatio a Cardinale primo ex ordine Episcoporum electoribus adhibeatur. Exinde scrutinia ad eandem formam rursus peragantur, quae, nisi electio interveniat, erunt septem.

75.

[Si autem scrutinia ad nihilum reciderint, his peractis rebus de quibus supra dictum est, Cardinales electores consulat Camerarius de modo procedendi, atque agatur prout eorum maior absoluta pars decreverit.

Ne recedatur tamen a ratione ut electio valida evadat aut maiore absoluta parte suffragiorum aut duo nomina tantum suffragando, quae in superiore scrutinio maiorem suffragiorum partem obtinuerunt, dum hoc quoque in casu sola maior absoluta pars poscatur].

elektorzy mieli trudności w uzyskaniu zgody odnośnie do osoby, którą należy wybrać, to wtedy po upływie trzech dni bez osiągnięcia wyniku wyborów według opisanej formy (w n. 62 i następnych), zostają one zawieszone maksymalnie na jeden dzień w celu uzyskania przerwy na modlitwę, swobodną rozmowę między głosującymi i krótką medytację, przeprowadzoną przez pierwszego kardynała w stopniu diakonów [*kardynała protodiakona*]. Potem ponownie przystępuje się do głosowania według tej samej formy i po siedmiu głosowaniach, jeśli nie nastąpi wybór, ustala się drugą przerwę na modlitwę, rozmowę i medytację, przeprowadzoną przez kardynała pierwszego w stopniu prezbiterów [*kardynała protoprezbitera*]. Następnie przystąpi się do kolejnej ewentualnej serii siedmiu głosowań, po której będzie mieć miejsce, jeśli jeszcze nie osiągnięto rozstrzygnięcia, nowa przerwa na modlitwy, rozmowy i medytację, prowadzoną przez pierwszego kardynała w stopniu biskupów. Po czym podjęte zostaną według tej samej formy głosowania, których będzie siedem, o ile nie nastąpi wybór.

75. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Jeśli głosowania nie przyniosą wyniku, po postępowaniu zgodnie z tym, co ustalono w poprzednim numerze, kardynałowie elektorzy zostaną poproszeni przez Kardynała Kamerling o wyrażenie opinii co do sposobu działania; zastosuje się taki sposób, jaki ustali większość absolutna.

Nie będzie jednak można odstąpić od wymogu, by ważny wybór dokonał się albo poprzez absolutną większość głosów, albo poprzez głosowanie tylko na dwa imiona, które w bezpośrednio poprzedzającym głosowaniu otrzymały najwięcej głosów, przy czym także w tej drugiej ewentualności wymagana będzie

jedynie większość absolutna].

TEKST ZNOWELIZOWANY:

[Si scrutinia de quibus in numeris septuagesimo secundo, tertio et quarto memoratae Constitutionis incassum reciderint, habeatur unus dies orationi, reflexioni et dialogo dicatus; in subsequentibus vero suffragationibus, servato ordine in numero septuagesimo quarto eiusdem Constitutionis statuto, vocem passivam habebunt tantummodo duo nomina quae in superiore scrutinio maiorem numerum suffragiorum obtinuerunt, nec recedatur a ratione ut etiam in his suffragationibus maioritas qualificata suffragiorum Cardinalium praesentium ad validitatem electionis requiratur. In his autem suffragationibus, duo nomina quae vocem passivam habent, voce activa carent].

[Jeżeli głosowania, o których mowa w n. 72, 73 i 74 nie przyniosą wyniku, należy poświęcić jeden dzień na modlitwę, refleksję i dialog; jednak w następnych głosowaniach, zachowując postanowienia n. 74 niniejszej Konstytucji, bierne prawo wyborcze <*bierny głos wyborczy*> będą mieli tylko dwaj kardynałowie, którzy w bezpośrednio poprzedzającym głosowaniu otrzymali najwięcej głosów, nie można jednak odstąpić od zasady, wymaganej do ważności wyboru, by także w tych głosowaniach wybór dokonał się większością kwalifikowaną głosów obecnych kardynałów. W głosowaniach tych obaj kardynałowie posiadający bierne prawo wyborcze <*bierny głos wyborczy*> są pozbawieni czynnego prawa wyborczego <*głosu czynnego*>]¹⁸.

TEKST AKTUALNY:

75. Si scrutinia de quibus in numeris septuagesimo secundo, tertio et quarto memoratae Constitutionis incassum reciderint, habeatur unus dies orationi, reflexioni et dialogo dicatus; in subsequentibus vero suffragationibus, servato ordine in numero septuagesimo quarto eiusdem Constitutionis statuto, vocem passivam habebunt tantummodo duo nomina quae in superiore scrutinio maiorem numerum suffragiorum obtinuerunt, nec recedatur a ratione ut etiam in his suffragationibus **minimum** maioritas qualificata **duarum ex tribus partium** suffragiorum Cardinalium praesentium **et vocem activam habentium** ad validitatem electionis requiratur. In his autem suffragationibus, duo nomina quae vocem passivam habent, voce activa carent.

75. Jeżeli głosowania, o których mowa w n. 72, 73 i 74 nie przyniosą wyniku, należy poświęcić jeden dzień na modlitwę, refleksję i dialog; jednak w następnych głosowaniach, zachowując postanowienia n. 74 niniejszej Konstytucji, bierne prawo wyborcze [*bierny głos wyborczy*] będą mieli tylko dwaj kardynałowie, którzy w bezpośrednio poprzedzającym głosowaniu otrzymali najwięcej głosów, nie można jednak odstąpić od zasady, wymaganej do ważności wyboru, by także w tych głosowaniach wybór dokonał się minimum większością kwalifikowaną dwóch trzecich głosów obecnych kardynałów, którzy dysponują czynnym prawem wyborczym. W głosowaniach tych obaj kardynałowie posiadający bierne prawo wyborcze [*bierny głos wyborczy*] są pozbawieni czynnego prawa wyborczego [*głosu czynnego*].

¹⁸ Tekst w brzmieniu nadanym Motu Proprio Benedykta XVI *De aliquibus mutationibus in normis de electione Romani Pontificis* z 11 czerwca 2007 roku promulgowanego w „Osservatore Romano” 147 (2007), nr 144, 1.

76. Quodsi electio aliter celebrata fuerit, quam haec Constitutio statuit, aut non servatis condicionibus pariter hic praescriptis, electio eo ipso est nulla et invalida absque ulla declaratione, ideoque electo nullum ius tribuit.

77. Quae de actis electionem praecedentibus et de ipsa Romani Pontificis electione hactenus dicta sunt, ea omnia servanda esse declaramus, etiam si contingat vacationem Sedis Apostolicae per renuntiationem Summi Pontificis occurrere, secundum can. 332, § 2 «Codicis Iuris Canonici» et can. 44, § 2 «Codicis Canonum Ecclesiarum Orientalium».

76. Jeśli wybór nastąpiłby w inny sposób niż jest to ustalone w niniejszej Konstytucji lub nie byłyby zachowane warunki tu ustalone, wybór jest przez to samo niebyły i nieważny, bez potrzeby wydawania jakiegokolwiek deklaracji w tym względzie, a więc nie daje on żadnego prawa osobie wybranej.

77. Ustalam, że dyspozycje dotyczące wszystkiego, co poprzedza wybór Biskupa Rzymskiego, oraz jego przebiegu, muszą być w całości zachowane także w przypadku, gdyby wakans Stolicy Apostolskiej nastąpił przez rezygnację papieża, według normy kan. 332, § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego i kan. 44, § 2 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

Kodeks Prawa Kanonicznego (*Codex Iuris Canonici*)

Kan. 332

§ 2. Gdyby się zdarzyło, że Biskup Rzymski zrzekłby się swego urzędu, to do ważności wymaga się, by zrzeczenie zostało dokonane w sposób wolny i było odpowiednio ujawnione; nie wymaga zaś niczyjego przyjęcia.

[CCEO, can. 44 § 2. Cf. CIC/1917, can. 221; *Cleri sanctitati*, 165.]

CAPUT VI

DE IIS QUAE SERVANDA VEL VITANDA SUNT IN ELECTIONE ROMANI PONTIFICIS

78. Si in electione Romani Pontificis perpetretur - quod Deus avertat - crimen simoniae, deliberamus et declaramus omnes quotquot fuerint in culpa exstantes in excommunicationem *latae sententiae* esse incursos, nullitatem tamen vel eiusdem simoniace provisionis irritationem tolli, ne hac de causa - prout a Decessoribus

Rozdział VI

O tym, co należy zachować, a czego uniknąć w wyborze Biskupa Rzymskiego

78. Jeśli przy wyborze Biskupa Rzymskiego popełniono by - od czego niech nas Bóg uchroni - przestępstwo symonii, postanawiam i deklaruje, że wszyscy ci, którzy byliby tego winni, popadną w ekskomunikę *latae sententiae* i że jednak uchylona zostaje niebyłość lub nieważność tego symonijnego nadania urzędu, aby z

Nostris statutum est - validitas electionis Romani Pontificis impugnetur [26].

79. Item Decessorum praescripta confirmantes, prohibemus, ne quis, quavis Cardinalatus dignitate praeditus, vivente Romano Pontifice eoque inconsulto, deliberare audeat de ipsius Successoris electione, aut aliquod suffragium polliceri, aut hac de causa, privatis conventiculis factis, quidquam decernere.

80. Item ea confirmata volumus, quae Decessores Nostri sanxerunt, ut omnis externus interventus in electionem Summi Pontificis removeretur. Quam ob rem, iterum ex virtute sanctae oboedientiae et sub poena excommunicationis *latae sententiae*, omnibus et singulis Cardinalibus electoribus, praesentibus et futuris, pariterque Secretario Collegii Cardinalium atque ceteris omnibus partem habentibus praeparationis et executionis rerum quae ad electionem requiruntur, interdicimus, ne, quovis praetextu, a quavis civili potestate munus recipiant veto seu *exclusivam*, uti vocant, etiam sub forma simplicis desiderii, proponendi, neve hoc ipsum veto patefaciant sive universo electorum Collegio simul congregato, sive singulis electoribus, sive scripto sive ore, sive directe ac proxime, sive oblique et per alios, sive ante electionis initium sive ipsa perdurante. Quam prohibitionem extendi volumus ad omnes interventus, intercessionem, optata, quibus auctoritates saeculares cuiuslibet ordinis et gradus, vel quivis hominum coetus vel personae singulae voluerint sese Pontificis electioni immiscere.

81. Cardinales electores praeterea

tego powodu - jak już zostało ustalone przez moich Poprzedników - nie została zakwestionowana ważność wyboru Biskupa Rzymskiego [26].

79. Potwierdzając również przepisy Poprzedników, zabraniam komukolwiek, chociażby odznaczonemu godnością kardynatu, pertraktować za życia papieża i bez konsultacji z nim w sprawie wyboru jego Następcy lub obiecywać głosy czy podejmować decyzje w tym względzie w grupach prywatnych.

80. W taki sam sposób chcę powtórzyć to, co zostało usankcjonowane przez moich Poprzedników, w celu wykluczenia wszelkiej interwencji zewnętrznej w wybór Biskupa Rzymskiego. Dlatego na nowo, na mocy świętego posłuszeństwa i pod karą ekskomuniki *latae sententiae* zabraniam wszystkim i poszczególnym kardynałom elektorom obecnym i przyszłym, jak również Sekretarzowi Kolegium Kardynalskiego oraz wszystkim innym uczestniczącym w przygotowaniu i wykonaniu tego, co jest konieczne do wyboru, przyjęcia pod jakimkolwiek pretekstem, od jakiegokolwiek władzy cywilnej zadania zgłoszenia *weta* lub tak zwanej *ekskluzyny*, także w formie prostego życzenia, czy też wyrażenia go zarówno wobec zebranego razem całego Kolegium elektorów, jak i wobec poszczególnych elektorów - na piśmie lub słownie, tak wprost i bezpośrednio, jak pośrednio lub poprzez innych, tak przed rozpoczęciem wyboru, jak w czasie jego przebiegu. Należy rozumieć, że taki zakaz rozszerza się na wszystkie możliwe oddziaływania, sprzeczne, życzenia, przez które władze świeckie jakiegokolwiek porządku i stopnia lub jakiegokolwiek grupy ludzi czy też poszczególne osoby chciałyby ingerować w wybór papieża.

81. Kardynałowie elektorzy winni

abstineant ab omnibus pactionibus, conventionibus, promissionibus aliisque quibusvis obligationibus, quibus astringi possint ad suffragium cuidam vel quibusdam dandum aut recusandum. Quae omnia, si reapse intervenerint, etiam iure iurando adiecto, decernimus ea nulla et irrita esse, neque eadem observandi obligatione quemquam teneri; facientes contra iam nunc poena excommunicationis *latae sententiae* innodamus. Vetari tamen non intellegimus, ne per tempus Sedis vacantis de electione sententiae invicem communicentur.

82. Pariter Cardinalibus interdiciamus, ne ante electionem capitula conficiant seu quaedam communi consensu statuunt, ad quorum observantiam se astringant, si unus ex iis ad Pontificatum assumatur. Has item promissiones, si re vera intervenerint, etiam iure iurando adiecto, nullas et irritas declaramus.

83. Iisdem denique, quibus Decessores Nostri, vocibus Cardinales electores vehementer hortamur, ut in eligendo Pontifice, nulla propensione animi vel aversione ducantur, nullius gratia aut obsequio, non interventu personarum auctoritate gravium, vel coetuum impulsione quadam urgentium, vel suasionem utentium instrumentis communicationis socialis, non vi vel metu vel aura populari. Sed unice Dei gloriam et Ecclesiae bonum prae oculis habentes, divino auxilio implorato, in eum, etiamsi extra Collegium Cardinalium versetur, suffragia conferant sua, quem universali Ecclesiae fructuose utiliterque regendae prae ceteris idoneum iudicaverint.

84. Tempore Sedis Vacantis at potissimum dum electio Successoris Petri celebratur, Ecclesia singulari prorsus modo cum sacris

powstrzymać się ponadto od wszelkich form pertraktacji, uzgodnień, obietnic lub innych zobowiązań jakiegokolwiek rodzaju, które mogłyby zmusić ich do dania lub odmówienia głosu na jednego lub tylko niektórych. Jeśli to zostałoby rzeczywiście uczynione, nawet pod przysięgą, postanawiam, że takie zobowiązanie jest niebyłe i nieważne oraz że nikt nie jest zobowiązany do zachowania go; i od tej chwili grozę karą ekskomuniki *latae sententiae* tym, którzy przekraczają ten zakaz. Nie zabraniam jednak, by podczas *Sede vacante* mogła mieć miejsce wymiana poglądów na temat wyboru.

82. Jednocześnie zabraniam kardynałom czynić ustępstwa przed wyborami czy też podejmować zadania za wspólną zgodą, zobowiązując się do wypełnienia ich w przypadku, gdyby któryś z nich został wyniesiony do godności papieskiej. Te obietnice, jeśli rzeczywiście byłyby uczynione, nawet pod przysięgą, uznaję za niebyłe i nieważne.

83. Z takim samym naciskiem jak moi Poprzednicy gorąco zachęcam kardynałów elektorów, aby w wyborze papieża nie kierowali się sympatią lub niechęcią i nie ulegali osobistym względom lub powiązaniom z kimkolwiek, nie ulegali presji osób lub grup wpływowych, sugestiom środków masowego przekazu lub przemocy, lęku albo poszukiwania popularności. Mając natomiast przed oczami jedynie chwałę Boga i dobro Kościoła, po wezwaniu pomocy Bożej niech oddadzą swój głos na tego, kogo także poza Kolegium Kardynalskim uznają za bardziej godnego od innych do owocnego i skutecznego zarządzania Kościołem powszechnym.

84. Podczas *Sede vacante*, a przede wszystkim w okresie, w którym przebiega wybór Następcy Piotra, Kościół jednoczy

Pastoribus et praecipue cum Cardinalibus electoribus Summi Pontificis coniungitur, atque a Deo novum Papam veluti donum eius bonitatis et providentiae implorat. Perinde enim ac prima christianorum communitas, de qua in *Actibus Apostolorum* [27] agitur, ita universa Ecclesia, spiritualiter congregata cum Maria, Matre Iesu, unanimiter perseveret oportet in oratione; quo fit, ut electio novi Pontificis non sit quiddam disiunctum a populo Dei et ad solum electorum pertinens Collegium, sed quasi quaedam totius Ecclesiae actio. Quapropter statuimus, ut in omnibus urbibus ceterisque locis, saltem insignioribus, ubi primum nuntius vacationis Sedis Apostolicae ac praesertim obitus Pontificis pervenerit et postquam exequiae sollemniter pro eo celebratae fuerint, humiles assidueque preces ad Dominum fundantur [28], ut ipse electorum animos illuminet et in eorum munere tam concordēs efficiat, ut sollicitam, unanimam et frugiferam electionem, prout animarum salus et totius Populi Dei bonum requirit, fieri contingat.

85. Haec quidem vehementer et imo ex corde commendamus Venerabilibus Patribus Cardinalibus qui, attenta aetate, iure electionem Summi Pontificis participandi non amplius fruuntur. Ob specialissimum cum Apostolica Sede vinculum quod secum fert Cardinalium purpura, sese praebeant uti ductores Populi Dei, praecipue congregati sive in Patriarchalibus Basilicis Urbis sive in sacris etiam aedibus reliquarum particularium Ecclesiarum, ut assidua ferventique prece, maxime dum electio evolvitur, ab Omnipotenti Deo et a Spiritu assistentia obtineantur et lumen, quae Confratribus electoribus sunt necessaria; ita efficienter et vere gravissimum participabunt officium Ecclesiam universam novo donandi Pastore.

się w szczególny sposób z pasterzami, a specjalnie z kardynałami elektorami Biskupa Rzymskiego i prosi Boga o nowego papieża jako dar Jego dobroci i Opatrzności. Za przykładem bowiem pierwszej wspólnoty chrześcijańskiej, o której jest mowa w *Dziejach Apostolskich* [27], Kościół powszechny duchowo złączony z Maryją, Matką Jezusa, powinien trwać jednomyślnie na modlitwie; w ten sposób wybór nowego papieża będzie wydarzeniem bliskim Ludowi Bożemu i w pewnym sensie działaniem całego Kościoła, a nie dotyczącym jedynie Kolegium elektorów. Ustalam przeto, aby we wszystkich miastach i w innych miejscach, przynajmniej ważniejszych, zaraz po otrzymaniu wiadomości o wakansie Stolicy Apostolskiej, a w szczególny sposób o śmierci papieża, po uroczystym odprawieniu jego pogrzebu, wzniesiono pokorne i gorliwe modlitwy do Pana [28], by oświecił umysły elektorów i zjednoczył ich w tym zadaniu, ażeby nastąpił szybki, jednomyślny i owocny wybór, czego wymaga zbawienie dusz i dobro całego Ludu Bożego.

85. Gorąco i serdecznie zachęcam do takiej modlitwy czcigodnych kardynałów, którzy z racji wieku nie korzystają już z prawa uczestniczenia w wyborze papieża. Przez szczególną więź ze Stolicą Apostolską, której wyrazem jest purpura kardynalska, niech staną się przewodnikami Ludu Bożego, zgromadzonego szczególnie w bazylikach patriarchalnych Rzymu, a także w miejscach kultu innych kościołów lokalnych, nawet najbardziej oddalonych, na wytrwalej i gorliwej modlitwie, zwłaszcza w czasie wyboru, prosząc Wszechmogącego Boga o pomoc i światło Ducha Świętego konieczne dla kardynałów elektorów. W ten sposób będą skutecznie i rzeczywiście uczestniczyć w trudnym zadaniu wybrania Pasterza Kościoła powszechnego.

86. Eum vero, qui electus fuerit, rogamus, ne muneris gravitate deterritus, ab eodem subeundo se retrahat, sed potius divinae voluntatis consilio se humiliter subiciat. Deus enim, qui onus imponit, manum etiam supponit, ne ei ferendo sit impar; quippe qui sit oneris auctor, ipse est etiam administrationis adiutor; atque ne sub magnitudine muneris succumbat infirmus, virtutem dat, qui contulit dignitatem.

CAPUT VII
**DE ACCEPTATIONE,
PROCLAMATIONE
ET INITIO MINISTERII NOVI
PONTIFICIS**

87.

[Post electionem canonice factam, ultimus Cardinalis Diaconus vocat in aulam electionis Secretarium Collegii Cardinalium et Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum, atque consensus electi per Cardinalem Decanum aut per Cardinalium primum ordine et aetate, nomine totius Collegii electorum, his verbis requiratur: Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem? Statimque, post consensum declaratum, electus interrogetur: Quo nomine vis vocari? Tunc per Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum, munere notarii fungentem, testibus adhibitis duobus Viris a caeremoniis, qui tunc temporis vocabuntur, instrumentum de acceptatione novi Pontificis et de nomine ab eo assumpto conficitur].

87. Post electionem canonice factam, ultimus Cardinalis Diaconus vocat in aulam

86. Proszę następnie tego, kto zostanie wybrany, by od przyjęcia urzędu, do którego jest powołany, nie uchylał się z obawy przed jego ciężarem, ale by pokornie poddał się zamysłowi woli Bożej. Bóg bowiem, wkładając brzemię na niego, będzie go podtrzymywał Swoją ręką, aby był zdolny je nieść; wraz z powierzeniem mu wielkiego zadania, udzieli także pomocy do jego wypełnienia, a obdarowując go godnością, udzieli mu również siły, by nie ugiął się pod ciężarem urzędu.

Rozdział VII
**Przyjęcie i ogłoszenie wyboru oraz
rozpoczęcie posługi nowego papieża**

87. *Zmieniony*

TEKST PIERWOTNY:

[Po dokonany kanonicznie wyborze ostatni z kardynałów Ddakonów przywołuje do auli wyborczej Sekretarza Kolegium Kardynałów i Mistrza Papieskich Ceremonii Liturgicznych; następnie Kardynał Dziekan lub pierwszy z kardynałów w porządku starszeństwa w imieniu całego Kolegium wyborców prosi elekta o wyrażenie zgody następującymi słowami: *Czy przyjmujesz twój kanoniczny wybór na Biskupa Rzymskiego?* Po otrzymaniu zgody pyta go: *Jakie imię przyjmujesz?* Wtedy Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych, pełniąc funkcję notariusza i mając za świadków dwóch ceremoniarzy, którzy zostaną w tej chwili przywołani, redaguje dokument dotyczący przyjęcia wyboru przez nowego papieża i obranego przez niego imienia].

TEKST AKTUALNY:

87. Po dokonany kanonicznie wyborze ostatni [w precedencji] z kardynałów

electionis Secretarium Collegii Cardinalium et Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum **et duos Caeremoniaros**; atque consensus electi per Cardinalem Decanum aut per Cardinalem primum ordine et aetate, nomine totius Collegii electorum, his verbis requiratur: Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem? Statimque, post consensum declaratum, electus interrogetur: Quo nomine vis vocari? Tunc per Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum, munere notarii fungentem, testibus adhibitis duobus Viris a caeremoniis, instrumentum de acceptatione novi Pontificis et de nomine ab eo assumpto conficitur.

88. Post acceptationem, electus qui episcopali ordinatione iam pollet est ilico Romanae Ecclesiae Episcopus simulque verus Papa, et Caput Collegii Episcopalis; idemque actu plenam et supremam potestatem in universam Ecclesiam acquirit atque exercere potest.

Quodsi electus caractere episcopali careat, statim ordinetur Episcopus.

diakonów przywołuje do auli wyborczej Sekretarza Kolegium Kardynałów i Mistrza Papieskich Ceremonii Liturgicznych, i dwóch ceremoniarzy; następnie Kardynał Dziekan lub pierwszy z kardynałów w porządku starszeństwa w imieniu całego Kolegium wyborców prosi elekta o wyrażenie zgody następującymi słowami: *Czy przyjmujesz twój kanoniczny wybór na Biskupa Rzymskiego?* Po otrzymaniu zgody pyta go: *Jakie imię przyjmujesz?* Wtedy Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych, pełniąc funkcję notariusza i mając za świadków dwóch ceremoniarzy, którzy zostaną w tej chwili przywołani, redaguje dokument dotyczący przyjęcia wyboru przez nowego Biskupa Rzymskiego i obranego przez niego imienia.

88. Po przyjęciu wyboru elekt, który otrzymał już święcenia biskupie, staje się natychmiast Biskupem Kościoła Rzymskiego, prawdziwym Papieżem i Głową Kolegium Biskupiego; nabywa tym samym rzeczywiście pełną i najwyższą władzę w Kościele powszechnym i może ją wykonywać.

Jeśli natomiast elekt nie posiada sakry biskupiej, winien zaraz otrzymać święcenia biskupie.

Kodeks Prawa Kanonicznego (Codex Iuris Canonici)

Kan. 331

Biskup Kościoła Rzymskiego, w którym trwa urząd udzielony przez Pana samemu Piotrowi, pierwszemu z Apostołów, a który ma być przekazywany jego następcom, jest Głową Kolegium Biskupów, Zastępcą Chrystusa i Pasterzem całego Kościoła tutaj na ziemi. Dlatego, z racji swego urzędu, posiada on najwyższą, pełną, bezpośrednią i powszechną władzę zwyczajną w Kościele, którą może wykonywać zawsze w sposób nieskrępowany.

[CCEO, can. 43. Cf. CIC/1917, can. 218 § 1, 2; *Cleri sanctitati*, 162 § 1, 2. **Źródła:** Vat. II, const. *Lumen gentium*, 20 „Episcopi”, 22 „Collegium”, 18 „Haec”, 23 et *Nota explicativa praevia* ad const. *Lumen gentium*, n. 3; S. Soph. can. 1; S. Clemens, litt. *Propter subitas*, a. 90-99; S. Soter, litt. a. c. 170, „A principio”; S. Victor, litt. a. c. 190,

„Nos ergo"; S. Callistus I, decr. a. 217-222; S. Damasus, litt. *Quod vestra caritas*, a. 378/82; decr. *Post has omnes*, a. 382; S. Innocentius I, litt. *In requirendis*, 7 ian. 417; S. Zosimus, litt. *Quamvis Patrum*, 21 mar. 418; S. Bonifacius I, litt. *Inter caeteras*, a. 419; litt. *Retro maioribus*, 11 mar. 422; litt. *Manet beatum*, 11 mar. 422; litt. *Institutio universalis*, 11 mar. 422; S. Coelestinus I, litt. *Tandem malorum*, 15 mar. 432, „...Elaborate"; S. Xystus III, litt. *Si ecclesiastici corporis*, 17 sep. 433, „Haec sanctitatem"; S. Leo M., litt. *Omnis admonitio*, 12 ian. 444; litt. *Quantum dilectioni*, 21 iun. 445; litt. *Credebamus post*, [6] ian. 446; litt. *Quanta fraternitati*, a. 446; S. Simplicius, litt. *Cuperem quidem*, 10 ian. 476, „Haec, venerabilis"; S. Felix III, litt. *Postquam sanctae*, mar. 483; litt. *Olim nobis*, 5 oct. 484; litt. *Multa sunt*, a. 490; S. Gelasius, litt. *Quod plena cupimus*, 1 mar. 492; litt. *Famuli vestrae*, a. 494; litt. *Ex epistola*, a. 492-496, „Sed quolibet"; litt. *Valde mirati sumus*, 5 feb. 496; S. Anastasius II, litt. *Exordium pontificatus*, a. 496; S. Ioannes II, litt. *Inter claras*, 25 mar. 534; S. Gregorius M., litt. *Piissimus atque*, iun. 595; litt. *Suavissima mihi*, nov. 597; S. Agatho, litt. *Consideranti mihi*, mar. 680; litt. *Omnium bonorum*, mar. 680; Hadrianus I, litt. *Pastoralibus curis*, 26 mar. 785, „Porro post"; litt. *Deus qui dixit*, 26 oct. 785; S. Nicolaus I, litt. *Principatum divinae*, 25 sep. 860; litt. *Si serenissimi*, 18 mar. 862; litt. *Postquam beato*, 18 mar. 862; litt. *...et divinorum*, a. 863; litt. *Proposueramus quidem*, a. 865, ab „...Verumtamen"; litt. *Dici non potest*, 13 nov. 866; Iohannes VIII, litt. *Si ergo*, a. 873-875; litt. *Ad hanc quippe*, 16 apr. 878; litt. *Inter claras sapientiae*, 16 aug. 879, „Nunc itaque"; Stephanus V, litt. *Cum Deo propitio*, a. 885; litt. *Vestrae serenitatis*, a. 885; litt. *Quia te zelo*, a. 885; Iohannes X, litt. *Cum religio*, a. 925; S. Leo IX, litt. *In terra pax*, 2 sep. 1053, XXXII; litt. *Congratulamur vehementer*, a. 1052/53, „Quod ipse"; litt. *Quantas gratias*, a. 1054; S. Gregorius VII, litt. *Summae sedis specula*, 6 iun. 1080; Hadrianus IV, litt. *Ex quo*, a. 1154/1159, „Traditum est"; litt. *Inter omnia*, 13 iun. 1157; Alexander III, litt. *Apostolica sedes*, 27 sep. 1177; Coelestinus III, litt. *Fundavit Deus*, 20 feb. 1196; Innocentius III, litt. *Reprobata quondam*, 1-15 aug. 1198; litt. *Apostolicae Sedis auctoritas*, 8 ian. 1199; litt. *Apostolicae Sedis primatus*, 12 nov. 1199; litt. *Multae nobis*, 13 nov. 1199; litt. *Ex eo te radicatum*, 23 nov. 1199; litt. *Is Ecclesiam*, 24 nov. 1199; litt. *Non processit*, 1 iun. 1202; litt. *Licet apostolica sedes*, maii 1205; litt. *Licet hactenus*, 7 oct. 1207; litt. *Inconsutilis*, 30 aug. 1213; litt. *Licet olim*, 31 aug. 1213; Gregorius IX, ep. *Quia Christi*, 18 iul. 1231; Professio fidei (in Lugd. II) a Michaelae Palaeologo Gregorio X oblata, a. 1274; Bonifacius VIII, bulla, *Unam Sanctam*, 18 nov. 1302; Iohannes XXII, ep. *Salvator noster*, 29 apr. 1319; Benedictus XII, a. 1341, prop. 90, Armenorum, damn.; Eugenius IV (in Flor.), const. *Laetentur coeli*, 6 iul. 1439, „Item"; Pius IV, const. *Iniunctum nobis*, 13 nov. 1564, Professio fidei Trident., § 1; Gregorius XIII, const. *Sanctissimus*, a. 1575, Professio fidei Graecis praescr., § 5; Benedictus XIV, const. *Etsi pastoralis*, 26 maii 1742, § I, VI; ep. *Nuper ad nos*, 16 mar. 1743, Professio fidei Maronitis

praescr., § 5; S.C. de Prop. Fide, litt. encycl. (ad Patriarchas Orientis), 6 iun. 1803; Pius IX, ep. encycl. *Amantissimus*, 8 apr. 1862, 1; litt. ap. *Reversus*, 12 iul. 1867; ep. encycl. *Quartus supra*, 6 ian. 1873, 6; Vat. I, sess. IV, cap. III, *De vi et ratione primatus Romani pontificis*; Leo XIII, ep. encycl. *Satis cognitum*, 29 iun. 1896; S.C. de Prop. Fide, instr. 31 iul. 1902, I, i); S. Pius X, litt. encycl. *Pascendi*, 8 sep. 1907; Pius XI, litt. encycl. *Ecclesiam Dei*, 12 nov. 1923; litt. encycl. *Mortalium animos*, 6 ian. 1928; Vat. II, decr. *Orientalium Ecclesiarum*, 3; decr. *Unitatis redintegratio*, 2 „Ad hanc”; decr. *Christus Dominus*, 2 „In hac”.]

Kan. 332

§ 1. Pełną i najwyższą władzę w Kościele otrzymuje Biskup Rzymski przez zgodny z prawem i zaakceptowany przez niego wybór wraz z konsekracją biskupią. Stąd tę samą władzę otrzymuje od momentu przyjęcia wyboru na Papieża ten elekt, który posiada sakrę biskupią. Gdyby elekt nie miał sakry biskupiej, powinien być zaraz konsekrowany na biskupa.

[**CCEO**, can. 44 § 1. „Najwyższą i pełną władzę w Kościele otrzymuje Biskup Rzymski przez zgodny z prawem i zaakceptowany przez niego wybór wraz ze święceniami biskupimi; stąd tę samą władzę otrzymuje od momentu zaakceptowania wyboru na Papieża ten elekt, który posiada sakrę biskupią, jeśli elekt nie miałby sakry biskupiej, powinien być niezwłocznie wyświęcony na biskupa”. Cf. **CIC/1917**, can. 219; *Cleri sanctitati*, 163. **Źródła**: Paulus VI, const. ap. *Romano Pontifici eligendo*, 1 oct. 1975, 88; Pius X, litt. encycl. *Pascendi*, 8 sep. 1907; Pius XII, const. ap. *Vacantis Apostolicae Sedis*, 8 dec. 1945, 101; Ioannes XXIII, m.p. *Summi Pontificis electio*, 5 sep. 1962, XIX.]

89. Deinde, actis de more agendis, prout iubet *Ordo rituum Conclavis*, Cardinales electores, secundum statutas rationes, accedunt ut novo electo Summo Pontifici obsequium et oboedientiam exhibeant. Deinde gratiae Deo persolvuntur, ac demum populo expectanti a primo Cardinalium Diaconorum, peracta electio novique Pontificis nomen nuntiantur, qui subinde ex podio Vaticanae Basilicae Apostolicam Benedictionem *Urbi et Orbi* impertit.

Si electus caractere episcopali careat, obsequium et oboedientia eidem

89. Po wypełnieniu w międzyczasie innych formalności przewidzianych przez *Ordo rituum conclavis*, kardynałowie elektorzy w ustalony sposób zbliżają się, aby wyrazić cześć i posłuszeństwo nowo wybranemu Biskupowi Rzymskiemu. Następnie składają dziękczynienie Bogu, po czym pierwszy [w procedencji] z kardynałów diakonów [*kardynał protodiakon*] ogłasza oczekującemu Ludowi Bożemu dokonany wybór i imię nowego papieża, który bezpośrednio potem udziela Błogosławieństwa Apostolskiego *Urbi et Orbi* z balkonu Bazyliki Watykańskiej.

Gdyby elekt nie miał sakry biskupiej, dopiero po otrzymaniu święceń

praebentur et nuntius populo perfertur tantum postquam ipse sollemniter ordinatus est Episcopus.

90. Si autem electus extra Civitatem Vaticanam degit, normae sunt observandae, quas praedictus *Ordo rituum Conclavis* continet.

Episcopalis ordinatio Summi Pontificis electi, qui forsitan nondum sit Episcopus, de qua in nn. 88 et 89 huius Constitutionis mentio habetur, fit de Ecclesiae more a Decano Collegii Cardinalium aut, si hic abest, a Subdecano aut, si hic quoque impeditur, ab antiquiore Cardinale Episcopo.

91. Conclave absolvetur simul ac novus electus Summus Pontifex suae electioni consenserit, nisi quid aliter is statuerit. Et tunc temporis novum adire poterunt Pontificem Substitutus Secretariae Status, Secretarius sectionis de rationibus cum Civitatibus, Praefectus Domus Pontificiae atque quilibet alius, cui cum Pontifice electo est agendum de rebus eo temporis momento necessariis.

92. Pontifex, sollemnibus caeremoniis inaugurationis Pontificatus persolutis, intra congruum tempus Patriarchalis Archibasilicae Lateranensis possessionem ritu praescripto capiet.

PROMULGATIO

Has igitur normas, omnibus rebus graviter perpensis atque Decessorum Nostrorum exemplum secuti, statuimus et praescribimus, decernentes ut nemini hanc Constitutionem et quae in ea continentur qualibet de causa impugnare liceat. Ea quidem ab omnibus religiose servetur, contrariis quibusvis nihil obstantibus, etiam specialissima mentione dignis. Quam volumus plenam et integram vim suam

biskupich zostaje mu oddany hold i następuje ogłoszenie wyboru.

90. Jeśli elekt mieszka poza Watykanem, należy zachować normy zawarte we wspomnianym *Ordo rituum conclavis*.

Święcenia biskupie wybranego papieża, który nie byłby jeszcze biskupem, o czym mowa w n. 88 i 89 niniejszej Konstytucji, zostają udzielone według praktyki Kościoła przez Dziekana Kolegium Kardynalskiego lub, w przypadku jego nieobecności, przez Subdziekana, a gdyby ten miał jakąś przeszkodę, przez najstarszego [w procedencji] kardynała biskupa.

91. Konklawe zakończy się natychmiast po przyjęciu wyboru przez nowego Biskupa Rzymskiego, chyba że on rozporządzi inaczej. Od tej chwili mogą mieć kontakt z papieżem: Substytut Sekretariatu Stanu, Sekretarz Sekcji ds. relacji z Państwami, Prefekt Domu Papieskiego oraz ci, którzy muszą omówić z papieżem elektem sprawy niecierpiące zwłoki.

92. Papież, po uroczystej ceremonii inauguracji pontyfikatu, w odpowiednim czasie i według przewidzianego rytu obejmie w posiadanie Patriarchalną Archibazylikę Laterańską.

Promulgacja

Po dojrzałej refleksji i idąc za przykładem moich Poprzedników, ustalam więc i wydaję te normy, postanawiając, aby nikt z jakiegokolwiek przyczyny nie odważył się zakwestionować niniejszej Konstytucji i tego, co jest w niej zawarte. Przez wszystkich ma być ona zachowywana w sposób nienaruszony, mimo jakiegokolwiek rozporządzenia przeciwnego, chociażby zasługiwało na szczególną uwagę. Niech

sortiri et obtinere, ut subsidio sit omnibus quorum interest.

Item abrogatas declaramus, ut supra statutum est, omnes Constitutiones et Leges hac de re a Romanis Pontificibus editas, ac pariter declaramus omnino irrita esse quae, a quolibet, quacumque auctoritate praedito, scienter vel inscienter contra hanc Constitutionem fuerint excogitata.

wejdzie ona w życie i nabierze pełnej mocy oraz niech będzie przewodnikiem dla tych wszystkich, do których się odnosi.

Uznaję tym samym za uchylone, jak wyżej zostało postanowione, wszystkie konstytucje i zarządzenia wydane w tym względzie przez Biskupów Rzymskich i równocześnie ogłaszam, że jest całkowicie pozbawione znaczenia to, co ktokolwiek, mocą jakiegokolwiek władzy, świadomie lub nieświadomie, usiłowałby uczynić wbrew niniejszej Konstytucji.

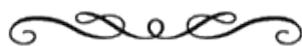
W Rzymie, u Świętego Piotra, dnia 22
lutego 1996, w Święto Katedry św. Piotra
Apostoła, w osiemnastym roku Pontyfikatu.

*Datum Romae, apud Sanctum Petrum,
die XXII mensis Februarii, die festo Cathedrae
sancti Petri Apostoli, anno MCMXCVI,
Pontificatus Nostri duodevicesimo.*

IOANNES PAULUS PP. II

-
- (1) S. IRENAEI *Adversus Haereses* III, 3, 2: *SCb* 211, 33.
 - (2) Pii X *Vacante Sede Apostolica*, die 25 dec. 1904: *Pii X Pontificis Maximi Acta*, III (1908) 239-288.
 - (3) Pii XI *Cum Proxime*, die 1 mart. 1922: *AAS* 14 (1922) 145-146; EIUSDEM *Quae Divinitus*, die 25 mart. 1935: *AAS* 27 (1935) 97-113.
 - (4) Pii XII *Vacantis Apostolicae Sedis*, die 8 dec. 1945: *AAS* 38 (1946) 65-99.
 - (5) IOANNIS XXIII *Summi Pontificis Electio*, die 5 sept. 1962: *AAS* 54 (1962) 632-640.
 - (6) PAULI VI *Regimini Ecclesiae Universae*, 15 aug. 1967: *AAS* 59 (1967) 885-928; EIUSDEM *Ingravescentem Aetatem*, die 21 nov. 1970: *AAS* 62 (1970) 810-813; EIUSDEM *Romano Pontifici eligendo*, die 1 oct. 1975: *AAS* 67 (1975) 609-645.
 - (7) Cfr. IOANNIS PAULI PP. II *Pastor Bonus*.
 - (8) Cfr. *Codex Iuris Canonici*, can. 349.
 - (9) Cfr. CONC. OECUM. VAT. I *Pastor Aeternus*, III; cfr. *Lumen Gentium*, 18.
 - (10) *Codex Iuris Canonici*, can. 332, § 1; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, can 44 § 1.
 - (11) *Codex Iuris Canonici*, can. 349.
 - (12) Cfr. PAULI VI *Ingravescentem Aetatem*, II, 1, die 21 nov. 1970: *AAS* 62 (1970) 811; EIUSDEM *Romano Pontifici eligendo*, 33, die 1 oct. 1975: *AAS* 67 (1975) 622.
 - (13) *Codex Iuris Canonici*, can. 1752.
 - (14) Cfr. *Codex Iuris Canonici*, can. 332, § 2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, can 44 § 2.
 - (15) Cfr. IOANNIS PAULI PP. II *Pastor Bonus*.
 - (16) Cfr. PAULI VI *Vicariae Potestatis*, 2 § 1, die 6 ian. 1977: *AAS* 69 (1977) 9-10.
 - (17) Cfr. PAULI VI *Vicariae Potestatis*, 2 § 4, die 6 ian. 1977: *AAS* 69 (1977) 10.
 - (18) Cfr. Pii XI *Quae Divinitus*, 12, die 25 mart. 1935: *AAS* 27 (1935) 112-113.
 - (19) Cfr. IOANNIS PAULI PP. II *Pastor Bonus*, 117.
 - (20) Cfr. IOANNIS PAULI PP. II *Pastor Bonus*, 18, § 1 et 3.

- (21) Cfr. *Codex Iuris Canonici*, can. 1399.
- (22) *Missale Romanum*, Missa votiva « Pro eligendo Papa », n. 4, p. 795.
- (23) Cfr. S. Pii X *Vacante Sede Apostolica*, 76, die 25 dec. 1904: *Pii X Pontificis Maximi Acta*, III (1908) 280-281.
- (24) Cfr. Pii XII *Vacantis Apostolicae Sedis*, 88, die 8 dec. 1945: *AAS* 38 (1946) 93.
- (25) Cfr. PAULI VI *Romano Pontifici eligendo*, 74, die 1 oct. 1975: *AAS* 67 (1975) 639.
- (26) Cfr. S. Pii X *Vacante Sede Apostolica*, 79, die 25 dec. 1904: *Pii X Pontificis Maximi Acta* III (1908) 282; Pii XII *Vacantis Apostolicae Sedis*, 92, die 8 dec. 1945: *AAS* 38 (1946) 94; PAULI VI *Romano Pontifici eligendo*, 79, 1 oct. 1975: *AAS* 67 (1975) 641.
- (27) Cfr. *Act.* 1, 14.
- (28) Cfr. *Matth.* 21, 22; *Marc.* 11, 24.
-

2.

BENEDICTUS PP. XVI

LITTERAE APOSTOLICAE
MOTU PROPRIO DATAE

*De nonnullis mutationibus in normis ad electionem Romani Pontificis
attinentibus*

Normas nonnullas

* * *

Źródło: tekst promulgowany w “Osservatore Romano” dn. 25 lutego 2013 roku.

* * *

Normas nonnullas per Apostolicas Litteras *De aliquibus mutationibus in normis de electione Romani Pontificis* Motu Proprio die XI mensis Iunii anno MMVII, tertio Nostri Pontificatus, datas, statuimus, quae, cum eas abrogarent normas quae in numero 75 continentur Constitutionis Apostolicae *Universi Dominici Gregis* quam die XX mensis Februarii anno MCMXCVI Decessor Noster beatus Ioannes Paulus II promulgavit, normam statuerunt, traditione sancitam, ad quam, ut valida Summi Pontificis habeatur electio, duae ex tribus partes suffragiorum omnium Cardinalium electorum praesentium semper requiruntur.

BENEDICTUS PP. XVI

LITTERAE APOSTOLICAE
MOTU PROPRIO DATAE

**De aliquibus mutationibus in normis
de electione Romani Pontificis**

Constitutione apostolica *Universi Dominici Gregis*, die XXII Februarii anno MCMXCVI promulgata [1], Venerabilis Decessor Noster Ioannes Paulus II, nonnullas immutationes induxit in normas canonicas servandas pro electione Romani Pontificis a Paulo VI, felicitis recordationis, statutas [2].

In numero septuagesimo quinto memoratae Constitutionis statutum est ut exhaustis incassum omnibus suffragationibus, iuxta normas statutas peractis, in quibus ad validam electionem Romani Pontificis duae ex tribus partes suffragiorum omnium praesentium requiruntur, Cardinalis Camerarius Cardinales electores consulat de modo procedendi, atque agetur prout eorum maior absoluta pars decreverit, servata tamen ratione ut electio valida evadat aut maiore absoluta parte suffragiorum aut duo nomina tantum

suffragando, quae in superiore scrutinio maiorem suffragiorum partem obtinuerunt, dum hoc quoque in casu sola maior absoluta pars requirebatur.

Post promulgatam vero laudatam Constitutionem, haud paucae petitiones, auctoritate insignes, ad Ioannem Paulum II pervenerunt, sollicitantes ut norma traditione sancita restitueretur, secundum quam Romanus Pontifex valide electus non haberetur nisi duas ex tribus partes suffragiorum Cardinalium electorum praesentium obtinuisset.

Nos igitur, quaestione attente perpensa, statuimus ac decernimus ut, abrogatis normis quae in numero septuagesimo quinto Constitutionis Apostolicae *Universi Dominici Gregis* Ioannis Pauli II praescribuntur, hae substituantur normae quae sequuntur:

Si scrutinia de quibus in numeris septuagesimo secundo, tertio et quarto memoratae Constitutionis incassum reciderint, habeatur unus dies orationi, reflexioni et dialogo dicatus; in subsequentibus vero suffragationibus, servato ordine in numero septuagesimo quarto eiusdem Constitutionis statuto, vocem passivam habebunt tantummodo duo nomina quae in superiore scrutinio maiorem numerum suffragiorum obtinuerunt, nec recedatur a ratione ut etiam in his suffragationibus maioritas qualificata suffragiorum Cardinalium praesentium ad validitatem electionis requiratur. In his autem suffragationibus, duo nomina quae vocem passivam habent, voce activa carent.

Hoc documentum cum in *L'Osservatore Romano* evulgabitur statim vigere incipiet. Haec decernimus et statuimus, contrariis quibusvis non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XI mensis Iunii, anno MMVII, Pontificatus nostri tertio.

BENEDICTUS PP. XVI

-
1. Ioannes Paulus II, Constitutio apostolica *Universi Dominici Gregis*, 22 februarii 1996, in *AAS* 88 (1996) 305-343.
 2. Paulus VI, Constitutio apostolica *Romano Pontifici eligendo*, 1 octobris 1975: *AAS* 67 (1975) 605-645.

Gravitate quidem considerata quo aptiore modo id evolvatur quod, quamvis vario pondere, ad electionem attinet Romani Pontificis, potissimum ad certam interpretationem et executionem nonnullorum praeceptorum, statuimus et decernimus ut quaedam normae Consitutionis Apostolicae *Universi Dominici Gregis* necnon ea quae in supra memoratis Apostolicis Litteris Nos Ipsi statuimus, substituantur normis quae sequuntur:

35. Cardinalis elector nulla ratione vel causa a Summi Pontificis electione activa et passiva excludi potest, vigentibus tamen iis omnibus quae sub n. 40 et 75 huius Constitutionis statuuntur.

37. Praecipimus praeterea ut, ex quo Apostolica Sedes legitime vacat, antequam Conclave incohetur, mora sit interponenda quindecim solidorum dierum, facta tamen Cardinalium Collegio potestate Conclavis initium anticipandi, si constat omnes Cardinales electores adesse, vel etiam proferendi per aliquot dies, si graves obstant causae; tamen viginti diebus ad summum elapsis ab initio Sedis vacantis, cuncti Cardinales electores praesentes ad electionis negotium procedant.

43. Ex quo initium negotiorum electionis statutum est ad peractae usque Summi Pontificis electionis publicum nuntium vel, utcumque, hoc iusserit novus Pontifex, aedes *Domus Sanctae Marthae*, pariterque Sacellum Sixtinum atque loci designati liturgicis celebrationibus obserari debebunt, sub auctoritate Cardinalis Camerarii externaque cooperatione Vicecamerarii et Substituti Secretariae Status, omnibus licentia carentibus, prout statuitur in sequentibus numeris.

Integra regio Civitatis Vaticanae, atque etiam ordinaria industria Ministeriorum quorum sedes stat intra eius fines, ita moderandae erunt, hoc tempore, ut circumscriptio in tuto collocetur nec non expedita explicatio actionum ad Summi Pontificis electionem pertinentium. Provideatur peculiariter, Praelatis Clericis de Camera etiam opem ferentibus, ut Cardinales electores a nullo conveniantur iter facientes ab aedibus *Domus Sanctae Marthae* ad Palatium Apostolicum Vaticanum.

46. § 1º Ut personarum necessitatibus et officii, quae cum electionis cursu nectuntur, occurratur, praesto esse debent ideoque convenientibus locis recepti intra fines quorum in huius Constitutionis n. 43 fit mentio, Secretarius Cardinalium Collegii, qui conventus electivi Secretarii fungitur munere, Magister Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum cum octo Caeremoniariis et duobus Religiosis qui Sacrum Pontificium curant; atque ecclesiasticus vir a Cardinale Decano electus vel a Cardinale vicem gerente, ut in munere explendo eum iuvet.

47. Omnes personae quae n. 46 et n. 55, § 2º significantur huius Constitutionis Apostolicae, quae quavis ratione ac quovis tempore a quocumque resciscunt ea quae ad recte oblique proprios electionis actus attinent, potissimum quae peracta ipsius electionis scrutinia contingunt, arto secreto tenentur cum qualibet persona ad Collegium Cardinalium electorum non pertinente; hac de causa, antequam incipiat electio, ius iurandum nuncupare debent, secundum modum et formulam, ut subsequens numerus indicabit.

48. Illi omnes, de quibus dicitur n. 46 et n. 55, § 2º huius Constitutionis, rite certiores facti circa significationem amplitudinemque iuris iurandi faciendi ante negotiorum electionis initium coram Cardinale Camerario vel alio Cardinale ab eo delegato et coram duobus Protonotariis Apostolicis de Numero Participantium, tempore opportuno pronuntiabunt et subscribent ius iurandum secundum hanc formulam:

Ego N. N. promitto et iuro me inviolate servaturum esse secretum absolutum cum omnibus quotquot participes non sunt Collegii Cardinalium electorum, hoc quidem in perpetuum, nisi mihi datur expresse peculiaris facultas a novo Pontifice electo eiusve Successoribus, in omnibus quae directe vel indirecte respiciunt suffragia et scrutinia ad novum Pontificem eligendum.

Itemque promitto et iuro me nullo modo in Conclavi usurum esse instrumentis quibuscumque ad vocem transmittendam vel recipiendam aut ad imagines exprimendas quovis modo aptis de iis quae tempore electionis fiunt intra fines Civitatis Vaticanae, atque praecipue de iis quae quolibet modo directe vel indirecte attinent ad negotia coniuncta cum ipsa electione. Declaro me editurum esse ius iurandum utpote qui plane noverim quamlibet eius violationem adducturam esse excommunicationis mihi poenam latae sententiae Sedi Apostolicae reservatae.

Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.

49. Exsequiis defuncti Pontificis rite persolutis et apparatis iis quae requiruntur ad legitimam electionem exsequendam, die constituto - decimo quinto id est a Pontificis morte aut non ultra vicesimum diem, prout n. 37 huius Constitutionis decernitur - Cardinales omnes convenient in Basilicam Vaticanam Sancti Petri, vel alium in locum pro temporis et loci opportunitate, ad participandam sollemnem Eucharisticam celebrationem cum Missa votiva *pro eligendo Papa*. Hoc congruenti tempore matutino persolvendum est, ita ut horis postmeridianis impleri possit quod praescribitur sequentibus numeris huius Constitutionis.

50. A Sacello Paulino Palatii Apostolici, ubi congruo pomeridiano tempore Cardinales electores adstiterint, choralis vestimento induti sollemni processione, cantu invocantes *Veni, creator Spiritus Sancti* assistentiam, se conferent in Cappellam Sixtinam Palatii Apostolici, locum et sedem electionis peragendae. Processionem participabunt Vicecamerarius, Auditor Generalis Camerae Apostolicae et duo membra cuiusque Collegii Protonotariorum Apostolicorum de Numero Participantium, Praelatorum Auditorum Rotae Romanae et Praelatorum Clericorum de Camera.

51, § 2º Quapropter Collegium Cardinalium, agens de auctoritate et officio Camerarii, quem adiuvabit Congregatio particularis de qua in numero 7 huius Constitutionis, curabit ut, intra praefatum Sacellum et in locis contiguis, omnia prius disponantur adiuvantibus quoque foris Vicecamerario et Substituto Secretariae Status, ita ut regularis electio eiusdemque secreta indoles in tuto ponantur.

55, § 3º Si quid tale contra hanc normam admissum fuerit, sciant auctores se innodari excommunicationis poena *latae sententiae* Sedi Apostolicae reservatae.

62. Modis abrogatis electionis qui per *acclamationem seu inspirationem* et per *compromissum* dicuntur, electionis forma Romani Pontificis futuro de tempore erit tantum *per scrutinium*.

Decernimus igitur ut Summi Pontificis ad validam electionem saltem duae ex tribus partes suffragiorum requirantur omnium electorum praesentium et suffragia ferentium.

64. Tribus gradibus explicatur scrutinium, quorum primus, qui *antescrutinium* vocari potest, complectitur: 1) schedularum praeparationem et partitionem per Caeremoniaros - qui interea in aulam revocantur una cum Secretario Collegii Cardinalium simulque cum Magistro Pontificalium celebrationum Liturgicarum - quique earum saltem duas vel tres cuique Cardinali electori dabunt; 2) ex omnibus Cardinalibus electoribus sortitionem trium Scrutatorum, trium ad infirmorum excipienda suffragia qui destinantur, qui brevitatis gratia *Infirmarii* appellantur, et trium Recognitorum; sortes has publice iacit novissimus Cardinalis Diaconus, qui subinde novem nomina depromit illorum qui munia haec sustinere debent; 3) si in extractione Scrutatorum, *Infirmariorum* et Recognitorum ducta nomina exierint Cardinalium electorum qui, ob infirmitatem vel aliam ob causam impediuntur quominus officia haec gerant, eorum loco alia nomina non impeditorum depromantur. Primi tres sorte educti erunt Scrutatores, alteri tres *Infirmarii*, ceteri vero tres Recognitores.

70, § 2º Scrutatores in unam summam redigunt suffragia, quae quilibet obtinuit, et si nemo saltem ad duas partes ex tribus suffragiorum pervenit, non est electus Papa in illo scrutinio; si quis vero duas partes ex tribus saltem accepit, habetur electio Romani Pontificis et quidem canonice valida.

75. Si scrutinia de quibus in numeris septuagesimo secundo, tertio et quarto memoratae Constitutionis incassum reciderint, habeatur unus dies orationi, reflexioni et dialogo dicatus; in subsequentibus vero suffragationibus, servato ordine in numero septuagesimo quarto eiusdem Constitutionis statuto, vocem passivam habebunt tantummodo duo nomina quae in superiore scrutinio maiorem numerum suffragiorum obtinuerunt, nec recedatur a ratione ut etiam in his suffragationibus minimum maioritas qualificata duarum ex tribus partium suffragiorum Cardinalium praesentium et vocem activam habentium ad validitatem electionis requiratur. In his autem suffragationibus, duo nomina quae vocem passivam habent, voce activa carent.

87. Post electionem canonice factam, ultimus Cardinalis Diaconus vocat in aulam electionis Secretarium Collegii Cardinalium et Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum et duos Caeremoniarios; atque consensus electi per Cardinalem Decanum aut per Cardinales primum ordine et aetate, nomine totius Collegii electorum, his verbis requiratur: *Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem?* Statimque, post consensum declaratum, electus interrogetur: *Quo nomine vis vocari?* Tunc per Magistrum Pontificiarum Celebrationum Liturgicarum, munere notarii fungentem, testibus adhibitis duobus Viris a caeremoniis, instrumentum de acceptance novi Pontificis et de nomine ab eo assumpto conficitur.

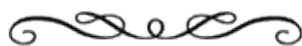
Omnia quae in his Litteris Apostolicis in forma Motu Proprio deliberavimus, ordinamus ut in omnibus earum partibus servantur, contrariis rebus minime quibuslibet officientibus.

Hoc documentum cum in actis diurnis *L'Osservatore Romano* evulgabitur, statim vigere incipiet¹⁹.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XXII mensis Februarii, anno MMXIII, Pontificatus Nostri octavo.

BENEDICTUS PP. XVI

¹⁹ Promulgowano dn. 25 lutego 2013 roku.

3.

Deklaracja

papieża Benedykta XVI o rezygnacji z posługi Biskupa Rzymskiego
ogłoszona na konsystorzu dnia 11 lutego 2013 roku²⁰

Declaratio

* * *

Źródło: tekst opublikowany na stronie www.vatican.va

* * *

Fratres carissimi

Non solum propter tres canonizationes ad hoc Consistorium vos convocavi, sed etiam ut vobis decisionem magni momenti pro Ecclesiae vita communicem. Conscientia mea iterum atque iterum coram Deo explorata ad cognitionem certam perveni vires meas ingravescente aetate non iam aptas esse ad munus Petrinum aequè administrandum.

Bene conscius sum hoc munus secundum suam essentiam spiritualement non solum agendo et loquendo exsequi debere, sed non minus patiendo et orando. Attamen in mundo nostri temporis rapidis mutationibus subiecto et quaestionibus magni ponderis pro vita fidei perturbato ad navem Sancti Petri gubernandam et ad annuntiandum Evangelium etiam vigor quidam corporis et animae necessarius est, qui ultimis mensibus in me modo tali minuitur, ut incapacitatem meam ad ministerium mihi commissum bene administrandum agnoscere debeam.

Quapropter bene conscius ponderis huius actus plena libertate declaro me ministerio Episcopi Romae, Successoris Sancti Petri, mihi per manus Cardinalium die 19 aprilis MMV commissum renuntiare ita ut a die 28 februarii MMXIII, hora 20, sedes Romae, sedes Sancti Petri vacet et Conclave ad eligendum novum

Najdrożsi Bracia,

zawezwałem was na ten Konsystorz nie tylko z powodu trzech kanonizacji, ale także, aby zakomunikować wam decyzję o wielkiej wadze dla życia Kościoła. Rozważywszy po wielokroć rzecz w sumieniu przed Bogiem, zyskałem pewność, że z powodu podeszłego wieku moje siły nie są już wystarczające, aby w sposób należyty sprawować posługę Piotrową.

Jestem w pełni świadom, że ta posługa, w jej duchowej istocie powinna być spełniana nie tylko przez czyny i słowa, ale w nie mniejszym stopniu także przez cierpienie i modlitwę. Tym niemniej, aby kierować łodzią św. Piotra i głosić Ewangelię w dzisiejszym świecie, podlegającym szybkim przemianom i wzburzanym przez kwestie o wielkim znaczeniu dla życia wiary, niezbędna jest siła zarówno ciała, jak i ducha, która w ostatnich miesiącach osłabła we mnie na tyle, że muszę uznać moją niezdolność do dobrego wykonywania powierzanej mi posługi. **Dlatego, w pełni świadom powagi tego aktu, z pełną wolnością, oświadczam, że rezygnuję z posługi Biskupa Rzymu, Następcy Świętego Piotra, powierzanej mi przez Kardynałów 19 kwietnia 2005 roku, tak, że od 28 lutego 2013 roku, od godziny 20.00, stolica Rzymska, Stolica św.**

²⁰ Tekst opublikowany drukiem był sygnowany datą 10 lutego 2013 roku.

Summum Pontificem ab his quibus competit convocandum esse (podkr. red.).

Fratres carissimi, ex toto corde gratias ago vobis pro omni amore et labore, quo mecum pondus ministerii mei portastis et veniam peto pro omnibus defectibus meis. Nunc autem Sanctam Dei Ecclesiam curae Summi eius Pastoris, Domini nostri Iesu Christi confidimus sanctamque eius Matrem Mariam imploramus, ut patribus Cardinalibus in eligendo novo Summo Pontifice materna sua bonitate assistat. Quod ad me attinet etiam in futuro vita orationi dedicata Sanctae Ecclesiae Dei toto ex corde servire velim.

Piotra, będzie zwolniona i będzie konieczne, aby ci, którzy do tego posiadają kompetencje, zwołali Konklawe dla wyboru nowego Najwyższego Kapłana (podkr. red.).

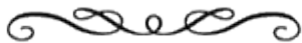
Najdrożsi Bracia, dziękuję wam ze szczerego serca za całą miłość i pracę, przez którą nieśliście ze mną ciężar mojej posługi, i proszę o wybaczenie wszelkich moich niedoskonałości. Teraz zawierzamy Kościół święty opiece Najwyższego Pasterza, naszego Pana Jezusa Chrystusa, i błagamy Jego najświętszą Matkę Maryję, aby wspomagała swoją matczyną dobrocią ojców Kardynałów w wyborze nowego Papieża. Jeśli o mnie chodzi, również w przyszłości będę chciał służyć całym sercem, całym oddanym modlitwie życiem, świętemu Kościołowi Bożemu.

Ex Aedibus Vaticanis, die 10 mensis februarii MMXIII

BENEDICTUS PP. XVI

Cz. II
NORMY SPECJALNE DOTYCZĄCE SEDE VACANTE I WYBORU BISKUPA RZYMSKIEGO
WYDANE W LATACH 1904-1975

[Uwzględniono wyłącznie podstawowe normy specjalne przywołane w Konstytucji Apostolskiej Jana Pawła II *Universi Dominici Gregis*]

1.
Constitutio Pii PP. X
Vacante Sede Apostolica
25 Decembris 1904

* * *

Źródło: *Pii X Pontificis Maximi Acta*, III (1908).

* * *

Vacante Sede Apostolica, illud gravissimum sanctissimumque est, summum dominici gregis pastorem et caput, ad catholicam Ecclesiam provide solerterque regendam, eligere, qui in beati Petri locum succedens, Christi Iesu in terris personam gerat. Quod cum intelligerent Romani Pontifices Decessores Nostri, eo quavis aetate vigilem curam sedulamque cogitationem contulerunt ut ille modus et ordo in eligendo adhiberetur, qui rei gravitati aptius congruentiusque responderet. Qua de causa plures ex re et tempore ab iis sapientissimae editae sunt leges ut negotium ipsum rite, legitime expediteque absolveretur: quas inter principem obtinent locum Constitutiones a Pio IV, Gregorio XV et Clemente XII opportune sancitae.

Verum, decursu aetatum, factum est ut hae de Romano eligendo Pontifice indictae ac promulgatae leges sensim multiplici varioque numero augerentur: nonnullae etiam, temporum rationibus hominumque moribus mutatis, obsoletae evaderent: ita ut haud exigui laboris esse videatur discernere quatenus in Summo Pastore eligendo servanda sint.

Nos igitur, hoc incommodum praevertere volentes, quae de Romano Pontifice eligendo a Decessoribus Nostri decreta sunt, omnia in unam Constitutionem digerere opportunum duximus, integris, quantum fieri potuit, servatis ipsis priorum Constitutionum praescriptis, quin etiam verbis (licet haud semper uniformi stilo respondentibus), quae veneranda vetustas sancivit, nonnullis tamen mutatis, prouti opportunius Nobis visum est.

Itaque, re din ac mature perpensa, certa scientia et proprio motu, de Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, hanc Constitutionem, quae perpetuo in futurum vigeat, edere statuimus, qua Sacrum Cardinalium Collegium, Romana Petri Sede vacante, atque in Romano Pontifice eligendo unite utatur, eamque vim legis habere solam decernimus, abrogatis Constitutionibus ac Decretis omnibus et singulis a Romanis Pontificibus hac de re editis, etiam in Conciliis generalibus promulgatis et in corpore iuris conclusis: excepta tamen Nostra Consitutione **Commissum Nobis**, diei xx mensis Ianuarii labentis anni, de civili Veto seu Exclusiva, uti vocant, in electione Summi Pontificis, et Constitutione **Praedecessores Nostri** cum **Instructione** (vulgo **Regolamento**) adiuncti, a fel. rec. Leone XIII die xxv mensis Maii DCCCLXXXII data pro extraordinariis perturbatisque

temporum adiunctis, quam in futurum quoque, ubi in iisdem Sedes Apostolica conditionibus versetur, praeter ea quibus hac Constitutione derogatum est, vigere integram volumus.

TITULUS I. DE SEDE APOSTOLICA VACANTE

CAPUT I. De potestate S. Collegii Cardinalium, Sede Apostolica vacante

1. Sedis Apostolicae vacatione durante, S. Collegium Cardinalium in iis, quae ad Pontificem Maximum dum viveret pertinebant, nullam omnino potestatem aut iurisdictionem habeat, neque gratiam, neque iustitiam faciendi, aut factam per Pontificem mortuum executioni demandandi; sed ea omnia futuro Pontifici reservare teneatur (1). Itaque irritum et inane esse decernimus quicquid potestatis aut iurisdictionis ad Romanum, dum vivit, Pontificem pertinentis (nisi quatenus in hac Nostra Constitutione expresse permittatur) coetus ipse Cardinalium duxerit (eadem vacante Ecclesia) exercendum (2).
2. Item praecipimus, ne S. Cardinalium Collegium de iuribus Sedis Apostolicae Romanaeque Ecclesiae quomodolibet disponere valeat, neque in quapiam iuribus eiusdem sive directe detrahere attentet, sive indirecte per conniventiae speciem, seu per dissimulationem facinorum adversus eadem iura, etiam post obitum Pontificis seu vacationis tempore, perpetrare, attentare videatur, immo volumus ut omnium virium contentione eadem custodire et defendere debeat (3).
3. Leges a Romanis Pontificibus latae, per coetum Cardinalium Romanae Ecclesiae, ipsa vacante, corrigi, vel immutari nullo modo possunt, nec quicquid eis detrahi sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsas seu aliquam earum partem. Quod potissimum valet de Constitutionibus pontificis, ad ordinandum negotium electionis Romani Pontificis latis (4).
4. Si quae tamen dubia exoriantur circa sensum praescriptionum, quae hac Nostra Constitutione continentur, vel etiam circa rationem, iuxta quam ad usum ea traduci debeat, sive super quovis alio Nostrae huius Constitutionis capite, edicimus ac decernimus unice penes Sacrum Cardinalium Collegium potestatem esse super his ferendi sententiam; quam in rem eidem S. Cardinalium Collegio plenam tribuimus facultatem, qua hanc Nostram Constitutionem interpretari ac dubia declarare valeant. Qua quidem in re, quemadmodum in reliquis, de quibus ad Nostrae huius Constitutionis tramites, excepto ipso electionis actu, deliberari contingat, satis omnino erit si maior congregatorum Cardinalium pars in eandem sententiam consentiat (5).
5. Pariter in casu urgentis negotii, quod, ex voto maioris congregatorum Cardinalium partis, in aliud tempus differri non valeat, S. Collegium, item iuxta maioris partis sententiam, de opportuno remedio disponere potest et debet (6).

CAPUT II.

De Cardinalium Congregationibus

6. Tempore Sedis vacantis duplex habeatur Cardinalium Congregatio, altera generalis, sive totius Collegii, altera particularis, constans tribus Cardinalibus antiquioribus, uno ex quoque Ordine, cum Camerario, quorum officium tertia die post Conclavis ingressum omnino expirat, in eorumque locum tres alii sequentes in Ordine quolibet tertio die una cum eodem Camerario succedunt (7).

7. Volumus ut in dictis Congregationibus particularibus, quae sive ante, sive post coeptum Conclave haberi poterunt, levioris dumtaxat momenti, ac in dies seu passim occurrentia negotia expediantur. Si quid vero gravioris momenti atque indaginis fuerit, id omne ad Congregationem generalem, seu ad S. Collegium Cardinalium deferatur. Ac ulterius, quae in una Congregatione particulari decreta, resoluta, vel denegata fuerint, in alia revocari, mutari, aut concedi nequeant, sed id faciendi ius habeat ipsa tantum Congregatio generalis per pluralitatem suffragiorum (8).

8. Suffragia in Cardinalium Congregationibus, cum de rebus gravioris momenti agatur, non ore, sed suffragiis secretis dentur.

9. Inter generales Congregationes singulari mentione dignae sunt quae ante ingressum in Conclave habentur, eademque Congregationes praeparatoriae appellari possunt.

10. Congregationes generales praeparatoriae quotidie omnino locum habere debent a die obitus Pontificis usque ad diem quo Conclave Cardinales ingrediuntur, etiam diebus, quibus exequiae defuncti Pontificis persolvuntur, idque eo consilio fiat ut liberum sit tum Cardinali Camerario sententiam S. Collegii exquirere atque cum ipso quae necessaria vel opportuna iudicaverit, communicare, tum singulis Cardinalibus sententiam suam circa occurrentia negotia aperire, in rebus dubiis explicationes sciscitari, et opportuna proponere.

11. In memoratis Congregationibus generalibus haec praecipue negotia expedienda sunt (9):

a) In primis Congregationibus integre legendae erunt tum praesens haec, quum superius memoratae Constitutiones **Commissum Nobis** de civili Veto seu Exclusiva, uti vocant, in electione Summi Pontificis, a Nobis edita, et Leonis XIII **Praedecessores Nostri** cum adiecta Instructione: iisdemque perlectis, iusiurandum ab omnibus Cardinalibus praesentibus iuxta praescriptam formulam [1] praestandum. Quod iusiurandum pariter emittere tenentur omnes alii Cardinales, qui serius ad locum electionis pervenerint, sive nondum sive iam inceptis Comitibus.

b) Cardinales quam cito ea omnia decernere ac disponere debent, quae ad Conclave inchoandum urgentiora sunt.

c) Constituendus est dies, hora ac modus, quo corpus defuncti Pontificis transferatur.

d) Item Cardinales omnia opportune paranda curabunt, ut diebus statutis Pontificiae exequiae solvantur.

e) Deputentur duo viri ecclesiastici, qui orationes **De Pontifice defuncto** et **De eligendo Pontifice** recitare debeant.

f) Constituatur dies, quo, si ab ipsis petatur, tum Legatis civilium Regiminum tum Equitibus Ordinis Hierosolymitani S. Collegium conveniendi aditus detur. Praedicti autem Legati nonnisi simul congregati admittantur, neque singulis facultas in posterum concedatur S. Collegium adeundi.

[1] Formula iurisiurandi ab Emis ac Rmis S. R. E. Cardinalibus praestandi:

«Nos Episcopi, Presbyteri et Diaconi S. R. E. Cardinales promittimus, vovemus et iuramus, inviolabiliter et ad unguem omnes et singulos Nos esse observaturos contenta omnia in Constitutione Summi Pontificis Pii Decimi De Sede Apostolica vacante et de Romani Pontificis electione, quae incipit < Vacante Sede Apostolica >, data die vigesima quinta Decembris anno millesiano nongentestimo quarto; necnon in Constitutionibus < Commissum Nobis > de civili Veto seu Exclusiva, uti vocant, in electione Summi Pontificis, ab eodem Pio Decimo data die vigesima Ianuarii eiusdem anni millesimi nongentesimi quarti, ac Leonis XIII **Praedecessores Nostri** cum, adiecta Instructione, data die vigesima quarta Maii anno millesimo octingentesimo octogesimo secundo. Item promittimus, vovemus, et iuramus, quod quolibet ex Nobis in Romanum Pontificem Deo sic disponente, erit assumptus, iura etiam temporalia, praesertim de civili Romani Pontificis principatu, libertatemque Sanctae Sedis integro ac strenue adserere et viriditate nuquam desistet, atque eandem, hanc permissionem et iusiurandum, post eius ad Summi Pontificatus fastigium assumptionem, rursus praestabit.

Praecipue autem promittimus et iuramus, sub poenis in praedicta Pii Decimi Constitutione **Vacante Sede Apostolica** statutis. Nos accuratissime et quoad omnes, etiam familiares seu Conclavistas nostros, secretum esse servaturos in iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis quomodolibet pertinent, et in iis quae in Conclavi seu in loco electionis aguntur, nequo secretum praefatum quoquomodo violaturos, sive ipso Conclavi durante, sive etiam posit novi Pontificis electionem, nisi peculiaris facultas aut expressa dispensatio ab eodem futuro Pontifice Nobis tributa fuerit; itemque nullo modo a quavis civili potestate, quovis praetextu, munus proponendi Veto sive Exclusivam, etiam sub forma simplicis desiderii, esse recepturos, ipsumve hoc Veto, qualibet ratione Nobis cognitum, patefacturos, sive universo Cardinalium Collegio simul congregato, sive singulis purpuratis Patribus, sive scripto, sive ore, sive directo ac proxime, sive oblique ac per alios, sive ante Conclave sive ipso perdurante; nullique interventui, intercessioni, alilve culibet modo, quo laicae potestates cuiuslibet gradus et ordinis voluerint sese in Pontificis electione immiscere, auxilium vel favorem praestituros ».

Hanc formulam Cardinalis Decanus coram omnibus Cardinalibus iubeat a Praefecto Caeremoniarum elata voce legi. Deinde singuli Cardinales dicent:

« Et Ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo, ac iuro ».

Et imponentes utramque manum super Evangelium, adiungent:

« Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia ». -----

g) Nominentur singulares duorum vel trium Cardinalium coetus, vulgo Commissiones: f) pro inquisitione de qualitatibus Conclavistarum eorumque approbatione (10), itemque pro eorum designatione, qui Conclavi inservire debeant; _) pro constructione et clausura Conclavis, ac pro cellarum dispositione (11).

h) Proponantur atque approbentur expensae Conclavis.

i) Epistolae Imperatorum, Regum aliorumque civitatum Moderatorum, item Nuntiorum relationes, omniaque alia quae S. Collegii interesse possint, cum ipso communicentur.

k) Perlegantur, si quae sint, documenta a defuncto Pontifice Sacro Cardinalium Collegio relicta.

l) Prangantur Annulus Piscatoris et Plumbum Cancellariae Apostolicae. Pro-Datarius autem vel Sub-Datarius, et Secretarius Brevium vel eius Substitutus supplicationes gratiarum, quae penes ipsos sunt, sub sigillo clausas Sacro Collegio tradant.

m) Cellae Conclavis Cardinalibus sorte distribuantur (12).

CAPUT III.

De nonnullis peculiaribus officiis, Sede Apostolica vacante.

12. S. R. E. Camerarii et Poenitentiarii Maioris officia non cessant per obitum Pontificis (13).

13. Si autem contingat alterius vel etiam utriusque officii vacatio ante novi Pontificis electionem, tunc Congregatio generalis triduo post secutam vacationem alterutrius ex praefatis officiis habeatur, ac vota seu suffragi Cardinalium simul congregatorum pro deputatione illius, qui Camerarii vel Poenitentiarii Maioris vices suppleat usque ad electionem novi Pontificis, exquirantur, denturque per schedulas secretas, a Magistris Caeremoniarum etiam ab infirmis Cardinalibus colligendas, ac coram tribus Cardinalibus eo tempore in ordine Prioribus, praesentibus eisdem Caeremoniarum Magistris atque S. Collegii Secretario, aperiendas; isque deputatus habeatur, in quem pars relative maior votorum seu suffragiorum praefatorum convenerit, ac sic deputato facultates omnes, quas ipse Camerarius vel Poenitentiarius Maior exercere poterat, quamdiu Sedes vacaverit, attribuimus (14). Quod si forsitan vota paria fuerint, ille deputatus habeatur, qui fuerit ordine dignior, vel, si eiusdem ordinis, senior.

14. Cardinali Camerario, vacante Sede Apostolica, incumbit cura et administratio bonorum ac iurium temporalium ipsius S. Sedis, adsistentibus ei in suo officio Cardinalibus eo tempore in ordine Prioribus seu Capitibus Ordinum, et praehabitis semel pro levioribus, ac semper pro gravioribus negotiis suffragiis S. Collegii. Hinc Cardinalis Camerarius, statim ac a Sacri Palatii Apostolici Praefecto nuncium de Pontificis obitu acceperit, ad Apostolicum Palatium perget, ut ipsius possessionem capiat ac eius regimen exerceat. Eiusdem Camerarii erit Pontificis mortem iute recognoscere atque authenticum mortis actum conticere; statuere, auditis Cardinalibus Capitibus Ordinum, modum ad conservationem corporis defuncti Pontificis pro temporum conditionibus magis convenientem et aptum (nisi forte Pontifex ipse vivens suam hac de re voluntatem manifestaverit); privatis eiusdem Pontificis aedibus sigilla apponere; ipse obitum cum Cardinali in Urbe Vicario communicare, qui de re Populum Romanum singulari Edicto edocebit; eaque omnia, nomine et consensu S. Collegii, curare, quae ad iura Apostolicae Sedis tuenda et ad ipsius administrationem recte gerendam rerum temporumque adiuncta suadebunt (15).

15. Cardinalis autem Sacri Collegii Decani erit, vix dum ab eodem Sacri Palatii Apostolici Praefecto de Pontificis morte fuerit edoctus, ceteris Cardinalibus vacationem Sedis Apostolicae significare, eosque ad Palatium Apostolicum advocare (16).

16. Poenitentiarius Maior eiusque officiales, Sede vacante, ea facere et expedire valeant, quae a fel. rec. Benedicto XIV constituta ac definita sunt (17).

17. Vicecancellarii S. R. E., Prodatarii (18), Secretarii Brevium officia per obitum R. Pontificis omnino expirant.

18. Item per obitum Pontificis cessat munus Cardinalis Secretarii Status, coque munere, Sede vacante, fungitur Praelatus S. Collegii Secretarius. Quod si hoc officium vacare contingat, eiusdem S. Collegii erit, aliquem ad illud, quamdiu scilicet Sedes Apostolica vacaverit, per pluralitatem suffragiorum deputare.

19. E contra Cardinalis in Urbe Vicarii officium et iurisdictio non expirant morte Romani Pontificis. Quod si ipsum Vicarium Urbis, Sede vacante, e vivis decedere contigerit, ne Christifideles Urbis eiusque Districtus aliquod inde accipiant in spiritualibus detrimentum, tunc existens Vicesgerens dicti Vicarii, quamdiu Sedes vacaverit, omnes et singulas habebit facultates, auctoritatem et potestatem, quae eidem Vicario pro exercitio officii Vicariatus quomodolibet competebant, quasque Pontifex ipse, occurrente vacatione Vicariatus Sede plena, Vicesgerenti praedicto quandoque per aliquod tempus, donec scilicet successorem Vicarium deputaverit, attribuere solet (19).

20. Item Legatorum, Nuntiorum ac Delegatorum Apostolicorum officium et potestas non cessant Sede vacante.

21. Probe autem scientes eo maxime tempore, cum de creando Pontifice agitur, divinam opem per assiduas preces, aliaque christianae pietatis et caritatis opera impensius expetendam, ac promereri satagendum esse; ideo sicuti magnopere commendamus, ita quoque retineri volumus laudabilem morem huc usque observatum, ut defuncti Pontificis Eleemosynarius id muneris exercere pergat cum debita S. Collegio Cardinalium subiectione et ab eo dependentia, donec novus Pontifex eligatur, utque eadem pecuniae vis in subventionem eorumdem pauperum et egenorum Sede vacante per ipsum Eleemosynarium dispensetur ac erogetur, quae vivente Pontifice distribui solet, ad quem effectum consueta mandata a tribus Cardinalibus eo tempore in Ordine Prioribus, seu deputatis expediantur (20).

CAPUT IV.

De Sanctis Romanis Congregationibus earumque facultatibus Sede Apostolica vacante

22. Circa facultates Sacrarum Romanarum Congregationum, Sede vacante, hac, quae sequuntur, normae ab omnibus servandae sunt, non obstantibus privilegiis quibusvis.

23. Sacrae Congregationes, eadem Sede vacante, nullam potestatem habent in iis, quae Sede plena facere et expedire non possunt nisi facto verbo cum Ssmo, vel ex audientia Ssmi, vel vigore specialium et extraordinariorum facultatum, quae a Romano Pontifice earumdem Congregationum Praefectis vel Secretariis concedi solent.

24. Facultates vero quae ipsis per Litteras apostolicas attributae sunt, et proinde tamquam ordinariae atque ipsarum Congregationum propriae censentur, eae morte Romani Pontificis non extinguuntur.

25. Volumus tamen ut his facultatibus ordinariis Sacrae Congregationes solummodo in iis gratiis concedendis, quae minoris momenti sunt, libere, pro rei opportunitate, utantur. In iis vero expediendis definiendisque negotiis quae graviora vel controversa esse videntur, illud statuimus, ut, si res talis sit, quae in aliud tempus differri valeat, futuro Pontifici reservetur omnino: sin autem nullam admittat moram, tunc S. Collegio concedimus ut committere possit negotium Praefecto et aliquot aliis Cardinalibus eius Congregationis, ad quam Pontifex illud examinandum verisimiliter commisisset, qui, negotio accurate discusso, ea desuper decernere possint, per modum tamen provisionis, donec eligatur Pontifex, quae, iuxta datam sibi a Domino prudentiam, iuribus et rationibus ecclesiasticis custodiendis ac tuendis apta et consentanea censuerint (21).

CAPUT V.

De exsequiis Romani Pontificis

26. Romano Pontifice vita functo, Cardinales exsequias pro eius anima de more per novem continuos dies persolvent, nisi forte in illis novem diebus aliquod festum ex praecipuis et magnis incidat, propter cuius observantiam exsequiae intermittendae videantur; tunc enim in numero quidem novem dierum exsequiarum intermissarum dies computantur (22). Tribus vero postremis diebus solemniori ritu exsequias celebrabunt; et ultima earundem exsequiarum die a viro ecclesiastico ad hoc deputato habebitur oratio de Pontifice defuncto.

TITULUS II.

DE ELECTIONE ROMANI PONTIFICIS

CAPUT I.

De electoribus Romani Pontificis

27. Ius eligendi Romanum Pontificem ad S. R. E. Cardinales unice et privative pertinet, excluso prorsus atque remoto quolibet cuiuspiam alterius Ecclesiasticae dignitatis, aut laicae potestatis cuiuslibet gradus et ordinis interventu (23).

28. Si quando contingat ut Romanus Pontifex decedat, perdurante celebratione alicuius Concilii generalis, sive Romae illud habeatur, sive in alio quovis orbis terrarum loco, electio novi Pontificis ab uno S. R. E. Cardinalium Collegio semper et exclusive fieri debet, minime vero ab ipso Concilio, atque etiam omnino exclusis ab eadem electione peragenda quibuslibet aliis personis cuiusvis, licet ipsius Concilii, auctoritate forte deputandis, praeter Cardinales praedictos. Quin imo, ut in eiusmodi electione mermorati Cardinales, omni prorsus impedimento submoto et quavis perturbationum et dissidiorum occasione sublata, liberius et expeditius procedere queant, ipsum Concilium in quibuslibet statu et terminis exsistat, statim ab accepto certo nuntio demortui Pontificis, suspensum ipso iute intelligi debet, adeo ut, nulla prorsus interiecta mora, cessare statim debeat a quibuslibet conventibus, congregationibus et sessionibus, et a quibusvis decretis seu

canonibus conficiendis, nec ob quamlibet causam, etiamsi gravissima et speciali mentione digna videatur, ulterius progredi, donec novus Pontifex canonice electus illud reassumi et continuari iusserit (24).

29. Nullus Cardinalium, cuiuslibet excommunicationis, suspensionis, interdicti aut alius ecclesiastici impedimenti praetextu vel causa a Summi Pontificis electione activa et passiva excludi ullo modo potest; quae quidem censuras et excommunicationes ad effectum huiusmodi electionis tantum, illis alias in suo robore permansuris, suspendimus (25).

30. Postquam aliquis S. R. E. Cardinalis in Consistorio creatus fuit, is statim vocem et ius eligendi Pontificem habet, et consequenter etiamsi cardinalitius galerus nondum illi traditus sit, neque os clausum, vel si clausum fuerit, nondum tamen apertura sit. Etenim huiusmodi claudendi oris ritus ad praecipuum Cardinalium facultatem, quae circa Summi Pontificis electionem versatur, non pertinet, sed caeremonia quaedam est, ex de causa introducta, ut Cardinales, antequam in Consistoriis et Congregationibus suffragium ferant, de modestia, quae ab ipsis in his et aliis actibus adhiberi debet, quodammodo admonesntur (26).

31. Cardinales canonice depositi, vel qui dignitari cardinalitiae, consentiente Romano Pontifice, renunciaverunt, nullum ius ad electionem habent. Immo, Sede vacante, nec potest S. Collegium restituere et habilitare Cardinales per Papato privatos seu depositos, ne quidem ad vocem (27).

32. Statuimus etiam et declaramus, quod si forte aliquis Cardinalis saltem in Diaconatus ordine constitutus non fuerit, is nullatenus ad eligendum admitti debeat (28), nisi certo et indubitato privilegio Pontificio munitus sit (29).

33. Item statuimus, ut cum Pontificem de hac vita migrare contigerit, praesentes Cardinales expectare debeant absentes per decem tantummodo dies, quibus exsequiae defuncti Pontificis celebrantur; quibus elapsis, statim Conclave ingredi et ad electionis negotium procedere tenentur (30).

34. Si tamen Cardinales absentes supervenerint, re integra, id est antequam eidem Ecclesiae sit de Pastore provisum, in eodem negotio, in illo statu, in quo ipsum invenerint, admittantur (31).

35. Omnibus autem Cardinalibus in virtute sanctae obedientiae praecipimus et mandamus, ut, postquam per Cardinalem Decanum, vel ipso impedito, per alium Cardinalem, de vacatione Sedis Apostolicae certiores facti, atque ad novi Pontificis electionem advocati fuerint, nisi legitimo impedimento detineantur, indictionis litteris obtemperare, et ad locum eisdem designatum pro perficienda Pontificis electione statim se conferre debeant (32).

36. Si quis vero forte Conclave intrare noluerit, vel ingressus, absque manifesta infirmitatis causa, iuramento medicorum et a maiori parte Cardinalium approbata, exiverit; tunc, ipso minime requisito, nec in eiusdem electionis negotio ulterius admittendo, per alios ad eligendum Summum Pontificem libere procedatur. Si vero, infirmitate superveniente,

aliquem eorum e Conclavi exire contingat, ipsa etiam infirmitate durante, poterit, eius suffragio non requisito, ad electionem procedi; sed si ad Conclave, post sanitatem sibi redditam, seu ante, redire voluerit, rursus admittatur (33).

37. Cardinales omnes et singuli, valetudine non impediti, cum tertio pulsata per loca solita conclavis campanula fuerit, ad scrutinium convenire debent; cui legi si quis non obtemperaverit, latae sententiae excommunicationis poenam incurrat (34).

CAPUT II.

De Conclavistis ac de aliis in Conclavi partem habentibus

38. Quilibet Cardinalis in Conclavi duobus servientibus clericis, vel laicis, vel uno clerico et uno laico, contentus sit; infirmis autem et graviter affectis, a maiore parte S. Collegii, vel a Cardinali Camerario una simul cum Cardinalibus Capitibus Ordinum, de consensu maioris partis S. Collegii, tertius indulgeri potest (35).

39. Conclavistae Praelati esse non possunt, neque consanguinei vel affines in primo et secundo gradu Cardinalium, etiamsi expensis eorum viverent, aut eiusdem Ordinis seu Congregationis religiosae. Et de qualitatibus Conclavistarum, Cardinales deputati ante Conclavis ingressum diligenter inquisitionem habere, et eos approbare, ac post ingressum denuo diligenter inquirere debent (36).

40. Conclavistae iusiurandum, quod ab ipsis iuxta statutam formam (37) edi debet, serio ac religiose, pro rei gravitate, praestent. Quam ob rem S. R. E. Camerarii erit cavere, ut ab ipsis praedictum iusiurandura saltem una vel altera die ante ingressum in Conclave emittatur, postquam unusquisque eorum eiusdem iurisiurandi momentum ac formulae sententiam probo intellexerit.

41. Conclavistae vero, et quicumque alii servientes, e Conclavi, ex causa infirmitatis manifestae et notabilie a medicis iuramento probatae, et de consensu deputatorum, quorum etiam conscientiam oneramus, et non aliter exituri, nullo modo reverti possunt; sed eorum loco, alii eodem prorsus tempore, quo infirmi exhibunt, ingrediantur (38).

42. Item si aliquem Cardinalem in Conclavi vita fungi accidat, ipsius Conclavistae statim e Conclavi exire debent, neque ad alterius Cardinalis famulatum in eodem Conclavi assumi poterunt (39).

43. Sacri Palatii Apostolici Sacrista quoque cum uno vel pluribus (ad S. Collegii arbitrium) Clericis coadiutoribus in officio Sacristae, itemque Magistri Caeremoniarum non plures quam sex Conclave ingrediantur, muneribus quae ad ipsos pertinent vacaturi. Adsit praeterea unus S. Collegii Secretarius tantum, unus Religiosus pro confessionibus excipiendis, duo Medici, unus Chirurgus, unus Aromatarius cum uno aut duobus servientibus, qui omnes a maiori parte Cardinalium vela Cardinali Camerario una, simul cum Cardinalibus Capitibus Ordinum, de consensu maioris partis Cardinalium, erunt

eligendi; alique Conclavis utilitati atque commoditati servientes, qui tamen plures esse non debent quam quod necessitas postulaverit (40).

CAPUT III.

De ingressu in Conclave (41)

44. Exsequiis defuncti Pontificis (ut supra) persolutis, et interim Conclavi opportune praeparato, Cardinales in Basilicam Sancti Petri, vel alio pro temporis et loci opportunitate conveniunt, ubi per Decanum Sacri Collegii, vel eo impedito per alium ex antiquioribus Cardinalibus, Missa de Spiritu Sancto celebratur, et in fine per aliquem Praelatum aut alium virum ecclesiasticum doctum habeatur oratio, qua moneantur, ut, sepositis omnibus privatis affectibus, solum Deum prae oculis habentes, Sanctae Romanae et universali Ecclesiae de Pastore sufficienti et idoneo providere, omni qua possunt brevitate et diligentia curent.

45. Re divina peracta, statim, vel, si Patribus potius libuerit, vespere, fit ingressus in Conclave. Clericus Caeremoniarum capit Crucem Papalem et procedit: quem Cardinales sequuntur, Episcopi primum, deinde Presbyteri, postremo Diaconi cum suis cappis violaceis: Crucem praecedunt Familiares Cardinalium, et immediate Cantores Hymnum Veni Creator Spiritus cantantes: post Cardinales sequuntur Praelati, atque ita ordine procedentes, Conclave ingrediuntur, et cum ad Cappellata pervenerint, Cardinalium Decanus apud Altare dicit orationem Deus qui corda fidelium; qua finita, tum praesens quum etiam memoratae Constitutiones **Commissum Nobis** de civili Veto, et Leonis XIII **Praedecessores Nostri** (praetermissis iis, quae nonnisi res im peractas respiciunt) iterum leguntur; ac iusiurandum, iuxta superius praescriptam formam, ab omnibus Cardinalibus rursus emittitur. Deinde Cardinales post brevem sermonem habitum per Decanum, quo eos convenientibus verbis ad electi\onis negotium rite et recte peragendum hortatur, ad cellas sorte inter eos distributas divertunt.

Interim Officiales Conclavis et alii in Conclavi servientes iuramenta iuxta praescriptas formulas praestant coram Caeremoniarum Praefecto vel S. Collegii Secretarie, ad rem deputatis a Cardinali Camerario, coram quo antea et ab ipsis iusiurandum emittendum est. Pariter hac eadem die, qua fit ingressus in Conclave, Praelatus Pontificiae Domui praepositus et Marescallus Conclavis iusiurandum emittere debent iuxta statutas formulas coram Cardinali Decano, praesentibus omnibus Cardinalibus, idemque praestant Praelati, quibus Conclavis custodia concreditur.

46. Tandem, postquam ter iussu Cardinalis Decani, campanula personata fuerit, exclusis omnibus, qui in Conclavi remanere non debent, ipsum Conclave intus et extra claudatur, et claves S. R. E. Camerario ac Magistro Caeremoniarum et Praelatis custodibus Conclavis iuxta solitum assignentur.

Deinde accensis fanalibus, tres Cardinales Capita Ordinum et Camerarius, una cum Magistro Caeremoniarum latebras et angulos omnes Conclavis diligenter perquirant, ne quis ex iis, qui esse in Conclavi prohibentur, intus remanserit. In Conclavi autem esse

possunt Familiares Cardinalium et alii Officiales et Ministri Conclavis, quos superius recensuimus; omnium autem istorum Conclavistarum recognitio fieri debet, ne quis inter illos forte sit ex iis, qui in Conclavi esse non possunt: quae recognitio ut certius fiat, iubentur Conclavistae omnes intrare Cappellata, et postea singillatim recensentur.

CAPUT IV.

De clausura Conclavis, ac de secreto servando in iis omnibus, quae in Conclavi aguntur

47. Electio Summi Pontificis fieri debet in Conclavi, et eo clauso (42), sublata tamen nullitate electionis a Gregorio XV (vel alio quovis decreto pontificio) hac de re statuta.

48. Tenentur quoque Cardinales pro tempore deputati, per se vel per alios, cellas Cardinalium et alia Conclavis loca saepius visitare et diligenter perquirere, ne Conclavis clausura ullo modo violetur. Et si quid tale deprehensum fuerit, auctores e Conclavi expellantur et gravibus poenis futuri Pontificis arbitrio plectantur (43).

49. Clauso Conclavi, nulli ad colloquio cum Cardinalibus vel aliis in Conclavi partem habentibus admittantur, nisi praesentibus Praelatis, quibus Conclavis custodia conceditur, et nisi voce et idiomate intelligibili loquantur. Et si quis forte (quod absit) clam ipsum Conclave ingrediatur, omni honore, gradu, atque officio et beneficio ipso facto privatus existat (44).

50. Volumus item ut epistolae, aut cuiusvis generis scripta, etiam typis edita, tum ad eos, qui in Conclavi sunt (non exceptis ipsis S. R. E. Cardinalibus), tum praesertim e Conclavi ad eos, qui foris sunt, mitti nullatenus possint, nisi prius omnia et singula S. Collegii Secretarii, ac simul Praelatorum, qui ad custodiam Conclavis deputati sunt, examini atque inspectioni subiiciantur. Absolute autem omnibus interdiciamus, ne ephemerides quotidianae vel periodicae extra Conclave mittantur. Qui vero contro fecerint, poenae excommunicationis latae sententiae subiaceant (45).

51. Praeterea, uti iato in supm relatis, tam pro S. R. E. Cardinalibus quam pro Conclavistis, iurisiurandi formulis expressum est, severe praecipimus et mandamus ut ab omnibus in Conclavi partem habentibus secretum religiosissime servetur in iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis pertineant, et in iis quae in Conclavi, seu in loco electionis agantur. Hinc quaecumque directe vel indirecte secretum violare quomodolibet poterunt, sive verba, sive scripta, sive signa, aut alia quaevis, omnia vitare et cavere omnino tenentur (46); ita ut hanc legem violantes excommunicationem ipso facto incurrant, a qua, sicut ab alia quavis et contra quoslibet in hac Constitutione imposita et irrogata seu infra imponenda et irroganda poena excommunicationis, a nullo, ne a Maiori quidem Poenitentiario, cuiuslibet facultatis vigore, praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possint (47).

52. Specialiter autem, sub eiusdera excommunicationis poena, Cardinales prohibemus, ne suis Familiaribus seu Conclavistis vel aliis quibusvis ea pandant, quae scrutinium directe vel indirecte respiciant, itemque quae in Cardinalium Congregationibus sive ante Conclave sive ipso durante habitis acta vel decreta sint.

53. Insuper praecipimus, graviter onerata ipsorum conscientia, S. R. E. Cardinalibus ut secretum huiusmodi servetur etiam post peractam novi Pontificis electionem, neque ullo raodo ipsum violari liceat, nisi ab eodem Pontifice peculiaris ad hoc facultas aut expressa dispensatio concessa fuerit. Quod praeceptum extendi voluraus ad alios omnes, qui in Conclavi partera habuerunt, si quid forte, bona vel mala fide, de iis, quae in Conclavi gesta sint, cognoverint.

CAPUT V.

De forma electionis (48)

54. Mane sequenti, post clausum praecedenti nocte Conclave, ac post solitum campanulae sonum, conveniunt Cardinales in eo praesentes, qui infirmitate non sunt impediti, induti super vestem crocea aut mozzeta violacea (quibus vestibus uti debent quandocumque aliquid collegialiter agendum est), ad designatum Sacellum, et ibi celebrata consueta Missa, et facta Cardinalium Communione, ac postea recitato Hymno Veni Creator Spiritus cum oratione de Spiritu Sancto, statim ad negotium electionis procedere debent, quod quidem uno tantum ex tribus, qui infra exponuntur, modis sive formis peragendum est, alioquin electio nullitatis vitio subiacet.

55. Primus modus est, qui quasi *per inspirationem* vocatur, quando scilicet omnes Cardinales, quasi afflati Spiritu Sancto, aliquem unanimiter et viva voce Summum Pontificem proclamant; circa quem modum infrascripta notanda sunt.

Primum, haec forma electionis adhiberi potest solum in Conclavi, et eo clauso. Secundo, debet fieri electio secundum hanc formam ab omnibus et singulis Cardinalibus in Conclavi praesentibus, etiam iis, qui ob infirmitatem in cellis detinentur. Tertio communiter, et nemine eorum dissentiente. Quarto, nullo praecedente de persona speciali tractatu, per verbum « eligo » intelligibile voce prolatum, aut scripto expressum, si voce non possit proferri. Exemplum autem huius, potest esse huiusmodi. Si quis e Patribus, clauso Conclavi, nullo, ut praefertur, praecedente speciali tractatu, diceret: Reverendissimi Domini, perspecta singulari virtute et probitate Reverendissimi D. N., iudicarem illum eligendum esse in Summum Pontificem, et ex nunc ego ipsum eligo in Papam. Deinde hoc audito, si ceteri Patres, nemine excepto, sequentes primi sententiam eodem verbo « eligo » intelligibili voce prolato, aut si non potest, in scriptis expresso, eundem N., de quo nullus specialis tractatus praecessit, communiter eligerent, ipse N. esset canonice electus et verus Papa secundum hanc electionis formam, quae dicitur per inspirationem.

56. Secuudus modus est *per compromissum*, quando scilicet Cardinales ad electionem per hanc formam seu viam procedere volentes, committerent aliquibus ex Patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesiae Catholicae provideant de Pastore, cuius formae praxis debet esse huiusmodi. Primo omnes et singuli Cardinales in Conclavi clauso praesentes, nemine eorum dissentiente, in. aliquos ex Patribus (i. e. in tres vel quinque vel septem, non in minorem vel maiorem numerum) compromissum faciunt, exempli gratia in hanc formam: « In nomine Domini Amen. Anno etc. mense etc. die etc. Nos Episcopi, Presbyteri et Diaconi S. R. E. Cardinales omnes et singuli in Conclavi existentes, videlicet N. N. (et singillatim omnes nominentur Cardinales) elegimus, et eligimus per viam procedere compromissi, et unanimiter et concorditer, nemine discrepante, eligimus

compromissarios N. N. et N. Cardinales etc., quibus damus plenariam facultatem et potestatem providendi S. R. E. de Pastore sub hac forma videlicet ». (Hic necesse erit, ut Cardinales Compromittentes exprimant modum et formam, secundum quam Compromissarii debent eligere, et secundum quam electus debet censi verus et legitimus Papa, ut puta si electi sint tres Compromissarii, declarandum est an ad hoc ut electio sit valida, prius proponete debeant Sacro Collegio personam ab ipsis nominandam ad Pontificatum, an vero absolute debeant electionem peragere; an omnes tres debeant convenire in unam personam; an vero sufficiat, quod duo in unam concordent, et an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, et alia his similia). His autem, vel aliis similibus expressis, addi compromisso debet tempus, ad quod usque volunt Cardinales potestatem Compromissarios habere eligendi, et postea subiunguntur haec verba: « Et promittimus nos illum pro Romano Pontifice habituros, quem DD. Compromissarii secundum formam praedictam duxerint eligendum », vel alia ad formam Compromissariis praescriptam accommodata.

Secundo, completo huiusmodi mandato, Compromissarii ad partem in aliquo loco separato et clauso se conferunt, et de electione facienda tractant, et debet inter eos praemitti protestatio, quod per quamcumque prolationem verborum suum dare consensum non intelligunt, nisi in scriptis illum expresse ponant. Et haec protestatio necessaria est inter Compromissarios, ut verbis humanis et reverentialibus inter se, sine praeiudicio, uti possint.

Tertio, facta per Compromissarios electione secundum formam eis praescriptam, et in Conclavi promulgata, electus per huiusmodi viam compromissi, est canonicus et verus Papa.

57. Tertius et ordinarius modus, seu forma electionis Romani Pontificis est, quae vocatur *per scrutinium*. Qua in re plenissime confirmamus et renovamus legem iam a Praedecessoribus Nostris sapienter inductam ac per plura deinde saecula semper religiosissime servatam, qua nempe statutum est ut file tantummodo Romanus Pontifex habendus sit, in queto duae saltem ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium per secreta schedularum suffragia convenerint (49).

Numerus autem suffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium, ut electio per viam scrutinii valida sit, ita est censendus ut in duabus tertiis partibus suffragium electi non numeretur, nec quisquam, sive scrutinii sive compromissi via procedatur, seipsum eligere, seu suffragium sibi dare ullatenus possit: electi tamen persona, si in Conclavi sit, debeat in numerum Cardinalium computari (50).

58. Scrutinii autem ritus continet tres actiones: alteram, quae antescrutinium, alterare, quae scrutinium, et tertiam, quae postscrutinium appellari potest.

59. Antescrutinii actus sunt quinque, videlicet: praeparatio schedularum; extractio Scrutatorum, Deputatorum pro votis infirmorum et Recognitorum per sortem; scriptio schedularum; earum complicatio; obsignatio earumdem.

60. Scheduling praeparatio et distributio ad Magistros Caeremoniarum pertinet, qui eas impressas, ubi fieri poterit, alioquin vivius manu scriptas secundum formam inferius describendam accipient, et singulis Cardinalibus saltem duas vel tres distribuent.

61. Forma autem schedulae, quoad eius figuram attinet, erit altera parte longior, hoc est plus longa, quam lata. Circa ea vero, quae in eisdem schedulis contenta sunt, in anteriori eius parte, quae brevitatis gratia facies nominati potest, tria comprehendi debent. Primo in superiori parte secundum eius latitudinem, duo haec verba Ego Card. cum tanta ad invicem distantia ut inter ipsa, nomen proprium Cardinalis eligentis scribi possit, et paulo inferius bina signa, parvorum hemiciclorum instar confecta., ad loca sigillorum indicanda.

Secundo, in medio continere debet haec verba:

Eligo in Summum Pontificem Reverendissimum Dominum meum D. Cardinalem

Tertio, in parte inferiori, alia bina signa, uti supra hemiciclorum instar confecta, ad loca sigillorum similiter demonstranda.

In exteriori autem parte schedularum, quae tergum nominati potest, duo sunt imprimeridi limbi ex illis, quos ad ornatum libroturo impressores adhibent, et vulgati vocabulo fregi nuncupant, quorum primum circa sui medium continet hoc verbum, Nomen, impressum secundum longitudinem ipsius limbi; alterum vero continet hoc verbum, Signa, similiter impressum, ut praecedens. Hi autem limbi excogitati sunt ad obscurandum diaphanum paginarum, ne scilicet ad lumen, nomina et signa eligentium conspici possint; ubi vero impressoris copia non fuerit, limborum defectus lineis suppleri poterit. Sed haec fient clariora per infra positas figuras schedularum.

62. Secundus actus antescrutinii est extractio Scrutatorum, Deputatorum pro votis infirmorum, et Recognitorum: quae extractio, antequam ad scrutinium procedatur, sorte facienda est, hoc modo. In uno sacco, aut vase, publice ponantur tot schedulae, vel si magis placet, spherulae lignae palam numeratae, quot sunt Cardinales praesentes in Conclavi, cum eorum nominibus: deinde per ultimum Diaconum extrahantur primo Scrutatores tres, postea tres Deputati pro votis infirmorum, qui brevitatis gratia Infirmary appellari possunt, ac tandem Recognitores, de quorum omnium officio inferius suo loco scribetur. Quod si in extractione Scrutatorum, Infirmary et Recognitorum, extracti fuerint Cardinales, qui ob infirmitatem aliudve impedimentum muneribus praedictis satisfacere non possint, alii non impediti, loco illorum, extrahantur. Peracta vero extractione, schedulae, seu spherulae eorum, qui extracti fuerunt, in saccum, seu in vas iterum coniiciantur.

63. Tertius actus antescrutinii est schedularum scriptio, quae ab unoquoque Cardinali fiet hoc modo. Primo in superiori parte, in spatio inter verba Ego Card. scribet proprium nomen; deinde in secunda parte nomen illius, quem eligit, caractere tamen, quantum fieri potest, alterato, ne manus scribentis cognosci possit; et caveat ne plura nomina in schedula scribat; quia suffragium esset nullum. In tertia vero parte signa, videlicet numerum aliquem, et dictum aliquod Scripturae seu verbum, aut aliquid huiusmodi, ut in exemplo pro faciliiori intelligentia oculis subiecto, videre est.

64. Quartus actus antescrutinii est schedularum complicatio, quae ut expeditius peragi a Cardinalibus valeat, poterit a Caeremoniarum Magistris, cum eas praeparant, fieri in hunc, qui sequitur modum. Binae fient plicaturae ex utraque parte cuiusque schedulae, ita ut nomen eligentis et signa cum fuerint scripte, maneant tecta ex utraque parte a limbis; delude quod reliquum est ita complicitur ut schedula fere ad latitudinem pollicis redigatur, prout ex complicata schedula, quae hic exempli gratia ponitur, conspici potest.

EXEMPLUM

Schedulae plicatae

=====

NOMEN

Eligo in Summum Pontificem R. D.

..... (locus ultimae plicaturae). meum D. Card. Baronium.

SIGNA

=====

Ceterum Magistri Caeremoniarum schedulas, non complicatas ut supra, sed explicatas, Cardinalibus distribuent, et Cardinales easdem, postquam ut supra scripserint, complicabunt iuxta plicaturas a Magistris Caeremoniarum paratas.

Secretarius autem S. Collegii et Magistri Caeremoniarum debent ab aula discedere, antequam Cardinales nomen eligendi in schedulis scribere coeperint, ita ut tempore scrutinii Cardinales soli in Cappella remaneant.

Porro, post eorum egressum ex aula, ultimi Cardinalis ordinis Diaconorum erit ostium Cappellae claudere: ac generatim ipsum, quotiescumque opus fuerit, aperire et claudere, exempli gratia, quum Cardinales Infimarii ad vota infirmorum, colligenda. pergunt ac postea quum ad Cappellam redeunt, vel ob quamcumque aliam necessitatem.

65. Quintus et postremus actus antescrutinii est schedularum obsignatio, quae ab unoquoque Cardinali facienda erit in tergo schedularum cum cera rubra et sigillo ad hoc parato. Porro sigillum non debet esse solitum Cardinis, sed aliud, et secrete habitum, et ita simplex ut facile notari possit, veluti si in sigillo sculpantur aut tres numeri, aut tres litterae et numeri, vel una tantum imago.

Haec de antescrutinio sufficiant; ceterum, quod attinet ad Cardinales infirmos, aut aliter impeditos, inferius suo loco dicetur.

66. Sequitur secunda actio, quae nomine scrutinii appellata fuit. Octo sunt huius actionis actus, videlicet: delatio schedulae, iuramenti praestatio, positio schedulae in calicem, schedularum mixtio, earum numeratio, scrutinii publicatio, schedularum in filum insertio, earum depositio seorsum.

67. Delatio schedulae, et duo sequentes actus, qui melius simul describuntur ob eorum connexionem, hoc modo fient. Quilibet Cardinalis propriam schedulam, postquam illam scripserit, obsignaverit et complicaverit, duobus primis digitis sumet, ac elevata manu palam deferet ad Altare, penes quod stant Scrutatores, et in quo est calix magnus ad recipiendas schedulas paratus et patena coopertus; ibique genuflectens, aliquantulum orabit: deinde surgens, alta et intelligibili voce, iurabit in hanc formam, quae in tabella super Altari posita descripta habetur:

Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me eligere, quem secundum Deum iudico eligi debere.

Post haec schedulam in parenato ponet, et per patenam mittet in calicem; quo facto inclinabit se ad Altare, et ad suum locum revertetur.

68. Haec servanda erunt si Cardinalis ad Altare pergere possit; nam si ob infirmam valetudinem non possit, et praesens in Cappella sit, ultimus Scrutator ad eum accedet; et Cardinalis infirmus, postquam schedulam in loco suo secrete, ut supra dictum est, confecerit, praevio iuramento praedicto, ipsam obsignatam et complicatam eidem Scrutatori tradet, qui eam palam deferet ad Altare, et sine oratione et iuramento in patenam ponet, et per eam in calicem mittet.

69. Si vero aliqui Cardinales infirmi sint in suis cellis, tres Cardinales Infirmarii, ut supra extracti, ad eos accedent cum capsula altitudine unius palmi, in cuius superiori parte sit rima, sen foramen, eius magnitudinis, ut per illud schedula complicata possit per suam latitudinem intus capsulam transmitti; quam capsulam antequam Scrutatores Infirmariis tradant, palam aperient, ut ceteri Cardinales possint eam inanem et vacuum conspiciere, deinde cludent, et clavem ponent super Altare; deinde Infirmarii cum capsula clausa, et cum parvo disco sufficientes schedulas continentes, ad unumquemque eorum accedent; et infirmi acceptas ex disco schedulas secrete scribent, obsignabunt et complicabunt, et praevio iam dicto iuramento in capsulam per rimam mittent; quod si infirmi scribere non possint, sive aliquis ex tribus Cardinalibus Infirmariis, sive alius ex ordine tamen clericali, eorum arbitrio deligendus, praestito de secreto servando in manibus Infirmariorum iuramento, praedicta faciet: atque hi advertere debent quod non solum iuramenti vinculo tenentur servare secretum, sed etiam in excommunicationem latae sententiae, si contrafecerint, incurrent. His peractis, Infirmarii ad Cappellam revertentur cum capsula, quam Scrutatores aperient, et schedulas in ea contentas palam numerabunt: et tot repertas, quot sunt infirmi, ponent singillatim in patenam, et per patenam simul omnes in calicem.

Ne autem nimis in loriguru protrahatur scrutinii actio, Infirmarii poterunt proprias schedulas post Deeanum conficere et in calicem ponere, deinde duro ceteri Cardinales scrutinium agunt, ad infirmos pergere ad accipienda eorum suffragia eo modo, quo proxime ante dictum est.

70. Quartus actus scrutinii est schedularum permixtio, quae fiet per primum Scrutatorem, calice in quo ipsae schedulae positae fuerunt, patena coopetto, pluries agitato.

71. Quintus actus est numeratio schedularum, quae palam fiet per ultimum Scrutatorem, capiendo singillatim unamquamque schedulam ex calice, eamque ponendo in alium, qui ad hoc paratus sit, calicero vacuum. Quod si numerus schedularum non respondeat numero Cardinalium, omnes comburendae sunt, et iterum, idest secunda vice, ad suffragia statim est deveniendum. Si vero numerus schedularum numero Cardinalium respondeat, proseguendi sunt alii actus scrutinii.

72. Sextus actus est publicatio scrutinii, quae per Scrutatores, qui sedent ad mensam ante Altare positam, fiet hoc modo. Primus Scrutator accipiet unam schedulam, eamque intactis sigillis explicabit, et viso in ea schedula electi nomine, eam tradet secundo Scrutatori, qui pariter, eodem electi nomine perspecto, eandem tradet tertio, qui illam alta et intelligibili voce perleget, ut omnes Cardinales praesentes notare possint suffragium in folio impresso, quod penes se habebunt cum nominibus omnium Cardinalium: notabit

autem iuxta nomen Cardinalis ex schedula recitati. Idem faciendum erit de ceteris schedulis in calice positis, usque ad ultimam. Quod si in scrutinii publicatione inveniant Scrutatores duas schedulas ita complicatas ut ab uno tantum datas fuisse appareat, si quidem unus et idem in utraque electus fuerit, schedulae praedictae habebuntur et notabuntur pro uno suffragio, si vero diversi fuerint nominati, neutrum suffragium validum erit; scrutinium tamen neutro casu vitatur. Ceterum suffragia praedicta, finita scrutinii publicatione, a Scrutatoribus iuxta nomina Cardinalium, qui ea obtinuerunt, in unam summam rediguntur, vel in separato folio notabuntur, hoc modo: Reverendissimus D. Cardinalis A habet suffragia 20, et Reverendissimus D. Cardinalis B habet suffragia 15, et sic de aliis; quod fit ne Cardinales, cum opus est, cogantur semper numerare suffragia, quae iuxta nomina Cardinalium notarunt.

73. Septimus actus scrutinii est schedularum in film insertio, quae ut schedulae ipsae cautius conservari possint excogitata fuit. Haec autem insertio fiet per ultimum Scrutatorem, inserendo schedulam unamquamque, postquam eam perlegerit, ac cum filo ad hunc effectum parato, in loco, ubi est verbum Eligo.

74. Octavus et postremus scrutinii actus est depositio schedularum seorsum, quae similiter fiet per ultimum Scrutatorem, qui, finita insertione omnium schedularum in film, capita fidei nodo iunget, et schedulas omnes ita colligatas in alium calicem vacuum, vel in mensa seorsum ponet.

75. Sequitur tertia et postrema actio, quae postscrutinium appellata fuit, cuius actus tres sunt, videlicet: numeratio suffragiorum, eorum recognitio, et schedularum combustio.

Primus itaque actus est numeratio suffragiorum, quae fiet per Scrutatores semper, sive secuta sit electio, sive non: et si quidem secuta non sit electio, ut sciatur quod in eo scrutinio non habetur Papa; si vero secuta sit, at constet de canonica Pontificis electione. Fiet autem haec numeratio suffragiorum hoc modo. Scrutatores in unam summam redigent suffragia, quae quilibet nominatus in Pontificem obtinuit et si invenerint nullum ex nominatis ad duas tertias partes suffragiorum pervenisse, non habetur Papa in illo scrutinio; si vero invenerint aliquem ex nominatis duas tertias partes suffragiorum obtinuisse, aperient electi schedulam (quam ex sigillis et signis ab ipso electo hoc in casu manifestandis cognoscent), etiam in ea parte, in qua est nomen eligentis; et si quidem ex ea apparuerit electum alii suffragatum fuisse, electio eius erit canonica; si vero constiterit sibi suffragium dedisse, eius electio nulla erit ob defectum unius suffragii.

Secundus actus postscrutinii est recognitio, quae per Recognitores, sive secuta sit electio, sive non, fiet inspiciendo tam schedulas scrutinii, quam suffragiorum annotationes factas per Scrutatores, ut per huiusmodi recognitionem constare possit an Scrutatorum sincere et fideliter muneri suo satisfecerint.

Tertius, et postremus actus postscrutinii est combustio omnium schedularum, quae semper et palam per Scrutatores, adiuvantibus Magistris Caeremoniarum, fiet, ac statim post recognitionem, sive electio sit secuta, sive non. Si tamen secundum scrutinium, iuxta ea quae inferius praescribentur, peragendum sit, tunc combustio schedularum primi scrutinii non nisi in fine una cum schedulis secundi scrutinii facienda erit.

76. In Praedecessorum Nostrorum, ac praecipue Gregorii XV, Constitutionibus, ad expeditiorem electionem habendam statutum fuerat ut, scrutinio publicato, si electio per

consensum duarum partiuta in eo facta non fuerit, statim antequam ad alios actus deveniretur, Cardinales possent, semel in quolibet scrutinio, accedere alicui ex illis, qui in eodem scrutinio saltem unum suffragium validum obtinuissent, dummodo is non esset, qui ab ipsomet Cardinali fuerat in scrutinio nominatus. Cum tamen huiusmodi forma accessus non parum esset ad exequendum difficilis, praesertim quoad ea, quae schedularum inspectionem, aperitionem et collationem spectabant, Nos et huic incommodo occurrere et nihilominus optatae electionis accelerationi nullimode officere cupientes, statuimus ac praescribimus ut loco ipsius accessus, semel tam mane quam vespere, post completum iuxta huc usque exposita scrutinium, si quidem in eo secuta non sit electio, Cardinales statim ad novum scrutinium peragendum procedere debeant, in quo rursus suffragia sua ferant, iis, quae in primo scrutinio lata sunt, minime computatis. Volumus autem ut in hoc secundo scrutinio iidem ac in primo ritus serventur, ita tamen ut Cardinales non teneantur novum emittere iusiurandum, neque novos eligere Scrutatores, Infirmarios et Recognitores, sed quae in primo scrutinio quoad haec praestita sunt, sine renovatione valeant etiam pro secundo.

77. Et haec omnia, quae de scrutiniū ritibus sunt exposita, servanda erunt diligenter a Cardinalibus in omnibus scrutiniis, quae singulis diebus peragi debent mane post solitam Missam, et Hymnum Veni Creator Spiritus cum oratione de Spiritu Sancto, et prima quidem tantum die post Cardinalium sacram peractam Communionem; et post meridiem hora opportuna, pariter post Hymnum Veni Creator Spiritus et orationem de Spiritu Sancto (51).

78. Quod si electio aliter celebrata fuerit, quam in scrutinio per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium, electi suffragio non computato; vel per viam compromissi ab omnibus Cardinalibus similiter in Conclavi praesentibus, nemine dissentiente, initi et ita ut nemo seipsum elegerit; vel quasi per inspirationem, nullo praecedente de persona speciali tractatu, omnium pariter Cardinalium praesentium in Conclavi, communiter, nemine itidem dissentiente, per verbum « eligo » intelligibili voce prolatum aut scripto, si voce non potuerit, expressum; nulla sit et invalida eo ipso absque ulla declaratione, et ita electo nullum ius tribuat (52).

CAPUT VI.

De iis, quae servanda vel vitanda sunt in electione Romani Pontificis

79. Simoniae crimen, tam divino quam humano iure detestabile, in electione Romani Pontificis omnino sicut reprobatum esse constat, ita et Nos reprobamus atque damnamus (53), huiusque criminis reos poena excommunicationis latae sententiae innodamus; sublata tamen irritatione electionis simoniacae, quam Deus avertat, a Iulio II (vel alio qualicumque decreto pontificio) statuta, ut praetextus amputetur impugnandi valorem electionis Romani Pontificis.

80. Item sub excommunicationis poena prohibemus ne quis, etiamsi Cardinalatus honore fulgeat, vivente Romano Pontifice et eo inconsulto, tractare de ipsius Successoris electione, aut aliquod suffragium polliceri, vel hac de causa privatis conventiculis factis aliquid deliberare et decernere praesumat (54).

81. Quae autem in memorata Nostra Constitutione **Commissum Nobis** de civili Veto seu Exclusiva, uti vocant, in electione Summi Pontificis ediximus et sanximus, hic omni ex parte atque integre renovantes, confirmata esse volumus. Quamobrem iterum in virtute sanctae obedientiae, sub interminatione divini iudicii et poena excommunicationis latae sententiae, omnes et singulos S. R. E. Cardinales, tam praesentes quam futuros, pariterque Secretarium S. Collegii Cardinalium aliosque omnes in Conclavi partem habentes, prohibemus ne, quovis praetextu, a quavis civili potestate munus recipiant Veto sive Exclusivam, etiam sub forma simplicis desiderii, proponendi. Ipsumve hoc Veto, qualibet ratione sibi cognitum, patefaciant sive universo Cardinalium Collegio simul congregato sive singulis purpuratis Patribus, sive scripto, sive ore, sive directo ac proxime, sive oblique ac per alios, sive ante Conclave sive ipso perdurante. Quam prohibitionem extendi volumus ad omnes interventus, intercessionem aliosque modos quoslibet, quibus laicae potestates cuiuslibet gradus et ordinis voluerint sese in Pontificis electione immiscere.

82. Cardinales praeterea abstineant ab omnibus pactionibus, conventionibus, promissionibus aliisque quibuscumque obligationibus, quibus adstringi possint ad suffragium alicui vel aliquibus dandum vel non dandum; quae omnia et singula, si de facto intervenerint, etiam iuramento adiecto, nulla et irrita, neque ad eorum observantiam quemquam teneri decernimus, et contra facientes ex nunc excommunicationis poena innodamus. Tractatus tamen pro electione habendos, Sede vacante, vetare non intelligimus (55).

83. Pariter interdiciamus ne Cardinales, antequam ad electionem deveniant, capitula conficiant, seu quaedam communi consensu statuunt, ad quorum observantiam sese adstringant, si ad Pontificatum assumantur; quae item, si de facto intervenerint, etiam iuramento adiecto, nulla et irrita declaramus (56).

84. Iisdem denique, quibus Decessores Nostri, vocibus, S. R. E. Cardinales vehementer hortamur ut in eligendo Pontifice, nulla propensione animi vel aversione ducti, nullius inclinati gratia aut obsequio, non intercessionem in saeculo potentium, non vi vel metu vel aura populari moti, sed unice Dei gloriam et Ecclesiae bonum prae oculis habentes, in eum sua vota conferant, quem universali Ecclesiae fructuose utiliterque gubernandae prae ceteris idoneum in Domino iudicaverint (57).

85. Cum vero fideles non tam humanae industriae subsidiis, etsi sollicitae, inniti debeant, quam in humilis devotaeque orationis instantia sperare, huic adiicimus sanctioni, ut in omnibus civitatibus, ceterisque locis saltem insignioribus, ubi primum de Pontificis obitu nuncium pervenerit, a Clero et populo, solemnibus pro eo exsequiis celebratis, singulis diebus (donec Romanae Ecclesiae de suo Pastore fuerit provisum) humiles assidueque preces fundantur ad Dominum, ut Ipse, qui concordiam facit in sublimibus suis, sic efficiat eorundem Cardinalium corda in eligendo concordia, ut provisio celeris, unanimis et utilis (prout animatus salus exigit, et totius orbis requirit utilitas) ex ipsorum unanimitate sequatur. Et ne tam salubre praesentis sanctionis edictum, ignorantiae negligi praetextu contingat, praecipimus ut Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi et alii Ecclesiarum Praelati, ceterique, quibus officium est enuntiare verbum Dei, Clerum et populum, propter hoc specialiter frequentius congregandos, in suis sermonibus ad

supplicum precum suffragia pro celeri et felici exitu tanti negotii frequentanda solerter excitent, et ipsis eadem auctoritate non solum orationum frequentiam, sed observantiam (prout circumstantiae pensandae suaserint) ieiuniorum hortentur (58).

86. Electum vero haeredem et Successorem Nostrum rogamus, ne muneris arduitate deterritus ab eodem subeundo se retrahat, at potius divinae voluntatis consilio humiliter se subiiciat: nam Deus qui imponit onus, manum etiam Ipse supponet, ne ei ferendo sit impar; is enim qui oneris est auctor, Ipse est administrationis adiutor; et ne sub magnitudine gratiae succumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem (59).

CAPUT VII.

De acceptione et proclamarione electionis, nec non de consecratione et coronatione novi Pontificis

87. Post electionem canonice factam consensus electi per Cardinalem Decanum nomine totius S. Collegii requiratur (60).

88. Hoc consensu praestito intra terminum, quatenus opus sit, prudenti arbitrio Cardinalium per maiorem votorum numerum determinandum, illico electus est verus Papa, atque actu plenam absolutamque iurisdictionem supra totum orbem acquirit et exercere potest. Hinc, si quis litteras super negotiis quibuscumque confectas, quae a Romano Pontifice ante coronationem suam emanaverint, audeat impugnare, excommunicationis sententiae innodamus (61).

89. Deinde populo expectanti novus Romanus Pontifex a Priore Diaconorum publicatur (62).

90. Quod si electus nondum sit Presbyter vel Episcopus, a Decano Collegii Cardinalium ordinabitur et consecrabitur (63).

91. Tandem per Decanum Cardinalem Diaconum coronatur (64).

Haec igitur, tota rei causa graviter considerata, atque etiam Decessorum Nostrorum exemplis permoti, statuimus et praescribimus, decernentes praesentes has Litteras et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo quod quilibet in praemissis ius vel interesse habentes, vel habere praetendentes quomodolibet illis non consenserint, nec ad ea vocati sive auditi fuerint, aut ex quibuslibet aliis causis, impugnari minime posse, sed easdem semper ac perpetuo firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac iis ad quos spectat et pro tempore spectabit suffragari, et ab eis respective et inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Volumus etiam Nostras has Litteras legi coram omnibus in primis Congregationibus post obitum Pontificis haberi solitis, ut supra (n. 11, a); rursus post ingressum in Conclave, ut supra (n. 45); item cum quis ad purpurae honorem fuerit evectus, interposito sacramento de religiose retinendis iis, quae in praesenti Constitutione decreta sunt.

Non obstantibus, quatenus opus sit, per Romanos Pontifices Praedecessores Nostros editis Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, quas omnes et singulas abrogatas, ut supra, declaramus, ceterisque etiam individua ac specialissima mentione et derogatione dignis contrariis quibuscumque.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostrae constitutionis, ordinationis, abrogationis, mandati, innodationis, admonitionis, inhibitionis, praecepti, voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo quarto, die vigesima quinta Decembris, Christo Iesu in terris nascenti sacra, Pontificatus Nostri anno secundo.

PIVS PP. X

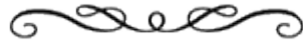
NOTES

- (1) Pii IV Const. **In eligendis**, VII Idus Oct. 1562, § 6; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, IV Non. Oct. 1732, § 6.
- (2) Clem. V in Conc. Viennensi, cap. 2 **Ne Romani** in pr. **de elect.** I, 3 in Clem.
- (3) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**, 24 Maii 1882.
- (4) Clem. V cap. 1 **Ne Romani** in pr. **de elect.** I, 3 in Clem.; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, XVII kal. Decembr. 1621, § 20.
- (5) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.
- (6) Greg. X, in gener. conc. Lugdun. cap. 3 **Ubi periculum**, § I **de elect.** I, 6 in Sext.; Pii IV Const. **In eligendis**, § 6.
- (7) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 7; Pii IV Const. **In eligendis**, §§ 7 et 8.
- (8) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 7.
- (9) Clem XII Chirografo **Avendo Noi**, 14 Dec. 1732. n. 17.
- (10) Pii IV Const. **In eligendis**, § 17.
- (11) Pii IV Const. **In eligendis**, §15; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 10.
- (12) Pii IV Const. **In eligendis**, § 13.
- (13) Clem. V cap. 2 **Ne Romani**, § I **de elect.** I, 3 in Clem.; Pii IV Const. **In eligendis**, § 9; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 15.
- (14) Clem. V cap. 2. **Ne Romani**, § 1 **de elect.** I, 3 in Clem.; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 15; Bened. XIV Const. **In Apostolicae**, Idibus Apr. 1744, § 4.
- (15) Cfr. **Regolamento**, Leonis XIII, nn. 3-6.
- (16) Cfr. **Regolamento**, Leonis XIII, nn. 7-8.
- (17) Const. **Pastor bonus**, Idibus Apr. 1714, §§ 51-55.
- (18) Pii IV Const. **In eligendis**, § 11.
- (19) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 17.
- (20) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 25.
- (21) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 18.
- (22) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV Decet Romanum**, IV Idus Mart. 1621.
- (23) Pie IX Const. **In hac sublimi**, x kal. Sept. 1871 et **Consulturi**, 10 Oct. 1877; Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.

- (24) Pii IX Const, **Cum Romanis Pontificibus**, pridie Nonas Decembris 1869.
- (25) Clem. V cap. 2 **Ne Romani**, § 4 **de elect.** I, 3 in Clem.; Pii IV Const, **In eligendis**, § 29; Greg. XV Const, **Aeterni Patris**, § 22.
- (26) Pii V decretum die 26 Ian. 1571; **Caeremoniale Greg. XV**, § **Porro**.
- (27) Bonif. VIII cap un. **de schismatic.** V, 3 in Sext.; Pii IX Litt. **Quamquam**, 29 Sept. 1867.
- (28) Pii IV Const. **In eligendis**, § 25; Sixt. V Const. **Postquam verus**, III Non. Dec. 1586, § 6.
- (29) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV**, § Porro.
- (30) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 1 **de elect.** I, 6 in Sext.; Pii IV Const. **In eligendis**, §§ 2, 3, 5.
- (31) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § I **de elect.** I, 6 in Sext.
- (32) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.
- (33) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, ' 1 **de elect.** I, 6 in Sext.; Pii IV Const. **In eligendis**, § 4.
- (34) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 17.
- (35) Pii IV Const. **In eligendis**, § 16.
- (36) Pii IV Cens. **In eligendis**, § 17.
- (37) Formula iurisiurandi a Magistris Caeremoniarum atque ab omnibus aliis Conclavistis ecclesiasticis praestandi, una vei altera die ante ingressum in Conclave, eorum Caeremoniarum Praefecto vel S. Collegii Secretario ad rem deputatis:
- « Ego constitutus coram te tactis per me SS. Dei Evangelii coram me positis, iute et promitto me inviolabile servatum esse secretum in omnibus et singulis, quae de novi Pontificis electione deque iis quae in, Conclavi seu in loco electionis aguntur, quovis modo cognoverim, adeo ut nec directe, nec indirecte, neque autu, neque verbo, neque scriptis, vel alias quomolibet ipsum mihi violare liceat, et hoc nedum sub poena excommunicationis latae sententiae, futuro Pontifici speciali modo reservatae, privative etiam quoad S. Poenitentiarum, sed etiam sub poena privationis cuiuscumque benefici, pensionis, officii vel muneris ipso facto incurrendae in casu transgressionis. Quod secretum accuratissimo ac religiose servabo etiam post perastare novi Pontificis electionem, nisi ab cedere Pontifice peculiaris facultas aut expressa dispensatio mihi concessa fuerit.
- Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae propriis manibus tange». Formola del giuramento per i Conclavisti ed altri inservienti laici: « Io stando dinnanzi a toccando colle mie proprie mani i Santi Evangelii, giuro e promette che osserverr un inviolabile e rigoroso segreto su tutte e singolo quelle cosse, le quali in qualunque modo venissi a conoscere, riguardanti la elezione del nuovo Pontefice e cir che avverra noi Conclave o nel luogo della elezione, e che non visiere in alcun modo questo segreto, nh direttamente, nh indirettamente, nh con parole, nh con scritti, nh con segni, o in altra qualsiasi guisa; e cio non solo sotto pena di scomunica, riservata in modo speciale al futuro Pontefice, ad esclusione anche della Sacra Penitenzieria, e da incorrersi senz'altra dichiarazione col solo fatto della violazione del giurato segreto, ma anche sotto altro pene anche gravissimo da infliggermisi dalla stessa Santit` Sua in caso di trasgressione. Il segreto io giuro e promette che manterr coscieneiosamente anche dopo avvenuta l'elezione del nuovo Pontefice, a meno che non mi venga su cir concessa dal medesimo Pontefice una espressa e speciale facolta.»

« Così Dio mi aiuti e questi Santi Evangelii, che tocco colle mie mani ».

- (38) Pii IV Const. **In eligendis**, § 24.
- (39) Clem. XII Chirogr. **Avendo noi**, n. 16.
- (40) Pii IV Const. **In eligendis**, § 18; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 13.
- (41) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV**.
- (42) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 1 **de elect.** 1, 6 in **Sext.**; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 1.
- (43) Pii IV Const. **In eligendis**, § 15.
- (44) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 1 **de elect.** I, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, § 19.
- (45) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 1 **de elect.** 1, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, ' 20; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 11.
- (46) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 20.
- (47) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 19.
- (48) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV**.
- (49) Alex. III in Concil. Later. cap. 6 **Licet de vitanda**, **de elect.** 1, 6; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 1.
- (50) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 2.
- (51) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 17.
- (52) Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 19.
- (53) Iulii II Const. **Cum tam divino**, XIX kal. Febr. 1505.
- (54) Symmachus Papa in Synod. Rom. c. 2 D. 79; Pauli IV Const. **Cum secundum Apostolum**, XVII kal, Ianuar. 1558.
- (55) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 4, **de elect.** I, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, § 26; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 18.
- (56) Pii IV Const. **In eligendis**, § 3; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 18.
- (57) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 4 **de elect.** I, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, § 26; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 23; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 5; Pii IX Const. **Licet per Apostolicas**, VI Idus Septembr. 1874; Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**; Pii X Const. **Commissum Nobis**.
- (58) Greg. X cap. 3 **Ubi periculum**, § 5, **de elect.** I, 6 in **Sext.**
- (59) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.
- (60) **Caeremoniale Rom.**, lib. I, tit. I, **De Conclavi et Electione Papae**, § 34.
- (61) Clem. V, cap. 4, **de sent. excomm.** V, 10 in **Extravag. comm.**
- (62) **Caeremoniale Rom.**, lib. I, tit. I, **De Conclavi et Electione Papae**, § 35.
- (63) **Caerem. Rom.**, lib. I, tit. II, **De ordin. et consecrat. novi Pontificis**, § 13.
- (64) **Caerem. Rom.**, lib. I, tit. II, **De ordin. et consecrat. novi Pontificis**, § 18.
-

2.

**Letteræ Apostolicæ Motu Proprio datæ Pii PP. XI
De præscriptionibus Constitutionis Piane “Vacante Sede Apostolica”
aliqua ex parte innovandis**

Cum proxime

* * *

Źródło: Acta Apostolicæ Sedis, XIV (1922), pp. 145-146.

* * *

**Motu Proprio
Pius PP. XI**

Cum proxime ex occasione Conclavis, in quo, arcano Dei providentis consilio, ad catholice Ecclesie principatum, nullis Nostris meritis, eveci sumus, omnia, quae ad Apostolicam Sedem vacantem et ad Romani Pontificis electionem pertinent, ad praescripta dirigerentur Constitutionis Apostolicae, quam s. m. decessor Noster Pius X die XXV mensis decembris an. MCMIV ediderat, ipsi -VV. FF. NN. S. R. E. Cardinales in coetibus cotidie habitis, qui Congregationes generales praeparatoriae vocantur, optare se significarunt, ut posthac aliquod eius Constitutionis caput sic mutaretur, quemadmodum rerum temporumque ratio postularet. Itaque, re attente perpensa, de Apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, Motu proprio ac certa scientia, haec, quae sequuntur, decernimus atque edicimus:

I. Derogantes iis, quae in Constitutione Pii X *Vacante Sede Apostolica* tit. II, cap. i, n. 33 praescribuntur, ut Cardinalibus, qui longius absunt, fiat Urbem tempore adeundi facultas, decem dierum moram, quae, post diem obitus Summi Pontificis, ad Conclave ineundum dabatur, ad quindecim solidos dies prorogamus; praetereaque Sacro Cardinalium Collegio potestatem facimus ingressus in Conclave etiam per alios duos tresve dies proferendi, ea tamen lege, ut decem et octo ad summum* diebus elapsis, Cardinales, quotquot praesentes aderunt, statim Conclave ingrediantur et ad electionis negotium procedant. Quod vero attinet ad novendialia, servatis iis quae in memoratae Constitutionis tit. I, cap. v, n. 26 leguntur de exsequiis, tribus postremis diebus, sollemniori ritu persolvendis, Cardinales, in primo eorum conventu, praefinient dies, quibus sex priora habenda sint.

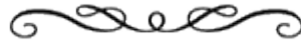
II. Quod in eadem Constitutione decernitur tit. II, cap. n, n. 38, ita volumus observari, ut cuilibet Cardinali, quamvis liberum sit duobus servientibus, clericis, vel laicis, vel uno clerico et uno laico uti, liceat tamen unum solum eumque laicum in Conclave secum adducere. Quod vero additur de servientibus Cardinali infirmo concedendis, id omnino immutatum esto.

III. Legem, quae de Communionem a Cardinalibus faciendam habetur in Piana illa Constitutione tit. II, cap. V, n. 54, sic novamus, ut liceat cuilibet Cardinali sacrum facere;

qui vero, quavis de causa, se a sacro peragendo abstinuerim is in designato sacello et consueta Missa ad sacram Synaxim accedat.

Iubemus autem Nostras has Litteras Motu proprio datas legi coram omnibus S. R. E. Cardinalibus praesentibus, in prima Congregatione generali, quae post obitum Summi Pontificis habebitur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die i mensis Martii, an. MCMXXII, Pontificatus Nostri primo.

3.

Constitutio Pii PP. XII

De Sede Apostolica vacante et de Romani Pontificis electione

Vacantis Apostolicæ Sedis

* * *

Źródło: Acta Apostolicæ Sedis, XXXVIII (1946), pp. 65-99.

* * *

Pius Episcopus

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam

Vacantis Apostolicæ Sedis disciplinam Romanique Pontificis electionem quæ respicere viderentur disponere ac præscribere, iugiter, sæculorum decursu, Prædecessores Nostri sollemne habuerunt, ac proinde vigilantia cura incumbere et salubribus normis consulere sategerunt pergravi negotio Ecclesiæ divinitus commissio, eligendi videlicet beati Petri Apostolorum Principis Successorem, qui hisce in terris Iesu Christi Domini Nostri et Salvatoris vices gerat universumque dominicum gregem supremus Pastor et Caput pascat et regat.

Cum autem hac de Romano Pontifice eligendo leges, procedentibus temporibus numero auctæ, iam in unum collectæ desiderarentur, cumque nonnullæ, ab rerum vicissitudines, peculiaribus adiunctis minus accommodatæ evasissent, Pius X v. m. Decessor Noster, quadraginta abhinc annis, sapienti consilio eas, opportune selectas, in summam redigere decrevit, celeberrima edita Constitutione Vacante Sede Apostolica, die vigesima quinta Decembris anni millesimi nongentesimi quarti.

Interea vero Pius XI rec. mem. nonnulla huiusmodi Constitutionis capita iam immutanda esse censuit quemadmodum rerum temporumque ratio postulare videbatur; itemque Nos Ipsi animo reputavimus alia quoque, eadem de causa, esse reformanda.

Quapropter, re mature perpensa, certa scientia et de Apostolicæ Nostræ potestatis plenitudine, hanc Constitutionem, quæ eadem est ac illa a Pio X s. m. data, sed passim reformata, edere et promulgare statuimus, "qua --ut verbis utamur eiusdem Prædecessoris Nostri-- Sacrum Cardinalium Collegium, Romana Petri Sede vacante, ac in Romano Pontifice eligendo unice utatur," abrogata idcirco Constitutione Vacante Sede Apostolica, prout a Pio X Decessore Nostro fuerat lata.

Praesentis vero Nostræ Constitutionis capita hæc quæ sequuntur habeantur:

TITULUS I

DE SEDE APOSTOLICA VACANTE

CAPUT I

De potestate S. Collegii Cardinalium, Sede Apostolica vacante

1. Sedis Apostolicae vacatione durante, Sacrum Collegium Cardinalium in iis, quae ad Pontificem Maximum dum viveret pertinebant, nullam omnino potestatem aut iurisdictionem habeat, neque gratiam, neque iustitiam faciendi, aut factam per Pontificem mortuum executioni demandandi; sed ea omnia futuro Pontifici reservare teneatur. (1) Itaque irritum et inane esse decernimus quidquid potestatis aut iurisdictionis ad Romanum, dum vivit, Pontificum pertinentis (nisi quatenus in hac Nostra Constitutione expresse permittatur) coetus ipse Cardinalium duxerit (eadem vacante Ecclesia) exercendum. (2)

2. Item praecipimus, ne S. Cardinalium Collegium de iuribus Sedis Apostolicae Romanaeque Ecclesiae quomodolibet disponere valeat, acque in quopiam iuribus eiusdem sive directe detrahare attentet, sive indirecte per conniventiae speciem, seu per dissimulationem facinorum adversus eadem iura, etiam posi obitum Pontificis seu vacationis tempore, perpetratorum, attentare videatur; immo volumus ut omnium virium contentione eadem custodire et defendere debeat. (3)

3. Leges a Romanis Pontificibus latae, per coetum Cardinalium Romanae Ecclesiae, ipsa vacante, corrigi, vel immutati nullo modo possunt, nec quicquam eis detrahi sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsas seu aliquam earum partem. Quod potissimum valet de Constitutionibus pontificiis, ad ordinandum negotium electionis Romani Pontificis latis. (4) Immo si quid contra hoc praescriptum fieri vel attentari forte contigerit, ipsum Suprema Nostra auctoritate nullum et irritum declaramus.

4. Si quae tamen dubia exoriantur circa sensum praescriptionum, quae hac Nostra Constitutione continentur, vel etiam circa rationem, iuxta quam ad usum ea traduci debeat, sive super quovis alio Nostrae huius Constitutionis capite, edicimus ac decernimus unice penes Sacrum Cardinalium Collegio potestatem esse super his ferendi sententiam; quam in rem eidem S. Cardinalium Collegio plenam tribuimus facultatem, qua hanc Nostram Constitutionem interpretari ac dubia declarare valeant. Qua quidem in re, quemadmodum in reliquis, de quibus ad Nostrae huius Constitutionis tramites, excepto ipso electionis actu, deliberari contingat, sai is omnino erit si maior congregatorum Cardinalium pars in eadem sententiam consentiat. (5)

5. Pariter in casu urgentis negotii, quod, ex voto maioris congregatorum Cardinalium partis, in aliud tempus differri non valeat, S. Collegium, item iuxta maioris partis sententiam, de opportuno remedio disponere potest et debet. (6)

CAPUT II De Cardinalium Congregationibus

6. Tempore Sedis vacantis duplex habeatur Cardinalium Congregatio, altera generalis, sive totius Collegii, altera particularis, constans tribus Cardinalibus antiquioribus, uno ex quoque Ordine, cum S. R. E. Camerario, quorum officum tertia die post Conclavis ingressum omnino exspirat, in eorumque locum tres alii sequentes in Ordine quolibet tertio die una cum eodem Camerario succedunt. (7)

7. Volumus ut in dictis Congregationibus particularibus, quae sive ante, sive post coeptum Conclave haberi poterunt, levioris dumtaxat momenti, ac in dies seu passim occurrentia negotia expediantur. Si quid vero gravioris momenti atque indaginis fuerit, id omne ad Congregationem generalem, seu ad S. Collegium Cardinalium deferatur. Ac ulterius, quae in una Congregatione particulari decreta, resoluta, vel denegata fuerint, in aha revocari, mutari, aut concedi nequeant, sed id faciendi ius habeat ipsa tantum Congregatio generalis per pluralitatem suffragiorum. (8)

8. Cardinalium Congregationes generales in Aedibus Apostolicis Vaticanis habeantur, vel, si rerum adiuncta id postulent, in alio opportuniori loco, iudicio ipsorum Cardinalium, eisque praesit Cardinalis S. Collegii Decanus, vel, ipso impedito, Subdecanus.

9. Suffragia in Cardinalium Congregationibus, cum de rebus gravioris momenti agatur, non ore, sed secretis calculis dentur.

10. Inter generales Congregationes singulari mentione dignae sunt quae ante ingressum in Conclave habentur, eademque Congregationes praeparatoriae appellari possunt.

11. Congregationes generales praeparatoriae quotidie omnino locum habere debent a die post obitum Pontificis prudenti trium Cardinalium in unoquoque Ordine priorum et S. R. E. Camerarii iudicio statuendo, usque ad diem quo Conclave Cardinales ingrediuntur, etiam diebus, quibus exsequia defuncti Pontificis persolvuntur, idque eo consilio fiat ut liberum sit tñm Cardinali Camerario sententiam S. Collegii exquirere atque cum ipso quae necessaria vel opportuna iudicaverit, communicare, tum singulis Cardinalibus sententiam suam circa occurrentia negotia aperire, in rebus dubiis explicationes sciscitari, et opportuna proponere.

12. In memoratis Congregationibus generalibus haec praecipue negotia expedienda sunt, (9) rerum agendarum ordine prius cum Cardinalibus communicato:

a) In primis Congregationibus integre legenda erit praesens haec Constitutio, eaque perlecta, iusiurandum ab onmibus Cardinalibus praesentibus iuxta praescriptam formulam (10) praestandum. Quod iusiurandum pariter emittere tenentur omnes alii Cardinales, qui serius ad locum electionis pervenerint, sive nondum sive iam inceptis Comitiiis.

b) Cardinales quam cito ea omnia decernere ac disponere debent, quae ad Conclave inchoandum urgentiora sunt.

c) Constituendus est dies, hora ac modus, quo corpus defuncti Pontificis in Basilicam S. Petri transferatur, illie de more publicae fidelium venerationi exponendum.

d) Item Cardinales omnia opportune paranda curabunt, ut Pontificiae exsequiae per novero continuos dies persolvantur, et praefinient dies quibus sex priores habendae erunt. (11)

e) Deputentur duo viri ecclesiastici, qui orationes De Pontifice defuncto et De eligendo Pontifice recitare debeant.

f) Constituatur dies, quo, si ab ipsis petatur, tum Legatis civilium Regimmm tum Equitibus Ordinis Hierosolymitam S. Collegium conveniendi aditus detur. Praedicti autem Legati nonnisi simul congregati admittantur, neque singulis facultas concedatur S. Collegium adeundi.

g) Nominentur singulares duorum vel trium Cardinalium coetus, vulgo Commissiones: *) pro inquisitione de qualitatibus Conclavistarum eorumque approbatione, (12) itemque pro eorum designatione, qui Conclavi qualibet ratione inservire debeant nec non pro ipsis servitiis ordinandis et moderandis; **) pro constructione et clausura Conclavis, ac pro cellarum dispositione. (13)

h) Proponantur atque approbentur expensae Conclavis.

i) Epistolae Imperatorum, Regum aliorumque civitatum Moderatorum, item Nuntiorum relationes, omniaque alia, quae S. Collegii interesse possint, eum ipso communicentur.

k) Perlegantur, si quae sint, documenta a defuncto Pontifice Sacro Cardinalium Collegio relicta.

l) Frangantur Annulus Piscatoris et Plumbum Cancellariae Apostolicae.

m) Cellae Conclavis Cardinalibus sorte distribuantur, (14) nisi alicuius Cardinalis aetas vel infirma valetudo aliter suadere videantur.

n) Constituantur dies et hora ingressus in Conclave.

CAPUT III

De nonnullis peculiaribus officiis, Sede Apostolica vacante

13. S. R. E. Camerarii et Poenitentiarii Maioris officia non cessant per obitum Pontificis. (15)

14. Si autem contigerit alterius vel etiam utriusque officii vacatio quo tempore Romanus Pontifex supremum diem obiit, vel contingat ante novi Pontificis electionem, tunc in prima Congregatione generali, in priori casu, vel in alia quae habebitur triduo post secutam vacationem alterutrius ex praefatis officiis, vota seu suffragia Cardinalium simul congregatorum pro deputatione illius, qui S. R. E. Camerari vel Poenitentiarii Maioris vices suppleat usque ad electionem novi Pontificis, exquirantur, denturque per schedulas secretas, a Magistris Caeremoniarum etiam ab infirmis Cardinalibus colligendas, ac coram tribus Cardinalibus eo tempore in ordine Prioribus, praesentibus S. Collegii Secretario atque eisdem Caeremoniarum Magistris, aperiendas; isque deputatus habeatur, in quem maior pars votorum seu suffragiorum praefatorum convenerit, ac sic deputato facultates omnes, quas ipse S. R. E. Camerarius vel Poenitentiarius Maior exercere poterat, quamdiu Sedes vacaverit, attribuimus. (16) Quod si forsan vota paria fuerint, ille deputatus habeatur, qui fuerit Ordine dignior, vel, si eundem Ordinis, senior, optione videlicet ad Ordinem episcopalem, inter Cardinales istius Ordinis, elevatione autem ad sacram purpuram inter Cardinales aliorum Ordinum.

15. Cardinali S. R. E. Camerario, vacante Sede Apostolica, incumbit cura et administratio bonorum ac iurium temporalium ipsius S. Sedis, adsistentibus ei in suo officio Cardinalibus eo tempore in ordine Prioribus seu Capitibus Ordinum, et praehabitis semel pro levioribus, ac semper pro gravioribus negotiis suffragiis S. Collegii. Hinc Cardinalis S. R. E. Camerarius, statim ac a secreti Cubiculi Praefecto nuncium de Pontificis obitu acceperit, ad Apostolicum Vaticanum Palatium perget, ut ipsius possessionem, sicut, sive per se, sive per delegatum, utriusque quoque Palatii ad Lateranum et ad Castrum Gandulphi, capiat ac eorum regimen exercent. Eiusdem Camerarii erit Pontificis mortem iure recognoscere, adstantibus Praelatis Clericis Reverendae Camerae Apostolicae, cum

Secretario-Cancellario, cuius est authenticum mortis actum conticere; (17) statuere, auditis Cardinalibus Capitibus Ordinum, modum ad conservationem corporis defuncti Pontificis pro temporum conditionibus magis convenientem et aptum (nisi forte Pontifex ipse vivens suam hac de re voluntatem manifestaverit); privatis eiusdem Pontificis aedibus sigilla apponere; ipsius obitum cum Cardinali in Urbe Vicario communicare, qui de re Populum Romanum singulari Edicto edocebit; eaque omnia, nomine et consensu S. Collegii, curam, quae ad iura Apostolicae Sedis tuenda et ad ipsius administrationem recte gerendam rerum temporumque adiuncta suadebunt.

16. Cardinalis autem S. Collegii Decani erit, vix dum ab eodem secreti Cubiculi Praefecto de Pontificis morte fuerit edoctus, ceteris Cardinalibus vacationem Sedis Apostolicae significare, eosque ad Palatium Apostolicum advocare, itemque Pontificis mortem communicare cum exterarum Nationum Oratoribus, nec non cum iis qui ipsarum supremo potiuntur imperio.

17. Poenitentiarius Maior eiusque officiales, Sede vacante, ea facite et expedire valeant, quae a fel. rec. Pio XI constituta ac definita sunt. (18)

18. Cancellari S. R. E. officium per obitum Romani Pontificis non expirat: Apostolicarum tamen sub plumbo Litterarum per eum expeditio, vacante Apostolica Sede, suspenditur. Datarii vero ministerium per eiusdem Pontificis obitum omnino expirat. (19)

19. Item per obitum Pontificis cessat munus Cardinalis Secretarii Status, eoque munere, Sede vacante, fungitur Praelatus S. Collegii Secretarius. Quod si hoc officium iam vacaverit, vel ipsa Sede Apostolica vacante, vacare contingat, eiusdem S. Collegii erit, aliquem ad illud, quamdiu scilicet Sedes Apostolica vacaverit, per pluralitatem suffragiorum deputare.

20. E contra Cardinalis in Urbe Vicarii officium et iurisdictio non exspirant morte Romani Pontificis. Quod si ipsum Vicarium Urbis, Sede vacante, e vivis decedere contigerit, ne Christifideles Urbis eiusque Districtus aliquod inde accipiant in spiritualibus detrimentum, tunc existens Vicesgerens, quamdiu Sedes vacaverit, omnes et singulas habebit facultates, auctoritatem et potestatem, quae eidem Vicario pro exercitio officii Vicariatus quomodolibet competebant, quasque Pontifex ipse, occurrente vacatione Vicariatus Sede plena, Vicesgerenti praedicto quandoque per aliquod tempus, donec scilicet successorem Vicarium deputaverit, attribuere solet. (20)

21. Item Legatorum, Nuntiorum ac Delegatorum Apostolicorum officium et potestas non cessant Sede vacante.

22. Probe antea scientes eo maximo tempore, cum de creando Pontifice agitur, divinam opem per assiduas preces, aliaque christianae pietatis et caritatis opera impensius expetendam, ac promereri satagendum esse; ideo sicuti magnopere commendamus, ita quoque retineri volumus laudabilem morem huc usque observatum, ut defuncti Pontificis Eleemosynarius secretus id muneris exercere pergat eum debita S. Collegio Cardinalium subiectione et ab eo dependentia, donec novus Pontifex eligatur, utque eadem pecuniae vis in subventionem eorundem pauperum et egenorum Sede vacante per ipsum

Eleemosynarium dispensetur ac erogetur, quae vivente Pontifice distribui solet ad quem effectum consueta mandata a tribus Cardinalibus eo tempore in Ordine Prioribus, seu deputatis expediantur. (21)

23. Sede Apostolica vacante, universa civilis potestas Romani Pontificis circa regimen et gubernium Status Civitatis Vaticanae spectat ad S. Cardinalium Collegium, quod tamen leges condere non poterit, nisi urgente necessitate et pro tempore vacationis Sedis, in posterum tantum valituras si novus Pontifex eas confirmare statuerit. (22)

CAPUT IV

De Sacris Romanis Congregationibus et Tribunalium eorum quae facultatibus Sede Apostolica vacante

24. Circa facultates Sacrarum Romanarum Congregationum, Sede vacante, hae, quae sequuntur, normae ab omnibus servandae sunt, non obstantibus privilegiis quibusvis.

25. Sacrae Congregationes, eadem Sede vacante, nullam potestatem habent in iis, quae Sede plena facere et expedite non possunt nisi facto verbo cum Ssmo. vel ex audientia Ssmi, vel vigore specialum et extraordinarium facultatum, quae a Romano Pontifice earundem Congregationum Praefectis vel Secretiis concedi solent.

26. Facultates vero quae ipsis per Litteras apostolicas attributae sunt, et proinde tamquam ordinariae atque ipsarum Congregationum propriae censentur, eae morte Romani Pontificis non extinguuntur.

27. Volumus tamen ut his facultatibus ordinariis Sacrae Congregationes solummodo in iis gratiis concedendis, quae minoris momenti sunt, libere, pro rei opportunitate, utantur. In iis vero expediendis definiendisque negotiis quae graviora vel controversa esse videntur, illud statuimus ut, si res talis sit, quae in aliud tempus differri valeat, futuro Pontifici reservetur omnino: sin autem nullam admittat moram, tunc S. Collegio concedimus ut committere possit negotium Praefecto et aliquot aliis Cardinalibus eius Congregationis, ad quam Pontifex illud examinandum verisimiliter commisisset, qui, negotio accurate discusso, ea desuper decernere possint, per modum tamen provisionis, donec eligatur Pontifex, quae, iuxta datare sibi a Domino prudentiam, iuribus et rationibus ecclesiasticis custodiendis ac tuendis apta et consentanea censuerint. (23)

28. Tribunal S. R. Rotae et Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae Sede vacante ius dicere pergunt iuxta leges sibi proprias, servatis tamen quae cann. C. I. C., 244 ' 1 et 1603 ' 2 praescripta sunt.

CAPUT V

De exsequiis Romani Pontificis

29. Romano Pontifice vita functo, Cardinales exsequias pro eius anima de more per novem continuos dies persolvent, nisi forte in illis novem diebus aliquod festum ex praecipuis et magnis incidat, propter cuius observantiam exseqmae intermittendae videantur, vel etiam causa quaedam vere gravis et urgens occurrat quae prudenti

Cardinalium iudicio exequiarum ordinem suspendere cogat: exsequiae autem forte intermissae erunt resumendae, si tempus sufficiat. Tribus vero postremis diebus solemniori ritu exsequiae ipsae celebrabuntur; et ultimo earumdem exsequiarum die a viro ecclesiastico ad hoc deputato habebitur oratio *De Pontifice defuncto*;

30. Tumulationis authenticum instrumentum, si ipsa fiat in Basilica Vaticana, Notarius conficiet Capituli eiusdem Basilicae. Postea vero Clericus unus Rev. Camerae Apostolicae nec non delegatus aliquis a Praefecto secreti Cubiculi defuncti Pontificis separatim documenta con ficiant qua fidem peractae tumulationis, primus coram Reverenda Camera Apostolica, alter coram Praefect Cubiculi. (24)

31. Si contingat Romanuni Pontificem extra Urbem supremum diem obire, S. Cardinalium Collegii erit omnia opportune disponere pro digna ac decora translatione cadaveris ad Vaticanam Basilicam S. Petri.

TITULUS II DE ELECTIONE ROMANI PONTIFICIS

CAPUT I De electoribus Romani Pontificis

32. Ius eligendi Romanum Pontificem ad S. R. E. Cardinales unice et privative pertinet, excluso prorsus atque remoto quolibet cuiuspiam alterius Ecclesiasticae dignitatis, aut laicae potestatis cuiuslibet gradus et ordinis interventu. (1)

33. Si quando contingat ut Romanns Pontifex decedat, perdurante celebratione alicuius Concilii generalis, sive Romae illud habeatur, sive in alio quovis orbis terrarum loco, electio novi Pontificis ab uno S. R. E. Cardinalinm Collegio semper et exclusive fieri debet, minime vero ab ipso Concilio, cuius acta quae quomodocumque privativum ius Sacri Cardinalium Collegii auso temerario labefactare viderentur, ipso iure irrita declaramus, atque etiam omnino exclusis ab eadem electione peragenda quibuslibet aliis personis cuiusvis, licet ipsius Concilii, auctoritate forte deputandis, praeter Cardinales praedictos. Quin imo, ut in eiusmodi electione memorati Cardinales, omni prorsus impedimento submoto et quavis perturbationum et dissidiorum occasione sublata, liberius et expeditius procedere queant, ipsum Concilium in quibuslibet statu et termnis exsistat, statim ab accepto certo nuntio demortui Pontificis, suspensum ipso iure intelligi debet, adeo nt, nulla prorsus interiecta mora, cessare statim debeat a quibuslibet conventibus, congregationibus et sessionibus, et a quibusvis decretis seu canonibus conticiendis, sub poena nullitatis eorumdem, nec ob quamlibet causam, etiamsi gravissima et speciali mentione digna videatur, ulterius progredi, donec novus Pontifex canonice electus illud reassunii et contiuiuari iusserit. (2)

34. Nullus Cardinalium, cuiuslibet excommunicationis, suspensionis, interdicti aut alius ecclesiastici impedimenti praetextu vel causa a Summi Pontificis electione attiva et passiva

excludi ullo modo potest; quas quidem censuras ad effectum huiusmodi electionis irritum, illis alias in suo robore permansuris, suspendimus. (3)

35. Postquam aliquis S. R. E. Cardinalis in Consistorio creatus et publicatus fuit, is statim vocem et ius eligendi Pontificem habet, et consequenter etiamsi cardinalitius galerus nondum illi traditus sit, neque os clausum, rei si clausura fuerit, nondum tamen apertura sit. Etenim huiusmodi claudendi oris ritus ad praecipuam Cardinalium facultatem, quae circa Summi Pontificis electionem versatur, non pertinet, sed caeremonia quaedam est, ea de causa introducta, ut Cardinales, antequam in Consistoriis et Congregationibus suffragiata ferant, de modestia, quae ab ipsis in his et aliis actibus adhiberi debet, quodammodo admoneantur. (4)

36. Cardinales canonice depositi, vel qui dignitati cardinalitiae, consentiente Romano Pontifice, renunciaverunt, nullum ius ad electionem habent. Immo, Sede vacante, nec potest S. Collegium restituere et habilitare Cardinales per Papam privatos seu depositos, ne ad vocem quidem. (5)

37. Statuimus etiam, ut cum Pontificem de hac vita migrare contigerit, praesentes Cardinales expectare debeant absentes per quindecim tantummodo solidos dies, facta tamen potestate S. Cardinalium Collegio ingressus in Conclave etiam per alios duos tresve dies proferendi, ea tamen lege ut decem et octo ac summum diebus elapsis, (6) quibus exsequiae defuncti Pontificis celebrantur, Cardinales, quotquot praesentes aderunt, statim Conclave ingredi et ad electionis negotium procedere teneantur. (7)

38. Si tamen Cardinales absentes supervenerint, re integra, id est antequam Ecclesiae sit de Pastore provisum, in eodem negotio, in illo statu, in quo ipsum invenerint, admittantur. (8)

39. Omnibus autem Cardinalibus in virtute sanctae obedientiae praecipimus et mandamus, ut, postquam per Cardinalem Decanum, vel, ipso impedito, per alium Cardinalem, de vacatione Sedis Apostolicae certiores facti, atque ad novi Pontificis electionem advocati fuerint, nisi legitimo impedimento, a S. Cardinalium Collegio recognoscendo, detineatur, indictionis litteris obtemperare, et ad locum eisdem designatum pro perficienda Pontificis electione statim se conferre debeant. (9)

40. Si quis vero forte Conclave intrare noluerit; vel ingressus, absque manifesta infirmitatis causa ramento medicorum et a maiori parte Cardinalium approbata, exiverit; tunc, ipso minime requisito, nec in eiusdem electionis negotio ulterius admittendo, per alios ad eligendum Summum Pontificem libere procedatur. Si vero, infirmitate superveniente, aliquem eorum e Conclavi exire contingat, ipsa etiam infirmitate durante, poterit, eius suffragio non requisito, ad electionem procedi; sed si ad Conclave, post sanitatem sibi restituta, seu ante, redire voluerit, rursus admittatur. (10)

41. Cardinales omnes et singuli, valetudine non impediti, cum tertio pulsata per loca solita conclavis campanula fuerit, ad scrutinium convenire debent; cui legi si quis non obtemperaverit, latae sententiae excommunicationis poenam incurrat. (11)

42. Tandem ut normae mm traditae (12) de ratione vestimentorum quibus S. R. E. Cardinales, Sede vacante, uti debent, hic opportune recolantur, haec quae sequuntur sunt animadvertenda. Habitus quem vocant cardinalitium, eadem Sede vacante, violaceus erit et laneus, sicuri et cappa; eiusdemque coloris fascia serica curo floccis aureis, collare, et caligae; rochetum adhibebitur simplex, opere pinnato ornatum, tum in ore, tum in extremis manicis, quod tamen trium centimetrorum altitudinem non excedat; mozzeta sine mantelletto supra rochetum induatur; pileolum et biretum erunt rubri coloris, seri ex lana; galerus usualis rubeus; calcei nigri. Cardinales ex Ordinibus monasticis et mendicantibus assumpti, habitum sibi proprium de more adhibebunt. In Congregationibus generalibus quae ante Conclave celebrantur, Cardinales uti debent rochetto et mozzeta; itemque rochetto et mozzeta durantibus scrutiniis in Conclavi: in sacris functionibus quae Cappellae vocantur, tappare induent.

CAPUT II

De conclavistis ac de aliis in Conclavi partem habentibus

43. Cuilibet Cardinali in Conclavi liberum sit duobus servientibus clericis, vel laicis, vel uno clerico et uno laico, uti; liceat tamen unum tantum eumque laicum in Conclave secum adducere: (13) infirmis autem et graviter affectis, a maiori parte S. Collegii, vel a Cardinali S. R. E. Camerario una simul cum Cardinalibus Capitibus Ordinum, de consensu maioris partis S. Collegii, tertius indulgeri potest. (14)

44. Conclavistae Praelati esse non possunt, neque consanguinei vel affines in primo et secundo gradu Cardinalium, etiamsi expensis eorum viverent, neque eiusdem Ordinis seu Congregationis religiosae: iis autem omnibus ne fas esto in Conclavi aliis Cardinalibus deservire, quamvis cum istis nullum sive consanguineitatis sive affinitatis sive religionis habeant vinculum. Et de qualitatibus Conclavistarum, qui integritate morum, singulari prudentia et insigni erga S. Sedem religione debent esse conspicui, Cardinales deputati ante ingressum in Conclave diligenter inquisitionem habere, et eos approbare, ac post ingressum denuo diligenter inquirere debent. (15)

45. Conclavistae iusiurandum, quod ab ipsis iuxta statutam formulam (16) edi debet, serio ac religiose, pro rei gravitate, praestent. Quam ob rem S. R. E. Camerarii erit cavere, ut ab ipsis praedictum iusiurandum saltem una vel altera die ante ingressum in Conclave emittatur, postquam unusquisque eorum eiusdem iurisiurandi momentum ac formulae sententiam probe intellexerit.

46. Conclavistae vero, et quicunque alii servientes, e Conclavi, ex causa infirmitatis manifestae et notabilis a medicis iureiurando probatae, et de consensu deputatorum, quorum etiam conscientiam oneramus, et non aliter exituri, nullo modo reverti possunt; sed eorum loco, si necessitas ferat, alii eodem prorsus tempore, quo infirmi exhibent, legitime adprobati et admissi, ac iurisiurandi religione iam adstricti, ingrediantur. (17)

47. Item si quem Cardinalem in Conclavi vita fungi accidat, ipsius Conclavistae statim e Conclavi exire debent neque ad alterius Cardinalis famulatum in eodem Conclavi assumi poterunt. (18)

48. S. Collegii quoque Secretarius, itemque Sacri Palatii Apostolici Sacrista cum uno vel pluribus, ad S. Collegii arbitrium, Clericis coadiutoribus in officio Sacristiae, nec non Praefectus Apostolicarum Caeremoniarum et Magistri Caeremoniarum non plures quam sex Conclave ingrediantur, muneribus quae ad ipsos pertinent vacaturi.

49. Adsint praeterea unus Religiosus pro confessionibus exeipiendis, duo Medici, unus Chirurgus, unus Aromatarius cum uno aut duobus servientibus, qui omnes a maiori parte Cardinalium vel a Cardinali S. R. E. Camerario una simul cu Cardinalibus Capitibus Ordinum, de consensu maioris partis Cardinalium, erunt eligendi; alique Conclavis utilitati atque commoditati servientes, qui tamen plures esse non debent quam quod necessitas postulaverit, (19) quique a Cardinalium Commissione eligentur (cfr. n. 12g).

CAPUT III

De ingressu in Conclave (20)

50. Exsequiis defuncti Pontificis, ut supra, persolutis, et interim Conclavi opportune praeparato, Cardinales, die statuta, in Basilicam Sancti Petri, vel alto pro temporis et loci opportunitate, conveniunt, ubi per Decanum S. Collegii, vel eo impedito per alium ex antiquioribus Cardinalibus, Missa de Spiritu Sancto celebratur, et in fine per aliquem Praelatum aut alium virum ecclesiasticum doctum habetur oratio, qua moneantur, ut, sepositis omnibus privatis affectibus, solum Deum prae oculis habentes, Sanctae Romanae et universali Ecclesiae de Pastore sufficienti et idoneo providere, omni qua possunt brevitate et diligentia curent.

51. Re divina peracta, statim, rei, si Patribus potius libuerit, vespere, fit ingressus in Conclave. Magister Caeremoniarum Crucem Papalem ferens, procedit: quem Cardinales sequuntur, Episcopi primum, deinde Presbyteri, postremo Diaconi, omnes vestibus et mozzeta violaceis laneis cum fascia serica eiusdem coloris et rochetto simplici induti: Crucem praecedunt Familiares Cardinalium, et immediate Cantores Hymnum Veni, Creator Spiritus cantantes: post Cardinales sequuntur Praelati, atque ita ordine procedentes, Conclave ingrediuntur, et cum ad Cappellatam pervenerint, Cardinalium Decanus apud Altare dicit orationem Deus qui corda fidelium; qua finita et ab Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto intimato extra omnes a Sacello, praesens Constitutio (praetermissis iis, quae nonnisi res iam peractas respiciunt) iterum legitur; ac iusiurandum, iuxta superius praescriptam formam, ab omnibus Cardinalibus rursus emittitur. Deinde Cardinalis Decanus Cardinales omnes brevi sermone convenientibusque verbis ad electionis negotium rite et recte peragendum hortatur.

52. His omnibus absolutis, Praelatus secreti Cubiculi Praefectus, qui est Gubernator Conclavis, et Mareschallus perpetuus S. R. E., qui Conclavis est Custos, iusiurandum emittere debent iuxta statutas formulas coram Cardinali Decano, praesentibus omnibus Cardinalibus, idemque praestant Praelati, quibus Rotarum Conclavis custodia conceditur, videlicet, Archiepiscopi et Episcopi Pontificio Solio Assistentes, Protonotarii Apostolici de numero Participantium, Auditores S. R. Rotae et Praelati Clerici Reverendae Camerae Apostolicae. (22)

53. His expletis, Cardinales ad cellas, sorte inter eos distributas, divertunt, exeeptis Cardinalibus in unoquoque Ordine prioribus et Cardinali S. R. E. Camerario, qui in Sacello remanent ut ad clausuram Conclavis procedant.

Iuterim vero Officiales Conclavis et alii in Conclavi servientes insiurandum iam emissum (cfr. n. 45) iuxta praescriptas formulas iterum praestant coram S. Collegii Secretario, adstante Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto, ad rem deputatis a Cardinali S. R. E. Camerario, coram quo antea et ab ipsis iusiurandum emittendum est. (23)

54. Tanidem postquam ter, iussu Cardinalis Decani, campanula personata fuerit, exclusis omnibus, qui in Conclavi remanere non debent, facibus accensis, tres Cardinales Capita Ordinum et S. R. E. Camerarius, una cum Secretario Conclavis, Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto et Magistris, nec non Architecto Conclavis, latebras et angulos omnes Conclavis diligenter perquirant, ne quis ex iis, qui esse in Conclavi prohibentur, intus remanserit; post haec autem Conclave intus claudatur et claves Cardinali S. R. E. Camerario et Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto concredantur. In Conclavi autem esse possunt Familiares Cardinalium et alii Officiales et Ministri Conclavis, quos superius recensuimus; omnium autem istorum Conclavistarum recognitio fieri debet, ne quis inter illos forte sit ex iis, qui in Conclavi esse non possunt: quae recognitio, ut certius fiat, iubentur Conclavistae omnes intrare Cappellata, et postea singillatim recensentur.

55. Eodem tempore quo intus, Conclave et extra claudatur a Gubernatore et a Mareschallo Conclavis, cum suo uniuscuiusque comitatu, necnon a Decano Praelatorum Clericorum Reverendae Camerae Apostolicae cum Secretario-Cancellario, a Cardinali S. R. E. Camerario deputato, cum Magistris Caeremoniarum et Architectis, debitis antea adhibitis diligentis et explorationibus: claves autem Mareschallo-Custodi adsignentur.

56. Utriusque peractae clausurae instrumentum respective conficiatur, unum a Praefecto Apostolicarum Caeremoniarum, a Secretario Conclavis et ab ipso Caeremoniarum Praefecto, Notarii munere fungente, subsignandum, testibus adhibitis duobus Caeremoniarum Magistris; aliud ab aliquo e Praelatis Clericis Rev. Camerae Apostolicae simul cum Secretario-Cancellario a Cardinali S. R. E. Camerario deputatis, et quidem in aedibus Mareschalli Conclavis, adstantibus et subscribentibus ipso Mareschallo, Praelato Gubernatore Conclavis, Commissario Generali eiusdem Conclavis, qui debet esse unus e Collegio Advocatorum Aulae Consistorialis, (24) et Gubernatore Civitatis Vaticanae. (25).

CAPUT IV

De clausura Conclavis, ac de secreto servando in iis omnibus quae in Conclavi aguntur

57. Electio Summi Pontificis fieri debet in Conclavi, et eo clauso, (26) sublata tamen nullitate electionis a Gregorio XV (vel alio quovis decreto pontificio) hac de re statuta.

58. Tenentur quoque Cardinales pro tempore deputati, per se vel per alios, cellas Cardinalium et alia Conclavis loca saepius visitare et diligenter perquirere, ne Conclavis clausura ullo modo violetur. Et si quid tale deprehensum fuerit, auctores e Conclavi expellantur et gravibus poenis futuri Pontificis arbitrio plectantur. (27)

59. Clauso Conclavi, nulli ad colloquium cum Cardinalibus vel aliis in Conclavi partem habentibus admittantur, nisi praesentibus Praelatis, quibus Conclavis custodia conceditur, et nisi voce et idiomate intelligibili loquantur. Et si quis forte (quod absit) clam ipsum Conclave ingrediatur, omni honore, gradu, atque officio et beneficio ipso facto privatus existat. (28)

60. Volumus item ut epistolae, ant cuiusvis generis scripta, etiam typis edita, tum ad eos, qui in Conclavi sunt (non exceptis ipsis S. R. E. Cardinalibus), tum praesertim e Conclavi ad eos, qui foris sunt, mitti nullatenus possint, nisi prius omnia et singula S. Collegii Secretarii, ac simul Praelatorum, qui ad custodiam Conclavis deputati sunt, examini atque inspectioni subiiciantur. Ab hac regula tamen excipitur litterarum commercium, quod liberum erit atque expeditum, inter Officiumn Sacrae Poenitentiariae et Cardinalem Poenitentiarium Maiorem in Conclavi degentem; eaeque litterae, sigillo Officii munitae, nulli examini et inspectioni erunt obnoxiae. (29) Absolute autem omnibus interdiciamus, ne ephemerides quotidianae rei periodicae extra Conclave et in Conclave mittantur. Qui vero contra omnia superius enunciata fecerint, poenae excommunicationis latae sententiae subiaceant. (30)

61. Praeterea, uti iam in supra relatis, tam pro S. R. E. Cardinalibus quam pro Conclavistis, iurisiurandi formulis expressum est, severe praecipimus et mandamus ut ab omnibus in Conclavi partem habentibus secretum religiosissime servetur in iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis pertineant, et in iis quae in Conclavi, sen in loco electionis agantur. Hinc quaecumque directe vel indirecte secretum violare quomodolibet poterunt, sive verba, sive scripta, sive signa, aut alla quaevis, omnia vitare et cavere omnino tenentur, (31) ita ut hanc legem violantes excommunicationem latae sententiae incurrant, a qua, sicut ab alia quavis et contra quoslibet in hac Constitutione imposita et irrogata, seu infra imponenda et irroganda, poena excommunicationis, a nullo, ne a Maiori quidem Poenitentiario, cuiuslibet facultatis vigore, praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possint. (32)

62. Specialiter autem, sub eiusdem excommunicationis poena, Cardinales prohibemus, ne suis Familiaribus seu Conclavistis vel aliis quibusvis ea pandant, quae scrutinium directe vel indirecte respiciant, itemque quae in Cardinalium Congregationibus, sive ante Conclave sive ipso durante habitis, de Pontificis electione acta vel decreta sint.

63. Insuper praecipimus, graviter onerata ipsorum conscientia, S. R. E. Cardinalibus ut secretum huiusmodi servetur etiam post peractam novi Pontificis electionem, neque ullo modo ipsum violari liceat, nisi ab eodem Pontifice peculiaris ad hoc facultas aut expressa dispensatio concessa fuerit. Quod praeceptum extendi volumus ad alios omnes, qui in Conclavi partem habuerunt, si quid forte, bona vel mala fide, de iis, quae in Conclavi gesta sint, cognoverint.

64. Tandem, ut secreto servando strictius consulatur, omnino prohibemus ne in Conclave introducantur, sub quocumque praetextu, instrumenta quae dieunt telegraphica, telephonica, microphonica, radiophonica, photographica, cinematographica et alla huiusmodi.

CAPUT V
De forma electionis (33)

65. Mane sequenti, post clausum praecedenti nocte Conclave, ac post solitum campanulae sonum, conveniunt Cardinales in eo praesentes, qui infirmitate non sunt impediti, ad designatum Sacellum, et ibi celebrata consueta Missa, et facta Cardinalium Communione, qui se a Sacro peragendo quavis de causa sponte abstinerint (34) ac postea a Sacrista recitato Hymno Veni, Creator Spiritus cum oratione de Spiritu Sancto, necnon a Praefecto Apostolicarum Caeremoniarum instrumentis perlectis utriusque Conclavis clausurae, statim ad negotium electionis procedere debent, quod quidem uno tantum ex tribus, qui infra exponuntur, modis sive formis peragendum est, alioquin electio nullitatis vitio subiacet.

66. Primus modus est, qui quasi per inspirationem vocatur, quando scilicet omnes Cardinales, quasi afflati Spiritu Sancto, aliquem unanimiter et viva voce, libere ac sponte Summum Pontificem proclamant; circa quem modum infrascripta notanda sunt.

Primum, haec forma electionis adhiberi potest solum in Conclavi, et eo clauso. Secundo, debet fieri electio secundum hanc formare ab omnibus et singulis Cardinalibus in Conclavi praesentibus, etiam iis, qui ob infirmitatem in cellis detinentur. Tertio, communiter, et nemine eorum dissentiente. Quarto, nullo praecedente de persona speciali tractatu, per verbum "eligo" intelligibili voce prolatum, aut scripto expressum, si voce non possit proferri. Exemplum autem huius, potest esse huiusmodi. Si quis e Patribus clauso Conclavi, nullo, ut praefertur, praecedente speciali tractatu, diceret: "Reverendissimi Domini, perspecta singulari virtute et probitate Reverendissimi Domini N. iudicarem illum eligendum esse in Summum Pontificem, et ex nunc ego ipsum eligo in Papam." Demde hoc audito, si ceteri Patres, nemine excepto, sequentes primi sententiam eodem verbo "eligo" intelligibili voce prolato, aut, si non potest, in scriptis expresso, eundem N., de quo nullus specialis tractatus praecessit, communiter eligerent, ipse N. esset canonice electus et verus Papa secundum hanc electionis formam, quae dicitur per inspirationem.

67. Secundus modus est per compromissum, quando scilicet in quibusdam peculiaribus rerum adiunctis, Cardinales ad electionem per hanc formare seu viam procedere volentes, committerent aliquibus ex Patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesiae Catholicae provideant de Pastore, cuius formae praxis debet esse huiusmodi. Primo omnes et singuli Cardinales in Conclavi clauso praesentes, nemine eorum dissentiente, in aliquos ex Patribus (i.e. in tres vel quinque vel septem, non in minorem vel maiorem numerum) compromissum faciunt, exempli gratia in hanc formam: "In nomine Domini, Amen. Anno etc. mense etc. die etc. Nos Episcopi, Presbyteri et Diaconi S. R. E. Cardinales omnes et singuli in Conclavi existentes, videlicet N. N. (et singillatim omnes nominentur Cardinales) elegimus, et eligimus per viam procedere compromisi, et unanimiter et concorditer nemine discrepante, eligimus compromissarios N., N. et N. Cardinales, etc., quibus damus plenariam facultatem et potestatem providendi S. R. E. de Pastore sub hac forma videlicet" (Hic necesse erit ut Cardinales Compromittentes exprimant modum et formam secundum quam Compromissarii debent eligere, et secundum quam electus debet censi verus et legitimus Papa, ut puta si electi sint tres Compromissarii, declarandum est an ad hoc ut electio sit valida, prius proponere debeant S. Collegio personam ab ipsis nonfinandam ad Pontificatum, an vero absolute debeant

electionem peragere; an omnes tres debeant convenire in unam personam; an vero sufficiat, quod duo in unam concordent, et an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, et alia his similia). His autem, vel aliis similibus expressis, addi compromisso debet tempus, ad quod usque volunt Cardinales potestatem Compromissarios habere eligendi, et postea subiunguntur haec verba: "Et promittimus nos illum pro Romano Pontifice habituros, quem DD. Compromissarii secundum formam praedictam duxerint eligendam," vel alla ad formam Compromissariis praescriptam accommodata.

Secundo, completo huiusmodi mandato, Compromissarii ad partem in aliquo loco separato et clauso se conferunt, et de electione facienda tractant, et debet inter eos praemitti protestatio, quod per quamcumque prolationem verborum suum dare consensum non intelligunt, nisi in scriptis illum expresse ponant. Et haec protestatio necessaria est inter Compromissarios, ut verbis humanis et reverentialibus inter se, sine praeiudicio, uti possint.

Tertio, facta per Compromissarios electione secundum formam eis praescriptam, et in Conclavi promulgata, electus per huiusmodi viam compromissi, est canonicus et verus Papa.

68. Tertius et ordinarius modus, seu forma electionis Romani Pontificis est, quae vocatur per scrutinium. Qua in re plenissime confirmamus legem iam latam ac per plura deinde saecula semper religiosissime servatam, qua nempe statutum est ut ad validam Romani Pontificis electionem requirantur duae saltem ex tribus partibus suffragiorum, (35) eandem tamen modo innovamus quatenus decernimus ut duabus ex tribus suffragiorum partibus unum insuper addatur suffragium, alioquin electio sit ipso iure nulla atque irrita, ita ut ille tantummodo Romanus Pontifex habendus sit in quem duae saltem ex tribus partibus Cardinalium, uno plus, in Conclavi praesentium per secreta schedularum suffragia convenerint.

Quod autem decretum inducendum et observandum iubemus ut quaelibet praecaveatur occasio dubitandi ne in duabus tertiis partibus suffragiorum suffragium ipsius Electi numerari queat, eum nemo unquam sive scrutinii sive compromissi via procedatur, seipsum eligere, seu suffragium sibi dare ullatenus possit: electi tamen persona, si in Conclavi sit, debeat in numerum Cardinalium computari. (36)

69. Scrutinii autem ritus continet tres actiones: alteram, quae ante-scrutinium, alteram, quae scrutinium, et tertiam, quae post-scrutinium appellari potest.

70. Antescrutinii actus sunt quatuor, videlicet: praeparatio schedularum; extractio Scrutatorum, Deputatorum pro votis infirmorum et Recognitorum, per sortem; scriptio schedularum; earum complicatio.

71. Schedularum praeparatio et distributio ad Magistros Caeremoniarum pertinet, qui eas singulis Cardinalibus saltem duas vel tres distribuent.

72. Forma autem schedulae, quoad eius figurare attinet, erit altera parte latior hoc est plus lata, quam longa. In medio autem anterioris eius partis, continere debet haec verba, typis impressa, ubi fieri potest, alioquin unius manu scripta:

Eligo in Summum Pontificem Reverendissimum Dominum meum D. Cardinalem.

.....

73. Secundus actus antescrutinii est extracatio Scrutatorum, Deputatorum pro votis infirmorum, et Recognitorum: quae extractio, antequam ad scrutinium procedatur, sorte facienda est, hoc modo. In uno sacculo, aut vase, publice ponantur tot schedulae, vel si magis placet, spherulae ligneae palam numeratae, quot sunt Cardinales praesentes in Conclavi cum eorum nominibus: deinde per ultimum Diaconum extrahantur primo Scrutatores tres, postea tres Deputati pro votis infirmorum, qui brevitatis gratia Infirmarii appellari possunt, ac tandem Recognitores, de quorum omnium officio inferius suo loco scribetur. Quod si in extractione Scrutatorum, Infirmariorum et Recognitorum, extracti fuerint Cardinales, qui ob infirmitatem aliudve impedimentum muneribus praedictis satisfacere non possint, alii non impediti, loco illorum, extrahantur. Peracta vero extractione, schedulae, seu spherulae eorum, qui extracti fuerunt, in sacculum, seu in vas iterum coniiciantur.

74. Tertius actus antescrutinii est schedularum scriptio. Hic, antequam, videlicet, Cardinales nomen eligendi in schedulis scribere coeperint, Secretarius S. Collegii et Magistri Caeremoniarum debent ab aula discedere, ita ut tempore scrutinii Cardinales soli in Cappella remaneant.

Porro, post eorum egressum ex aula, ultimi Cardinalis ordinis Diaconorum erit ostium Cappellae claudere: ac generatim ipsum, quotiescumque opus fuerit, aperire et claudere, exempli gratia, quum Cardinales Infirmarii ad vota infirmorum colligenda pergunt ac postea quum ad Cappellam redeunt, vel ob quamcumque aliam necessitatem.

75. Schedularum scriptio ab unoquoque Cardinali secreto fiet, in media parte schedulae scribendo nomen illius, quem eligit, caractere tamen, quantum fieri potest, alterato, ne manus scribentis facile cognosci possit; et caveat ne plura nomina in schedula scribat, quia suffragium esset nullum.

76. Quartus actus antescrutinii est schedularum complicatio, quae fiet in medio uniuscuiusque schedulae, ita ut schedula ipsa fere ad latitudinem pollicis redigatur, prout ex figura, quae hic exempli gratia ponitur, conspici potest. (37)
Haec de antescrutinio sufficiant; ceterum, quod attinet ad Cardinales infirmos, aut aliter impeditos, inferius suo loco dicitur.

77. Sequitur secunda actio, quae nomine scrutinii appellata fuit. Octo sunt huius actionis actus, videlicet: delatio schedulae, iurisiurandi praestatio, positio schedulae in calicem, schedularum mixtio, earum numeratio, scrutinii publicatio, schedularum in filum insertio, earum depositio seorsum.

78. Delatio schedulae, et duo sequentes actus, qui melius simul describuntur ob eorum connexionem, hoc modo fient. Quilibet Cardinalis, ordine praecedentiae servato, propriam schedulam, postquam illam scripserit et complicaverit, duobus primis digitis dexteræ manus sumet, ac elevata manu palam deferet ad Altare, penes quod stant Scrutatores, et in quo est calix magnus ad recipiendas schedulas paratus et patena coopertus; ibique genuflectens, aliquantulum orabit; deinde surgens, alta et intelligibili voce, iurabit in hanc formam, quae in tabella super Altari posita descripta habetur:

Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me eligere, quem secundum Deum iudico eligi debere.

Post haec schedulam in patenam ponet, et per patenam mittet in calicem; quo facto inclinabit se ad Altare, et ad suum locum revertetur.

79. Haec servanda erunt, si Cardinalis ad Altare pergere possit: nam si ob infirmam valetudinem non possit, et praesens in Cappella sit, ultimus Scrutator ad eum accedet; et Cardinalis infirmus, postquam schedulam in loco suo, secreto, at supra dictum est, confecerit, praevio iureiurando praedicto, ipsam complicatam eidem Scrutatori tradet, qui eam palam deferet ad Altare, et sine oratione et iureiurando in patenam ponet, et per eam in calicem mittet.

80. Si vero aliqui Cardinales infirmi sint in suis cellis, tres Cardinales Infirmarii, ut supra extracti, ad eos accedent cum capsula altitudine unius palmi, in cuius superiori parte sit rima, seu foramen, eius magnitudinis, ut per illud schedula complicata possit per suam latitudinem intus capsulam transmitti; quam capsulam antequam Scrutatores Infirmariis tradant, palam aperient, ut ceteri Cardinales possint eam inanem et vacuum conspicer, deinde cludent, et clavem ponent super Altare; deinde Infirmarii cum capsula clausa, et cum parvo disco sufficientes schedulas continente, ad unumquemque eorum accedent; et infirmi acceptas ex disco schedulas secreto scribent et complicabunt, et praevio iam dicte iureiurando in capsulam per rimam mittent; quod si infirmi scribere non possint, sive aliquis ex tribus Cardinalibus Infirmariis, sive alius ex ordine tamen clericali, cuiuslibet Cardinalis infirmi vel Infirmariorum arbitrio deligendus, praestito de secreto servando in manibus ipsorum Infirmariorum iureiurando, (38) praedicta faciet: atque hi advertere debent quod non solum iurisiurandi vinculo tenentur servare secretum, sed etiam in excommunicationem latae sententiae, si contrafecerint, incurrent. His peractis, Infirmarii ad Cappellam revertentur cum capsula, quam Scrutatores aperient, et schedulas in ea contentas palam numerabunt: et tot repertas, quot sunt infirmi, ponent singillatim in patenam, et per patenam simul omnes in calicem.

Ne autem nimis in longum protrahatur scrutinii actio, Infirmarii poterunt proprias schedulas posi Decanum conficere et in calicem ponere, delude dum ceteri Cardinales scrutinium agunt, ad infirmos pergere ad accipienda eorum suffragia eo modo, quo proxime ante dictum est.

81. Quartus actus scrutinii est schedularum permixtio, quae fiet per primum Scrutatorem, calice in quo ipsae schedulae positae fuerunt, patena cooperto, pluries agitato.

82. Quintus actus est numeratio schedularum, quae palam fiet per ultimum Scrutatorem, capiendo singillatim unamquamque schedulam ex calice, eamque ponendo in alium, qui ad hoc paratus sit, calicem vacuum. Quod si numerus schedularum non respondeat numero Cardinalium, omnes comburendae sunt, et iterum, idest secunda vice, ad suffragia statim est deveniendum. Si vero numerus schedularum numero Cardinalium respondeat, proseguendi sunt alii actus scrutinii.

83. Sextus actus est publicatio scrutinii, quae per Scrutatores, qui sedent ad mensam ante Altare positam, fiet hoc modo. Primus Scrutator accipiet unam schedulam, eamque explicabit, et viso in ea schedula electi nomine, eam tradet secundo Scrutatori, qui pariter,

eodem electi nomine perspecto, eandem tradet tertio, qui illam alta et intelligibili voce perleget, ut omnes Cardinales praesentes notare possint suffragium in folio impresso, quod penes se habebunt cum nominibus omnium Cardinalium: notabit autem iuxta nomen Cardinalis ex schedula recitati. Idem faciendum erit de ceteris schedulis in calice positis, usque ad ultimam. Quod si in scrutinii publicationes inveniant Scrutatores duas schedulas ita complicatas ut ab uno tantum datas fuisse appareat, si quidem unus et idem in utraque electus fuerit, schedulae praedictae habebuntur et notabuntur pro uno suffragio, si vero diversi fuerint nominati, neutrum suffragium validum erit; scrutinium tamen neutro casu vitatur. Ceterum suffragia praedicta, finita scrutinii publicatione, a Scrutatoribus iuxta nomina Cardinalium, qui ea obtinuerunt, in unam summam redigentur, vel in separato folio notabuntur, hoc modo: Reverendissimus D. Cardinalis A habet suffragia 20, et Reverendissimus D. Cardinalis B habet suffragia 15, et sic de aliis; quod fit ne Cardinales, cum opus est, cogantur semper numerare suffragia, quae iuxta nomina Cardinalium notarunt.

84. Septimus actus scrutinii est schedularum in filum insertio, quae ut schedulae ipsae cautius conservari possint excogitata fuit. Haec autem insertio fiet per ultimum Scrutatorem, inserendo schedulam unamquamque, postquam eam perlegerit, ac eum filo ad hunc effectum parato, in loco, ubi est verbum Eligo.

85. Octavus et postremus scrutinii actus est depositio schedularum seorsum, quae similiter fiet per ultimum Scrutatorem, qui, finita insertione omnium schedularum in filum, capita fili nodo iunget, et schedulas omnes ita colligatas in alium calicem vacuum, vel in mensa seorsum ponet.

86. Sequitur tertia et postrema actio, quae postscrutinium appellata fuit, cuus actus tres sunt, videlicet: numeratio suffragiorum, eorum recognitio, et schedularum combustio.

Primus itaque actus est numeratio suffragiorum, quae fiet per Scrutatores semper sive secuta sit electio, sive non: et si quidem secuta non sit electio, ut sciatur, quod in eo scrutino non habetur Papa; si vero secuta sit, ut constet de canonica Pontificis electione. Fiet autem haec numeratio suffragiorum hoc modo. Scrutatores in unam summam redigent suffragia, quae quilibet nominatus in Pontificem obtinuit, et si invenerint nullum ex nominatis ad duas tertias partes suffragiorum, uno insuper addito suffragio, pervenisse, non habetur Papa in illo scrutino; si vero invenerint aliquem ex nominatis duas saltem tertias partes suffragiorum, uno insuper addito suffragio, obtinuisse, electio Papae habetur, et quidem canonice valida.

Secundus actus postscrutinii est recognitio, quae per Recognitores, sive secuta sit electio, sive non, fiet inspiciendo tam schedulas scrutinii, quam suffragiorum annotationes factas per Scrutatores, ut per huiusmodi recognitionem constare possit an Scrutatores sincere et fideliter muneri suo satisfecerint.

Tertius, et postremus actus postscrutinii est combustio omnium schedularum, quae semper et palam per Scrutatores fiet, statim post recognitionem, sive electio sit secuta, sive non, antequam Cardinales discedant ab aula, arcessitis interim ab ultimo Cardinali Diacono, et adiuvantibus, Secretario Conclavis et Praefecto cum Magistris Caeremoniarum. Si tamen secundum scrutinium, iuxta ea quae inferius praescribentur, peragendum sit, tunc combustio schedularum primi scrutinii nonnisi in fine una cum schedulis secundi scrutinii facienda erit.

87. Omnibus et singulis Cardinalibus in virtute sanctae oboedientiae praecipimus ut, ad secretum tutissime servandum, omne genus scripturas quas de exitu uniuscuiusque scrutinii apud se habeant, una cum schedulis comburendas tradant.

88. In Praedecessorum Nostrorum, ac praecipue Gregorii XV, Constitutionibus, ad expeditiorem electionem habendam statutum fuerat ut, scrutinio publicato, si electio per consensum tunc duarum tantum partium in eo facta non fuerit, statim antequam ad alios actus deveniretur, Cardinales possent, semel in quolibet scrutinio, accedere alicui ex illis, qui in eodem scrutinio saltem unum suffragium validum obtinuissent, dummodo is non esset, qui ab ipsomet Cardinali fuerat in scrutinio nominatus. Cum tamen huiusmodi forma accessus non parum esset ad exequendum difficilis, praesertim quoad ea, quae schedularum inspectionem, aperitionem et collationem spectabant, immo cum in praesens, attenta nova schedularum forma per Nos inducta, fere impossibilis evaderet, Nos, Praedecessoris Nostri Pii X ordinationem confirmantes, qui et huic incommodo occurrere et nihilominus optatae electionis accelerationi nullimode officere cupiit, iterum statuimus ac praescribimus ut loco ipsius accessus, semel tam mane quam vespere, post completum iuxta huc usque exposita scrutinium, si quidem in eo scruta non sit electio, Cardinales statim ad novum scrutinium peragendum procedere debeant, in quo rursus suffragia sua ferant, iis, quae in primo scrutinio lata sunt, minime computatis. Volimus autem ut in hoc secundo scrutinio idem ac in primo ritus serventur, ita tamen ut Cardinales non teneantur novum emittere iusiurandum, neque novos eligere Scrutatores, Infirmarios et Recognitores, sed quae in primo scrutinio quoad haec praestita sunt, sine renovatione valeant etiam pro secundo.

89. Et haec omnia, quae de scrutinii ritibus sunt exposita, servanda erunt diligenter a Cardinalibus in omnibus scrutiniis, quae singulis diebus peragi debent mane post solitam Missam, et Hymnum Veni, Creator Spiritus cum oratione de Spiritu Sancto, et post meridiem, hora opportuna, pariter post Hymnum Veni, Creator Spiritus et orationem de Spiritu Sancto. (39)

90. Quod si electio aliter celebrata fuerit, quam in scrutinio per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi praesentium, uno insuper addito suffragio; vel per viam compromissi ab omnibus Cardinalibus similiter in Conclavi praesentibus, nemine dissentiente, initi et ita ut nemo seipsum elegerit; vel quasi per inspirationem nullo praecedente de persona speciali tractatu, omnium pariter Cardinalium praesentium in Conclavi, communiter, nemine itidem dissentiente, per verbum "eligo" intelligibili voce prolatum aut scripto, si voce non potuerit, expressum; nulla sit et invalida eo ipso absque ulla declaratione, et ita electo nullum ius tribuat. (40)

91. Quae de praecedentibus electionem et de ipsa electione Romani Pontificis hactenus dicta sunt, haec omnia servanda esse declaramus etiam si contingat vacationem Sedis Apostolicae occurrere per renuntiationem Summi Pontificis.

CAPUT VI

De iis, quae servanda vel vitanda sunt in electione Romani Pontificis

92. Simoniae crimen, tamò divino quam humano iure detestabile, in electione Romani Pontificis omnino sicut reprobatum esse constat, ita et Nos reprobamus atque damnamus, (41) huiusque criminis reos poena excommunicationis latae sententiae innodamus; sublata tamen irritatione electionis simoniacae, quam Deus avertat, a Iulio II (vel alio qualicumque decreto pontificio) statuta, ut praetextus amputetur impugnandi valorem electionis Romani Pontificis.

93. Item sub eadem poena excommunicationis latae sententiae prohibemus ne quis, etiamsi Cardinalatus honore fulgeat, vivente Romano Pontifice et eo inconsulto, tractare de ipsius Successoris electione, aut aliquod suffragium polliceri, vel hac de causa privatis conventiculis factis aliquid deliberare et decernere praesumat. (42)

94. Quae autem a Praedecessoribus Nostri et praesertim a Pio X (43) de civili Veto seu Exclusiva, uti vocant, in electione Summi Pontificis edicta et sancita fuerunt, ut omni externo interventu remoto, plenae libertati in Summo Pastore eligendo consulatur, ea omnia, hic omni ex parte atque integre renovantes, confirmata esse volumus. Quamobrem item in virtute sanctae oboedientiae, sub interminatione divini iudicii et poena excommunicationis latae sententiae, omnes et singulos S. R. E. Cardinales, tam praesentes quam futuros, pariterque Secretarium S. Collegii Cardinalium aliosque omnes in Conclavi partem habentes, prohibemus ne, quovis praetextu, a quavis civili potestate munus recipiant Veto sive Exclusivam, etiam sub forma simplicis desiderii, proponendi, ipsumve hoc Veto, qualibet ratione sibi cognitum, patefaciant sive universo Cardinalium Collegio simul congregato, sive singulis purpuratis Patribus, sive scripto, sive ore, sive directe ac proxime, sive oblique ac per alios, sive ante Conclave sive ipso perdurante. Quam prohibitionem extendi volumus ad omnes interventus, intercessionem aliosque modos quoslibet, quibus laicae potestates cuiuslibet gradus et ordinis voluerint sese in Pontificis electione immiscere.

95. Cardinales praeterea abstineant ab omnibus pactionibus, conventionibus, promissionibus aliisque quibuscumque obligationibus, quibus adstringi possint ad suffragium alicui vel aliquibus dandum vel non dandum; quae omnia et singula, si de facto intervenerint, etiam iureiurando adiecto, nulla et irrita, neque ad eorum observantiam quemquam teneri decernimus, et contra facientes ex nunc latae sententiae excommunicationis poena innodamus. Tractatus tamen pro electione habendos, Sede vacante, vetare non intelligimus. (44)

96. Pariter interdicimus ne Cardinales, antequam ad electionem deveniant, capitula conficiant, seu quaedam communi consensu statuunt, ad quorum observantiam sese adstringant, si ad Pontificatum assumantur; quae item, si de facto intervenerint, etiam iureiurando adiecto, nulla et irrita declaramus. (45)

97. Iisdem denique, quibus Decessores Nostri, vocibus, S. R. E. Cardinales vehementer hortamur ut in eligendo Pontifice, nulla propensione animi vel aversione ducti, nullius inclinati gratia aut obsequio, non intercessionem in saeculo potentium, non vi vel metu vel aura populari moti, sed unice Dei gloriam et Ecclesiae bonum prae oculis habentes, in eum sua vota conferant, quem universali Ecclesiae fructuose utiliterque gubernandae prae ceteris idoneum in Domino indicaverint. (46)

98. Cum vero fideles non tam humanae industriae subsidiis, etsi sollicitae, inniti debeant, quam in humilis devotaeque orationis instantia sperare, huic adiicimus sanctioni, ut in omnibus civitatibus, ceterisque locis saliera insignioribus, ubi primum de Pontificis obitu nuncium pervenerit, a Clero et populo, solemnibus pro eo exsequiis celebratis, singulis diebus (donec Romanae Ecclesiae de suo Pastore fuerit provisum) humiles assidueque preces fundantur ad Dominum, ut Ipse, qui concordiam facit in sublimibus suis, sic efficiat eorundem Cardinalium corda in eligendo concordia, ut provisio celeris, unanimes et utilis (prout animarum salus exigit, et totius orbis requirit utilitas) ex ipsorum unanimitate sequatur. Et ne tam salubre praesentis sanctionis edictum, ignorantiae negligi praetextu contingat, praecipimus ut Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi et alti Ecclesiarum Praelati, ceterique, quibus officium est enuntiare verbum Dei, Clerum et populum, propter hoc specialiter frequentius congregandos, in suis sermonibus ad supplicum precum suffragia pro celeri et felici exitu tanti negotii frequentanda solerter excitent, et ipsis eadem auctoritate non solum orationum frequentiam, sed observantiam (prout circumstantiae pensandae suaserint) ieiuniorum hortentur. (47)

99. Electum velo haeredem et Successorem Nostrum rogamus, ne muneris arduitate deterritus ab eodem subeundo se retrahat, ac potius divinae voluntatis consilio humiliter se subiiciat: nam Deus qui imponit onus, manum etiam Ipse supponet, ne ei ferendo sit impar; is enim qui oneris est auctor, Ipse est administrationis adiutor; et ne sub magnitudine gratiae succumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem. (48)

CAPUT VII

De acceptiones et proclamatione electionis nec non de consecratione et coronatione novi Pontificis

100. Post electionem canonice factam, ab ultimo Cardinali Diacono accitis in aulam Conclavis S. Collegii Secretario, Praefecto Apostolicarum Caeremoniarum atque duobus Caeremoniarum Magistris, consensus electi per Cardinalem Decanum nomine totius S. Collegii his verbis: Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem? requiratur. (49)

101. Hoc consensu praestito intra terminum, quatenus opus sit, prudenti arbitrio Cardinalium per maiorem votorum numerum determinandum, illico electus est verus Papa, atque actu plenam absolutamque iurisdictionem, supra totum orbem acquirit et exercere potest. (50) Hinc, si quis litteras super negotiis quibuscumque confectas, quae a Romano Pontifice ante coronationem suam emanaverint, audeat impugnare, excommunicationis sententia, ipso facto incurrendae, eum innodamus. (51)

102. De acceptione novi Pontificis et de nomine ab Eo assumpto, Cardinali Decano interrogante: Quo nomine vis vocari? instrumentum conficitur, Praefecto Apostolicarum Caeremoniarum Notarii munere fungente, testibus adhibitis Secretario S. Collegii et duobus Caeremoniarum Magistris.

103. Deinde, actis de more agendis, iuxta Caeremoniale Romanum, Cardinales primato "adorationem" Summo Pontifici Electo de more exhibent: qua expleta et hymno Te

Deum decantato, populo expectanti novus Romanus Pontifex a Priore Cardinalium Diaconorum publicatur, (52) pauloque post ipse Pontifex Apostolicam Benedictionem Urbi et Orbi impertit. Sequitur deinde secunda "adoratio," quam, cappis violaceis induti, Cardinales peragunt.

104. Si Electus extra Conclave degit, normae sunt observandae quae habentur in Caeremoniali Romano lib. I, tit. 1, De Conclavi et Electione Papae § 37.

105. Omnibus tandem rite expletis, de mandato novi Pontific aperitur Conclave, tum intus, tum extra; huiusque aperturae consuetum conficitur instrumentum ut de clausura sancitum est superiori n. 56. Aperto autem Conclavi illi admittuntur qui, de more, electo Pontifici pro adoratione introduci solent.

106. Ad tertiam adorationem peragendam Cardinales ab Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto erunt intimandi cum Summus Pontifex statuerit.

107. Quod si electus nondum sit Presbyter vel Episcopus, a Decano S. Collegii Cardinalium, qui tunc pallio utitur, ordinabitur et consecrabitur: (53) quod privilegium, absente Cardinali Decano, competit Subdecano, eoque etiam absente, antiquiori Cardinali Episcopo suburbicario. (54)

108. Tandem per Cardinalem Protodiaconum Pontifex coronatur (55) et cum Sibi placuerit Patriarchalis Archibasilicae Lateranensis, possessionem, ritu praescripto, capit. Haec igitur tota rei causa graviter considerata, atque etiam Decessorum Nostrorum exemplis permoti, statuimus et praescribimus, decernentes praesentes has Litteras et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo quod quilibet in praemissis ius vel interesse habentes, vel habere praetendentes quomodolibet illis non consenserint, nec ad ea vocati sive auditi fuerint, aut ex quibuslibet aliis causis, impugnari minime posse, sed easdem semper ac perpetuo firmas, validas et efficaces exsistere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac iis ad quos spectat et pro tempore spectabit suffragari, et ab eis respective et inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quomque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Volumus etiam Nostras has Litteras legi coram omnibus in primis Congregationibus post obitum Pontificis haberi solitis, ut supra (n. 12 a) ; rursus post ingressum in Conclave, ut supra (n. 51); item cum quis ad purpurae honorem fuerit evectus, interposito sacramento de religiose retinendis iis, quae in praesenti Constitutione decreta sunt.

Non obstantibus, quatenus opus sit, per Romanos Pontifices Praedecessores Nostros editis Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, quas omnes et singulas abrogatas, ut supra, declaramus, ceterisque etiam individua ac specialissima mentione et derogatione dignis, contrariis quibuslibet.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostrae constitutionis, ordinationis, abrogationis, mandati, innodationis, admonitionis, inhibitionis, praecepti, voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, anno Domini millesimo nongentesimo quadragésimo quinto, die octavo mensis decembris, in festo Conceptionis immaculatae Beatae Mariae Virginis, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. XII.

NOTES

TITULUS I

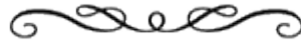
- (1) Pii IV Const. **In eligendis**, vii Idus Oct. 1562, § 6; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, iv Non Oct. 1732, § 6.
- (2) Clem. V in Conc. Viennensi, cap. 2, **Ne Romani** in pt. **de elect.**, I, 3 in Clem.
- (3) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**, 24 Maii 1882.
- (4) Clem. V cap. 2. **Ne Romani** in, pre. de elect., I, 3 in Clem.; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, xvii kal. Dec. 1621, § 20.
- (5) Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.
- (6) Greg. X in gener. Conc. Lugdun., cap. 3, **Ubi periculum**, " 1 de elect., I, 6 in Sext.; Pii IV Const. **In eligendis**, § 6.
- (7) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 7; Pii IV Const. **In eligendis**, §§ 7 et 8.
- (8) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 7.
- (9) Clem. XII, Chirografo **Avendo Noi**, 24 Dec. 1732, n. 17.
- (10) Formula for oath is given in footnote to Constitution (**A.A.S.**, XXXVIII, 69).
- (11) Pii XI, Motu proprio **Cum proxime**, 1 Mart. 1922, n. 1.
- (12) Pii IV Const. **In eligendis**, § 17.
- (13) Pii IV Const. **In eligendis**, § 15; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 10.
- (14) Pii IV Const. **In eligendis**, § 13.
- (15) Clem. V, cap. 2, **Ne Romani**, § 1, de elect., I, 3 in Clem.; Pii IV Const. **In eligendis**, § 9; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 15.
- (16) Clem. V, cap. 2, **Ne Romani**, § 1, de elect., I, 3 in Clem.; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 15; Bened. XIV Const. **In Apostolicae**, Idibus Apr. 1744, § 4.
- (17) Pii XI Const. **Ad incrementum**, 15 Aug. 1934, n. XCVIII.
- (18) Const. **Quae divinitus**, 25 Mart. 1935, n. 12; cfr. Benedicti XIV Const. **Pastor bonus**, Idibus Apr. 1744, §§ 51-55.
- (19) Pii IV Const. **In eligendis**, § 11.
- (20) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 17.
- (21) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 5.
- (22) Fundamental laws of the State of Vatican City, June 7, 1929, n. 1.
- (23) Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 18.
- (24) Cfr. Pii XI Const. **Ad incrementum**, n. C.

TITULUS II

- (1) Pii IX Const. **In hac sublimi**, x kal. Septembr. 1871 et **Consulturi**, 10 Oct. 1877; Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**.
- (2) Pii IX Const. **Cum Romanis Pontificibus**, pridie Nonas Dec. 1869; **Cod. I. C.** can 229.

- (3) Clem. V, cap. 2, **Ne Romani**, § 4, de elect., I, 3 in Clem.; Pii IV **Const. In eligendis**, § 29; Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 22.
- (4) Pii V decr die 26 Ian. 1571; **Caeremoniale Greg. XV**, § Porro; Cod. I. C. can. 233, §, 1.
- (5) Bonif. VIII. cap. un., **de schismatic.**, V, 3 in Sext.; Pii IX Litt. **Quamquam**, 29 Septembris 1867.
- (6) Pii XI Motu proprio **Cum proxime**, n. 1.
- (7) Greg. X. cap. 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.; Pii IV **Const. In eligendis**, § 2, 3, 5.
- (8) Greg. X, cap. 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.
- (9) Leonis XIII **Const. Praedecessores Nostri**.
- (10) Greg. X, cap. 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.; Pii IV **Const. In eligendis**, § 4.
- (11) Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 17.
- (12) S. Congr. Caeremonialis, **Norme cerimoniali per gli Emi Signori Cardinali**, 6 Gennaio 1943, n. 33.
- (13) Pii XI Motu proprio **Cum proxime**, n. II.
- (14) Pii IV. **Const. In eligendis**, § 16.
- (15) Pii IV. **Const. In eligendis**, § 17.
- (16) Formula given in footnote to Constitution, p. 79.
- (17) Pii IV **Const. In eligendis**, § 24.
- (18) Clem. XII **Chirogr. Avendo Noi**, n. 16.
- (19) Pii IV **Const. In eligendi**, § 18; Clem. XII **Const. Apostolatus officium**, § 13.
- (20) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV**.
- (21) Formula given in footnote (**A.A.S.**, XXXVIII, p. 81).
- (22) Pii XI **Const. Ad incrementum**, nn. XXXVII, LXX, CIII.
- (23) Formula given in footnote of Constitution (ibid., p. 82).
- (24) Bened. XIV **Const. Inter conspicuos**, iv kal. Septembr. 1744, § 31.
- (25) Cfr. Pii XI **Const. Ad incrementum**, n. CII.
- (26) Greg. X cap. 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.; Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 1.
- (27) Pii IV **Const. In eligendis**, § 15. (28) Greg. X cap 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.; Pii IV **Const. In eligendis**, § 19. (29) Pii XI **Const. Quae divinitus**, n. 12.
- (30) Greg. X cap. 3, **Ubi periculum**, § 1, **de elect.**, I, 6 in Sext.; Pii IV **Const. In eligendis**, § 20; Clem. XII **Const. Apostolatus officium**, § 11.
- (31) Greg XV **const. Aeterni Patris**, § 20.
- (32) Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 19.
- (33) Cfr. **Caeremoniale Greg. XV**.
- (34) Pii XI Motu proprio **Cum proxime**, n. III.
- (35) Alex. III in Concil. Later. cap. 6, **Licet de vitanda**, **de elect.**, I, 6; Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 1.
- (36) Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 2.
- (37) Sample of ballot given in Constitution (**A.A.S.**, XXXVIII, p. 89).
- (38) Formula of oath given in footnote of Constitution (**A.A.S.**, XXXVIII, p. 91).
- (39) Greg. XV **Const. Aeterni Patri**, §17.
- (40) Greg. XV **Const. Aeterni Patris**, § 19.
- (41) Iulii II **Const. Cum tam divino**, xix kal. Febr. 1505.

- (42) Symmachus Papa in Synod. Rom., c. 2, D. 79; Pauli IV Const. **Cum secundum Apostolum**. XVII kal. Ian. 1558.
- (43) Const. **Commissum Nobis**, 20 Ian. 1904.
- (44) Greg. XV, cap. **Ubi periculum**, § 4, **de elect.**, I, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, § 26; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 18.
- (45) Pii IV Const. **In eligendis**, § 3; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 18.
- (46) Greg. X, cap. 3, **Ubi periculum**, § 4, **de elect.**, I, 6 in **Sext.**; Pii IV Const. **In eligendis**, § 26; Greg. XV Const. **Aeterni Patris**, § 23 ; Clem. XII Const. **Apostolatus officium**, § 5; Pii IX Const. **Licet per Apostolicas**, vi Idus Sept. 1874; Leonis XIII Const. **Praedecessores Nostri**; Pii X Const. **Commissum Nobis**.
- (47) Greg. X, cap. 3, **Ubi periculum**, § 5, **de elect.**, I, 6 in **Sext.**
- (48) Leonis XIII. Const. **Praedecessores Nostri**.
- (49) **Caeremoniale Rom.**, lib. I, tit. I, de **Conclavi et Electione Papae**, § 34. (50) **Cod. I. C.**, can. 219.
- (51) Clem. V, cap. 4, **De sent. excomm.**, V, 10 in **Extravag. comm.**
- (52) **Caerem. Rom.**, lib. I, tit. I, de **Conclavi et Electione Papae**, § 35; **Cod. I. C.** can. 239, § 3.
- (53) **Caerem. Rom.**, lib. I, tit. II, **De ordin. et consecrat. novi Pontificis**, §13.
- (54) **Cod. I. C.**, can. 239, § 2.
- (55) **Caerem. Rom.**, lib. I, tit. II, **De ordin. et consecrat. novi Pontificis**, §18.
-

4.

**Leteraæ Apostolicæ Motu Proprio datæ
Quædam præcipiuntur vacante Sede Apostolica valitura
Ioannes PP. XXIII**

Summi Pontificis electio

* * *

Źródło: *Acta Apostolicæ Sedis*, LIV (1962), pp. 632-640. Tłumaczenie polskie za: PPK.

* * *

Summi Pontificis electio quoniam eum maximis catholice Ecclesie momentis profecto coniungitur, facile ideirco tenetur, cur Decessoribus Nostris non pauci, pro mutatis temporum rationibus, de vacante Apostolica Sede mutatas normas ediderint. Quamvis enim ipsis esset persuasum in eiusmodi rerum condicione Christum Iesum peculiari quadam assiduitate Sponsae suae adesse, iure tamen meritoque arbitrati sunt, ab hominibus quorum maxime interesset, nullam desiderari debere consilii prudentiam, quae per illud temporis spatium, rectum rerum polliceretur cursum.

Horum Nos exemplum secuti, Nostras esse partes putamus nonnullas tradere normas, quarum necessitatem vel rerum usus, vel recens invecetae consuetudines ostendere visae sunt. Quae normae cum nonnulla tantummodo disciplinae capita respiciant, legum corpus renovandum non censemus, quae Constitutione Apostolica *Vacantis Apostolicae Sedis* continentur, a Decessore Nostro f. r. Pio XII edita; (1) sed has iubemus vel superioribus normis addi, quae omnino novae sint, vel eas immutari quae aliquid de eadem re praecipiant.

Itaque re diu ac mature perpensa, certa scientia et de Nostrae potestatis plenitudine has Apostolicas Litteras motu proprio, damus, quibus Sacrum

Ponieważ sprawa wyboru papieża ma związek z najważniejszymi momentami życia Kościoła katolickiego, stąd jest zrozumiałe, dlaczego wielu naszych Poprzedników, w zależności od zmieniających się warunków czasu, wydało nowe przepisy odnoszące się do opróżnienia Stolicy Apostolskiej. Chociaż bowiem żywili przekonanie, że w takiej sytuacji Jezus Chrystus jest w sposób szczególny ze swoją Oblubienicą, to jednak słusznie sądzili, że od ludzi, którzy są wtedy najbardziej zainteresowani, nie należy się domagać takiej roztropności, która potrafiłaby temu okresowi nadać właściwy bieg.

Idąc za ich przykładem uznaliśmy za nasz obowiązek wydać w tej materii pewne normy, których potrzebę wykazała praktyka życia lub ostatnio wprowadzone zwyczaje. Ponieważ te przepisy dotyczą tylko niektórych spraw omawianej dziedziny, dlatego nie zamierzamy modyfikować wszystkich przepisów zawartych w konstytucji Apostolskiej „*Vacantis Apostolicae Sedis*”, wydanej przez naszego Poprzednika ś.p. Piusa XII. Z tej racji zarządzamy, aby obecne przepisy zostały albo dołączone do poprzednio wydanych; te mianowicie, które są zupełnie nowe, ewentualnie, by dawne przepisy zostały zmienione, wtedy gdy nowe coś inaczej zarządzają.

Cardinalium Collegium, hac Petri Sede vacante, in Romano Pontifice eligendo utatur, normis eiusdem superioris Constitutionis abrogatis, quae hisce Nostriis praeceptis non congruant.

I. Sive Augusto Pontifice decumbente, sive eodem vita functo, nomini liceat in eius diaetis neque imagines obiectu lucis pingere, neque voces postea reddendas in magnetophonii taeniola imprimere. Si quis vero, Summo Pontifice defuncto, hoc genus imagines, probationis vel testimonii causa, imprimere cupiat, id petere a Cardinali Camerario S. R. E. poterit, qui tamen Summum Pontificem lucis obiectu referri nequaquam sinet, nisi pontificalibus vestibus indutum.

II. Translaticiis funeris caeremoniis persolutis, cunctaque fidelium multitudine a Petriano templo dimissa, exuviae Summi Pontificis per ianuam, quam a S. Martha appellant, in Cryptas Vaticanas inferantur, prosequentibus dumtaxat Cardinalibus Ordinum Capitibus, Cardinali Basilicae Petrianae Archipresbytero, Cardinali qui fuit extreinus a publicis Ecclesiae, notariis, et aliquot Canonicis Vaticanis. In Cryptis vero dum capularis capsula igne ferruminatur, praeter plumbarios, ii tantummodo adesse praesentes poterunt, quos modo diximus, et defuncti Summi Pontificis consanguinei.

III. Si quo tempore Summus Pontifex e vita discedit, Cardinalis Camerarii munus vacet, eum saerum Cardinalium Collegium, statutis servatis praescriptionibus, quam primum eligat. Sed antequam hoc fiat, Sacri Collegii Decanus eius interim agat partes, in commemorata Decessoris Nostri

Po długim przeto i dojrzałym namyśle, z pełną świadomością, działając mocą najwyższej władzy apostolskiej wydajemy z własnej inicjatywy niniejsze pismo apostolskie, które będzie obowiązywało Kolegium kardynalskie przy wyborze Papieża, po opróżnieniu Stolicy Piotrowej. Tym samym odwołujemy te normy wspomnianej wyżej Konstytucji, które nie dadzą się pogodzić z wydanymi obecnie przez nas przepisami.

I. Nikomu nie wolno robić zdjęć Papieża w jego mieszkaniu, czy to w czasie choroby, czy też już po śmierci. Podobnie nie wolno nagrywać głosu Papieża na taśmie magnetofonowej. Jeśli ktoś pragnie po śmierci Papieża zrobić zdjęcia, mające służyć jako dowód lub świadectwo, będzie mógł o to prosić Kardynała Kamerlinga, któremu jednak nie wolno zezwolić na robienie zdjęć dopóki Papież nie zostanie ubrany w szaty pontyfikalne.

II. Po zakończeniu obrzędów pogrzebowych, gdy wierni opuszczają już bazylikę św. Piotra, szczątki doczesne Papieża przenosi się przez bramę św. Marty do watykańskich podziemi. W tym akcie uczestniczą tylko kardynałowie stojący na czele poszczególnych stopni kardynalskich, kardynał archiprezbiter bazyliki św. Piotra, kardynał, który pełnił ostatnio funkcję Sekretarza Stanu oraz kilku kanoników watykańskich. Natomiast w krypcie, podczas pieczętowania trumny mogą być obecne tylko wymienione wyżej osoby oraz krewni zmarłego Papieża.

III. Jeśli w chwili śmierci Papieża wakuje urząd kardynała Kamerlinga, Kolegium kardynalskie winno jak najszybciej obsadzić ten urząd, zachowując wydane w tej materii przepisy. Zanim jednak to nastąpi jego funkcje wypełnia Dziekan Kolegium, w sposób określony we wspomnianej już

Constitutione Apostolica explanatas; (2) ac nulla interposita mora consilia capiat, quad res praesens suadeat.

IV. Placet Nobis ne inter habendum Conclave, quod vocant, diaetarum Summi Pontificis privatatum ulla pars habitetur.

V. Aperte constare volumus, Praelatos Clericos Reverendae Camerae Apostolicae, Sancta Sede vacante, sub ditione esse Cardinalis Camerarii.

VI. Formula iurisiurandi a Cardinalibus, iuxta praescriptum 12 (3) memoratae Constitutionis dandi, haec, quae sequitur, erit. Quam Cardinalis Decanus coram omnibus Cardinalibus iubebit a Praefecto Apostolicarum Caeremoniarum elata voce legi:

Nos Episcopi, Presbyteri et Diaconi S. R. E. Cardinales promittimus, vovemus et iuramus, inviolate et ad unguem Nos omnes et singulos esse observaturos omnia quae continentur in Constitutione Summi Pontificis Pii Decimi Secundi, quae incipit verbis Vacantis Apostolicae Sedis, data die octavo decembris anno millesimo nongentesimo quadragesimo quinto, atque in Motu Proprio Summi Pontificis Ioannis Viginti Tertii, cuius initium est Summi Pontificis Electio. Item promittimus, vovemus, et iuramus, quicumque nostrum Romanus Pontifex, Deo sic dis, ponente, erit electus, eum iura spiritualia et temporalia -- praesertim quae ad civilem Romani Pontificis principatum spectant -- libertatemque Sanctae Sedis integre ac strenue adserere atque tueri et, si opus fuerit, vindicare numquam esse destitutum.

Praecipue autem promittimus et iuramus, Nos religiosissime et quoad omnes, etiam familiares seu Conclavistas nostros, secretum esse servaturos de iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis quomodolibet pertinent, et de iis quae in Cardinalium Congregationibus, ante Conclave vel inter ipsum habitis, de hac re acta vel decreta sint, itemque de iis quae in Conclavi seu in loco

Konstytucji naszego poprzednika, podejmując bezzwłocznie konieczne zarządzenia, jakich domaga się bieżąca chwila.

IV. Jest naszą wolą, ażeby podczas konklawe nie były przez nikogo zamieszkivane prywatne apartamenty Papieża.

V. W czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej Pralaci Kamery Apostolskiej podlegają Kardynałowi Kamerlingowi.

VI. Poniżej zamieszcza się formułę przysięgi, którą obowiązani są składać kardynałowie zgodnie z przepisem n. 12 wspomnianej wyżej Konstytucji. Na polecenie Dziekana Kolegium odczytuje ją głośno wobec wszystkich kardynałów Prefekt papieskich ceremonii.

My Biskupi, Prezbiterzy i Diakoni, Kardynałowie Kościoła Rzymskiego, przyrzekamy, ślubujemy i przysiegamy, że w sposób nienaruszony i dokładny zachowamy wszystkie postanowienia zawarte w Konstytucji Papieża Piusa XII, zaczynającej się od słów "Vacantis Apostolicae Sedis", wydanej dnia 8 grudnia 1945 roku, jak również w Motu Proprio Papieża Jana XXIII, zaczynającego się od słów „Summi Pontificis electio”. Ponadto ślubu jemy, przyrzekamy i przysiegamy, że ktokolwiek z nas zostanie za zarządzeniem Bożym wybrany Papieżem, będzie szczerze i gorliwie strzegł praw duchowych i materialnych - zwłaszcza tych, które dotyczą cywilnego zwierzchnictwa Papieża - oraz wolności (niezależności) Stolicy Świętej, a jeśli zajdzie potrzeba nigdy nie przestanie ich bronić.

W sposób szczególny zaś przyrzekamy i przysiegamy, że najsumienniej i w odniesieniu do wszystkich, również naszych domowników, czyli konklawistów, zachowamy tajemnicę odnośnie do tego wszystkiego, co dotyczy w jakikolwiek sposób wyboru Papieża, jak również odnośnie do tego, co się dzieje lub zostanie postanowione na zebraniach kardynałów, odbywających się przed, albo w czasie

electionis aguntur, scrutinium directe vel indirecte respicientibus, neque idem secretum quoquo modo violaturos, sive inter Conclave, sive etiam post novi Pontificis electionem, nisi peculiaris facultas aut certa venia ab eodem futuro Pontifice Nobis tributa fuerit; itemque nullo modo a quavis civili potestate, quovis nomine, munus proponendi Veto sive Exdusivam, etiam sub forma simplicis optationis, esse recepturos, neque ipsum hoc Veto, qualibet ratione Nobis cognitum, patefacturos, sive universo Cardinalium Collegio simul congregato, sive singulis purpuratis Patribus, sive scripto, sive ore, sive directe ac proxime, sive oblique ac per alios, sive ante Conclave sive inter ipsum; nullique interventui intercessioni, aliive cuilibet modo, quo laicae potestate cuiuslibet gradus et ordinis voluerint sese Pontificis electioni immiscere, auxilium vel favorem praestituros

Deinde singuli Cardinales dicent:

Et Ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo, ac iuro.

Et imponentes utramque manum super Evangelium, adiungent:

Sic me Deus adiuret et haec Sancta Dei Evangelia.

VII. Constitutionis eiusdem praescripto 41 (4) derogantes, illud in posterum ita sonare iubemus: Cardinales omnes et singuli valetudine non impediti, cum tertio pulsata per loca solita Conclavis campanula fuerit, ad scrutinium convenire debent.

VIII. De praescripto 43 (5) aliquid immutantes, illud ut sic concipiatur censemus: Cuilibet Cardinali in Conclavi liberum sit unum vel, si id petat a Cardinali S. R. E. Camerario, duos servientes in Conclave secum adducere: infirmis autem et graviter affectis a Cardinali S. R. E. Camerario una cum Cardinalibus Capitibus Ordinum tertius indulgeri potest.

Konklawe, a dotyczy bezpośrednio, ewentualnie pośrednio głosowania. Wspomnianej tajemnicy nie naruszymy ani podczas trwania Konklawe, ani po dokonaniu wyboru nowego Papieża, chyba że otrzymamy w tej sprawie specjalne upoważnienie lub zezwolenie przyszłego Papieża. Tak samo nie przyjmujemy od żadnej władzy świeckiej, w czymkolwiek imieniu, funkcji przedstawienia „veto”, czyli wykluczenia kogoś, nawet w formie zwykłej prośby. Nie przedstawimy też wspomnianego „veto”, znanego nam w jakimkolwiek sposób, czy to całemu Kolegium kardynalskiemu zebranemu w jednym miejscu, czy poszczególnym kardynałom, na piśmie lub ustnie, pośrednio lub bezpośrednio, ubocznie i przez innych, przed konklawe lub w czasie Konklawe. Nie udzielimy wreszcie pomocy ani wsparcia jakiegokolwiek interwencji, ingerencji czy innej formie, przez którą władza świecka jakiegokolwiek stopnia lub rodzaju chciałaby się mieszać do wyboru Papieża.

Następnie poszczególni kardynałowie dodają:

Ja N., kardynał N. przyrzekam, ślubuję i przysięgam.

Kładąc z kolei obydwie ręce na Ewangelię dodają:

Tak mi dopomóż, Panie Boże i ta Święta Ewangelia.

VII. Uchylając przepis zawarty w n. 41 Konstytucji Piusa XII, nadajemy mu na przyszłość następujące brzmienie:

Wszyscy i poszczególni kardynałowie - o ile nie są chorzy - obowiązani są po trzecim dzwonku przybyć na głosowanie.

VIII. Wprowadzając pewne zmiany w przepisie zawartym w n. 43, chcemy mu nadać następującą treść: Każdy z kardynałów może zabrać ze sobą do Konklawe jednego usługującego, a gdy poprosi o to Kardynała Kamerlinga, może zabrać nawet dwóch usługujących. Kardynałom chorym i bardzo słabym, jak również kardynałom stojącym na czele poszczególnych stopni, Kardynał Kamerling może zezwolić na zabranie także

trzeciego usługującego.

IX. Praescriptum 44 (6) sic est emendandum: De qualitatibus Conclavistarum, quos integritate morum, singulari prudentia et sincera erga Sanctam Sedem religione oportet esse conspicuos. Cardinales ad id delegati ante ingressum in Conclave diligenter inquisitionem habere et eos approbare, ac post ingressum iisdem invigilare debent.

X. Praescriptum 45 (7) sic immutari iubemus: Conclavistae religiose iusiurandum dent, iuxta statutam formulam. Quam ob rem S. R. E. Camerarii erit cavere, ut ab ipsis iusiurandum quod supra commemoratum est, saltem una vel altera die ante ingressum in Conclave iuretur, postquam unusquisque eorum eiusdem iurisiurandi momentum ac formulae sententiam probe intellexerit.

Itaque una vel altera die ante ingressum in Conclave, coram S. Collegii Secretario, astante Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto, ad rem delegati, Magistri Caeremoniarum omnesque Conclavistae ecclesiastici iuxta hanc formulam iusiurandum dabunt:

Ego.....
.....
constitutus coram te
.....
..... tactis sanctis Dei Evangelis, promitto
et iuro me inviolate servaturum esse secretum in
omnibus et singulis, quae de novi Pontificis electione
in Cardinalium Congregationibus acta vel decreta
sint et in Conclavi seu in loco electionis agantur,
scrutinium directe vel indirecte respicientia, quaeque
omnia quovis modo cognoverim, adeo ut nee directe,
nec indirecte, neque nutu, neque verbo, neque
scriptis, vel alias quomodolibet, ipsum mihi violare
liceat; itemque promitto et iuro me nullo modo in
Conclavi usurum esse instrumentis quibuscumque ad

IX. Przepis n. 44 tak winien być poprawiony: Gdy idzie o przymioty konklawistów, którzy mają się odznaczać dobrymi obyczajami, szczególną roztropnością i szczerą wiernością wobec Stolicy Apostolskiej - to specjalnie do tego delegowani kardynałowie powinni przed dopuszczeniem na Konkławę przeprowadzić w tej sprawie dokładne dochodzenie (badania), zatwierdzić konklawistów, a po wejściu na Konkławę, czuwać nad nimi.

X. Przepis n. 45 polecamy zmodyfikować w ten sposób: Konkławiści mają złożyć pobożnie przysięgę według przepisanej formuły. Z tej to racji będzie obowiązkiem Kardynała Kamerlinga dopilnować, by wymienieni złożyli wspomnianą wyżej przysięgę, przynajmniej na dzień lub dwa przed wejściem na Konkławę. Wcześniej należy im zwrócić uwagę na znaczenie tej przysięgi jak również dobrze ich zapoznać z treścią formuły.

Tak więc, na dzień lub dwa przed wejściem na Konkławę, przed Sekretarzem Kolegium, w obecności Prefekta Papieskich Ceremonii, specjalnie do tego delegowanym - Ceremoniarze i wszyscy konklawiści duchowni złożą przysięgę według następującej formuły:

Ja ..., stojąc przed tobą ..., dotknąwszy świętej Ewangelii przyrzekam i przysięgam, że w sposób nienaruszony zachowam tajemnicę odnośnie do wszystkich i poszczególnych spraw związanych z wyborem Papieża, które będą miały miejsce na zebraniach kardynałów lub na samym Konkławę, czyli w miejscu wyboru, a dotyczących bezpośrednio albo pośrednio głosowania. Niczego zaś cokolwiek się dowiem z tych rzeczy, nie wolno mi zdradzić ani bezpośrednio ani pośrednio, ani gestem, ani słowem, ani na piśmie, ani w jakikolwiek inny sposób. Podobnie przyrzekam i przysięgam, że w czasie Konkławy nie użyję żadnych instrumentów przeznaczonych do nadawania lub odbierania

vocem transmittendam vel recipiendam, vel ad imagines luce exprimendas quovis modo aptis, et hoc sub poena excommunicationis latae sententiae, Sedi Apostolicae reservata, si ab hoc praecepto discessum erit. Quod secretum accuratissime ac religiose servabo etiam post peractam novi Pontificis electionem, nisi ab eodem Pontifice peculiaris facultas aut certa venia mihi concessa fuerit.

Pariter promitto et iuro nullo modo a quavis civili potestate, quovis nomine, munus proponendi Veto seu Exclusivam, etiam sub forma simplicis optationis, esse recepturum, neque ipsum hoc Veto, qualibet ratione mihi cognitum, patefacturum, sive universo Cardinalium Collegio simul congregato, sive singulis Cardinalibus, sive scripto, sive ore, sive directe ac proxime, sive oblique ac per alios, sive ante ingressum in Conclave, sive inter ipsum; nullique interventui, intercessioni, aliive cuilibet modo, quo laicae potestates cuiuslibet gradus et ordinis voluerint sese Pontificis electioni immiscere, auxilium vel favorera praestitutum.

Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae propriis manibus tango.

Alii vero Conclavistae et inservientes e laicorum ordine iuxta hanc formulam iurabunt, in uniuscuiusque sermonem convertendam:

(Uwaga: zamieszczony poniżej tekst przysięgi stanowi tylko przekład na język włoski przytoczonej powyżej przysięgi) – przyp. tłum.

Io..... stando dinanzi a toccando con le mie proprie mani i Santi Evangeli, prometto e giuro che osserverr rigoroso e inviolabile segreto su tutte e singole quelle cose, le quali in qualunque modo venissi a conoscere, circa l'elezione del nuovo Pontefice, trattate e definite nelle Congregazioni dei Cardinali, come pure nel Conclave o nel luogo dell'elezione, riguardanti direttamente o indirettamente gli scrutini, e che non violerò in alcun modo questo segreto, né direttamente né indirettamente, né con parole né con scritti, né con segni, od in altra qualsiasi guisa; inoltre prometto e giuro di non usare nel Conclave di apparecchi radio, di telefono, microfono o di qualsivoglia altro strumento trasmittente o ricevente, e di non usare neppure di macchine fotografiche e cinematografiche, e ciò non solo sotto pena di scomunica, riservata alla Sede Apostolica, e da incorrersi senz'altra dichiarazione col solo fatto della violazione del giurato segreto, ma pure sotto altre pene anche gravissime che la stessa Santità Sua potrà infliggermi in caso di trasgressione. Il qual segreto io prometto e giuro che manterrò coscientemente anche dopo avvenuta l'elezione del nuovo Pontefice, a meno che non mi venga su ciò concessa dal medesimo Pontefice una espressa e speciale facoltà di parlare.

głosu, albo do robienia zdjęć - i to pod karą ekskomuniki, zaciąganej na mocy samego faktu, a zastrzeżonej Stolicy Apostolskiej, w razie naruszenia niniejszego zarządzenia. Tajemnicę tę zachowam najdokładniej i najściślej również po wyborze nowego Papieża, chyba że otrzymam od niego specjalne upoważnienie lub wyraźne zezwolenie.

Przyrzekam też i przysięgam, że nie przyjmę od jakiegokolwiek władzy świeckiej, w czymkolwiek imieniu obowiązku zgłoszenia „veto”, czyli wykluczenia (kogoś), nawet w formie zwykłego życzenia; ani też wspomnianego „veto”, o którym dowiedziałem się w jakimkolwiek sposób, nie przedstawię, czy to całemu Kolegium kardynalskiemu zebranemu w jednym miejscu, czy też poszczególnym kardynałom, na piśmie lub ustnie, pośrednio lub bezpośrednio, ubocznie i przez innych; przed wejściem na Konklawe lub w czasie Konklawe. Nie udzielię wreszcie pomocy ani wsparcia jakiegokolwiek interwencji, ingerencji czy innej formie, przez którą władza świecka jakiegokolwiek stopnia lub rodzaju chciałaby się mieszać do wyboru Papieża.

Tak mi dopomóż, Panie Boże i ta święta Ewangelia, której dotykam własną ręką.

Pozostali konklawiści świecy oraz inne osoby świeckie usługujące podczas Konklawe, składają przysięgę według zamieszczonej poniżej formuły, którą należy przełożyć na język narodowy, składającego przysięgę

Parimenti prometto e giuro che non riceverr in nessuna maniera e da nessuna potest` civile, sotto qualsiasi pretesto, l'incarico di proporre il Veto o Esclusiva, anche sotto forma di semplice desiderio, e che non manifesterr questo Veto, in qualunque modo da me conosciuto, nh dinanzi a tutto il S. Collegio dei Cardinali riunito, nh ai singoli Cardinali, nh per iscritto, nh a voce, nh direttamente e prossimamente, nh indirettamente o per mezzo d'altri, nh prima dell'ingresso nel Conclave, nh esso durante, e che non presterr mai aiuto o favore a qualsiasi intervento, intercessione o altro modo qualsiasi col quale le autorità civili di qualunque grado ed ordine volessero immischiarsi nell'elezione del Romano Pontefice.

Così Dio mi aiuti e questi Santi Vangeli, che tocco con le mie mani.

XI. In locum alterius partis praescripti 53, (8) hanc reponi iubemus: Interim vero Officiales Conclavis et alii in Conclavi servientes, nisi iusiurandum supre imperatum iam dederint, quam primum illud iurare debent coram S. Collegii Secretario, astante Apostolicarum Caeremoniarum Praefecto, ad rem delegatis a Cardinali S.R.E. Camerario, coram quo antea et ab ipsis iusiurandum dandum est.

XII. Pro priore parte praescripti 60 (9) haec subicienda est: Volumus item ut epistulae, et cuiusvis generis scripta etiam typis edita, tum ad eos qui in Conclavi sunt, S. R. E. Cardinalibus exceptis tum praesertim e Conclavi ad eos, qui foris sunt, mitti nullatenus possint, nisi prius omnia et singula Secretarii S. Collegii, ac simul Praelatorum, qui ad custodiam Conclavi delegati sunt, examini et inspectioni subciantur.

XIII. Ad praescriptum 61 (10) quod pertinet, illud ita renovamus: Praeterea omnibus Conclavistis severe praecipimus et mandamus ut secretum religiosissime servant quoad omnia, quae ad electionem Romani Pontificis pertineant, et quoad ea quae in Conclavi, seu in loco electionis agantur. Quapropter quaecumque directe vel indirecte secretum violare quomodolibet poterunt, sive verba, sive scripta, sive signa, sive alia quaevis, omnia vitare et cavere omnino tenentur; ita ut hanc legem violantes in excommunicationem latae sententiae incurrant Sedi Apostolicae

XI. W miejsce części drugiej przepisu n. 53, polecamy zamieścić następującą treść: Jeśli pracownicy Konklawe lub inne osoby świadczące pomoc w czasie Konklawe, nie złożyły wcześniej nakazanej wyżej przysięgi, mają ją jak najszybciej złożyć wobec Sekretarza Kolegium, w obecności Prefekta Papieskich Ceremonii - delegowanych do tej czynności przez Kardynała Kamerlinga, przed którym sami wcześniej złożyli przysięgę.

XII. Zamiast pierwszej części przepisu n. 60 należy zamieścić tekst następujący: Zarządzamy także, ażeby listy, jak również wszelkiego rodzaju pisma, nawet drukowane, nie były przysyłane ani do tych, którzy znajdują się w obrębie Konklawe, z wyjątkiem kardynałów, ani zwłaszcza od tych, którzy są na Konklawe do osób znajdujących się na zewnątrz, jeśli wcześniej nie będą przejrzone i zbadane przez Sekretarza Kolegium oraz przez Prałatów, delegowanych do strzeżenia Konklawe.

XIII. Gdy idzie o przepis n. 61 to modyfikujemy go w następujący sposób: Ponadto wszystkim konklawistom surowo nakazujemy i polecamy, aby najwierniej zachowali tajemnicę odnośnie do wszystkiego, co dotyczy wyboru Biskupa Rzymskiego i odnośnie do wszystkiego co się dzieje na Konklawe, czyli w miejscu wyboru. Z tej też racji są obowiązani bezwzględnie unikać tego wszystkiego, co mogłoby bezpośrednio lub pośrednio naruszyć w jakikolwiek sposób wspomnianą tajemnicę, a więc czy to słów, czy wypowiedzi pisemnych, gestów, czy też

reservatam.

XIV. Itidem Constitutionis praescriptum 62 (11) immutamus, cuius sententiam esse huiusmodi decernimus: Specialiter autem Cardinales prohibemus, ne suis familiaribus seu Conclavistis vel aliis quibusvis ea pandant, quae scrutinium directe vel indirecte respiciant, itemque quae in Cardinalium Congregationibus sive ante Conclave, sive inter ipsum habitis, de Pontificis electione acta vel decreta sint.

XV. Praescriptum 68 (12) ut novam hanc in posterum habeat formam statuimus: Tertius et ordinarius modus, seu forma electionis Romani Pontificis est, quae vocatur per scrutinium. Qua in re plenissime confirmamus legem iam latam ac plura deinde saecula semper religiosissime servatam, qua nempe statuitur, ut ad validam Romani Pontificis electionem requirantur duae saltem ex tribus partibus suffragiorum. Quodsi numerus Cardinalium praesentium in tres partes aequales dividi non possit, ad validitatem electionis Summi Pontificis alterum suffragium requiritur. Ut perspicuum est, si electus Pontifex in Conclavi est, et ipse debet in numero Cardinalium computari.

XVI. In praescripti 87 (13) locum, ut hoc reponatur decernimus: Omnibus et singulis Cardinalibus pro sancta oboedientia praecipimus, ut, ad secretum tutissime servandum, omne genus scripturas, quas de exitu uniuscuiusque scrutinii apud se habeant, vel Cardinali Camerario vel uni ex tribus Cardinalibus Ordinum Capitibus tradant; qui scripturas easdem in involucria inserent, sigillis ob signanda sive Cardinalis

czegokolwiek innego. Gdyby zaś naruszyli ten przepis zaciągają tym samym karę ekskomuniki zarezerwowanej Stolicy Apostolskiej.

XIV. Przepis n. 62 Konstytucji zmieniamy w sposób następujący: Szczególnie zaś zakazujemy kardynałom ujawniania swoim domownikom, czyli konklawistom, ewentualnie komukolwiek innemu tego wszystkiego, co bezpośrednio lub pośrednio dotyczy głosowania, jak również tego, co się działo lub zostało zdecydowane na kongregacjach kardynałów, odbywających się przed Konklawe lub po jego rozpoczęciu, a dotyczyło wyboru Papieża.

XV. Postanawiamy, że przepis n. 68 winien mieć obecnie następujące brzmienie: Trzeci i zwyczajny sposób, czyli formę wyboru Biskupa Rzymskiego stanowi głosowanie. W tej sprawie w pełni potwierdzamy wydane już wcześniej prawo, które przez wiele już wieków było jak najwierniej przestrzegane, na mocy którego do ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego wymaga się przynajmniej dwóch trzecich głosów. Gdyby liczba obecnych kardynałów nie była podzielna przez trzy, wtedy do ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego konieczny jest jeszcze jeden dodatkowy głos. Jasną jest rzeczą, że gdy wybrany Papież znajduje się na Konklawe, to i on winien być włączony do liczby kardynałów, o której wyżej była mowa.

XVI. Zarządzamy, ażeby w miejsce dotychczasowego przepisu n. 87 zamieścić następujący: Wszystkim i poszczególnym kardynałom na mocy należnego posłuszeństwa polecamy, ażeby - mając na uwadze możliwie najbezpieczniejsze zachowanie tajemnicy - przekazali kardynałowi Kamerlingowi lub jednemu ze stojących na czele każdego z trzech stopni kardynalskich posiadane wszelkiego rodzaju

Camerarii sive trium Cardinalium Caputum Ordinum. Idem autem involucra in tabularium referent, in eoque diligentissime servari curabunt; omnia potestati permittentes electi Summi Pontificis, cuius iniussu neque resignari neque legi poterunt.

XVII. Decernimus ut, expleto Conclavi, Cardinalis S. R. E. Camerarius relationem exaret, a Cardinalibus trium Ordinum Capitibus approbandam, quae suffragiorum exitum declaret in singulis sessionibus habitorum. Quae relatio, in tabulario asservanda, involucro claudetur consignato, quod a nullo resignari poterit, nisi Summus Pontifex id definite permiserit.

XVIII. Quod ad praescriptum 93 (14) attinet, eius posthac esse formulare volumus: Item prohibemus, ne quis, etsi Cardinalatus honore fulgeat, vivente Romano Pontifice et eo inconsulto, deliberare de ipsius Successoris electione, aut aliquod suffragium polliceri, vel hac de causa privatis conventiculis factis aliquid decernere audeat.

XIX. Praecipimus ut, postquam novus Summus Pontifex electus est, suamque is electionem assensu suo comprobavit. Conclave, quod ad canonicos effectus attinet (cf. praescriptum 58), finem habeat. Quam ob rem decernimus, ut nihil tunc impediatur, quominus electum Summum Pontificem adire possint Antistites praepositi Consilio. publicis Ecclesiae negotiis procurandis, Pontificalis domus Praefectus, Praelatus ab epistulis Pont.

zapiski dotyczące wyników poszczególnych głosowań. Ci, którzy otrzymali wspomniane zapiski włożą je do kasetki, która winna być opieczętowana pieczęcią bądź kardynała Kamerlinga, bądź też kardynałów stojących na czele poszczególnych trzech stopni kardynalskich. Wspomniani przekażą następnie kasetkę do archiwum i będą czuwać nad tym, aby była w nim pieczołowicie przechowywana. Wszystkie tego rodzaju akta podlegają władzy wybranego Papieża, bez zezwolenia którego nie wolno ich ani odpieczętować ani czytać.

XVII. Zarządzamy, ażeby po zakończeniu Konklawe Kardynał Kamerling sporządził relację, potwierdzoną przez kardynałów stojących na czele poszczególnych trzech stopni kardynalskich, zawierającą wyniki głosowań na poszczególnych sesjach. Wspomniana relacja, zamknięta w opieczętowanej kasetce powinna być przechowywana w archiwum. Nikomu nie wolno jej odpieczętować, bez wyraźnego zezwolenia Ojca świętego.

XVIII. Przepis zawarty w n. 93 modyfikujemy następująco: Zabramy też komukolwiek, również kardynałom, podejmowania za życia Papieża i bez porozumienia się z nim jakichkolwiek konsultacji, obiecywania głosów lub rozprawiania w tej sprawie na prywatnych zebraniach.

XIX. Zarządzamy, ażeby z chwilą wyboru nowego Papieża i wyrażenia przez niego zgody, zakończyło się Konclave co do kanonicznych jego skutków (por. przepis n. 58). Z tej racji postanawiamy, że do nowo wybranego Papieża mogą się udać przełożeni Urzędu Międzynarodowych spraw kościelnych, Prefekt Domu Papieskiego, Prałat od listów papieskich do książąt, jak również ci wszyscy, którzy z wybranym Papieżem winni załatwić bieżące

Max. ad Principes et quicumque cum electo Summo Pontifice agere de rebus debent, quae in praesentia opus erunt.

XX. Si defunctus Summus Pontifex de rebus suis deque litteris et tabulis privatis testamentum fecerit, suique testamenti curatorem designaverit, huius est, pro potestatibus sibi a testatore factis, ea statuere et exsequi, quae ad privata defuncti Pontificis, bona et scripta pertinent. Qui curator de negotiis a se gesti dispensatione electo dumtaxat Summo Pontifici rationem reddet.

Quaecumque vero a Nobis hisce Litteris motu proprio datis statuta sunt, ea omnia firma ac rata esse iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus, etiam peculiari mentione dignis.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die V mensis Septembris, anno MDCCCCLXII, Pontificatus Nostri quarto.

sprawy.

XX. Jeśli zmarły Papież rozporządził testamentem odnośnie do własnych rzeczy, prywatnych pism i obrazów, wyznaczając równocześnie wykonawcę testamentu, wtedy do tego ostatniego należy zgodnie z przyznaną mu przez testatora władzą - wydawanie poleceń i wykonanie tego wszystkiego, co dotyczy dóbr prywatnych i pism Papieża, Wykonawca testamentu obowiązany jest złożyć sprawozdanie z wykonania powierzonej mu sprawy jedynie Papieżowi.

Zatwierdzamy wszystko, co zostało zarządzane niniejszym naszym Pismem wydanym z własnej inicjatywy, odwołując jednocześnie wszelkie przeciwne zarządzenia, chociażby wymagały specjalnej wzmianki.

Dan w Rzymie, u świętego Piotra, dnia 5 września 1962 roku, w czwartym Naszego Pontyfikatu

IOANNES PP. XXIII

(1) Cfr. Pii XII Pont. Max., Constitutio Apostolica **Vacantis Apostolicae Sedis**, 8 decembris 1945, A. A. S., XXXVIII (1946), pagg. 65-99.

(2) **Ibid.**, pag. 71.

(3) **Ibid.**, pag. 69.

(4) **Ibid.**, pag. 77.

(5) **Ibid.**, pag. 78.

(6) **Ibid.**

(7) **Ibid.**

(8) **Ibid.**, pag. 82.

(9) **Ibid.**, pag. 84.

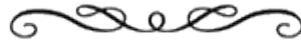
(10) **Ibid.**

(11) **Ibid.**

(12) **Ibid.**, pag. 87.

(13) **Ibid.**, pag. 93.

(14) **Ibid.**, pag. 94.

5.

**Leteraē Apostolicā Motu Proprio datā
Patrum Cardinalium ætas ad maioris momenti munera exercenda statuitur
Pauli PP. VI**

Ingravescentem ætatem

* * *

Źródło: *Acta Apostolicæ Sedis*, LXII (1970), pp. 810-813. Tłumaczenie polskie za: PPK t. II, z. 1, n. 4516-4533.

* * *

Ingravescentem ætatem inter et aptitudinem ad quaedam maioris momenti officia, veluti Episcopi dioecesani et parochi, implenda naturalis ratio intercedens a Concilio Oecumenico Vaticano II tractata est in Decreto a verbis *Christus Dominus* incipiente (Cf nn.21 et 31: AAS 58 (1966), p.683 et p.690); atque Nosmet ipsi, vota Patrum Concilii ad effectum deducentes, per Apostolicas Litteras *Ecclesiae Sanctae*, die VI mensis Augusti anno MCMLXVI motu proprio datas, Episcopos et parochos invitavimus, ut munere regendae dioecesis aut paroeciae non ultra expletum septuagesimum quintum annum sponte se abdicarent (Cf nn. 11 et 20, §3: AAS 58 (1966), p.763 et pp.768-769).

Eadem res ad ætatis annos spectans in Generali Ratione Romanae Curiae administrandae, vulgo *Regolamento Generale della Curia Romana* appellata, attingitur, quam die XXI mensis Februarii anno MCMLXVIII approbavimus edique iussimus, ubi statuitur, ut Officiales maiores et minores septuagesimo anno expleto, Praelati vero Superiores septuagesimo quinto anno inito de munere decedant (Cf art.101, § 1: AAS 60 (1968), p.161).

Nunc vero supremum Ecclesiae bounm videtur Nobis exposcere, ut ingravescentis ætatis consideretur etiam quod

Powszechny Sobór Watykański II, w dekreście zaczynającym się od słów *Christus Dominus*, rozważył sprawę naturalnego powiązania zachodzącego między podeszłym wiekiem a zdolnością wypełniania ważniejszych urzędów, takich jak stanowisko biskupa diecezjalnego i proboszcza. Realizując życzenia Ojców Soboru Pismem Apostolskim *Ecclesiae Sanctae* wydanym z własnej inicjatywy w dniu 6 sierpnia 1966 r. Wezwaliśmy biskupów i proboszczów, aby "po przekroczeniu 75 roku życia" złożyli dobrowolnie zrzeczenie się funkcji kierowania diecezją lub parafią.

Tę samą sprawę dotyczącą wieku uwzględnia *Regulamin Ogólny Kurii Rzymskiej*, który zatwierdziliśmy i polecili promulgować w dniu 22 marca 1968 roku. Postanawia się tam, że urzędnicy wyżsi i niżsi po ukończeniu 70 roku życia, a prałaci przełożeni z chwilą rozpoczęcia 75 roku życia powinni ustąpić z zajmowanego stanowiska.

Sądzimy, że obecnie dobro Kościoła domaga się, aby rozważyć sprawę podeszłego wieku także w odniesieniu do

ad praeclarum officium Cardinalium attinet, cui non semel peculiare curas impendimus. Re quidem vera est officium, cuius partes sunt speciali modo grave multumque prudentiae postulantes, sive propter singularem omnino coniunctionem cum summo Nostro munere ad totius Ecclesiae servitium pertinente, sive propter gravissimum momentum, quod, Sede Apostolica vacante, eidem officio pro universa Ecclesia accedit.

Itaque, omnibus diu et mature perpensis, semperque consiliis et precibus cunctorum, sine discrimine, Patrum Cardinalium in posterum etiam fidentes, haec, quae sequuntur, statuimus:

I. Patres Cardinales sive Dicasteriis Curiae Romanae (de quibus in art. 1 *Rationis Generalis Romanae Curiae* seu *Regolamento Generale della Curia Romana* agitur) sive ceteris permanentibus Apostolicae Sedis et Civitatis Vatiacanae Institutis praepositi rogantur, ut, cum septuagesimum quintum aetatis annum expleant, qui, omnibus in unoquoque casu rite consideratis, iudicabit, nun renuntiationem statim accipere conveniat.

II. Patres Cardinales, cum octogesimum aetatis annum conficiunt:

- 1) desinunt esse Membra Dicasteriorum Romanae Curiae ceterorumque Institutum, quae in superiore articulo memorantur;
- 2) ius amittunt Romanum Pontificem eligendi atque adeo etiam ius in Conclave ingrediendi. Si quis vero Cardinalis inter Conclave octogesimum aetatis annum compleat, iure Romanum Pontificem eligendi frui hac vice pergit.

III. Quae superioribus articulis I et II, n.1) statuuntur, vim obtinet etiam, cum

zaszczytnego urzędu kardynalskiego, względem którego niejednokrotnie okazywaliśmy naszą szczególną troskę. Jest to stanowisko rzeczywiście szczególnie ważne i wymagające wiele roztropności, czy to z względu na niezwykle ściśle powiązanie z Naszym posługiwaniem w odniesieniu do całego Kościoła, czy też ze względu na ten ważny niezmiennie moment, że w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej ze stanowiskiem tym łączy się troska o cały Kościół.

Tak więc po długim i dojrzałym namyśle, wyrażając przy tym na przyszłość zaufanie do rad i prośb, płynących od wszystkich bez wyjątku Kardynałów, zarządzamy co następuje:

I. Kardynałowie, pełniący funkcję przełożonych czy w Dykasteriach Kurii Rzymskiej (o których mowa w art. 1 *Ogólnego Regulaminu Kurii Rzymskiej*), czy też w innych stałych instytucjach Stolicy Apostolskiej i Państwa Watykańskiego, proszeni są, aby po ukończeniu 75 roku życia złożyli dobrowolnie rezygnację z urzędu na ręce Papieża. Ojciec św., rozważywszy wszystko w każdym poszczególnym wypadku, zdecyduje o tym czy jest rzeczą wskazaną przyjąć od razu rezygnację.

II. Kardynałowie, kończąc 80 rok życia:

- 1) przestają być członkami Dykasteriów Kurii Rzymskiej i innych Instytucji wspomnianych w poprzednim artykule;
- 2) tracą prawo wyboru Papieża, a więc także prawo wstępu na konklawe. Gdy jednak jaki kardynał kończy 80 lat w czasie trwania konklawe, posiada tym razem prawo wyboru Papieża.

III. Postanowienia powyższych artykułów I i II, n. 1) osiągają swoją moc prawną

quinquennium, de quo in art. 2, § 5 Constitutionis Apostolicae *Regimini Ecclesiae universae* agitur (Cf AAS 59 (1967), p.891), nondum est absolutum.

IV. Praescriptum art. II, qui supra dictus est, iis pariter Patribus Cardinalibus applicatur, qui, expleto octogesimo aetatis anno, pergant, in modum exceptionis, dioecesi alicui praeesse aut solum eius titulum, absque regendi munere, servare.

V. Patres Cardinales, licet octogesimum aetatis annum confecerint, Membra manent Sacri Collegii, ad ceteros omnes effectus quod attinet, et cuncta cetera iura et praerogativas cum Cardinalis officio coniuncta retinent, non excepta facultate participandi generales vel particulares Congregationes, quas, Sede Apostolica vacante, ante Conclavis initium haberi contingit.

VI. Quodsi propter extraordinaria rerum adiuncta accidit, ut Cardinalis S. R. E. Camerarius et Cardinalis Paenitentarius Maior usque ad octogesimum aetatis annum in munere suo pergant versari, haec statuuntur:

- 1) si octogesimus annus completur tempore mortem Romani Pontificis praecedente, quo tamen utriusque successor nondum sit nominatus, aut tempore mortem eiusdem Romani Pontificis insequente et ante Conclavis initium, Casum Collegium, Sede Apostolica vacante rite congregatum, successorem per suffragia eligit, qui in munere manebit usque ad electionem novi Summi Pontificis;
- 2) si autem octogesimus annus expletur inter conclave, munus ipso iure usque ad electionem novi Summi Pontificis prorogatur.

nawet i wtedy, gdy jeszcze nie skończyło się pięciolecie, o którym mowa w art. 2, § 5 Konstytucji Apostolskiej *Regimini Ecclesiae universae*.

IV. Przepis art. II, przytoczony powyżej, odnosi się także do tych kardynałów, którzy skończywszy 80 rok życia, zatrzymują – na drodze wyjątku – rządy jakąś diecezją lub zachowują tylko jej tytuł, bez funkcji kierowania nią.

V. Po ukończeniu 80 roku życia kardynałowie pozostają członkami kolegium w odniesieniu do pozostałych skutków i zachowują wszystkie inne uprawnienia i prerogatywy związane ze stanowiskiem kardynała. Dotyczy to także możliwości uczestniczenia w zebraniach ogólnych lub partykularnych, jakie mogą mieć miejsce w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej, jeszcze przed rozpoczęciem konklawe.

VI. Gdyby na skutek nadzwyczajnych okoliczności zdarzyło się, że kardynał Ś.K.Rz. Kamerling i Kardynał Penitencjarz zatrzymywali swoje funkcje aż do 80 roku życia, wtedy obowiązują następujące przepisy:

- 1) Jeżeli 80 lat ukończą w czasie poprzedzającym (bezpośrednio) śmierć Papieża, ale wtedy gdy nie zostali mianowani ich następcy, ewentualnie już po śmierci Papieża, lecz przed rozpoczęciem się konklawe, wtedy Kolegium Kardynałów zebrane prawnie w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej, dokonuje wyboru następcy, który pozostanie na tym stanowisku aż do czasu wybrania nowego Papieża;
- 2) Gdy natomiast 80 rok życia kończą w czasie trwania konklawe, wtedy na mocy samego prawa ich funkcja jest przedłużona do czasu wyboru nowego Papieża.

VII. Si Decanus Sacri Collegii Conclavi non interest eo quod octogesimum aetatis annum confecit, eius muneris partibus in Conclavi fungitur Subdecanus aut, si hic etiam abest, alius ex antiquioribus Cardinalibus secundum generalem ordinem praecedendi.

VIII. Ratio similis ei, quae praecedente art.VII continetur, sequenda erit, si casus ferat, in exercendis muneribus, quae tribus Cardinalibus Ordinum Capitibus in Conclavi iure tribuuntur.

NORMA TEMPORARIA

Iis, qui nunc sunt Membra Sacri Collegii et octogesimum aetatis annum iam compleverunt quo die hae Litterae Apostolicae vigere incipient, pergere licebit, si id cupiant, interesse cum iure suffragii, Congregationibus plenariis et ordinariis Romanae Curiae Dicasteriorum.

Ea autem, quae per has Apostolicas Litteras decrevimus, a Kalendis Ianuariis anno MCMLXXI vigere incipient.

Quae igitur a Nobis hisce Litteris motu proprio datis decreta sunt, ea omnia rata ac firma esse iubemus, contrariis quibusvis, etiam specialissima mentione dignis, non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XXI mensis Novembris, anno MCMLXX, Pontificatus, Nostri octavo.

VII. Jeżeli Dziekan Kolegium Kardynalskiego jest nieobecny na konklawe z tej racji, że ukończył 80 rok życia, wtedy jego funkcje w czasie konklawe wypełnia zastępca dziekana. Gdyby i ten ostatni był nieobecny, wtedy funkcję Dziekana wypełnia jeden z najstarszych kardynałów, zgodnie z ogólną zasadą pierwszeństwa.

VIII. Normę prawną zawartą w powyższym art. VII należy stosować i wtedy, gdy chodzi o wykonywanie w czasie konklawe funkcji przewidzianych przez prawo dla przewodniczących poszczególnych grup kardynałów.

Przepis przejściowy

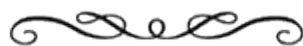
Obecni członkowie Kolegium Kardynalskiego, którzy już ukończyli 80 rok życia mogą do dnia, w którym zaczną obowiązywać niniejsze Pismo Apostolskie, uczestniczyć – gdy tylko zechcą – i to z prawem głosu w zebraniach plenarnych i zwyczajnych Dykasteriów Kurii Rzymskiej.

Przepisy zawarte w niniejszym Piśmie Apostolskim zaczną obowiązywać 1 stycznia 1971 roku.

Co zaś zostało zarządzane tym naszym pismem wydanym z własnej inicjatywy otrzymuje moc prawną bez względu na przeciwne zarządzenia, chociażby wymagały najbardziej specjalnej formy odwołania.

Dan w Rzymie, u św. Piotra dnia 21 listopada 1970 roku, w ósmym naszego Pontyfikatu.

PAULUS PP. VI

6.

Constitutio Apostolica

De Sede Apostolica vacante deque electione Romani Pontificis

Romano Pontifici eligendo

* * *

Źródło: *Acta Apostolicæ Sedis*, LXVII (1975), pp. 609-645. Tłumaczenie polskie za: PPK, t. VIII, z, 1, nn. 14447–14572.

* * *

Paulus Episcopus

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam

Romano Pontifici eligendo, qui, ut Beati Petri in huius Urbis sede Successor, est Christi in terris Vicarius necnon Supremus Pastor atque visibile universalis Ecclesiae Caput, singulares curae semper impensae sunt, ac tanto negotio provide consultum, ut legitima electio ac libertas eligentium in tuto collocarentur.

Ac revera saeculorum decursu Summi Pontifices hanc esse suam ipsorum praerogativam itemque suum ius et officium arbitrati sunt, ut electionem Successoris meliore, quo possent modo, sancirent, renitentes cunctis opinionibus eo tendentibus, ut, per institutorum ecclesiasticorum mutationes, ius auferretur, quo ipsi soli fruuntur, statuendi compositionem collegii eligentium et modum, quo horum munus exerceretur. Attamen huiusmodi electio, quamvis praecipua primitus inducta elementa, electionis episcoporum propria, servaret, gradatim progressionem cuidam obnoxia fuit, quae e constanti hac sollicitudine profecta est, ut haud legitimi interventus arcerentur ac iusta procedendi forma in tuto collocaretur.

In huius rei progressionem sensim partes praecipuae attributae sunt tribus

Gdy idzie o wybór **Biskupa Rzymskiego**, który jako Następca świętego Piotra na stolicy tego Miasta jest Zastępcą Chrystusa na ziemi i Najwyższym Pasterzem oraz widzialną Głową Kościoła powszechnego - zawsze wyrażano szczególną troskę i odpowiednio zaradzano tego rodzaju sprawie, ażeby właściwie zabezpieczyć określony prawem wybór, jak również wolność wyborcom.

Rzeczywiście, w przeszłości Papież uważał za własną prerogatywę oraz za swoje uprawnienie i obowiązek zabezpieczyć w możliwie najlepszy sposób wybór swego Następcy, przeciwstawiając się wszelkim tendencjom zmierzającym do tego, ażeby przez zmianę przepisów kościelnych zostało przekreślone przysługujące im prawo oznaczania składu kolegium wyborców oraz sposobu, w jaki mają wypełnić swoje zadanie. Chociaż omawiany tu wybór przejął początkowo elementy właściwe wyborowi biskupów, jednakże stopniowo zaczął podlegać pewnej ewolucji, dyktowanej ustawiczną troską, ażeby wykluczyć bezprawną interwencję i zabezpieczyć słuszną formę postępowania.

We wspomnianym wyżej rozwoju główny udział otrzymały trzy grupy kleru

maioribus ordinibus cleri Romani, qui constabant Episcopis, Presbyteris et Diaconis, Cardinalibus Sanctae Romanae Ecclesiae nuncupatis. Quorum quidem priores partes in Romano Pontifice eligendo definitae sunt per celebre Decretum *In nomine Domini*, quod Nicolaus II in Synodo Romana anno 1059 promulgavit (1). Deinde in Concilio Lateranensi III ab Alexandro III Constitutio *Licet de evitanda* anno 1179 edita est, qua certa et constanti ratione statuitur hanc electionem solummodo ad Collegium Cardinalium pertinere, qui Romanam Ecclesiam repraesentant, quavis aliorum participatione prorsus exclusa (2). Ex eo tempore omnis ulterior dispositio non alio spectavit, quam ut hic primarius modus electionis Romani Pontificis peragendae ad effectum deduceretur vel novis rerum condicionibus aptaretur.

E Romanae Ecclesiae traditione intellegitur etiam collegium, cui munus eligendi Pontificis mandatur, esse permanens et ita dispositum, ut, cum Sedem Apostolicam vacare contigerit, revera agere possit. Cum igitur etiamnum negari nequeat necessarium esse corpus eligentium antea constitutum nec nimis frequens membrorum numero, quod facile statimque possit convocari - quemadmodum temporibus et Ecclesiae et Summo Pontificatui difficilibus interdum evenit - fieri non licet, ut electores Pontificis, ipsa Sede Apostolica vacante, eligantur aut deputentur.

Quapropter, etiam proximi Decessores Nostri vetus huius electionis institutum quoad res primarias atque praecipuas servaverunt eiusque usum in tuto collocarunt, simul vero id ad novas temporum condiciones accommodare ac perficere studuerunt. Id ipsum, ut exempla

rzymskiego, które obejmowały biskupów, prezbiterów i diakonów - zwanych kardynałami Świętego Kościoła Rzymskiego. Ich udział w wyborze Papieża po raz pierwszy został określony w sławnym Dekrecie „*In nomine Domini*” promulgowanym przez pap. Mikołaja II na synodzie rzymskim w 1059 roku. Następnie 11 roku 1179, na soborze Laterańskim III, pap. Aleksander III ogłosił konstytucję „*Licet de evitanda*”, która w sposób pewny i zdecydowany określił, że wybór Papieża należy wyłącznie do Kolegium Kardynalskiego, które reprezentuje Kościół Rzymski, z całkowitym wykluczeniem udziału innych osób. Od tego momentu wszelkie dyspozycje w tej materii miały jedynie to na uwadze, ażeby ten pierwotny sposób dokonywania wyboru Biskupa Rzymskiego zabezpieczyć lub przystosować do nowych warunków.

Na podstawie tradycji Kościoła Rzymskiego można również stwierdzić, że kolegium, któremu zleca się zadanie wyboru Papieża, ma charakter stałej instytucji i posiada taką strukturę, żeby w razie opróżnienia Stolicy Apostolskiej mogło rzeczywiście przystąpić do działania. Ponieważ więc również obecnie jest rzeczą zrozumiałą, że konieczny jest zespół wyborców wcześniej ustanowiony, a także obejmujący niewielką liczbę członków, ażeby łatwo i natychmiast mógł być zwołany - co nieraz było aktualne w czasach trudnych dla Kościoła i Papieża - jest niemożliwe, by wyborcy Ojca świętego byli wybierani lub oznaczani dopiero w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej.

Z tej to racji również nasi bezpośredni Poprzednicy starożytne zarządzenie dotyczące wyboru Papieża, w podstawowych i zasadniczych elementach, zachowali i jego zastosowanie zabezpieczyli, starając się równocześnie dostosować je do współczesnych

subiciamus, actum est a Pio XII, a quo plures Patres in Collegium Cardinalium adlecti sunt, qui magis magisque varias orbis catholici Ecclesias variasque nationes repraesentarent, et a Ioanne XXIII, qui numerum membrorum eiusdem Collegii auxit statuitque, ut omnes episcopali dignitate donarentur. (3)

Nosmet ipsi autem, qui hoc negotium iam aliquo modo attigimus quibusdam editis normis circa Sacrum Cardinalium Collegium, praesertim iis, quae Apostolicis Litteris *Ingravescentem aetatem*, motu proprio datis, continentur (4) recognoscenda esse arbitramur nonnulla ad electionem Pontificis pertinentia, ut praesenti rerum statui congruant et bono Ecclesiae respondeant, confirmantes tamen principium, ex quo secundum veterem traditionem electio Romani Pontificis est penes Ecclesiam Romanam, scilicet penes Sacrum Collegium Cardinalium, illam repraesentantium.

Quae cum ita sint, Nos, exempla Decessorum Nostrorum secuti, certa scientia ac matura deliberatione Nostra ac de Apostolicae potestatis plenitudine normas edere statuimus, quae hac Constitutione continentur, quam substitui volumus pro Constitutione *Vacantis Apostolicae Sedis* a Pio XII, die 8 mensis Decembris anno 1945 edita (5), et pro praescriptionibus, quas Ioannes XXIII promulgavit per Apostolicas Litteras *Summi Pontificis electio*, die 5 mensis Septembris anno 1962 motu proprio datas (6).

Pars I
De Sede Apostolica vacante

CAPUT I
**DE POTESTATE SACRI
CARDINALIUM COLLEGII SEDE
APOSTOLICA VACANTE**

1. Dum Sedes Apostolica vacat, regimen

warunków oraz udoskonalić. Ażeby przytoczyć przykład, trzeba wskazać, że tak właśnie uczynił Pius XII, który włączył do Kolegium kardynalskiego wielu nowych Ojców, aby coraz bardziej reprezentowali różne kościoły świata - oraz Jan XXIII, który zwiększył liczbę członków tego Kolegium i zarządził, by wszyscy przyjmowali sakrę biskupią.

Omawianą tutaj sprawą zajęliśmy się już w jakiś sposób przez wydanie pewnych zarządzeń dotyczących Kolegium Kardynalskiego, a zawartych zwłaszcza w Piśmie Apostolskim wydanym z własnej inicjatywy „*Ingravescentem aetatem*”. Uważamy wszakże, że należy przystosować niektóre sprawy związane z wyborem Papieża, ażeby odpowiadały współczesnym warunkom i służyły dobru Kościoła - potwierdzając jednak zasadę, na podstawie której, zgodnie ze starożytną tradycją wybór Papieża należy do Kościoła Rzymskiego, czyli do reprezentującego go Kolegium Kardynalskiego.

Skoro tak sprawa wygląda - idąc w ślady naszych poprzedników - po dojrzałym namyśle, działając pełnią władzy apostolskiej, postanowiliśmy wydać normy zawarte w niniejszej Konstytucji. Chcemy, by one zastąpiły normy zawarte w Konstytucji Apostolskiej „*Vacantis Apostolicae Sedis*”, wydanej przez Piusa XII w dniu 8 grudnia 1945 roku oraz przepisy promulgowane przez Jana XXIII Pismem Apostolskim wydanym z własnej inicjatywy „*Summi Pontificis electio*”, w dniu 5 września 1962 roku.

Część I
Opróżnienie Stolicy Apostolskiej

Rozdział I
**Władza Kolegium Kardynalskiego
w czasie opróżnienia Stolicy
Apostolskiej**

1. W czasie opróżnienia Stolicy

Ecclesiae est penes Sacrum Cardinalium Collegium dumtaxat circa negotia ordinaria et ea, quae differri nequeunt, et circa praeparationem earum omnium rerum, quae ad novi Pontificis electionem necessariae sunt, servatis modis et limitibus huius Nostrae Constitutionis.

2. Itaque Sacrum Collegium per hoc tempus nullam potestatem aut iurisdictionem habet in ea, quae ad Summum Pontificem, dum viveret, pertinebant ; sed ea omnia uni Pontifici futuro debent reservari. Quapropter invalidum et irritum esse decernimus quidquid potestatis aut iurisdictionis ad Romanum, dum vivit, Pontificem pertinentis - nisi quatenus in hac Nostra Constitutione expresse permittatur - coetus ipse Cardinalium duxerit exercendum.

3. Praeterea statuimus, ne Sacrum Cardinalium Collegium de iuribus Sedis Apostolicae Romanaeque Ecclesiae ullo modo disponere valeat, nedum de iis sive directe sive indirecte quidquam detrahat, quamvis agatur de componendis discidiis aut de persequendis factis adversus eadem iura, post obitum Pontificis perpetratis. Curae autem sit omnibus haec iura tueri.

4. Item leges a Romanis Pontificibus latas, Sede Apostolica vacante, non licet ullo modo corrigi vel immutari, neque quidquam iis addi vel dispensari circa partes earum, maxime eas, quae ad ordinandum negotium electionis Summi Pontificis pertinent. Si quid contra hoc praescriptum fieri vel attentari contigerit, id suprema Nostra auctoritate nullum et irritum declaramus.

Apostolskiej zarząd Kościołem przejmuje Kolegium Kardynalskie w zakresie spraw zwyczajnych oraz tych, których nie można odłożyć, jak również odnośnie do wszystkich spraw związanych w sposób konieczny z wyborem nowego Papieża - z zachowaniem jednak sposobu postępowania i ograniczeń, ustalonych w niniejszej Konstytucji.

2. Tak więc w czasie wakansu Kolegium Kardynalskie nie posiada żadnej władzy lub jurysdykcji w sprawach, które za życia Papieża do Niego należały. Wszystkie tego rodzaju sprawy powinny być zarezerwowane przyszłemu Papieżowi. Z tej racji stwierdzamy, że będzie nieważne i pozbawione mocy cokolwiek zostałoby załatwione przez Kolegium Kardynalskie w zakresie władzy i jurysdykcji należącej do Papieża za Jego życia – chyba, że na coś wyraźnie zezwala niniejsza Konstytucja.

3. Zarządzamy ponadto, Kolegium Kardynalskie nie może w żaden sposób dysponować w zakresie praw Stolicy Apostolskiej i Kościoła Rzymskiego, ani też ich, bezpośrednio lub pośrednio, ograniczać (zawęźać), chociażby chodziło o załatwienie sporów lub dochodzenie faktów przeciwko wspomnianym prawom - zaistniałych po śmierci Papieża. Wszyscy natomiast winni się troszczyć o ochronę tych praw.

4. Również przepisy wydane przez Biskupów Rzymskich nie mogą być w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej w jakikolwiek sposób poprawiane lub zmieniane, ani też nie wolno niczego do nich dodawać lub dyspensować, zwłaszcza tym, co dotyczy sprawy wyboru Papieża. Gdyby wbrew powyższemu zarządzeniu czegoś dokonano albo usiłowano dokonać, Naszą najwyższą władzą uznajemy to za nieważne.

5. Si quae autem dubia exoriantur circa sensum praescriptionum, quae hac Nostra Constitutione continentur, aut circa rationem, qua ad usum deduci eae debeant, edicimus ac decernimus penes Sacrum Cardinalium Collegium esse potestatem de his ferendi sententiam; propterea, eidem Sacro Cardinalium Collegio facultatem tribuimus interpretandi locos dubios vel in controversiam vocatos, statuantes, ut, si de eiusmodi vel similibus quaestionibus deliberari oporteat, excepto ipso electionis actu, satis sit, si maior congregatorum Cardinalium pars in eandem sententiam conveniat.

6. Pariter, cum negotium est expediendum, quod ex voto maioris congregatorum Cardinalium partis in aliud tempus nequeat differri, Sacrum Cardinalium Collegium secundum maioris partis sententiam agat.

CAPUT II DE CARDINALIUM CONGREGATIONIBUS

7. Tempore Sedis vacantis, usque ad ingressum in Conclave, duplex agatur Cardinalium, horumque tantummodo, Congregatio: altera generalis, seu totius Sacri Collegii, altera particularis. Congregationibus generalibus omnes Cardinales, legitime non impediti, interesse debent, vixdum de vacatione Apostolicae Sedis certiores facti sunt, concessa tamen facultate eas participandi aut non participandi Cardinalibus, qui octogesimum aetatis annum impleverint.

Congregatio particularis constat Cardinali Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario et tribus Cardinalibus, uno ex quoque ordine, sorte ductis inter eos omnes, qui iure Pontificem eligendi fruuntur ad normam n. 33 huiusce Constitutionis. Horum trium Cardinalium,

5. Jeśliby jednak powstały jakieś wątpliwości co do treści przepisów zawartych w niniejszej Konstytucji, ewentualnie odnośnie do sposobu ich zastosowania - to postanawiamy, że do Kolegium Kardynalskiego należy władza wydawania decyzji w tych sprawach. Z tej to racji Kolegium Kardynalskiemu udzielamy władzy interpretowania punktów wątpliwych lub dyskusyjnych. Postanawiamy przy tym, że ile razy wypadnie rozstrzygać tego rodzaju lub podobne kwestie, wystarcza - z wyłączeniem jednak samego aktu wyboru - większość głosów obecnych na głosowaniu kardynałów.

6. Podobnie gdy chodzi o załatwienie sprawy, której zdaniem większości zebranych kardynałów nie da się, odłożyć na inny czas, Kolegium Kardynalskie działa zgodnie z tym, za czym opowiada się większość Ojców.

Rozdział II Zebrania Kardynałów

7. W czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej, aż do czasu wejścia na Konklawe, odbywają się podwójne zebrania samych tylko kardynałów: ogólne, czyli całego Kolegium i partykularne. W zebraniach ogólnych winni uczestniczyć wszyscy kardynałowie - którzy nie są prawnie od tego zwolnieni - od momentu otrzymania wiadomości o opróżnieniu Stolicy Apostolskiej. Nie muszą w nich uczestniczyć kardynałowie, którzy ukończyli 80 rok życia.

Zebranie partykularne obejmuje Kardynała Kamerlinga Kościoła Rzymskiego oraz trzech kardynałów, t.j. po jednym z każdego stopnia, wybranych przez losowanie spośród tych, którzy zgodnie z postanowieniem zawartym w n. 33 obecnej Konstytucji, posiadają prawo

qui Assistentes appellantur, officium tertio die post Conclavis ingressum omnino cessat, in eorumque locum, semper sortitione, tertio quolibet die tres alii succedunt. In ipso vero Conclavi res gravioris momenti a conventu Cardinalium electorum, si casus fert, decernuntur; negotia ordinaria a Congregatione particulari Cardinalium pergunt expediri. Cardinales in Congregationibus generalibus et particularibus, Sede vacante, suam vestem talarem nigram cum torulo et zona rubri coloris deferant.

8. In Congregationibus particularibus levioris tantum momenti negotia, in dies seu passim occurrentia, tractentur. Si quid vero gravioris ponderis et altioris indaginis fuerit, id ad Congregationem generalem deferri debet. Praeterea, quae in una Congregatione particulari decreta, persoluta aut denegata fuerint, nequeunt in alia abrogari, mutari aut concedi, sed id faciendi ius est tantum penes Congregationem generalem, ac quidem per pluralitatem seu maiorem partem suffragiorum.

9. Cardinalium Congregationes generales in Aedibus Apostolicis Vaticanis habeantur aut, si rerum adiuncta id postulent, in alio loco opportuniore, iudicio ipsorum Cardinalium. His praeest Decanus Sacri Collegii aut, eo absente, Subdecanus. Quodsi alteruter vel uterque propter completum octogesimum aetatis annum in Conclave non ingrediatur, conventui Cardinalium electorum, qui ibi, ad rationem numeri 7, forte agatur, praeest Cardinalis antiquior secundum generalem ordinem praecedendi.

wyboru Papieża. Funkcja wspomnianych wyżej trzech kardynałów, zwanych Asystentami, wygasa całkowicie, trzeciego dnia po wejściu na Konklawe, a na ich miejsce wchodzi każdego dnia trzech nowych, zawsze z zastosowaniem losowania. W razie potrzeby w czasie samego Konklawe sprawy ważniejsze rozstrzyga zespół kardynałów wyborców. Natomiast sprawy zwyczajne załatwia partykularne zebranie kardynałów. Na zebrania ogólne i partykularne odbywane w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej, kardynałowie przywdziewają zwykłą sutannę czarną z obszyciem i pasem koloru czerwonego.

8. Na zebraniach partykularnych powinny być załatwiane sprawy mniejszej wagi, a więc takie, jakie przynosi dzień powszedni. Natomiast sprawy o większym znaczeniu i wymagające głębszego rozważenia powinny być przekazane zebraniu generalnemu. Następnie to, co zostało zadecydowane, rozwiązane lub odmówione na jednym zebraniu partykularnym, nie może być przez inne zebranie (partykularne) unieważnione, zmienione lub zezwolone. Jedynie zebranie ogólne ma prawo to uczynić i to większością głosów.

9. Zebrania ogólne kardynałów powinny się odbywać w Apostolskich budynkach Watykańskich, ewentualnie - gdyby tego wymagały okoliczności rzeczy - w innym bardziej dogodnym miejscu, zgodnie z osądem samych kardynałów. Zebraniom tym przewodniczy Dziekan Kolegium, a w czasie jego nieobecności Wicedziekan. Jeśli któryś z nich lub obydwaj nie udają się na Konklawe z racji przekroczenia 80 roku życia, wtedy zebraniu kardynałów wyborców, odbywanemu tam zgodnie z postanowieniem zawartym w numerze 7 przewodniczy najstarszy z kardynałów - zgodnie z ogólną zasadą precedencji.

10. Suffragia in Cardinalium Congregationibus, cum de rebus maioris momenti agitur, non ore sed secreto ferantur.

11. Congregationes generales, quae ingressum in Conclave praecedunt ideoque praeparatoriae appellantur, cotidie celebrari debent, ac quidem a die, quem Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarius una cum tribus Cardinalibus in quoque ordine prioribus statuerit, etiam diebus, quibus exsequiae Pontificis defuncti celebrantur. Quod eo consilio fit, ut Cardinalis Camerarius sententiam Sacri Collegii possit exquirere, cum eo communicans illa, quae necessaria vel opportuna iudicaverit, utque singulis Cardinalibus facultas praebetur mentem suam circa negotia occurrentia aperiendi, de rebus dubiis explicationes petendi, res proponendi.

12. In primis Congregationibus generalibus huius Constitutionis pars prior, seu «De Sede Apostolica vacante», legenda est; qua perlecta, omnes Cardinales, qui adsunt, ius iurandum dare debent de observandis praescriptionibus, quae illa continentur, et de secreto servando. Hoc ius iurandum, quod praestandum est etiam Cardinalibus, qui, serius advenientes, eiusmodi Congregationibus postmodum intersunt, secundum hanc formulam a Cardinali Decano, ceteris Cardinalibus astantibus, legatur:

Nos Episcopi, Presbyteri et Diaconi Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales promittimus, vovemus et iuramus nos universos et singulos ad amussim observaturos esse cuncta, quae in Constitutione Apostolica Romano Pontifici eligendo Summi Pontificis Pauli VI continentur atque secreto contecturos esse religiose omnia, quae in Congregationibus Cardinalium, sive ante sive inter Conclave, circa quamlibet rem tractabuntur necnon ea, quae ad electionem Romani Pontificis

10. Gdy chodzi o sprawy większej wagi, to głosowanie na zebraniach kardynałów winno być tajne a nie ustne.

11. Zebrania ogólne poprzedzające Konklawe i dlatego zwane przygotowawczymi powinny się odbywać codziennie i to od dnia ustalonego przez Kardynała Kamerlinga Kościoła Rzymskiego wraz z trzema Kardynałami posiadającymi pierwszeństwo w każdej z trzech grup. Zebrania odbywają się także w dniach pogrzebu Papieża. Dzięki temu Kardynał Kamerling ma możliwość uzyskać zdanie Kolegium Kardynalskiego, zakomunikować mu to, co uzna za konieczne lub pożyteczne, a poszczególni kardynałowie otrzymują możliwość wypowiedzenia się na temat bieżących spraw, uzyskania wyjaśnień w sprawach wątpliwych, jak również zgłaszania pewnych wniosków.

12. Na pierwszych posiedzeniach ogólnych należy odczytać część pierwszą niniejszej Konstytucji, zatytułowaną: „Opróżnienie Stolicy Apostolskiej”. Następnie wszyscy obecni kardynałowie winni złożyć przysięgę, że zachowają odczytane przepisy oraz obowiązującą ich tajemnicę. Wspomniana przysięga ma być składana także przez tych kardynałów, którzy później przybywszy uczestniczą w tych zebraniach. Obowiązuje zamieszczona poniżej formuła, którą czyta Kardynał Dziekan w obecności pozostałych Ojców:

My, Biskupi, Prezbiterzy oraz Diakoni, Kardynałowie świętego Kościoła Rzymskiego, przyrzekamy, ślubujemy i przysiegamy, że wszyscy i każdy z nas zachowamy dokładnie wszystko, co zarządza Konstytucja Apostolska Papieża Pawła VI „Romano Pontifici eligendo” oraz dochowamy tajemnicy odnośnie do wszystkiego, co będzie się działo na zebraniach Kardynałów, przed lub w czasie Konklawe, jak również odnośnie do spraw dotyczących w jakikolwiek sposób wyboru

qtiomodolibet pertinent.

Deinde singuli Cardinales dicent: *Et ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo ac iuro. Et imponentes manum super Evangelium adiungent: Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.*

13. In una e proxime subsequentibus Congregationibus Cardinales, secundum ordinem rerum agendarum praestitutum, de iis decernere debent, quae ad Conclave inchoandum urgentiora sunt, id est:

a) Constituant diem, horam et modum, quo corpus defuncti Pontificis in Basilicam Vaticanam feratur, ibi obsequio fidelium exponendum;

b) Omnia paranda curent, quae necessaria sunt ad exsequias Pontificis defuncti, quae per novem dies continuos celebrentur; earumque initium praefiniant;

c) Duo nominent coetus, seu commissiones, trium Cardinalium, quarum prior designet eos, qui propter varia ministeria in Conclave ingrediantur et eum, qui his praesit, necnon accurate deliberet utrum forte aliquis conclavista sit admittendus, ad normam n. 45 huius Constitutionis; de quorum omnium qualitatibus antea diligenter inquirat. Altera vero commissio extruendum et claudendum Conclave cellasque disponendas curet;

d) Proponantur ab iis et approbentur expensae Conclavis;

e) Perlegant, si quae sint, documenta a defuncto Pontifice Sacro Cardinalium Collegio relicta;

f) Anulum Piscatoris et Sigillum plumbeum, sub quibus Litterae Apostolicae expediuntur, curent frangenda;

g) Cellas Conclavis sorte distribuunt inter electores, nisi infirma valetudo alicuius electoris aliter suadeat;

h) Constituant diem et horam ingressus in Conclave.

Papieża.

Następnie poszczególni kardynałowie mówią: *Ja N. Kardynał N. przyrzekam, ślubuję i przysięgam.* Kładąc potem rękę na Ewangelię dodaje: *Tak mi dopomóż Panie Boże i ta święta Boża Ewangelia, której dotykam moją ręką.*

13. Na najbliższym potem zebraniu, Kardynałowie - zgodnie z ustalonym wcześniej porządkiem - winni zadecydować o tym, co jest związane z rozpoczęciem Konkławe, a więc:

a) Mają określić dzień, godzinę i sposób przeniesienia ciała zmarłego Papieża do Bazyliki Watykańskiej i wystawienia go tam celem uczczenia przez wiernych;

b) Winni się zatroszczyć o przygotowanie wszystkiego, co jest konieczne do uroczystości pogrzebowych zmarłego Papieża, które mają trwać przez pełnych dziewięć dni. Powinni też ustalić ich początek;

c) Mają zamianować dwa zespoły czyli Komisje, złożone z trzech kardynałów. Pierwsza komisja wyznaczy tychy którzy z racji wykonywania różnych funkcji wejdą na Konkławe oraz ich przewodniczącego, jak również zadecyduje, który z konklawistów ma być dopuszczony zgodnie z postanowieniem n. 45 niniejszej Konstytucji. Na temat przymiotów tych ostatnich należy przeprowadzić wcześniej wnikliwe badania. Druga zaś komisja winna się zatroszczyć o przygotowanie i zamknięcie Konkławe oraz poszczególnych pokojów.

d) Powinni zaproponować i zatwierdzić wydatki związane z Konkławe;

e) Mają przeczytać dokumenty - jeśli takie pozostały - zmarłego Papieża skierowane do Kolegium Kardynalskiego.

f) Jest ich obowiązkiem zatroszczyć się o zniszczenie pierścienia Rybaka i ołowianej pieczęci, używanych przy sporządzaniu pism apostolskich;

g) Powinni przez losowanie rozdzielić pomieszczenia między wyborców, chyba że względy zdrowotne doradzą co innego;

h) Mają ustalić dzień i godzinę wejścia na Konklawe.

CAPUT III DE NONNULLIS OFFICIIS, SEDE APOSTOLICA VACANTE

14. Ad mentem Constitutionis Apostolicae, cuius initium est *Regimini Ecclesiae Universae*, omnes Cardinales Dicasteriis Romanae Curiae praepositi, ipseque Cardinalis Secretarius Status, occurrente morte Pontificis, a munere suo cessant, exceptis Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario, Paenitentiario Maiore et Vicario Generali dioecesis Romanae, qui ordinaria negotia pergunt expedire, ea Sacro Cardinalium Collegio proponentes, quae ad Summum Pontificem essent referenda (7).

15. Quodsi munus Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarii vel Paenitentiarii Maioris, quo tempore Pontifex diem obiit supremum vel ante Successoris electionem, vacare contingat, Sacrum Cardinalium Collegium quam primum eligere debet Cardinalem vel, si casus ferat, Cardinales, qui usque ad electionem novi Pontificis eiusmodi officia gerant. In singulis casibus memoratis, electio fit per secreta suffragia omnium Cardinalium, qui praesentes adsunt; quae suffragia feruntur ope schedularum, quas viri ecclesiastici a caerimoniis distribuant et colligant, necnon aperiant coram Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario ac tribus Cardinalibus Assistentibus, si eligendus est Paenitentiarius Maior, sed coram praedictis tribus Cardinalibus ac Sacri Collegii Secretario, si eligendus est Camerarius. IS autem electus habendus est, et ipso facto

Rozdział III O niektórych urządach w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej

14. W myśl Konstytucji Apostolskiej, zaczynającej się od słów „*Regimini Ecclesiae Universae*” z chwilą śmierci Papieża tracą swój urząd wszyscy kardynałowie przełożeni dykasteriów Kurii Rzymskiej, w tym również Kardynał Sekretarz Stanu, z wyjątkiem tylko Kamerlinga Kościoła Rzymskiego, Penitencjarza Wielkiego i Wikariusza generalnego diecezji rzymskiej, którzy w dalszym ciągu załatwiają sprawy zwyczajne przedstawiając Kolegium Kardynalskiemu jedynie to, co należałoby przedstawić Papieżowi.

15. Gdyby urząd Kamerlinga świętego Kościoła Rzymskiego lub Wielkiego Penitencjarza wygasł w dniu śmierci Papieża albo przed wyborem jego następcy, Kolegium Kardynalskie powinno jak najszybciej wybrać kardynała ewentualnie kardynałów, którzy swoje funkcje będą spełniać aż do wyboru nowego Papieża, W poszczególnych, wspomnianych wyżej wypadkach wyboru dokonują wszyscy obecni kardynałowie w tajnym głosowaniu. Głosy oddają na kartkach, które rozdają i zbierają ceremoniarze. Kartki z głosami otwierają przed Kamerlingiem Świętego Kościoła Rzymskiego i trzema kardynałami Asystentami - gdy ma być wybierany Wielki Penitencjarz albo przed wspomnianymi trzema kardynałami i przed Sekretarzem Kolegium, gdy ma być wybrany Kamerling. Ten zaś ma być uznany za wybranego, i tym samym otrzymuje wszystkie

omnibus facultatibus ad munus pertinentibus praeditus, in quem maior pars votorum seu suffragiorum convenerit. Quodsi forsitan suffragia paria fuerint, ille deputatus habeatur, qui fuerit ordine prior, aut, si eiusdem ordinis, qui prius in Sacrum Collegium adlectus. Donec Camerarius eligatur, eius partes gerit Decanus Sacri Collegii, qui sine mora decernere potest, prout rerum adiuncta suadeant.

16. Quodsi Vicarium Generalem dioecesis Romanae, Sede vacante, e vivis decedere contigerit, Vices Gerens, tunc in hoc officio constitutus, omnes et singulas habebit facultates, auctoritatem et potestatem, quae eidem Vicario ad officium ei creditum exercendum competebant quasque ipse Pontifex, occurrente vacatione Vicariatus, donec successorem Vicarium nominet, Vices Gerenti tribuere solet. Si vero etiam Vices Gerens deest aut impeditur, Episcopus Auxiliaris electione Primus eiusmodi officia exsequetur.

17. Cardinali Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario, Sede Apostolica vacante, incumbit cura et administratio bonorum et iurium temporalium ipsius Sanctae Sedis, auxiliantibus tribus Cardinalibus, qui Assistentes appellantur, praehabitis semel circa leviora ac, singulis in casibus, circa graviora negotia suffragiis Sacri Collegii. Hinc ad Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarium spectat, statim ac nuntium obitus Summi Pontificis a Praefecto Domus Pontificalis acceperit, Pontificis mortem iure recognoscere, astantibus Magistro Caerimoniarum Pontificalium, Praelatis Clericis Reverendae Camerae Apostolicae huiusque Secretario Cancellario, qui authenticum mortis actum conficiat; privatis eiusdem Pontificis aedibus sigilla apponere; ipsius obitum

uprawnienia związane z danym urzędem, kto otrzymał większą część głosów. Gdyby przypadkiem głosy były równe ten otrzymuje urząd kto należy do wyższego stopnia (w Kolegium kardynalskim), a w wypadku równych stopni ten, kto wcześniej został włączony do Kolegium Kardynalskiego. Do czasu wyboru Kamerlinga zastępuje go Dziekan Kolegium Kardynalskiego, który też od razu może - w razie potrzeby podejmować decyzje.

16. Jeśli w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej umiera Wikariusz Generalny diecezji Rzymskiej, wtedyznaczony na jego miejsce zastępcaprzejmuje wszystkie i poszczególne uprawnienia oraz władze, jakie przysługiwały Wikariuszowi dla wykonywania powierzonego mu urzędu, a które sam Papież zwykł był udzielać Zastępcy do czasu zamianowania nowego wikariusza. Gdyby zaś nie było Zastępcy, o którym wyżej mowa, albo też został przeszkodzony, wtedy urząd przejmuje Biskup Pomocniczy - pierwszy gdy idzie o wybór na to stanowisko.

17. Do zadań Kardynała Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej należy troska i zarząd dobrami oraz prawami doczesnymi Stolicy Apostolskiej. Korzysta przy tym z pomocy trzech kardynałów Asystentów. Do załatwiania spraw mniejszej wagi musi uzyskać jednorazowo, a do spraw ważniejszych każdorazowo upoważnienie Kolegium Kardynalskiego. Stąd Kardynał Kamerling powinien - zaraz po otrzymaniu od Prefekta Domu Papieskiego wiadomości o śmierci Papieża - stwierdzić prawnie śmierć Ojca świętego w obecności: Mistrza Papieskich Ceremonii, Duchownych Prałatów Kamery Apostolskiej, jej sekretarza Kanclerza, który też winien sporządzić autentyczny dokument śmierci; opieczetować prywatne

Cardinali in Urbe Vicario nuntiare, qui de re populum Romanum singularem edicto edocebit; ad Apostolicum Palatium Vaticanum accedere, ut huius possessionem capiat, necnon possessionem, sive per se sive per delegatum, utriusque Palatii ad Lateranum et ad Arcem Gandulfi, eorumque custodiam et regimen exerceat; statuere, auditis Cardinalibus, qui tribus ordinibus praesunt, ea omnia, quae pertinent ad sepulturam Pontificis, nisi forte is, dum vivebat, suam hac de re voluntatem manifestavit; ea omnia, nomine et consensu Sacri Collegii, curare, quae ad iura Apostolicae Sedis tuenda et ad huius administrationem recte gerendam rerum temporumque adiuncta suadebunt.

18. Cardinalis Paenitentiarius Maior, eiusque officiales, Sede vacante, ea agere et expedire valent, quae a Pio XI, Decessore Nostro, per Constitutionem Apostolicam *Quae Divinitus*, die 25 mensis Martii anno 1935 editam, definita sunt (8).

19. Decani autem Sacri Collegii erit, vixit dum a Praefecto Domus Pontificalis de Pontificis morte fuerit edoctus, omnibus Cardinalibus hanc nuntiare, eosque convocare ad Congregationes Sacri Collegii agendas, necnon eos, qui iure fruuntur, ad Conclave suo tempore ingrediendum. Item Pontificis mortem is significabit Nationum Legatis seu Oratoribus ad Apostolicam Sedem publice missis, et iis, qui in iisdem Nationibus supremam obtinent auctoritatem.

pomieszczenia zmarłego Papieża; przekazać wiadomość o śmierci Kardynałowi Wikariuszowi Miasta, który specjalnym edyktem powiadomi o tym fakcie wiernych Rzymu; udać się do Apostolskiego Pałacu Watykańskiego, aby go objąć w posiadanie, a także - osobiście lub przez delegata - objąć obydwa pałace Laterańskie oraz zamek Gandolfo, aby je strzec i nimi zarządzać; zarządzić - po wysłuchaniu trzech kardynałów, którzy przewodniczą trzem stopniom kardynalskim, - odnośnie do wszystkich spraw związanych z pogrzebem Papieża, chyba że on sam wydał za życia rozporządzenia w tej sprawie; w imieniu i za zgodą Kolegium Kardynalskiego troszczyć się o wszystko, co dotyczy ochrony praw Stolicy Apostolskiej, jak również prawidłowego zarządzania dostosowanego do okoliczności rzeczy i czasu.

18. Kardynał Penitencjarz Wielki, jak również jego urzędnicy mogą w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej wykonywać i załatwiać to wszystko, co zostało określone przez naszego Poprzednika pap. Piusa XI w Konstytucji Apostolskiej „*Quae divinitus*”, wydanej w dniu 25 marca 1935 roku.

19. Dziekan Kolegium Kardynalskiego - skoro tylko zostanie powiadomiony przez Prefekta Papieskiego Domu o śmierci Papieża - przekazuje o tym wiadomość wszystkim kardynałom i zwołuje ich na zebrania Kolegium kardynalskiego. O śmierci Papieża powiadamia także tych, którzy mają prawo w swoim czasie wejść na Konklawe. Wreszcie wiadomość na ten temat przesyła zarówno legatom w poszczególnych krajach jak i osobom akredytowanym przy Stolicy Apostolskiej oraz tym, którzy kierują państwami przez nich reprezentowanymi.

20. Ut in Constitutione Apostolica, a verbis *Regimini Ecclesiae Universae* incipiente, cavetur, Substitutus Secretariae Status seu Papalis, Sede vacante, Officii moderamini consulit, de quo Sacro Cardinalium Collegio respondet (9).

21. Item Pontificiorum Legatorum munus et potestas, Sede vacante, non cessant.

22. Eleemosynarius quoque Sanctitatis Suae opera caritatis exercere pergit, et quidem eadem ratione qua, vivente Pontifice, solebat; est autem Sacro Cardinalium Collegio subiectus pendetque ex eo usque ad electionem novi Pontificis. Erit autem Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarii mandatum, quod ad rem spectat, expedire.

23. Sede Apostolica vacante, universa civilis potestas Summi Pontificis circa regimen Civitatis Vaticanae ad Sacrum Cardinalium Collegium spectat; quod tamen decreta ferre non poterit, nisi urgente necessitate et pro tempore tantum vacationis Sedis, in posterum valitura solummodo, si a novo Pontifice erunt confirmata.

CAPUT IV
**DE SACRARUM
CONGREGATIONUM
AC TRIBUNALIUM CURIAE
ROMANAE
FACULTATIBUS SEDE
APOSTOLICA VACANTE**

24. Sacras Congregationes, Sede Apostolica vacante, nullam potestatem habent in iis, quae Sede plena facere et expedire non possunt, nisi *facto verbo cum SS.mo* vel *ex Audientia SS.mi*, vel *vigore specialium et*

20. Zgodnie z postanowieniem Konstytucji Apostolskiej „*Regimini Ecclesiae Universae*”, substytut Papieskiego Sekretariatu Stanu w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej kieruje tym Dykasterium, będąc odpowiedzialny wobec Kolegium Kardynalskiego.

21. Również urząd i władza papieskich legatów nie wygasa w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej.

22. Także Jalmużnik Jego świątobliwości podejmuje dzieła miłosierdzia i to w takim zakresie jak za życia Papieża. Podlega jednak Kolegium Kardynalskiemu i jest od niego zależny do czasu wyboru nowego Papieża. Potrzebne jest wszakże polecenie Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego.

23. W czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej cała władza cywilna Papieża odnośnie do zarządzania Państwem Watykańskim należy do Kardynalskiego Kolegium. Może ono jednak wydawać zarządzenia tylko w razie nagłej konieczności. Mają one wtedy moc obowiązującą tylko w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej; później zaś jedynie w wypadku zatwierdzenia ich przez nowego Papieża.

Rozdział IV
**Uprawnienia Kongregacji i
Trybunałów Kurii Rzymskiej w czasie
opróżnienia Stolicy Apostolskiej**

24. W czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej Kongregacje Rzymskie nie posiadają żadnej władzy w odniesieniu tych spraw, które za życia Papieża mogły być załatwione w porozumieniu się z Papieżem

extraordinariarum facultatum, quae a Romano Pontifice earundem Congregationum Praefectis vel Secretariis solent concedi.

25. Facultates vero ordinariae cuiusque Sacrae Congregationis, occurrente morte Pontificis, non cessant; verumtamen statuimus, ut Congregationes iis facultatibus solum ad gratias concedendas, quae minoris momenti sunt, utantur, negotia vero graviora vel in controversiam votata, quae in aliud tempus queant differri, futuro Pontifici omnino reserventur; quae si nullam moram admittant, a Sacro Cardinalium Collegio committi poterunt Cardinali, qui usque ab obitum Pontificis fuit Praefectus (10), ceterisque Cardinalibus eiusdem Dicasterii, cui ea Summus Pontifex defunctus probabiliter examinanda mandavisset, ut *per modum provisionis*, in eiusmodi rerum adiunctis, donec Pontifex eligatur, decernant ea, quae iuribus et traditionibus ecclesiasticis custodiendis ac tuendis aptiora magisque consentanea censuerint.

26. Supremum Tribunal Signaturae Apostolicae et Tribunal Sacrae Romanae Rotae, Sede vacante, negotia sua exsequi pergunt secundum leges sibi proprias, servatis tamen iis, quae cann. C. I. C. 244 § 1 et 1603 § 2 praescripta sunt.

CAPUT V DE EXSEQUIIS ROMANI PONTIFICIS

27. Romano Pontifice demortuo, Cardinales exsequias pro eius anima per novem dies continuos celebrabunt, iuxta *Ordinem exsequiarum Summi Pontificis vita functi*, qui, perinde ac *Ordo sacrorum rituum Conclavis*, ut pars complens huic

albo na udzielonej przez go audiencji, albo na podstawie specjalnych i nadzwyczajnych uprawnień, których Ojciec święty zwykł udzielać Prefektom lub Sekretarzom Kongregacji.

25. Nie ustają natomiast z chwilą śmierci Papieża uprawnienia zwyczajne każdej Kongregacji. Zarządzamy jednak żeby Kongregacje korzystały z tych uprawnień tylko w zakresie udzielania łask mniejszej wagi. Natomiast sprawy pomniejsze i podlegające dyskusji - jeśli można je odłożyć - należy bezwzględnie zarezerwować przyszłemu Papieżowi. Gdyby zaś chodziło o sprawy nie cierpiące zwłoki, to Kolegium Kardynalskie może je powierzyć Kardynałowi, który za życia Papieża pełnił funkcje Prefekta oraz pozostałym kardynałom tego Dykasterium któremu zmarły Papież prawdopodobnie zleciłby ich zbadanie - ażeby prowizorycznie w zaistniałych okolicznościach rzeczy, aż do czasu wyboru nowego Papieża, rozstrzygnęli to, co uznają za bardziej odpowiednie i zgodne, gdy idzie o strzeżenie i ochronę praw i tradycji kościelnych.

26. Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej oraz Trybunał Roty Rzymskiej w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej załatwiają sprawy w dalszym ciągu zgodnie z własnymi prawami, z zachowaniem jednak przepisów zawartych w kan. 244 § 1 oraz 1603 § 2 K.P.K.

Rozdział V Pogrzeb Biskupa Rzymskiego

27. Po śmierci Papieża Kardynałowie przez dziewięć ciągłych dni odprawiają za jego duszę nabożeństwa pogrzebowe, zgodnie z „Obrzędem pogrzebowym zmarłego Papieża”, który podobnie jak i „Obrzęd Konklawe” jest dołączony do niniejszej

Constitutioni adicitur.

28. Si tumulationem in Basilica Vaticana fieri contingit, authenticum eius instrumentum a Notario Capituli eiusdem Basilicae conficitur. Postea vero delegatus a Cardinali Camerario ac delegatus a Praefecto Domus Pontificalis separatim documenta perscribant, quae peractae tumulationis fidem faciant, prior coram Reverenda Camera Apostolica, alter coram Praefecto Domus Pontificalis.

29. Si Romanus Pontifex extra Urbem supremum obiit diem, Sacri Cardinalium Collegii est omnia disponere, quae necessaria sunt ad dignam ac decoram translationem exanimi corporis ad Vaticanam Basilicam Sancti Petri.

30. Summi Pontificis sive decumbentis sive vita functi in eius diaetis imaginem photographice exprimere nemini licet neque voces eius, postea reddendas, in magnetophonii taeniola imprimere. Si quis, Pontifice defuncto, eiusmodi imagines, probationis vel testimonii causa, photographice efficere cupiat, id a Cardinali Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario petere debet, qui tamen Summi Pontificis imaginem luce exprimi non sinet, nisi pontificalibus vestibus induti.

31. Ante vel inter Conclave habendum, diaetarum Summi Pontificis nulla pars habitetur.

32. Si defunctus Summus Pontifex de rebus suis deque litteris ac tabulis privatis testamentum fecit suique testamenti curatorem designavit, huius est, pro potestate sibi a testatore facta, ea statuere et exsequi, quae ad privata eiusdem Pontificis bona et scripta pertinent. Qui curator de munere a se gesto uni novo

Konstytucji jako część uzupełniająca.

28. Jeśli pogrzeb Papieża odbywa się w bazylice Watykańskiej wtedy autentyczny dokument tego faktu jest sporządzany przez notariusza kapituły tejże bazyliki. Z kolei delegat Kardynała Kamerlinga oraz delegat Prefekta Domu Papieskiego przepisują oddzielnie sporządzony w ten sposób dokument. Tak dokonane odpisy stanowią dowód pochowania Papieża: jeden w Komerze Apostolskiej, drugi za wobec Prefekta Papieskiego Domu.

29. Gdy Papież zmarł poza Rzymem, wtedy do Kolegium Kardynalskiego należy zadysponowanie tym wszystkim, co jest konieczne do godnego przeniesienia ciała do bazyliki Watykańskiej Św. Piotra.

30. Nikomu nie wolno robić Papieżowi zdjęć w jego mieszkaniu, czy to w czasie choroby, czy też już po śmierci. Podobnie nie wolno nagrywać głosu na taśmie magnetofonowej. Jeśli ktoś pragnie po śmierci Papieża zrobić zdjęcia, mające stanowić dowód lub świadectwo, wtedy musi się w tej sprawie zwrócić do Kardynała Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego, który jednak może zezwolić na robienie zdjęć dopiero wtedy, gdy Papież został już ubrany w szaty pontyfikalne.

31. Przed lub w czasie Konklawe nie wolno zamieszkiwać pomieszczeń zajmowanych za życia przez Papieża.

32. Jeśli zmarły Papież rozporządził testamentem odnośnie do własnych rzeczy, pism i prywatnych obrazów, wyznaczając jednocześnie wykonawcę testamentu, wtedy do tego ostatniego należy - zgodnie z przyznaną mu przez testatora władzą - wydawanie poleceń i wykonywanie tego wszystkiego co dotyczy prywatnych dóbr i

Summo Pontifici rationem reddet.

Pars II
De electione Romani Pontificis

CAPUT I
**DE ELECTORIBUS ROMANI
PONTIFICIS**

33. Ius eligendi Romanum Pontificem ad Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales unite pertinet, iis, ad normam antea editae legis (11), exceptis, qui tempore ingrediendi in Conclave, octogesimum aetatis annum iam confecerunt. Maximus autem Cardinalium electorum numerus centum viginti ne excedat. Prorsus ergo excluditur quilibet cuiuspiam alius ecclesiasticae dignitatis aut laicae potestatis cuiusvis gradus et ordinis interventus.

34. Si quando contingat, ut Romanus Pontifex de vita decedat perdurante celebratione alicuius Concilii Generalis aut Synodi Episcoporum, sive Romae sive in alio quovis orbis terrarum loco celebrantur, electio novi Pontificis a Cardinalibus electoribus, qui supra sunt dicti, unite et exclusive fieri debet, minime vero ab ipso Concilio aut Synodo Episcoporum. Quapropter acta, quae quomodocumque rationem electionis faciendae vel collegium electorum temerario ausu immutare praesumant, invalida et irrita declaramus. Quin immo ipsum Concilium aut Synodus Episcoporum, in quovis statu et quibusvis terminis exsistant, statim ab accepto certo nuntio demortui Pontificis, suspensa ipso iure intellegi debent. Itaque, nulla prorsus interiecta mora, cessare statim debent a quibuslibet conventibus, congregationibus, sessionibus et a quibusvis decretis seu canonibus vel conficiendis vel apparandis, sub poena nullitatis eorum; neque ob

pism Papieża. Wykonawca testamentu obowiązany jest złożyć sprawozdanie z wykonania powierzonej mu funkcji jedynie nowemu Papieżowi.

Część II
Wybór Biskupa Rzymskiego

Rozdział I
Wyborcy Biskupa Rzymskiego

33. Wybór Biskupa Rzymskiego należy w sposób wyłączny do kardynałów Kościoła Rzymskiego, z wyłączeniem jednak tych, którzy zgodnie z wcześniej już wydanym prawem w chwili wejścia na Konklawe ukończyli 80 rok życia. Maksymalna liczba Kardynałów wyborców nie powinna przekraczać liczby 120. Całkowicie zaś wyklucza się udział jakichkolwiek innych godności kościelnych lub władzy świeckiej wszelkiego stopnia i rodzaju.

34. Gdyby śmierć Papieża nastąpiła w czasie trwania Soboru powszechnego albo Synodu Biskupów, czy to w Rzymie czy też odbywanych w jakimkolwiek innym miejscu kuli ziemskiej - wybór nowego Papieża powinien być dokonany jedynie i wyłącznie przez kardynałów wyborców, o których wyżej była mowa, nie zaś przez Sobór lub Synod Biskupów. Z tej to racji ogłaszamy za nieważne i rozwiązane czynności, które by usiłowały w jakikolwiek sposób zmienić postępowanie wyborcze albo kolegium wyborców. Owszem, sam Sobór czy Synod Biskupów - niezależnie od stadium na którym się znajduje - należy uznać za prawnie zawieszony od momentu otrzymania pewnej wiadomości o śmierci Papieża. Stąd wspomniane instytucje powinny natychmiast się powstrzymać od odbywania jakichkolwiek zebrań lub sesji, jak również od sporządzania lub przygotowywania dekretów czy kanonów i

quamlibet causam, etiamsi gravissima et speciali mentione digna videtur, ulterius Concilio vel Synodo progredi licet, donec novus Pontifex canonice electus illa iterum assumi et continuari iusserit.

35. Nullus Cardinalis elector, cuiuslibet excommunicationis, suspensionis, interdicti aut alterius ecclesiastici impedimenti causa vel praetextu, a Summi Pontificis electione activa et passiva excludi ullo modo potest; quae quidem censurae, ad effectum huiusmodi electionis tantum, suspensae putandae sunt.

36. Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis, postquam in Consistorio creatus et publicatus fuit, eo ipso statim ius eligendi Pontificis habet, licet biretum ei nondum sit impositum, neque anulus, Cardinalium proprius, traditus, neque suetum fidelitatis ius iurandum ipse dederit. Non tamen hoc iure fruuntur Cardinales canonice depositi aut qui, consentiente Romano Pontifice, dignitati cardinalitiae renuntiaverunt. Praeterea non licet Sacro Cardinalium Collegio, Sede vacante, eos restituere et habilitare.

37. Praecipimus etiam, ut post Pontificis mortem Cardinales electores praesentes exspectare debeant absentes per quindecim solidos dies, facta tamen Sacro Cardinalium Collegio potestate ingressus in Conclave per aliquot dies proferendi; ea tamen lege, ut, viginti diebus ad summum elapsis, Cardinales electores, quotquot praesentes adsint, in Conclave ingredi debeant et ad electionis negotium procedere.

38. Attamen Cardinales electores, si re integra supervenerint, id est antequam Ecclesiae sit de Pastore provisum, in electionis negotium eodem statu, quo ipsum invenerint, admittantur.

to pod sankcją ich nieważności. Nie wolno też dla jakiegokolwiek przyczyny - chociażby się wydawała bardzo ważna i specjalna - dalej kontynuować Soboru lub Synodu, dopóki nowy Papież wybrany kanonicznie nie nakaże ich podjąć i kontynuować.

35. Żaden kardynał wyborca nie może być wykluczony od czynnego lub biernego wyboru Papieża z racji jakiegokolwiek ekskomuniki, suspensy albo interdyktu, czy też innej przeszkody kościelnej. Wspomniane wyżej cenzury należy uznać za zawieszone tylko w odniesieniu do wyboru Papieża.

36. Kardynał Kościoła Rzymskiego wybrany i ogłoszony na Konsystorzu otrzymuje tym samym natychmiast prawo wyboru Papieża, chociażby nie nałożono mu jeszcze biretu ani pierścienia kardynalskiego lub nie złożył zwyczajnej przysięgi wierności. Nie posiadają jednak tego prawa kardynałowie pozbawieni kanonicznie tej godności jak również ci, którzy za zgodą Papieża zrzekli się kardynalatu. W czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej Kolegium kardynalskiemu nie wolno wspomnianym wyżej przywracać utraconych praw.

37. Zarządzamy także, aż by po śmierci Papieża obecni już elektorzy czekali na nie obecnych przez 15 dni, upoważniając jednak Kolegium kardynalskie do przedłużenia o kilka dni wejścia na Konklawe. Jednakże po upływie maksymalnie 20 dni, wszyscy obecni kardynałowie wyborcy powinni wejść na Konklawe i przystąpić do wyboru Papieża.

38. Jednakże Kardynałowie wyborcy, którzy przybyli jeszcze przed zakończeniem wyboru Papieża, winni być dopuszczeni do wyborów, w tym stanie jaki zastali.

39. Omnes autem Cardinales electores, a Decano aut ab alio Cardinali, illius nomine agente, ad novi Pontificis electionem advocati, obligatione tenentur, ac quidem ex virtute sanctae oboedientiae, convocationis nuntio obtemperandi et ad locum sibi designatum pro electione se conferendi, nisi infirmitate vel alio gravi impedimento, a Sacro Cardinalium Collegio agnoscendo, detineantur.

40. Si quis vero Cardinalis, ius suffragii habens, in Conclave ingredi noluerit aut, ingressus, sine manifesta infirmitatis causa, iure iurando medicorum necnon a maiore parte electorum approbata, exiverit, tunc, ipso minime expectato neque in eiusdem electionis negotium iterum admissio, per ceteros ad eligendum Summum Pontificem libere procedatur. Quodsi, infirmitate superveniente, aliquis Cardinalis elector e Conclavi exire cogatur, poterit, eius suffragio non requisito, ad electionem procedi; sed si is ad Conclave, post sanitatem sibi restitutam aut ante, redire voluerit, rursus admittatur. Si quis etiam Cardinalis aliam ob gravem causam, a maiore parte electorum comprobata, e Conclavi egressus fuerit, poterit, dum id celebratur, eodem reverti.

CAPUT II

DE CONCLAVI DEQUE IIS, QUI HUIUS PARTEM HABENT

41. Electio Summi Pontificis fieri debet in Conclavi, quod ex more in Aedibus Vaticanis vel, ob peculiares causas, alio in loco constituitur, postquam clausum est, sublata tamen nullitate electionis, a Gregorio XV vel alio quovis decreto pontificio hac de re statuta.

39. Wszyscy zaś kardynałowie wyborcy, wezwani do wyboru Papieża przez Dziekana lub innego Kardynała działającego w jego imieniu, obowiązani są i to na podstawie świętej cnoty posłuszeństwa, podporządkować się wezwaniu i udać się do miejsca wyznaczonego dla dokonania wyboru, chyba że powstrzymuje ich choroba albo inna poważna przeszkoda, uznana przez Kolegium Kardynalskie.

40. Gdyby któryś z kardynałów posiadający prawo głosu nie chciał wejść na Konklawe, albo wszedłszy opuścił je bez wyraźnych objawów choroby, potwierdzonej przysięgą lekarzy, jak również przez większą część wyborców, wtedy bez oczekiwania na niego - i nie dopuszczając go później znowu do wyborów - pozostali wyborcy kontynuują wybór Papieża. Gdyby kardynał wyborca zmuszony był opuścić Konklawe na skutek choroby, wolno - nie żądając od niego głosu - prowadzić dalej wybór. Jeśliby jednak chciał on - po wyzdrowieniu lub przed wyzdrowieniem - powrócić na Konklawe, należy go ponownie wpuścić. Podobnie może powrócić na Konklawe w czasie jego trwania kardynał wyborca, który wyszedł na skutek innej poważnej przyczyny, uznanej przez większą część wyborców.

Rozdział II

Konklawe i jego uczestnicy

41. Wybór Papieża winien się odbyć w Konklawe, które zwyczajowo jest przygotowywane w pomieszczeniach Watykańskich albo - na skutek szczególnych przyczyn - w innym miejscu z chwilą jego odosobnienia (zamknięcia). Zostaje jednak odwołana klauzula zastrzegająca (w przeciwnym razie) nieważność wyboru - ustanowiona bądź

przez Grzegorza XV, bądź też innym papieskim zarządzeniem.

42. Conclave ita accipitur, ut certa ac definita loca, quasi sacrum recessum, comprehendat, ubi, Spiritus Sancti lumine invocato, Cardinales electores Summum Pontificem eligunt, et ubi iidem ceterique officiales et ministri necnon, si qui sint, conclavistae die noctuque commorantur usque ad peractam electionem, absque ulla consuetudine cum extraneis personis et rebus, secundum modum et normas, quae sequuntur.

43. Praeter Cardinales electores, in Conclave ingrediantur Secretarius Sacri Cardinalium Collegii, qui munere fungitur Secretarii Conclavis; Vicarius Generalis Romani Pontificis pro Civitate Vaticana cum uno vel pluribus, ad Sacri Cardinalium Collegii arbitrium, adiutoribus in officio sacristiae; Magister Caerimoniarum Pontificalium cum viris a caerimoniis pontificalibus, qui muneribus sibi propriis vacent. Insuper fas est Cardinali Decano vel Cardinali, qui eius vices gerit, virum ecclesiasticum secum ferre qui sibi assistat.

44. Adsint praeterea nonnulli religiosi sacerdotes, ita ut copia sit peragendi confessiones praecipuis linguis; duo medici, quorum alter sit chirurgus, alter rei medicae generali deditus cum uno vel duobus ministris aegrotorum; Architectus Conclavis ac duo rei technicae periti (cfr. nn. 55 et 61): qui omnes a maiore parte Cardinalium, Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario tribusque Cardinalibus, qui Assistentes dicuntur, proponentibus, eligantur. His addantur alii, numero congruenti, qui Conclavis necessitatibus inserviant, a coetu seu commissione

42. Konklawe jest rozumiane w ten sposób, że obejmuje pewne określone miejsca, jakby święte odosobnienie, w którym po wezwaniu światła Ducha świętego, Kardynałowie wyborcy dokonują wyboru Ojca świętego i w którym wspomniani wyborcy oraz urzędnicy, jak również konklawiści (jeśli tacy są) zamieszkują dzień i noc aż do czasu dokonania wyboru - nie utrzymując żadnego kontaktu z pozostającymi na zewnątrz osobami i rzeczami, zgodnie ze sposobem i normami, niżej przedstawionymi.

43. Oprócz kardynałów wyborców na Konklawe powinni wejść Sekretarz Kardynalskiego Kolegium, który pełni funkcję Sekretarza Konklawe; Wikariusz Generalny Biskupa Rzymskiego na Państwo Watykańskie wraz z jednym lub kilkoma - według uznania Kardynalskiego Kolegium - pomocnikami zakrystianami; Mistrz Papieskich Ceremonii razem z ceremoniarzami papieskimi, którzy będą wykonywać właściwe im funkcje. Ponadto wolno Dziekanowi Kolegium lub jego zastępcy dobrać sobie duchownego asystenta.

44. Ponadto powinno być kilku kapłanów zakonnych, ażeby mogli przyjmować spowiedź w głównych językach; dwóch lekarzy, z których jeden ma być chirurgiem, drugi zaś lekarzem ogólnym - wraz z jednym lub dwoma pomocnikami służby zdrowia; Architekt Konklawe i dwóch fachowców technicznych (por. nn.55 i 61): wszyscy wymienieni po winni być wybrani przez większość kardynałów, na wniosek Kamerlinga Kościoła Rzymskiego oraz trzech Kardynałów Asystentów. Do nich należy dołączyć innych, w odpowiedniej liczbie, którzy zaradzą potrzebom

Cardinalium ad hoc instituta, de qua in n. 13 c, nominati.

45. Cardinalibus electoribus non licet conclavistas seu privatos ministros sibi inservientes, neque clericos neque laicos, secum adducere. Solum peculiari in casu et ad modum exceptionis, gravi de causa affectae valetudinis, id permitti poterit. Tunc vero petitionem expressam et causas exhibentem Cardinali Camerario porrigant, qui rem ad coetum seu commissionem Cardinalium, ad hoc institutam, deferat, cuius est de ea decernere, et, si postulationi concedendum esse arbitretur, summa cum diligentia cognoscere de qualitatibus personarum, ad huiusmodi officium propositarum.

46. Omnes officiales et ministri Conclavis, sive ecclesiastici sive laici, et, si qui sint, conclavistae, Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario curante, ius iurandum dent, latino vel alio sermone, postquam unusquisque eorum probe intellexit momentum eiusdem iuris iurandi atque formulae sententiam. Itaque, uno vel altero die ante ingressum in Conclave, coram eiusdem Conclavis Secretario et Magistro Caerimoniarum Pontificalium, ad rem delegatis ab eodem Camerario, coram quo et ipsis est antea ius iurandum dandum: hanc formulam, pro rei opportunitate in varios sermones conversam, pronuntiabunt:

Ego N.N. promitto et iuro me inviolate servaturum esse secretum in omnibus et singulis, quae de novi Pontificis electione in Cardinalium Congregationibus acta vel decreta sint et in Conclavi seu in loco electionis agantur, scrutinium directe vel indirecte respicientia, et omnia, quae quovis modo cognoverim, adeo ut nec directe, nec

Konklawe - mianowanych przez ustanowioną w tym celu komisję kardynałów o której mowa w n. 13 c.

45. Kardynałom wyborcom nie wolno wprowadzać konklawistów czyli osób prywatny usługujących im, ani duchownych ani świeckich. Jedynie w szczególnym wypadku i na sposób wyjątku, gdy tego domaga się poważna przyczyna zdrowotna, wolno na to zezwolić. W takiej sytuacji zainteresowany winien przedstawić Kardynałowi Kamerlingowi wyraźną prośbę z uzasadnieniem. Kardynał Kamerling przedstawia sprawę specjalnie powołanej Komisji Kardynałów, do których należy decyzja w tej sprawie. Jeśli Komisja uzna, że należy zadość uczynić przedstawionej prośbie, wtedy z największą pilnością trzeba przeprowadzić badanie odnośnie do przymiotów osób zaproponowanych do wypełnienia wspomnianej funkcji.

46. Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego winien zatroszczyć się o to, ażeby wszyscy urzędnicy oraz osoby usługujące na Konklawe zarówno duchowni jak i świeccy złożyły przysięgę w języku łacińskim lub innym nowożytnym. Wcześniej ma każdy dobrze uświadomić sobie ważność tego aktu i zapoznać się z treścią formuły przysięgi. Z tej to racji na dzień albo dwa przed wejściem na Konklawe wyżej wymienieni składają przysięgę przed Sekretarzem Konklawe i Mistrzem Papieskich Ceremonii, delegowanym do tego przez Kardynała Kamerlinga - przed którym sami wcześniej składają przysięgę - według zamieszczonej poniżej formuły, którą w razie potrzeby przekłada się na inne języki:

Ja N.N. przyrzekam i przysięgam, że w sposób nienaruszony zachowam tajemnicę odnośnie do wszystkich i poszczególnych spraw związanych z wyborem Papieża, które będą miały miejsce na zebraniach Kardynałów oraz w ogóle na Konklawe

indirecte, neque nutu, neque verbo, neque scriptis, vel alias quomodolibet ipsum mihi violare liceat; itemque promitto et iuro me nullo modo in Conclavi usurum esse instrumentis quibuslibet ad vocem transmittendam vel recipiendam, vel ad imagines exprimendas quovis modo aptis, et hoc sub poena excommunicationis latae sententiae, Apostolicae Sedi specialissimo modo reservatae, si ab hoc praecepto discesserim. Quod secretum accuratissime et religiosissime servabo etiam post peractam novi Pontificis electionem, nisi ab eodem Pontifice peculiaris facultas aut certa venia mihi concessa fuerit.

Pariter promitto et iuro me nulli interventui, intercessioni aliive cuilibet modo, quo civiles potestates cuiuslibet ordinis et gradus, vel quivis hominum coetus vel personae voluerint sese electioni Pontificis immiscere, auxilium vel favorem praestaturum.

Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.

a dotyczących bezpośrednio lub pośrednio głosowania. Nic zaś cokolwiek się dowiem nie wolno mi zdradzić, bezpośrednio ani pośrednio ani gestem, ani słowem, ani pismem, ani w jakikolwiek inny sposób. Podobnie przyrzekam i przysięgam, że w czasie Konklawe nie użyję w żaden sposób jakichkolwiek instrumentów, służących do przekazywania lub utrwalania głosów albo obrazów i to pod karą ekskomuniki strzeżonej w sposób najbardziej specjalny Stolicy Apostolskiej w razie naruszenia powyższego zarządzenia. Niniejszą tajemnicę zachowam najdokładniej i najściślej, również po wyborze nowego Papieża, chyba że otrzymam on niego specjalne upoważnienie lub wyraźne ze zezwolenie.

Przyrzekam też i przysięgam, że nie udzielię i pomocy lub poparcia interwencji lub jakimukolwiek inne r sposobowi, przez który jakiekolwiek władze świeckie, zespoły lub poszczególne osoby chciałyby się mieszać do wyboru Papieża.

Tak mi dopomóż, Panie Boże i ta święta Boża Ewangelia, której dotykam moją ręką.

47. *Officiales vero et quicumque alii ministri ex ordine laicorum, qui e Conclavi ex causa tantum manifestae et notabilis infirmitatis, a medicis iure iurando probatae, ac de consensu, a Cardinali Camerario tribusque Cardinalibus Assistentibus eorum onerata conscientia dato, egressi fuerint, nullo modo reverti possunt; sed, si necessitas ferat, alii eodem tempore, quo infirmi exierint, legitime approbati et admissi ac iuris iurandi religione iam astricti, illorum loco ingredi poterunt.*

48. *Si quem Cardinalem electorem, qui conclavistam secum duxit, in ipso Conclavi vita fungi contingat, idem conclavista statim inde exire debet, neque ad alterius Cardinalis electoris famulatum in eodem Conclavi assumi potest.*

47. *Urzednicy swieccy oraz inni swieccy uslugujacy, ktorzy opuszczaja Konklawe jedynie z racji wyraznej i powaznej choroby, potwierdzonej przysiega przez lekarzy oraz za zgoda Kardynala Kamerlinga i trzech Kardynalow Asystentow - nie moga w zadnym wypadku z powrotem powrocic. Natomiast, jesli przynagla koniecznosc moga na ich miejsce wejsc inni prawnie zatwierdzeni i dopuszczeni, po zalozeniu przysiegi.*

48. *Jesli ktorys z kardynalow wyborcow, zabrawszy z soba konklawiste umiera w czasie Konklawe, wtedy wspomniany konklawista winien natychmiast opuscic Konklawe i nie moze byc na tym samym Konklawe dobrany do pomocy innemu Kardynalowi wyborcy.*

49. Exsequiis defuncti Pontificis rite persolutis et Conclavi interim apparato, Cardinales electores, die constituto in Basilicam Vaticanam Sancti Petri, vel alio pro temporis et loci opportunitate, conveniunt, ubi ea fiant, quae in Ordine sacrorum rithum Conclavis statuta sunt. Statim post rem divinam mane peractam vel, si opportunius visum fuerit, tempore postmeridiano eiusdem diei, ingressus fit in Conclave. Cum ad sacellum seu cappellam advenerint, oratione convenienti recitata et intimato extra omnes e sacello, praesentis Constitutionis pars altera, seu «De electione Romani Pontificis», legatur, ac deinde omnes Cardinales electores ius iurandum dent secundum formulam sequentem, quae a Decano aut a Cardinali, qui ordine et aetate sit Primus, elata voce recitur:

Nos omnes et singuli in hoc Conclavi exsistentes Cardinales electores promittimus, vovemus et iuramus inviolate et ad unguem Nos universos et singulos esse observaturos omnia, quae continentur in Constitutione Apostolica Summi Pontificis Pauli VI, quae a verbis Romano Pontifici eligendo incipit, data die 1 mensis octobris anno 1975. Item promittimus, vovemus et iuramus, quicumque nostrum Romanus Pontifex, Deo sic disponente, erit electus, eum spiritualia et temporalia iura libertatemque Sanctae Sedis integre ac strenue asseyere atque tueri et, si opus fuerit, vindicare numquam esse destitutum. Praecipue autem promittimus et iuramus Nos religiosissime et quoad cunctos, etiam conclavistas nostros, si qui sint, secretum esse servaturos de iis omnibus, quae ad electionem Romani Pontificis quomodolibet pertinent, et de iis, quae Conclavi seu in loco electionis aguntur, scrutinium directe vel indirecte respicientibus, neque idem secretum quoquo modo violaturos sive inter Conclave, sive etiam post novi Pontificis electionem, nisi peculiaris facultas aut certa venia ab eodem futuro Pontifice nobis tributa fuerit; itemque nullo modo a quavis civili potestate, quovis nomine, munus proponendi veto seu exclusivam, etiam sub forma simplicis

49. Po zakończeniu uroczystości pogrzebowej zmarłego Papieża i przygotowaniu tymczasem Konklawe, Kardynałowie wyborcy zbierają się w oznaczonym dniu w Bazylice Watykańskiej świętego Piotra, ewentualnie - gdy tak dogodniej z racji czasu i miejsca - w innym miejscu, gdzie odbywa się obrzęd przepisany w „Porządku obrzędów Konklawe”. Zaraz po odprawieniu nabożeństwa w godzinach porannych lub - gdy się to wyda bardziej odpowiednie - w godzinach popołudniowych tego samego dnia, następuje wejście do Konklawe. Po przyśściu do kaplicy i odmówieniu odpowiedniej modlitwy oraz po oznajmieniu „extra omnes” z kaplicy należy odczytać drugą część niniejszej Konstytucji, zatytułowaną: „Wybór Papieża”. Następnie wszyscy kardynałowie wyborcy składają przysięgę według zamieszczonej poniżej formuły, którą głośno recytuje Dziekan lub kardynał najstarszy stopniem i wiekiem:

My, wszyscy razem i każdy z osobna, Kardynałowie wyborcy obecni na niniejszym Konklawe, przyrzekamy, ślubujemy i przysiegamy, że w sposób nienaruszony i dokładny zachowamy wszystkie postanowienia zawarte w Konstytucji Apostolskiej papieża Pawła VI, zaczynającej się od słów: „Romano Pontifici eligendo”, wydanej w dniu 1 października 1975 roku. Następnie przyrzekamy i przysiegamy, że ktokolwiek z nas zostanie za zarządzeniem Bożym wybrany Papieżem, będzie szczerze i gorliwie uznawał i strzegł praw duchowych i materialnych oraz wolności (niezależności) Stolicy Apostolskiej, a jeśli zajdzie potrzeba nie przestanie ich nigdy bronić. Szczególnie też przyrzekamy i przysiegamy, że najsumiennie i w odniesieniu do wszystkich, nawet naszych konklawistów, jeśli takich posiadamy, zachowamy tajemnicę w tym wszystkim, co dotyczy w jakikolwiek sposób wyboru Papieża oraz odnośnie do tego, co się dzieje na Konklawe, czyli w miejscu wyboru, a dotyczy bezpośrednio lub pośrednio głosowania.

optationis, esse recepturos, neque ipsum veto, qualibet ratione nobis cognitum, patefacturos; nullique interventui, intercessioni aliique cuilibet modo, quo auctoritates saeculares cuiuslibet ordinis et gradus, vel quivis hominum coetus vel personae voluerint sese Pontificis electioni immiscere, auxilium vel favorem praestatueros.

Deinde singuli Cardinales electores dicant:

Et ego N. Cardinalis N. spondeo, voveo ac iuro, et imponentes manum super Evangelium, adiungant: Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.

Postmodum Cardinalis Decanus aut Cardinalium Primus ordine et aetate praesentes brevi sermone et convenientibus verbis hortatur ad electionis negotium rite et recta intentione peragendum, ad unum bonum Ecclesiae universalis attendendo.

50. Quibus omnibus absolutis, Praefectus Domus Pontificalis, Delegatus Specialis Pontificiae Commissionis pro Civitate Vaticana et Praefectus Pontificiae Helvetiorum Cohortis, quibus vi huius Constitutionis custodia Conclavis committitur, ius iurandum dent secundum formulam praescriptam* coram Cardinali Decano aut primo Cardinalium ac praesentibus cunctis Cardinalibus electoribus. Idem praestent Praelati Clerici Reverendae Camerae Apostolicae, Protonotarii Apostolici de numero participantium et Auditores S. R. Rotae, quibus custodia ac vigilantia rerum transvehendarum, id est quae in Conclave inducuntur aut inde emittuntur, concreditur. Quos viri a caerimoniis

Wspomnianej tajemnicy nie naruszymy ani na Konklawe ani po wyborze nowego Papieża, chyba że otrzymamy specjalne upoważnienie lub zezwolenie od przyszłego Papieża. Tak samo nie przyjmujemy od żadnej władzy świeckiej, w czymkolwiek imieniu propozycji przedstawienia „veto”, czyli wykluczenia kogoś, nawet w formie zwykłej prośby, ani też nie ujawnimy (wypowiemy) samego „veto”, znanego nam w jakimkolwiek sposób. Wreszcie, nie udzielimy pomocy ani wsparcia jakiejkolwiek interwencji, przez którą władza świecka lub zespół ludzi, czy też osoba pojedyncza, chciałaby się mieszać do wyboru Papieża.

Następnie poszczególni kardynałowie wyborcy dodają:

Ja N., kardynał N. przyrzekam, ślubuję i przysięgam - i kładąc rękę na Ewangelii dodają: Tak mi dopomóż, Panie Boże i ta święta Boża Evangelia, której dotykam moją ręką.

Następnie Kardynał Dziekan, albo pierwszy z kardynałów stopniem i wiekiem, zwraca się do obecnych z krótkim przemówieniem i w odpowiednich słowach upomina, aby w sposób właściwy i ze szczerą intencją podjęli dzieło wyboru, mając na uwadze tylko dobro Kościoła powszechnego.

50. Z kolei Prefekt Domu Papieskiego, Delegat Specjalny Papieskiej Komisji dla Państwa Watykańskiego oraz Prefekt Gwardii Szwajcarskiej, którym na mocy niniejszej Konstytucji zleca się strzeżenie Konklawe, składają przysięgę według przepisanej formuły przed Kardynałem Dziekanem lub pierwszym z kardynałów, w obecności wszystkich kardynałów wyborców. Taką samą przysięgę winni złożyć duchowni pralaci Kamery Apostolskiej, rzeczywiście protonotariusze apostolscy oraz Audytorzy Roty Rzymskiej - którym zleca się troskę i pieczę o rzeczy ruchome, tj. przynoszone i wynoszone z Konklawe. Będą ich w tym wspomagać papiescy ceremoniarze.

pontificiis hac in re adiuvabunt.

51. His expletis, omnes Cardinales electores ad cellas, inter ipsos distributas, devertunt, exceptis Cardinali Camerario ac tribus Cardinalibus Assistentibus, qui in sacello manent, ut ad clausuram Conclavis procedant Interim vero officiales Conclavis ceterique ministri ius iurandum supra descriptum, nisi id iam praestiterint, quam primum dent coram Secretario Conclavis ac Magistro Caerimoniarum Pontificalium, ad rem delegatis a Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario.

52. Denique, postquam, iussu Cardinalis Decani aut Cardinalium primi, opportunum signum datum fuerit, Camerarius ac tres Cardinales Assistentes una cum Caerimoniarum Pontificalium Magistro, cum ceteris viris a caerimoniis, Architecto Conclavis et duobus rei technicae peritis loca perquirant, ne quis ex iis, qui esse in Conclavi vetantur, intus maneat. Quam ob rem etiam recognitio fiat ministrorum Conclavis, non exceptis conclavistis, qui forte Cardinalibus electoribus inserviant, ne quis extraneus inter eos se insinuet; ad quam recognitionem faciendam hi omnes in sacellum iubeantur intrare, ubi nominatim recenseantur.

53. Conclave, eodem tempore quo intus, etiam extra, inquisitione diligenter peracta, claudatur a Praefecto Domus Pontificalis, a Delegato Speciali Pontificiae Commissionis pro Civitate Vaticana et a Praefecto Pontificiae Helvetiorum Cohortis, astante Decano Praelatorum Clericorum Reverendae Camerae Apostolicae cum Secretario Cancellario, per Cardinalem Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarium deputato, cum viris a caerimoniis et

51. Po zakończeniu opisanych poprzednio czynności wszyscy kardynałowie wyborcy udają się do przydzielonych im pokojów, z wyjątkiem kardynała Kamerlinga i trzech kardynałów Asystentów, którzy pozostają w kaplicy, aby przystąpić do zrobienia klauzury Konklawe. Tymczasem urzędnicy Konklawe i inni świadczący pomoc - o ile jeszcze tego nie uczynili - składają wspomnianą poprzednio przysięgę wobec Sekretarza Konklawe i Mistrza Papieskich Ceremonii delegowanych do tego przez Kardynała Kamerlinga.

52. Wreszcie, na odpowiedni znak, dany przez Kardynała Dziekana lub przez pierwszego z kardynałów, Kamerling oraz trzech kardynałów Asystentów wraz z Mistrzem Papieskich Ceremonii, pozostałymi ceremoniarzami, Architektem Konklawe i dwoma fachowcami technicznymi przeszukują wszystkie miejsca, ażeby wewnątrz nie pozostał nikt z tych, którym zabronione jest przebywanie w Konklawe. Z tej racji należy też sprawdzić wszystkich usługujących w Konklawe, nie wyłączając konklawistów, jeśli tacy usługują kardynałom wyborcom - ażeby między nimi nie ukrył się nikt obcy. Dla dokonania tego sprawdzenia należy wszystkich wspomnianych wyżej wezwać do kaplicy i tutaj imiennie ich wywoływać dla sprawdzenia.

53. Po dokładnym przeszukaniu, Konklawe zostaje zarówno od wewnątrz jak i od zewnątrz zamknięte przez Prefekta Domu Papieskiego, przez Delegata Specjalnego Papieskiej Komisji dla Państwa Watykańskiego i przez Prefekta Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej, w obecności Dziekana, Duchownych Prałatów Apostolskiej Kamery wraz z Sekretarzem Kanclerzem, wyznaczonym przez Kardynała Kamerlinga Świętego Kościoła

architectis. Claves autem eidem Delegato Speciali Pontificiae Commissionis pro Civitate Vaticana assignentur.

54. Utriusque peractae clausurae instrumentum singillatim conficiatur, unum a Magistro Caerimoniarum Pontificalium, a Secretario Conclavis necnon ab ipso Magistro Caerimoniarum, notarii munus gerente, subsignandum, testibus adhibitis duobus viris a caerimoniis; alterum ab aliquo e Praelatis Clericis Reverendae Camerae Apostolicae simul cum Secretario Cancellario, a Cardinali Sanctae Romanae Ecclesiae Camerario deputatis, ac quidem in sede officii Delegati Specialis Pontificiae Commissionis pro Civitate Vaticana, subscribentibus Praefecto Domus Pontificalis, ipso Delegato Speciali et Praefecto Pontificiae Helvetiorum Cohortis.

CAPUT IV DE SECRETO SERVANDO CIRCA EA OMNIA, QUAE IN CONCLAVI AGUNTUR

55. Cardinalis Camerarius atque tres Cardinales pro tempore Assistentes obligatione tenentur vigilandi diligenter, omnia loca saepe, per se vel per alias, visitando, ne Conclavis clausura ullo modo violetur. In huiusmodi visitatione semper adsint et duo rei technicae periti, qui, si casus fert, aptis inventis usi, quae nostra aetas invexit, de instrumentis n. 61 recensitis inquirant. Si quid tale deprehensum fuerit, auctores e Conclavi expellantur gravibusque poenis plectantur futuri Pontificis arbitrio.

Rzymskiego oraz ceremoniarzami i architektami. Klucze zostają przekazane wspomnianemu wyżej Specjalnemu Delegatowi Papieskiej Komisji dla Państwa Watykańskiego.

54. Dokument świadczący o wykonaniu jednej i drugiej klauzury ma być sporządzony osobno: jeden przez Mistrza Papieskich Ceremonii i przez Sekretarza Konklawe - podpisany przez wspomnianego wyżej Mistrza Ceremonii, pełniącego funkcję Notariusza, poświadczony przez dwóch ceremoniarzy występujących w charakterze świadków; drugi zaś przez jednego z duchownych pralatów Kamery Apostolskiej razem z Notariuszem Kanclerzem, wyznaczonych przez Kardynała Kamerlinga świętego Kościoła Rzymskiego, w siedzibie urzędu Specjalnego Delegata Papieskiej Komisji dla Państwa Watykańskiego - podpisany przez Prefekta Papieskiego Domu, wspomnianego wyżej Specjalnego Delegata, oraz przez Prefekta Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej.

Rozdział IV Zachowanie tajemnicy odnośnie do wszystkiego co się dzieje na konklawe

55. Kardynał Kamerling oraz trzech Kardynałów Asystentów mają obowiązek czuwać pilnie, aby nie została naruszona w żaden sposób klauzura Konklawe. W tym celu powinni sami lub przez innych często odwiedzać wszystkie miejsca. Podczas wspomnianego wyżej nawiedzania winni być zawsze obecni dwaj fachowcy techniczni, którzy posługując się w razie potrzeby nowoczesnymi aparatami poszukują instrumentów, o których mowa w n. 61. Jeśliby coś takiego znaleziono winnych należy wydalić z Konklawe i mają być obłożeni poważnymi karami według uznania przyszłego Papieża.

56. Clauso Conclavi, nemo ad colloquium cum Cardinalibus electoribus vel aliis Conclavis partem habentibus admittatur, nisi praesentibus Praelatis, quibus Conclavis custodia est commissa, et nisi voce elata et sermone intellegibili loquantur. Si quis forte in Conclave clam ingrediatur, omni honore, gradu, officio et beneficio ecclesiastico ipso facto privatus existat aut pro personae conditione congruis poenis subiciatur.

57. Statuimus item, ne epistolae et cuiusvis generis scripta, etiam typis edita, tum ad eos, qui in Conclavi sunt, Cardinalibus electoribus non exceptis, tum praesertim e Conclavi ad eos, qui foris sunt, ullo modo mittantur, nisi prius omnia et singula Secretarii Conclavis ac simul Praelatorum, ad custodiam Conclavis delegatorum, examini subiciantur. Ab hac tamen regula excipitur litterarum commercium, quod liberum erit et expeditum inter Tribunal Sacrae Paenitentiariae et Cardinalem Paenitentiarium Maiorem, in Conclavi degentem; quae quidem litterae, sigillo officii munitae, nulli examini et inspectioni erunt obnoxiae.

Nominatim praeterea interdicimus, ne diaria vel commentarii periodici in Conclave et extra Conclave mittantur.

58. Qui Conclavi quoquo modo deserviunt, quaecumque directe vel indirecte secretum violare quomodolibet poterunt - sive verba, sive scripta, sive Signa, sive alia quaevis - omnino vitare et cavere debent, sub poena excommunicationis latae sententiae, Sedi Apostolicae reservatae.

56. Z chwilą zamknięcia Konklawe nikt nie może być dopuszczony na rozmowę z kardynałami wyborcami lub innymi osobami znajdującymi się w Konklawe inaczej, jak tylko w obecności Pralatów, którym zlecono strzeżenie Konklawe, przy czym rozmowa musi być prowadzona głośno i w zrozumiałym języku. Gdyby ktoś przypadkiem potajemnie wszedł do Konklawe na mocy samego prawa zostaje pozbawiony godności, stopnia, urzędu i beneficjum kościelnego, ewentualnie - uwzględniając pozycję osoby - ma być obłożony odpowiednimi karami.

57. Postanawiamy również, żeby listy lub jakiegokolwiek rodzaju pisma, nawet drukowane, kierowane zarówno do tych, którzy są na Konklawe, nie wyłączając Kardynałów wyborców, jak i zwłaszcza wysyłane z Konklawe na zewnątrz, nie przechodziły inaczej, jak tylko po dokładnym zbadaniu ich przez Sekretarza Konklawe i Pralatów wyznaczonych do strzeżenia Konklawe. Wyjątek od tej reguły stanowi wymiana listów dokonywana między Trybunałem Świętej Penitencjarii i Kardynałem Wielkim Penitencjarzem, przebywającym w Konklawe. Wspomniane wyżej listy, naznaczone pieczęcią urzędu, nie podlegają żadnemu badaniu lub wglądowi.

Ponadto imiennie zakazujemy przekazywania do Konklawe lub wysyłania z niego dzienników lub periodyków.

58. Ci, którzy w jakikolwiek sposób świadczą swoją pomoc w obrębie Konklawe, mają bezwzględnie unikać wszystkiego, co bezpośrednio lub pośrednio mogłoby naruszyć tajemnicę - a więc słów, pism, znaków itp. - i to pod groźbą ekskomuniki zastrzeżonej Stolicy Apostolskiej, zaciąganej siłą faktu (latae sententiae).

59. Specialiter autem Cardinalibus electoribus interdiciamus, ne ministris, quos forte secum adduxerint, aut aliis quibusvis ea pandant, quae scrutinium directe vel indirecte respiciant, itemque ea, quae a Cardinalium Congregationibus sive ante Conclave sive inter ipsum habitis, de Pontificis electione acta vel decreta sint.

60. Insuper praecipimus Cardinalibus electoribus, graviter onerata ipsorum conscientia, ut secretum huiusmodi servant etiam post peractam novi Pontificis electionem, memores id nullo modo violari licere, nisi ab eodem Pontifice peculiaris et expressa ad hoc facultas concessa fuerit. Quod praeceptum extendi volumus ad ceteros omnes, qui Conclavis partem habuerunt, si quid forte, bona vel mala fide, de iis, quae in Conclavi gesta sint, cognoverint.

61. Denique, ut Cardinales electores cavere possint ab aliorum imprudentia necnon ab insidiis, quas facultati suo ipsorum utendi iudicio et libertati decernendi fortasse parari contingat, omnino interdiciamus, ne in Conclave introducantur, sub quocumque praetextu, nec, si ibi forte iam exstent, adhibeantur quodlibet genus instrumenta vocibus vel imaginibus mechanice imprimendis, reddendis, transmittendis.

CAPUT V DE ELECTIONIS FORMA

62. Mane, postridie clausum Conclave, ac post signum datum, Cardinales electores, qui infirmitate non impediuntur, ad designatum sacellum conveniunt, ubi Eucharisticum Sacrificium concelebrant vel ei assistant. Re divina peracta et Spiritu Sancta invocato, statim ad electionem

59. W sposób specjalny zakazujemy Kardynałom wyborcom przekazywania usługującym im osobom wiadomości dotyczących bezpośrednio lub pośrednio głosowania, jak również tego, co działo się lub było postanowione odnośnie do wyboru Papieża na zebraniach kardynałów, odbywanych przed, ewentualnie w czasie Konklawe.

60. Nakazujemy ponadto Kardynałom wyborcom, obciążając poważnie ich sumienie, ażeby wspomnianą wyżej tajemnicę zachowali również po dokonaniu wyboru nowego Papieża, pamiętając o tym, iż nie wolno jej w żaden sposób naruszać bez uzyskania specjalnego i wyraźnego na to zezwolenia wybranego Papieża. Ten nakaz rozciągamy na wszystkich, którzy przebywając w obrębie Konklawe dowiedzieli się - działając w dobrej lub złej wierze - czegoś dotyczącego wyboru Papieża (Konklawe).

61. Mając wreszcie na uwadze ochronę kardynałów wyborców przed nieroztropnością innych osób, jak również pewnym podstępem z ich strony -co byłoby aktualne gdyby pozostawić kardynałom osąd co do użycia i możliwość decydowania w tej materii - bezwzględnie zakazujemy zabierania na Konklawe pod jakimkolwiek pretekstem lub korzystania z zainstalowanych tam (w Konklawe) instrumentów do utrwalania, odtwarzania i przesyłania głosu i obrazu.

Rozdział V Forma Wyboru

62. Rano nazajutrz po zamknięciu Konklawe, na dany znak, Kardynałowie wyborcy, nie przeszkodzeni chorobą, udają się do wyznaczonej kaplicy, gdzie koncelebrują Ofiarę Eucharystyczną lub w niej uczestniczą. Po Mszy świętej i po wezwaniu Ducha Świętego zaraz

proceditur, quae uno tantum ex tribus, qui infra ponuntur, modis sive formis est facienda; alioquin electio irrita et nulla est habenda, firmis iis, quae numero 76 statuuntur.

63. Primus modus est, qui quasi *per acclamationem* seu *inspirationem* vocatur, cum scilicet Cardinales electores, veluti afflati Spiritu Sancta, aliquem unanimiter et viva voce, libere ac sponte, Summum Pontificem proclamant. Haec vero forma adhiberi potest solum in Conclavi eoque clauso, ac fieri debet per verbum *eligo*, modo intellegibili enuntiatum aut scripto expressum, si quis id enuntiare non valeat. Requiritur insuper, ut haec forma electionis communiter ab omnibus et singulis Cardinalibus electoribus, in Conclavi praesentibus, iis etiam, qui ob infirmitatem in cellis detinentur, nullo dissentiente, accipiantur, cauto etiam, ne ullus specialis tractatus circa nomen personae eligendae praecesserit. Si quis ergo e Cardinalibus electoribus, exempli causa, sponte ac nullo praecedente speciali tractatu, dicat: «Eminentissimi Patres, perspecta singulari virtute et probitate Rev.mi N. N. iudico illum eligendum esse in Romanum Pontificem, et hoc ipso tempore ego ipsum eligo in Papam»; ac deinde ceteri Patres, nullo excepto, primi sequentes sententiam, eodem verbo *eligo*, intellegibili voce prolato, aut, si quis non potest, scriptis expresso, eundem virum, de quo nullus specialis tractatus praecessit, communiter eligant, ipse N. N. est canonice electus secundum hanc electionis formam.

rozpoczyna się głosowanie. Należy zastosować jeden z trzech przedstawionych poniżej sposobów głosowania. W przeciwnym razie wybór trzeba uznać za pozbawiony mocy i nieważny, z zachowaniem postanowień zawartych w numerze 76.

63. Pierwszy sposób wyboru nazywa się przez „aklamację”, czyli przez swego rodzaju „natchnienie”. Dokonuje się on wtedy, gdy wszyscy kardynałowie wyborcy, jak gdyby natchnieni Duchem Świętym, jednogłośnie i żywym słowem, w sposób wolny i spontaniczny, proklamują kogoś Papieżem. Ta forma wyboru może mieć zastosowanie tylko na Konkławie i to po jego zamknięciu i winna być wyrażona słowem „wybieram” - wypowiedzianym głośno lub napisanym, gdy ktoś nie może mówić. Wymaga się ponadto, ażeby ta forma wyboru została przyjęta wspólnie przez wszystkich i poszczególnych kardynałów wyborców, obecnych na Konkławie, włączając w to również tych, którzy z racji choroby pozostają w pokojach - przy żadnym głosie sprzeciwu. Zastrzega się ponadto, żeby wcześniej nie miał miejsca żaden układ co do nazwiska wybieranej osoby. Jeśliby zatem np. któryś z kardynałów wyborców, spontanicznie i bez żadnego specjalnego wcześniejszego porozumiewania się powiedział: „Najdostojniejsi Ojcowie, biorąc pod uwagę szczególną cnotę i prawość Kardynała N.N. sądzę że należy go wybrać na Biskupa Rzymskiego i dlatego w tym momencie ja wybieram go Papieżem” - a do tego oświadczenia dołączyli się następnie pozostali Ojcowie, bez żadnego wyjątku, idąc za zdaniem pierwszego i wypowiadając głośno słowo „wybieram”, albo - gdy ktoś nie może mówić - pisząc je na kartce, wtedy owego męża, co do którego nie było wcześniej żadnej specjalnej umowy, wspólnie wybierają. On też N.N. zostaje kanonicznie wybrany z

64. Secundus modus est qui dicitur *per compromissum*, cum videlicet in peculiaribus rerum adiunctis Cardinales electores quibusdam ex ipsorum coetu eligendi potestatem committunt, qui loco omnium Pastori Ecclesiae catholicae provideant. Hoc etiam in casu omnes et singuli Cardinales electores in Conclavi clauso praesentes, nullo ipsorum dissentiente, compromissum facere statuantes, quibusdam Patribus, qui sint numero impari, saltem novem vel summum quindecim, electionem concedunt; et huic, exempli gratia allatae, formulae subscribunt: «In nomine Domini, Amen. Anno etc., mense etc., die etc., nos omnes et singuli in hoc Conclavi existentes Cardinales electores (singillatim omnes nominentur) decrevimus ac decernimus ad electionem *per compromissum* procedere; ideoque concorditer et unanimiter, nullo discrepante, eligimus compromissarios Em.mos Patres N. N., N. N., quibus damus plenam facultatem et potestatem providendi de Pastore Sanctae Romanae Ecclesiae sub hac forma, videlicet . . . ». Hic necesse est, ut Cardinales electores compromittentes dilucide exprimant modum ac formam, secundum quam compromissarii eligere debeant, et quid requiratur, ut electio sit valida, ut puta, utrum prius proponere debeant toti electorum collegio personam, quam eligere volunt, an vero absolute debeant electionem peragere; an omnes compromissarii convenire debeant in unam personam, an satis sit, si duae partes e tribus in unam concordent; an debeant eligere aliquem de collegio electorum vel etiam aliquem extra collegium, et alia his similia. Addendum est etiam tempus, in quod Cardinales electores ipsi volunt compromissarios potestatem eligendi habere; et postea haec vel similia verba subiungantur : «Et promittimus nos illum

64. Drugi sposób wyboru stanowi tzw. kompromis, kiedy to mianowicie, na skutek szczególnych okoliczności rzeczy, kardynałowie wyborcy powierzają tylko niektórym z ich grona władzę wyboru, ażeby oni zamiast nich wszystkich wybrali Pasterza Kościoła powszechnego. Również i w tym wypadku wszyscy i poszczególni kardynałowie wyborcy obecni na Konklawe po jego zamknięciu - bez żadnego głosu sprzeciwu - zamierzając wybrać formę kompromisu, powierzają wybór kilku ojcom, w liczbie nieparzystej: przynajmniej dziewięciu lub najwyżej piętnastu. W tym to celu podpisują np. przytoczoną poniżej formułę: „W imię Pańskie. Amen. Dnia itd. miesiąca itd., roku itd. my wszyscy i pojedynczy obecni na Konklawe kardynałowie wyborcy (wymienia się wszystkich pojedynczo) postanawiamy i zarządzamy zastosować wybór przez kompromis. Z tej to racji, zgodnie i jednomyślnie, bez żadnego głosu sprzeciwu wybieramy na kompromisariuszy następujących Kardynałów N. N., N. N., którym dajemy pełną władzę dokonania wyboru Pasterza świętego Kościoła Rzymskiego w tej formie, a mianowicie...” Jest rzeczą konieczną, ażeby kardynałowie wyborcy ustanawiający kompromisariuszy jasno określili sposób i formę, według których kompromisariusze winni dokonać wyboru oraz sprecyzowali co jest wymagane do ważności wyboru. A więc np., czy powinni najpierw przedstawić całemu kolegium wyborców osobę, którą zamierzają wybrać, czy też w sposób absolutny mogą dokonać wyboru; czy wszyscy kompromisariusze winni się zgodzić na jedną osobę, czy też wystarczy dwie trzecie głosów; czy powinni wybrać kogoś z kolegium wyborców, czy też mogą wybrać osobę spoza kolegium itp. Należy także określić czas, na jaki kardynałowie wyborcy przekazują władzę

pro Romano Pontifice habituros, quem compromissarii secundum praedictam formam duxerint eligendum».

Huiusmodi mandato una cum praescriptionibus, de quibus supra, accepto, compromissarii in locum separatum et clausum se conferunt, et quo liberius inter se loqui possint, aperte protestentur se non intendere per quamcumque prolationem verborum suum consensum dare, nisi in scriptis illum expresse ponant. Facta demum per compromissarios electione, secundum formam iis praescriptam, et in Conclavi promulgata, hoc modo electus est canonicus et verus Papa.

65. Tertius et ordinarius modus seu forma electionis Romani Pontificis est ea, quae vocatur *per scrutinium*. Qua in re plenissime confirmamus legem olim latam ac deinde religiose servatam, qua statuitur, ut ad validam Romani Pontificis electionem requirantur duae ex tribus partibus suffragiorum; simulque normam, a Pio XII, Decessore Nostro, editam, vim obtinere volumus, qua praescribitur, ut duabus ex tribus suffragiorum partibus semper unum addatur suffragium (12).

66. Scrutini ritus tres continet actiones, quarum prima, quae *antescrutinium* potest appellari, complectitur: 1) praeparationem ac distributionem schedularum, quae fit per viros a caerimoniis, qui saltem duas vel tres earum singulis Cardinalibus electoribus tradunt; 2) extractionem, sorte ducta inter omnes Cardinales electores, trium scrutatorum et trium deputationum pro votis infirmorum, qui brevitatis gratia infirmarii appellantur, necnon trium recognitorum; quae actio fit publice ab ultimo Cardinali Diacono, qui nomina novem ad haec officia

kompromisariuszom. Na końcu dołącza się taką lub podobną formułę: „Przyrzekamy, że uznamy Biskupem Rzymskim tego, którego kompromisariusze wybiorą, z zachowaniem przedstawionej powyżej formy”.

Otrzymawszy zlecenie wraz z dodatkowymi wskazaniem, o którym wyżej była mowa, kompromisariusze udają się do miejsca oddzielonego i zamkniętego. Ażeby zaś mogli swobodniej między sobą rozmawiać, otwarcie winni oświadczyć, że nie zamierzają wyrażać swojej zgody słownie, lecz tylko w sposób wyraźny na piśmie. Po dokonaniu wyboru przez kompromisariuszy, zgodnie z przepisana dla nich formą, i ogłoszeniu go na Konklawe, tym sposobem zostaje wybrany kanoniczny i prawdziwy Papież.

65. Trzeci i zwyczajny sposób czyli forma wyboru Papieża stanowi głosowanie. W tej sprawie w pełni potwierdzamy prawo kiedyś wydane, a później dokładnie zachowywane, na mocy którego do ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego wymaga się dwóch trzecich głosów. Jednocześnie potwierdzamy normę wydaną przez naszego Poprzednika, pap. Piusa XII, na podstawie której do dwóch trzecich głosów należy zawsze dołączyć jeszcze jeden głos.

66. Obrzęd głosowania obejmuje trzy czynności, z których pierwsza, poprzedzająca głosowanie obejmuje: 1) przygotowanie i rozdanie kartek, co czynią ceremoniarze, wręczając każdemu z kardynałów wyborców przynajmniej dwie lub trzy kartki, 2) wyciąganie, czyli losowanie spośród wszystkich kardynałów wyborców trzech skrutatorów, oraz trzech wyznaczonych do zbierania głosów od chorych kardynałów - zwanych tu w skrócie infirmarzami i trzech sprawdzających głosy; czynność ta jest dokonywana publicznie przez ostatniego z

deputandorum ex ordine extrahit; 3) schedularum scriptionem, quae ab unoquoque Cardinali electore fieri debet secreto, qui quidem nomen eligendi eo modo, quantum fieri potest, exaret, ut manus scribentis facile cognosci non possit, et caveat, ne plura nomina in schedula scribat, quia suffragium esset nullum; 4) schedularum complicationem, quae fit in medio cuiusque schedulae, ita ut schedula ipsa fere ad latitudinem pollicis redigatur.

67. In hac scrutinii actione hae normae prae oculis habeantur: a) forma schedulae debet esse rectiangularis, id est altera parte latior quam longior, in medio autem anterioris eius partis haec verba, si fieri potest typis impressa, contineat: *Eligo in Summum Pontificem...*, in parte vero inferiore a medio liberum sit spatium, ubi electi nomen inscribatur; schedula ergo sic disposita est, ut ambae partes complicentur; b) quodsi in extractione scrutatorum, infirmariorum et recognitorum extracta fuerint nomina Cardinalium electorum, qui ob infirmitatem aliudve impedimentum muneribus praedictis fungi non possint, nomina aliorum, qui non sint impediti, illorum loco extrahantur. Tres, quorum nomina prius extracta fuerint, officium gerent scrutatorum, qui secundo, munus infirmariorum, qui tertio, recognitorum munus obibunt; c) dum suffragia feruntur, Cardinales electores soli in sacello esse debent; quocirca, statim postquam schedulae distributae sunt et antequam electores in iis scribere incipiant, Secretarius Conclavis, Magister Caerimoniarum Pontificalium et viri a caerimoniis ex aula exire debent. Quibus egressis, ultimus Cardinalis Diaconus ianuam claudat, quam aperiat iterumque claudat, quoties necessarium est, veluti cum infirmarii ad suffragia infirmorum colligenda exeunt ac deinde in sacellum

kardynałów diakonów, który wyciąga dziewięć nazwisk osób przewidzianych do wspomnianych poprzednio funkcji; 3) wypełnienie kartek, co winno być dokonywane sekretnie przez każdego z kardynałów wyborców i wedle możliwości w ten sposób, aby nie można było poznać pisma; należy przy tym uważać, by nie pisać więcej niż jednego nazwiska, ponieważ wtedy głos jest nieważny; 4) składanie kartki na pół, tak że osiąga ona prawie szerokość dużego palca (kciuka).

67. W tej czynności stanowiącej wstępną część głosowania, należy mieć na uwadze następujące normy: a) kartka winna mieć kształt trójkąta prostokątnego, tj. jedną częścią szersza niż dłuższa; wewnątrz, na środku powinna zawierać - wedle możliwości drukowane - słowa: „Wybieram na Papieża...”; poniżej ma być część wolna dla wpisania nazwiska elekta; tak więc kartka powinna być wykonana w ten sposób, ażeby obie części się składały; b) jeśli w czasie losowania skrutatorów, wyznaczonych do zbierania głosów od chorych kardynałów i do sprawdzania głosów zostaną wyciągnięte nazwiska chorych kardynałów lub takich, którzy na skutek innych racji nie mogą wykonywać wspomnianych funkcji, należy w ich miejsce wyciągnąć nazwiska innych kardynałów, którzy nie mają przeszkód. Trzech, których nazwiska najpierw zostaną wylosowane będą pełnili funkcję skrutatorów, trzech następnych otrzyma funkcje zbierania głosów od chorych wyborców, wreszcie trzech ostatnich będzie sprawdzać głosy; c) w czasie wypełniania kartek do głosowania, kardynałowie wyborcy powinni sami tylko być w kaplicy; z tej racji zaraz po rozdaniu kartek a przed rozpoczęciem wypełniania ich przez wyborców, pomieszczenie winni opuścić Sekretarz Konklawe, Mistrz Ceremonii Papieskich oraz ceremoniarze. Po ich wyjściu ostatni z kardynałów

revertuntur.

68. Secunda actio, quae vere proprieque dicitur scrutinium, complectitur: 1) positionem schedularum in urnam; 2) schedularum mixtionem ac numerationem; 3) scrutinii publicationem. Unusquisque Cardinalis elector, ordine praecedendi servato, schedulam, postquam eam scripsit et complicavit, elevata manu, ita ut videri possit, ad altare deferat, apud quod sunt scrutatores, et in quo est urna disco cooperta, ad schedulas recipiendas. Ibi genuflexus, Cardinalis elector aliquantulum oret; deinde surgens, elata voce iuret in hanc formam: *Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me eum eligere, quem secundum Deum Ludico eligi debere.* Post haec schedulam in disco ponat et per hunc in urnam ingerat, quo facto ad altare inclinet et ad suum locum revertatur. Si vero aliquis Cardinalis elector ex iis, qui in sacello praesentes adsunt, ad altare ob infirmam valetudinem pergere nequit, ultimus scrutator ad eum accedit; et elector ille, praedicto iure iurando dato, schedulam complicatam eidem scrutatori tradit, qui eam palam ad altare defert, et sine oratione et iure iurando in disco ponit, et per eum in urnam mittit.

69. Si autem aliqui Cardinales electores infirmi sunt in cellis suis, tres infirmarii ad eos accedunt cum capsula, in cuius parte superiore sit foramen, per quod schedula complicata possit in eam immitti; quam capsulam antequam scrutatores infirmariis tradant, palam aperiant, ut ceteri electores possint eam vacuam conspicere, deinde

diakonów zamyka drzwi, które znowu otwiera i zamyka, gdy trzeba odebrać głosy od chorych wyborców.

68. Druga czynność, która stanowi głosowanie we właściwym tego słowa znaczeniu, obejmuje: 1) złożenie kartek do urny; 2) zmieszanie kartek i liczenie ich; 3) ogłoszenie wyników głosowania. Zachowując precedencję, każdy z kardynałów wyborców - po wypełnieniu i złożeniu kartki niesie do ołtarza swój głos w ręce podniesionej w ten sposób, by była widoczna. Na ołtarzu znajduje się urna nakryta pateną, przewidziana do składania głosów. Przy urnie stoją skrutatorzy. Podszedłszy do ołtarza kardynał wyborca klęka i chwilę się modli. Powstawszy następnie, wypowiada głośnie następującą formułę przysięgi: „Wzywam na świadka Chrystusa Pana, który będzie mnie sądził, że wybieram tego, którego - jak sądzę w obliczu Boga - wybrać powinienem”. Po tych słowach kładzie kartkę na patenie, którą następnie przechyla, tak że kartka wpada do kielicha. Po wykonaniu tej czynności czyni ukłon przed ołtarzem i wraca na swoje miejsce. Jeśli w kaplicy znajduje się jakiś kardynał wyborca, który z powodu choroby nie może podejść do ołtarza, wtedy podchodzi do niego ostatni skrutator. Wspomniany wyborca, wypowiada najpierw słowa przysięgi, o której wyżej, a następnie podaje głos (złożoną kartkę) skrutatorowi, który trzymając ją w górze niesie do ołtarza i wrzuca do urny, pomijając modlitwę i przysięgę.

69. Jeśli jacyś z kardynałów wyborców z racji choroby pozostają w swoich pokojach, udaje się do nich trzech infirmarzy ze szkatułą posiadającą w górnej części otwór, przez którą można włożyć złamaną na pół kartkę. Przed przekazaniem szkatuły infirmarzom, skrutatorzy otwierają ją tak, aby wszyscy wyborcy mogli zobaczyć, że

claudant et clavem super altare ponant. Hinc infirmarii cum capsula clausa et congruenti numero schedularum in parvo disco collocatarum ad unumquemque infirmum accedunt; qui acceptam schedulam secreto scribat, complicit et, dato antea iure iurando praedicto, in capsulam per foramen mittat. Quodsi quis infirmus scribere non valeat, unus e tribus infirmariis aut alius Cardinalis elector, ab infirmo deputatus, praestito de secreto servando in manibus ipsorum infirmariorum iure iurando, praedicta faciat. Quibus peractis, infirmarii capsulam in sacellum portent, quam scrutatores aperiant et schedulas, quae in ea continentur, numerent; et tot repertas, quot sunt infirmi, singillatim in disco ponant, et per hunc simul omnes in urnam immittant. Ne autem scrutinii actio nimis protrahatur, infirmarii poterunt proprias schedulas statim post primum Cardinalium conficere et in urna ponere, deinde, dum ceteri electores scrutinium agunt, ad infirmos pergere ad accipienda eorum vota eo modo, qui supra est dictus.

70. Postquam omnes Cardinales electores schedulas suas in urnam immiserunt, Primus scrutator hanc pluries agitet, ut schedulae permisceantur; quo facto, ultimus scrutator statim eas numeret, unamquamque schedulam singillatim ex urna palam sumens et in vase vacuo, ad hoc apparato, deponens. Quodsi schedularum numerus non respondeat numero electorum, omnes comburendae sunt, et iterum, id est altera vice, ad suffragia ferenda procedatur; si vero schedularum numerus numero electorum respondet, subsequitur publicatio scrutinii, quae hoc modo fit.

jest pusta. Następnie skrutatorzy zamykają szkatułę i klucz kładą na ołtarzu. Z kolei infirmarze zabierają zamkniętą szkatułę oraz odpowiednią ilość kartek do głosowania i udają się do każdego z chorych wyborców. Każdy z nich wypełnia kartkę z zachowaniem tajemnicy, składa ją i po przysiędze, o której była mowa, wpuszcza do szkatuły. Gdyby któryś z chorych kardynałów nie mógł pisać, wtedy jeden z trzech infirmarzy albo inny z kardynałów wyborców, wyznaczony przez chorego kardynała - złożąwszy najpierw przysięgę na ręce infirmarzy o zachowaniu tajemnicy - wykonuje wspomniane czynności. Następnie infirmarze przynoszą szkatułę do kaplicy. Tutaj otwierają ją skrutatorzy i liczą znajdujące się w niej kartki. Gdy ich cyfra zgadza się z liczbą chorych kardynałów, kładą pojedynczo kartki na patenę i przechylając później wrzucają razem wszystkie głosy do urny. Aby w tym wypadku głosowanie nie przedłużało się zbyt długo, infirmarze mogą oddać swoje głosy zaraz po pierwszym z kardynałów. Potem zaś, w czasie trwania głosowania, udają się do chorych, by odebrać od nich głosy w opisany poprzednio sposób.

70. Po włożeniu do urny kartek przez wszystkich kardynałów wyborców, pierwszy skrutator potrząsa urną kilkakrotnie, aby kartki się wymieszają. Z kolei ostatni skrutator przystępuje natychmiast do liczenia głosów. W tym celu, na oczach wszystkich, wyjmuje pojedynczo kartki z urny i wkłada je do pustego naczynia, specjalnie przygotowanego. Jeśli ilość kartek nie zgadzała się z liczbą wyborców, wszystkie kartki należy spalić i przystąpić do ponowienia głosowania. Gdy natomiast ilość kartek odpowiada liczbie wyborców, wtedy następuje ogłoszenie głosowania w przedstawiony poniżej sposób.

71. Scrutatores ad mensam ante altare positam sedent: quorum primus unam schedulam accipit, explicat et, viso in ea electi nomine, eam secundo scrutatori tradit, qui, pariter electi nomine perspecto, eandem schedulam tradit tertio, qui illam elata et intellegibili voce legit, ut omnes electores praesentes suffragium annotare possint in folio ad hoc apparato. Notat autem et ipse nomen e schedula recitatum. Quodsi in scrutinii publicatione scrutatores inveniant duas schedulas ita complicatas, ut ab uno tantum datas fuisse appareat, siquidem unus et idem in utraque electus fuerit, schedulae praedictae pro uno suffragio habeantur; si vero diversa ibi inscripta sint nomina, neutrum suffragium est validum; scrutinium tamen ipsum neutro in casu vitiatur.

Peracta scrutinii publicatione, suffragia a scrutatoribus secundum nomina illorum, qui ea obtinuerunt, in unam summam redigantur et in folio separato notentur.

Ultimus vero scrutator singulas schedulas, postquam eas perlegit, eo loco, ubi est verbum *eligo*, acu cum filo perforat et in hoc ipsum inserit, quo cautius conserventur. Finita nominum lectione, fili capita nodo iunguntur et schedulae omnes, ita colligatae, in urna vacua vel in mensae parte ponuntur.

72. Sequitur tertia et postrema actio, quae *Post-scrutinium* appellatur quaeque complectitur: 1) numerationem suffragiorum; 2) eorum recognitionem; 3) schedularum combustionem.

Scrutatores in unam summam redigunt suffragia, quae quilibet obtinuit, et si nemo ad duas partes suffragiorum, uno addito, pervenerit, non est electus Papa in illo scrutinio; si quis vero duas partes ex

71. Skrutatorzy siedzą przy mense ołtarza. Pierwszy z nich bierze jedną kartkę, rozwija i zobaczywszy na niej nazwisko elekta, podaje kartkę drugiemu skrutatorowi, który przeczytawszy również nazwisko elekta, przekazuje kartkę trzeciemu skrutatorowi, który odczytuje głośno i wyraźnie zamieszczone na niej nazwisko w ten sposób, aby wszyscy wyborcy mogli odnotować głos na rozdanych im kartach. Również sam skrutator zapisuje odczytane z kartki nazwisko. Gdyby w czasie ogłaszania głosowania skrutatorzy znaleźli dwie kartki tak złożone, że jest rzeczą pewną, iż były wrzucone przez jednego wyborcę, wtedy sprawę należy rozstrzygnąć następująco. Jeśli na obydwu kartkach wypisano to samo nazwisko, obydwie kartki trzeba uznać za jeden głos. Gdy natomiast wypisano różne nazwiska, żaden z głosów nie jest ważny. Jednakże samo głosowanie zarówno w pierwszym jak w drugim wypadku jest ważne.

Po publikacji głosowania, poszczególne głosy zostają posortowane w ten sposób, żeby oddane na te same nazwiska znalazły się na osobnych kartach.

Ostatni ze skrutatorów, po odczytaniu każdego głosu, przebija go igłą z nawleczoną nitką w miejscu, gdzie znajduje się słowo „eligo”, i nawleka na nitkę, dzięki czemu wszystkie razem się trzymają. Po odczytaniu wszystkich nazwisk, zawiązuje się końce nitki i połączone w ten sposób kartki kładzie do pustej urny albo na mense ołtarza.

72. Następuje trzecia i ostatnia czynność głosowania („post-scrutinium”), która obejmuje: 1) obliczanie głosów (oddanych na poszczególnych wyborców); 2) ich weryfikację i 3) spalenie kartek.

Skrutatorzy podsumowują głosy, jakie otrzymał każdy z kandydatów. Jeśli żaden nie otrzymał dwóch trzecich głosów plus jeden, wtedy w danym głosowaniu nie wybrano Papieża. Gdy natomiast ktoś

tribus, uno insuper addito, acceperit, electio Romani Pontificis habetur estque canonice valida.

Recognitores, sive electio secuta est, sive non, inspicere debent tam schedulas scrutinii, quam suffragiorum annotationes factas per scrutatores, ut constet, an iidem accurate et fideliter muneri suo satisfecerint.

Statim post recognitionem omnes schedulae comburantur, antequam Cardinales electores ex aula discedant, a scrutatoribus adiuvantibus Secretario Conclavis et viris a caerimoniis, interim arcessitis ab ultimo Cardinali Diacono. Si tamen secundum scrutinium statim sit agendum, schedulae primi scrutinii solum in fine, una cum schedulis secundi scrutinii, comburantur.

73. Omnibus et singulis Cardinalibus electoribus praecipimus, ut, ad secretum tutius servandum, omne genus scripturas, quas de exitu uniuscuiusque scrutinii apud se habeant, Cardinali Camerario vel uni e tribus Cardinalibus Assistentibus una cum schedulis comburendas tradant.

Decernimus insuper, ut completo Conclavi Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarius relationem exaret, a tribus quoque Cardinalibus Assistentibus approbandam, quae suffragiorum exitum declaret in singulis sessionibus latorum. Quae relatio, in tabulario asservanda, involucro claudatur obsignato, quod a nullo resignari poterit, nisi Summus Pontifex id definite permiserit.

74. Confirmantes ea, quae Decessores Nostri S. Pius X (13) et Pius XII (14)

otrzymał dwie trzecie głosów plus jeden, wtedy nastąpił wybór Papieża kanonicznie ważny.

Wyznaczeni do sprawdzania głosów wykonują swoją funkcję zarówno wtedy, gdy dokonano wyboru, jak i wtedy gdy on nie nastąpił. Obowiązani są mianowicie przejrzeć kartki do głosowania oraz poczynione przez skrutatorów zapisy, aby ustalić, czy skrutatorzy dobrze wypełnili swoje obowiązki.

Zaraz po sprawdzeniu głosów należy spalić wszystkie kartki, zanim kardynałowie wyborcy opuszczą pomieszczenie. Czynność tę wykonują skrutatorzy przy pomocy Sekretarza Konkławe i ceremoniarzy wezwanych w międzyczasie przez ostatniego z kardynałów diakonów. Jeśli jednak ma zaraz nastąpić drugie głosowanie, wtedy kartki pierwszego głosowania winny być spalone razem z kartkami drugiego głosowania.

73. Mając na uwadze bezpieczniejsze zachowanie tajemnicy, nakazujemy wszystkim i poszczególnym kardynałom, ażeby wszelkiego rodzaju zapiski dotyczące wyników każdego głosowania przekazali Kardynałowi Kamerlingowi lub jednemu z trzech kardynałów Asystentów, by zostały spalone wraz z kartkami.

Zarządzamy ponadto, ażeby po zakończeniu Konkławe, Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego sporządził - protokół poświadczony także przez trzech kardynałów Asystentów. Należy w nim zaznaczyć wynik głosowania podczas poszczególnych sesji. Wspomniany wyżej protokół, który winien być przechowywany w archiwum, ma być umieszczony w futerale opieczętowanym. Nikomu nie wolno go wyjmować, o ile nie zezwoli na to wyraźnie Ojciec Święty.

74. Potwierdzając postanowienie Naszych Poprzedników św. Piusa X oraz Piusa XII,

statuerunt, praescribimus, ut sive mane sive vespere, post completum scrutinium, si quidem in eo secuta non sit electio, Cardinales electores statim ad novum scrutinium peragendum procedant, in quo rursus suffragia ferant, iis, quae in primo scrutinio lata sunt, minime computatis. Hoc in secundo scrutinio omnes ritus servantur ut in primo, ita tamen ut electores non teneantur obligatione novum dandi ius iurandum neque novos eligendi scrutatores, infirmarios et recognitores; sed quae in primo scrutinio quoad haec praestita sunt, sine renovatione valeant etiam pro secundo.

75. Haec omnia, quae de scrutiniis ritibus sunt exposita, servanda erunt diligenter Cardinalibus electoribus in omnibus scrutiniis, quae singulis diebus peragi debent mane et post meridiem, peractis sacris ritibus seu precationibus, de quibus in memorato *Ordine sacrorum rituum Conclavis* agitur.

76. Quodsi contingat, ut Cardinales electores cum difficultate de persona eligendi concordia ineant consilia, tunc per tres dies scrutiniis secundum formam supra descriptam (n. 65 et sqq.) frustra peractis, scrutinia ipsa tempore summum unius diei intermittuntur, ut preces Deo admoveantur, electores inter se libere colloquantur fiatque per Cardinalem primum ex ordine Diaconorum brevis adhortatio spiritualis. Post quae, scrutinia secundum eandem formam exsequenda resumuntur; quae, nisi electio interveniat, sint septem. Dehinc rursus intervallum interponitur, ut precationi, colloquio et adhortationi, per Cardinalem primum ex ordine Presbyterorum faciendae, sit locus. Demum septem, si casus fert, scrutinia secundum praedictam formam peraguntur; quae si ad irritum ceciderint, denuo

zarządzamy, ażeby zarówno rano jak i wieczorem, po głosowaniu, na którym nie dokonano wyboru, Kardynałowie wyborcy przystępowali natychmiast do nowego głosowania. Należy na nim ponownie oddawać głosy, nie licząc w żadnym wypadku tych, które były oddane w pierwszym głosowaniu. Na tym drugim głosowaniu trzeba zachować formalności stosowane w pierwszym, z tym jednak, że wyborcy nie są obowiązani na nowo przysięgać, ani też nie muszą ponownie wybierać skrutatorów, infirmarzy i sprawdzających głosy, lecz wszystko, czego w tej sprawie dokonano w pierwszym głosowaniu zachowuje swoją moc także w odniesieniu do drugiego głosowania.

75. Wszystko, co wyżej przedstawiono na temat obrzędu głosowania winno być dokładnie zachowane przez Kardynałów wyborców we wszystkich głosowaniach, jakie w poszczególnych dniach mają miejsce rano i po południu, łącznie z modłami, o których mowa we wspomnianym już „Obrzędzie Konklawe”.

76. Jeśli się zdarzy, że kardynałowie wyborcy z trudnością osiągają zgodność co do osoby wybieranej, wtedy po trzech dniach bezowocnych głosowań odbywanych według przepisanej wyżej formy (n. 65 nn.) przerywa się głosowania na okres najwyżej jednego dnia, ażeby zanieść modły do Boga, a wyborcom dać możliwość swobodnego porozmawiania. W tym dniu ma wygłosić adhortację duchowną pierwszy ze stopnia kardynałów diakonów. Po wspomnianym dniu należy przystąpić do głosowań według tej samej formy. Jeżeli nie dokonano wyboru kolejnych głosowań ma być siedem. Potem znowu następuje przerwa na modlitwę, rozmowę i adhortację, którą głosi kardynał pierwszy ze stopnia prezbiterów. Z kolei, gdy zachodzi potrzeba znowu odbywa się siedem głosowań według tej samej formy.

orationes ad Deum fundantur, colloquia serantur, adhortatio a Cardinali primo ex ordine Episcoporum electoribus adhibeatur. Tunc Cardinalis Sanctae Romanae Ecclesiae Camerarius eosdem electores cōsulat de modo procedendi. Ne recedatur a consueta ratione, qua duae e tribus partibus suffragiorum, uno addito, ad efficax scrutinium requiruntur, nisi omnes Cardinales electores unanimiter, id est nullo excepto, de alia ratione consentiant, quae in compromisso (cfr. n. 64) aut in maioritate absoluta, uno addito, suffragiorum consistit, vel in electione, quae circa duos tantum vertatur, qui in scrutinio proxime praecedenti maiorem partem suffragiorum acceperunt.

Gdyby były nie skuteczne, znowu następuje przerwa na modlitwę, rozmowę i adhortację, którą głosi kardynał pierwszy ze stopnia biskupów. Wtedy też Kardynał Kamerling Kościoła Rzymskiego naradza się z wyborcami na temat dalszego sposobu postępowania. Nie należy odstępować od tradycyjnej formy, w której wymaga się aż do skutku dwóch trzecich głosów plus jeden, chyba że kardynałowie wyborcy jednogłośnie, czyli bez żadnego wyjątku, zgodzą się na inny sposób postępowania. A więc mogą się zgodzić na kompromis (por. n. 64) albo na zastosowanie większości głosów tylko absolutnej plus jeden, ewentualnie zadecydują, że głosowanie odbędzie się tylko na tych dwóch kandydatów, którzy w bezpośrednio poprzedzającym głosowaniu otrzymali najwięcej głosów.

77. Quodsi electio aliter celebrata fuerit, quam uno e tribus modis, qui supra sunt dicti (cfr. nn. 63 sqq.), aut non servatis condicionibus pro unoquoque illorum praescriptis, electio eo ipso est nulla et invalida (cfr. n. 62) absque ulla declaratione, et ita electo nullum ius tribuit .

77. Gdyby inaczej dokonano wyboru, niż to przewiduje jeden z trzech przedstawionych wyżej sposobów (por. nn. 63 nn.) albo nie zachowawszy warunków przepisanych dla każdego z nich, wtedy tym samym wybór jest nieważny (por. n. 62) bez konieczności żadnych wyjaśnień i wybranemu w ten sposób nie daje żadnego prawa.

78. Quae de actis electionem praecedentibus et de ipsa Romani Pontificis electione hactenus dicta sunt, ea omnia servanda esse declaramus, etiam si vacationem Sedis Apostolicae per renuntiationem Summi Pontificis occurrere contingat.

78. Wyjaśniamy, że wszystko, co tutaj postanowiono odnośnie do czynności poprzedzających wybór Biskupa Rzymskiego oraz do samego wyboru winno być zachowane także i wtedy, gdyby Stolica Apostolska została opróżniona przez zrzeczenie się Papieża.

CAPUT VI
**DE IIS, QUAE SERVANDA VEL
VITANDA SUNT IN ELECTIONE
ROMANI PONTIFICIS**

Rozdział VI
**Co należy zachować lub czego należy
unikać przy wyborze Biskupa
Rzymskiego**

79. Nos quoque, ut Decessores Nostri, reprobamus atque damnamus in electione

79. Podobnie jak nasi poprzednicy, również i My odrzucamy i potępiamy w

Romani Pontificis detestabile crimen simoniae, et omnes huius criminis reos poena excommunicationis latae sententiae innodamus, confirmantes tamen pariter praescriptionem S. Pii X, Decessoris Nostri, ex qua sublata est irritatio electionis simoniacae, a Iulio II vel alio quovis decreto pontificio statuta, ne hac de causa valor electionis Romani Pontificis impugnetur (15).

80. Item Decessorum praescripta confirmantes, prohibemus, ne quis, quamvis Cardinalatus dignitate praeditus sit, vivente Romano Pontifice eoque inconsulto, deliberare de ipsius successoris electione, aut aliquod suffragium polliceri, aut hac de causa, privatis conventiculis factis, quidquam decernere audeat.

81. Item, quae Decessores Nostri sanxerunt, ut omnis externus interventus in electione Summi Pontificis removeretur, ea confirmata volumus. Quam ob rem, iterum ex virtute sanctae oboedientiae et sub poena excommunicationis latae sententiae omnibus et singulis Cardinalibus electoribus, praesentibus et futuris, pariterque Secretario Conclavis atque ceteris Conclavis partem habentibus, interdicimus, ne, quovis praetextu, a quavis civili potestate munus recipiant *veto* seu *exclusivam*, uti vocant, etiam sub forma simplicis desiderii, proponendi, neve hoc ipsum *veto* patefaciant sive universo electorum collegio simul congregato, sive singulis electoribus, sive scripto sive ore, sive directe ac proxime, sive oblique et per alios, sive ante Conclave sive ipso perdurante. Quam prohibitionem extendi volumus ad omnes interventus, intercessionem, optata, quibus auctoritates saeculares cuiuslibet ordinis et gradus, vel quivis hominum coetus vel personae voluerint sese Pontificis electioni immiscere.

wyborze Papieża szkaradne przestępstwo symonii, a wszystkich winnych tego przestępstwa okładamy karą ekskomuniki zaciąganej siłą faktu. Jednakże równocześnie potwierdzamy przepis św. Piusa X, Naszego Poprzednika, znoszący klauzulę nieważności wyboru symoniackiego ustanowioną przez Juliusza II lub innym papieskim dekretem, ażeby z tej racji nie podważano ważności wyboru Biskupa Rzymskiego.

80. Również potwierdzając przepisy poprzedników zabraniamy, aby ktokolwiek, nawet kardynał, za życia Papieża i bez porozumienia się, z nim, podejmował jakieś konsultacje na temat wyboru następcy, obiecywał oddać głos lub cokolwiek na ten temat rozprawiał na prywatnych zebraniach.

81. Pragniemy także potwierdzić to, co zarządzili nasi poprzednicy w zakresie wykluczenia w wyborze Papieża jakiegokolwiek zewnętrznej interwencji. Z tej to racji ponownie, na podstawie świętej cnoty posłuszeństwa i pod karą ekskomuniki zaciąganej siłą faktu zabraniamy wszystkim i poszczególnym kardynałom, obecnym i w przyszłości mianowanym, a także Sekretarzowi Konklawe i pozostałym osobom mającym udział w Konklawe - przyjmowania od jakiegokolwiek władzy cywilnej zadania zgłoszenia weta czyli tzw. ekskluzywy (wyłączenia), nawet w formie zwykłego życzenia. Wspomniane weto zabraniamy zgłaszać zarówno wobec całego zgromadzonego kolegium wyborców jak i wobec pojedynczych wyborców, zarówno na piśmie jak i ustnie, zarówno bezpośrednio jak i przez kogoś, zarówno przed Konklawe jak i w czasie jego trwania. Wspomniany zakaz pragniemy rozciągnąć na wszelkiego rodzaju interwencje, prośby, czy życzenia, przez które jakiegokolwiek rodzaju władza świecka, zespoły osób lub

pojedyncze osoby - chciałyby się mieszać do wyboru Papieża.

82. Cardinales electores praeterea abstineant ab omnibus pactionibus, conventionibus, promissionibus alikque quibusvis obligationibus, quibus astringi possint ad suffragium cuidam vel quibusdam dandum aut non dandum. Quae omnia, si reapse intervenerint, etiam iure iurando adiecto, nulla et irrita esse, neque ea observandi obligatione quemquam teneri decernimus; contra facientes vero iam ex hoc tempore poena excommunicationis latae sententiae innodamus. Vetare tamen non intellegimus, ne per tempus Sedis vacantis de electione sententiae invicem communicentur.

83. Pariter Cardinalibus interdiciamus, ne ante electionem capitula conficiant seu quaedam communi consensu statuunt, ad quorum observantiam se astringant, si ad Pontificatum assumantur; quas item promissiones, si re vera intervenerint, etiam iure iurando adiecto, nullas et irritas declaramus.

84. Iisdem denique, quibus Decessores Nostri, vocibus Cardinales electores vehementer hortamur, ut in eligendo Pontifice, nulla propensione animi vel aversione ducti, nullius gratia aut obsequio inclinati, non interventu personarum auctoritate gravium, vel coetuum impulsione quadam urgentium, vel suasionem utentium instrumentis communicationis socialis, non vi vel metu vel aura populari moti, sed unite Dei gloriam et Ecclesiae bonum prae oculis habentes, divino auxilio implorato, in eum suffragia conferant sua, quem universali Ecclesiae fructuose utiliterque regendae prae ceteris idoneum iudicaverint.

82. Kardynałowie wyborcy winni ponadto powstrzymać się od wszelkiego paktowania, umawiania czy składania obietnic albo podejmowania innych zobowiązań, w zakresie oddania lub nie oddania na kogoś lub na pewne osoby głosu. Gdyby coś z tych rzeczy naprawdę się zdarzyło, nawet z dołączeniem przysięgi, postanawiamy, że jest to nieważne i rozwiązane, ani też nie nakłada na nikogo żadnego zobowiązania. Na tych zaś, którzy to czynią nakładamy od tego momentu (tzn. od chwili zaistnienia faktu) karę ekskomuniki zaciąganej na mocy samego prawa. Nie chcemy jednak w ten sposób zabronić jakiegokolwiek wymiany zdań na temat wyboru Papieża w czasie opróżnienia Stolicy Apostolskiej.

83. Zabraniamy również kardynałom, sporządzania przed wyborem postanowień czyli podejmowania wspólnych zobowiązań, którymi byliby związani w wypadku wybrania ich Papieżem. Gdyby takie obietnice rzeczywiście miały miejsce i były nawet potwierdzone przysięgą, ogłaszamy je za nieważne i rozwiązane.

84. Wreszcie, powtarzając słowa naszych Poprzedników usilnie napominamy kardynałów wyborców, ażeby w wyborze Papieża nie ulegali jakiemuś przywiązaniu do kogoś lub niechęci, czyjejsz życzliwości lub uległości komuś, wpływowi osób cieszących się autorytetem, pewnemu naciskowi zespołu nalegających lub posiadających środki społecznego przekazu, naciskowi lub bojaźni, ani też nie dali się ponieść chęci szukania popularności – lecz mając na uwadze jedynie chwałę Bożą i dobro Kościoła, wezwawszy pomocy Bożej, głosowali na tego, którego uznają za bardziej odpowiedniego od innych do owocnego i

pożytecznego kierowania Kościołem powszechnym.

85. Dum Conclave celebratur, Ecclesia singulari prorsus modo cum sacris Pastoribus et praecipue cum Cardinalibus electoribus Summi Pontificis coniungitur, atque a Deo novum Caput veluti donum eius bonitatis et providentiae implorat. Perinde enim ac prima christianorum communitas, de qua in Actibus Apostolorum agitur (16), ita universa Ecclesia, spiritualiter congregata cum Maria, Matre Iesu, unanimiter perseveret oportet in oratione; quo fit, ut electio novi Pontificis non sit quiddam disiunctum a populo Dei et ad solum electorum pertinens collegium, sed quasi quaedam actio totius Ecclesiae. Quapropter statuimus, ut in omnibus urbibus ceterisque locis, saltem insignioribus, ubi primum nuntius obitus Pontificis pervenerit et postquam exsequiae sollemniter pro eo celebratae sint, humiles assiduaeque preces ad Dominum fundantur, ut ipse electorum animos illuminet et in eligendo tam concordem efficiat, ut provisionem celerem, unanimam et utilem, prout animarum salus exigit et totius orbis catholici bonum requirit, fieri contingat.

86. Eum vero, qui electus fuerit, rogamus, ne muneris gravitate deterritus, ab eodem subeundo se retrahat, sed ut potius divinae voluntatis consilio se humiliter subiciat. Deus enim, qui onus imponit, manum etiam supponit, ne ei ferendo sit impar; quippe qui sit oneris auctor, ipse est etiam administrationis adiutor; et ne sub magnitudine muneris succumbat infirmus, dat virtutem, qui contulit dignitatem.

85. Gdy odbywa się Konklawe, Kościół w szczególny sposób łączy się z Pasterzami i głównie z Kardynałami wyborcami Papieża i wyprasza u Boga nową Głowę, jakby dar Jego dobroci i Opatrzności. Stąd, podobnie jak pierwsza wspólnota chrześcijańska, o której mowa w Dziejach Apostolskich, tak cały Kościół zgromadzony duchowo z Maryją, Matką Jezusa, winien trwać jednomyślnie na modlitwie. W ten sposób wybór nowego Papieża przestaje być czymś oddzielnym od Ludu Bożego i należącym wyłącznie do kolegium wyborców, lecz staje się działaniem całego Kościoła. Mając to na uwadze postanawiamy, ażeby we wszystkich miastach oraz innych miejscowościach, przynajmniej ważniejszych, skoro tylko dotrze wiadomość o śmierci Papieża i podczas sprawowanych za niego uroczystych nabożeństw pogrzebowych, zanoszono pokorne i ustawiczne modły do Pana, by On sam oświecił umysły wyborców i sprawił tą jednomyślność w wyborze, dzięki której można będzie dokonać szybkiego, jednomyślnego i korzystnego wyboru, jak tego wymaga zbawienie dusz i dobro całego świata katolickiego.

86. Tego zaś, który zostanie wybrany prosimy, ażeby nie uchylał się od podjęcia obowiązku, mając na uwadze jego wielkość, lecz raczej z pokorą poddał się zrządzeniu Bożej Opatrzności. Pan Bóg bowiem, który nakłada ciężar, podaje także rękę, aby można go było unieść. Ten przecież, kto jest sprawcą włożenia ciężaru, jest również wspomóżycielem w jego dźwiganiu. On też daje siłę, aby nie upadł pod naciskiem ciężaru ten, kogo obdarzył godnością.

CAPUT VII DE ACCEPTIONE ET

Rozdział VIII Przyjęcie i ogłoszenie wyboru oraz koronacja nowego Papieża

**PROCLAMATIONE ELECTIONIS
NECNON DE
CORONATIONE NOVI
PONTIFICIS**

87. Post electionem canonice factam, ab ultimo Cardinali Diacono accitis in Conclavis aulam Secretario Conclavis, Magistro Caerimoniarum Pontificalium atque viris a caerimoniis, consensus electi per Cardinalem Decanum aut Cardinalium primum ordine et aetate, nomine totius collegii electorum, his verbis requiratur: *Acceptasne electionem de te canonice factam in Summum Pontificem?* Statimque, post consensum declaratum, electus interrogetur: *Quo nomine vis vocari?* Tunc per Magistrum Caerimoniarum Pontificalium, munere notarii fungentem, testibus adhibitis duobus viris a caerimoniis, instrumentum de acceptione novi Pontificis et de nomine ab eo assumpto conficitur.

88. Post acceptionem, electus qui episcopali ordinatione iam pollet, est ilico Romanae Ecclesiae Episcopus simulque verus Papa, et Caput Collegii Episcopalis; idemque actu plenam et supremam potestatem in universam Ecclesiam acquirit atque exercere potest. Quodsi electus caractere episcopali careat, statim ordinetur Episcopus.

89. Deinde, actis de more agendis, iuxta *Ordinem sacrorum rituum Conclavis*, Cardinales electores, secundum statutas rationes, accedunt ut electo Summo Pontificis obsequium et oboedientiam exhibeant. Quo actu completo, gratiae Deo persolvuntur, ac deinde populo exspectanti a primo Cardinalium Diaconorum novus Pontifex annuntiatur, qui subinde Apostolicam Benedictionem *Urbi et Orbi*

87. Po dokonaniu kanonicznego wyboru i wezwaniu przez ostatniego z kardynałów diakonów do pomieszczenia Konkławe Sekretarza Konkławe, Mistrza Papieskich ceremonii oraz ceremoniarzy – Kardynał Dziekan lub najstarszy z kardynałów stopniem i wiekiem, w imieniu całego kolegium wyborców, pyta wybranego o zgodę, zwracając się do niego z następującymi słowami: „Czy zgadzasz się na kanonicznie dokonany wybór Ciebie na Papieża?”. Zaraz, po wyrażeniu zgody, pyta dalej: „Jakie imię przyjmujesz?”. Następnie Mistrz Papieskich ceremonii, działając jako notariusz, dobierając sobie dwóch ceremoniarzy w charakterze świadków, sporządza dokument wyrażenia zgody przez nowego Papieża i obrania sobie imienia.

88. Po wyrażeniu zgody na wybór, elekt posiadający sakrę biskupią, staje się w tym momencie Biskupem Kościoła Rzymskiego i równocześnie prawdziwym Papieżem oraz Głową Kolegium Biskupiego. Otrzymuje też on i może wykonywać pełną i najwyższą władzę w odniesieniu do Kościoła powszechnego.

Gdyby elekt nie posiadał sakry biskupiej winien być natychmiast wyświęcony na biskupa.

89. Następnie, po wykonaniu zgodnie ze zwyczajem czynności przewidzianych w *Obrzędzie Konkławe*, Kardynałowie wyborcy, według ustalonego sposobu podchodzą do wybranego Papieża dla wyrażenia czci i posłuszeństwa. Po tej czynności zanoszą się modły dziękczynne do Boga, a następnie pierwszy z kardynałów diakonów ogłasza zebranemu ludowi wybór nowego Papieża, który też zaraz udziela Apostolskiego

impertit. Si electus caractere episcopali careat, obsequium et oboedientia eidem praebentur et nuntius populo perfertur tantum postquam ipse ordinatus Episcopus est.

90. Si autem electus extra Conclave degit, normae sunt observandae, quae in praedicto Ordine sacrorum rituum Conclavis continentur. Episcopalis ordinatio Summi Pontificis electi, qui nondum sit Episcopus, de qua in nn. 88 et 89 mentio habetur, fit de more Ecclesiae a Decano Sacri Cardinalium Collegii aut, si hic abest, a Subdecano aut, si hic etiam impeditur, ab antiquiore Cardinali Episcopo.

91. Decernimus, ut statim postquam novus Summus Pontifex electus sit suamque electionem assensu suo comprobaverit et, si caractere episcopali forte careat, postquam ordinatus sit Episcopus (cfr. nn. 88 et 89), Conclave, quod ad canonicos effectus, de quibus in n. 56, attinet, finem habeat. Quam ob rem statuimus, ut tunc electum Summum Pontificem adire possint Substitutus Secretariae Status seu Papalis, Secretarius Consilii pro Publicis Ecclesiae Negotiis, Pontificalis Domus Praefectus et quicumque cum electo Pontifice agere de rebus debent, quae in praesentia opus sunt.

92. Pontifex demum per Cardinalem Protodiamonum coronatur et, intra congruum tempus, Patriarchalis Archibasilicae Lateranensis possessionem ritu praescripto capit.

Has igitur normas, omnibus rebus graviter consideratis et perpensis, statuimus et praescribimus; atque abrogatas declarantes, ut supra cautum est, Constitutiones et Ordinationes Apostolicas hac de re a Romanis Pontificibus editas, hanc Nostram Constitutionem plane

Błogosławieństwa Miastu i Światu.

Jeśli elekt nie posiada sakry biskupiej, wtedy wyraża się mu cześć i posłuszeństwo, ale ołoszenie ludowi następuje dopiero wtedy, gdy otrzyma sakrę biskupią.

90. Gdy elekt przebywa poza Konklawe, należy zachować przepisy zawarte we wspomnianym wyżej *Obrzędzie Konklawe*.

Udzielenie sakry biskupiej nowo wybranemu Papieżowi, który nie jest jeszcze biskupem, o czym mowa w nn. 88 i 89, należy zgodnie z praktyką Kościoła, do Dziekana Kolegium Kardynalskiego, a gdy jest on nieobecny do Wicedziekana; gdyby zaś i ten miał przeszkodę – do najstarszego kardynała biskupa.

91. Zarządzamy, aby z chwilą wyboru nowego Papieża i wyrażenia przez niego zgody, a gdyby nie posiadał sakry biskupiej z chwilą wyświęcenia go na biskupa (por. nn. 88 i 89) zakończyło się Konklawe co do kanonicznych skutków, o których mowa w n. 56. Z tej racji postanawiamy, że do nowo wybranego papieża mogą się udać: Substytut Papieskiego Sekretariatu Stanu, Sekretarz Urzędu Międzynarodowych Spraw Kościelnych, Prefekt Domu Papieskiego, jak również ci wszyscy, którzy z wybranym Papieżem winni załatwiać bieżące sprawy.

92. Nowo wybrany Papież jest koronowany przez Kardynała Protodiakona i w odpowiednim czasie – zgodnie z przepisany obrzęd – obejmuje Patriarchalną Archibazylikę Laterańską.

Rozważywszy wszystko poważnie, ustanawiamy i zarządzamy przedstawione powyżej normy. Odwołując zaś – co już wyżej zostało powiedziane – Konstytucje i zarządzenia apostolskie wydane przez Papieży w tej materii, chcemy aby niniejsza nasza Konstytucja posiadała obecnie i w

eflicacem esse et fore volumus, adeo ut quae per eam exposita ac decreta sunt, ab illis omnibus, ad quos res pertinet, religiose servantur atque adeo vim suam obtineant, contrariis quibusvis nihil obstantibus, etiam specialissima mentione dignis. Si quis autem, sciens vel insciens, secus egerit ac Nos ediximus, id prorsus irritum atque inane haberi iubemus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 1 mensis Octobris anno MCMLXXV Pontificatus Nostri tertio decimo.

przyszłości pełną moc prawną. Tak więc zawarte w niej postanowienia mają być przez wszystkich zainteresowanych ściśle zachowywane, bez względu na jakiegokolwiek przeciwne zarządzenia, choćby wymagały (przy odwołaniu) najbardziej specjalnej wzmianki. Gdyby zatem ktoś – świadomie lub nieświadomie – działał wbrew temu, co tutaj postanowiliśmy, nakazujemy uznać to za nieważne i pozbawione mocy prawnej.

Wydana w Rzymie, u świętego Piotra, dnia 1 października 1975 roku, w trzynastym naszego pontyfikatu.

PAULUS PP. VI

- (1) Cfr. GRATIANI *Decr.*, Dist. 23, c. 1
- (2) Cfr. MANSI, *Conciliorum amplissima collectio*, t. XXIII, 217-218
- (3) Cfr. *Cum Gravissima*: AAS 54, 1962, pp. 256-258
- (4) Cfr. AAS 62, 1970, pp. 810-813
- (5) Cfr. Ibid. 38, 1946, pp. 65-99
- (6) Cfr. Ibid. 54, 1962, pp. 632-640
- (7) Cfr. *Regimini Ecclesiae Universae, Proemium* ei n. 2, 55: AAS 59, 1967, pp. 889 et 891
- (8) Cfr. *Quae Divinitus*, 12: AAS 27, 1935, pp. 112 s.
- (9) Cfr. *Regimini Ecclesiae Universae*, 19, S 2: AAS 59, 1967, p. 895
- (10) Cfr. *Regimini Ecclesiae Universae, Proemium*: AAS 59, 1967, p. 889
- (11) Cfr. *Ingravescentem Aetatem*, 11, 2: AAS 62, 1970, p. 811
 - * Formula iurisiurandi praestandi a Secretario Conclavis et a Magistro Caerimoniarum Pontificalium: *Ego N.N., tactis per me sanctis Dei Evangelis, promitto ac iuro me fideliter servaturum esse omnia et singula, quae a Sacro Collegio Cardinalium decreta sint, ac diligenter religioseque officio meo esse Juncturum. Pariter promitto ac iuro me inviolabile servaturum secretum in omnibus et singulis . . . sequitur textus formulae iurisiurandi ab officialibus Conclavis praestandi, quae supra relata est)*
 - * Formula iurisiurandi: *Ego N.N. promitto ac iuro officio meo diligenter ac religiose esse functurum, secundum normas a Summis Pontificibus statutas et Praescripta Sacri Collegii Cardinalium. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manu mea tango.*
- (12) Cfr. *Vacantis Apostolicae Sedis*, 68: AAS 38, 1946, p. 87
- (13) Cfr. *Vacante Sede Apostolica*, 76: *Pii X Pontificis Maximi Acta*, III, pp. 280- 281
- (14) Cfr. *Vacantis Apostolicae Sedis*, 88: AAS 38, 1946, p. 93
- (15) Cfr. *Vacante Sede Apostolica*, 79: *Pii X Pontificis Maximi Acta*, III, p. 282
- (16) Cfr. *Act.* 1, 14